

প্রান্তিক

১১শ বছৰ ১৩শ সংখ্যা ১—১৫ জুন '৯২

দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য

গ্রাহক হিচাপে আপুনি সৰ্বশক্তিমান, কিন্তু সজাগ কিমান ?

মোৰ কাঁইল কেয়ো-কাৰ্পিন

কাঁৰা মই মোৰেই দৰে

গোটেই দিনটো উশাহ
লোৱাৰ সময় নাপাও মই। ৯টা-৫টা
অফিচ... কাম... মিটিং... সন্ধিয়া মাজে
সময়ে চিনেমা থিয়েটাৰ... বন্ধু-বান্ধৱ...
অথবা ঘৰত মাক সহায় কৰা।

কিন্তু সকলো ঠাইতে, সকলো
সময়তে মোক দেখায় মোৰেই দৰে।
কেয়ো-কাৰ্পিনৰ গুণত। কেয়ো-কাৰ্পিনে
মোৰ চুলিক পুষ্টি যোগায়, কোমলকৈ
ৰাখে। আৰু চুলিৰ কিমান ধৰণৰ
কায়দা কৰা যায়। যেতিয়া যেনে
দৰকাৰ তেতিয়া তেনে।

অফিচৰ কাৰণে স্মাৰ্ট,
ফিটফাট; অফিচৰ
বাহিৰত যেনে স্টাইলৰ ইচ্ছা
তেনে। এই সকলো কিন্তু
কেয়ো-কাৰ্পিনৰ গুণত।
কাৰণ মই মোৰেই দৰে।

কেয়ো-কাৰ্পিন

সুগন্ধি হেয়াৰ অয়েল, চুলি লেকেটীয়া নকৰে

মেডিকেল
বি. সকলৰ যত্নই আপোনাৰ আস্থা

ইমান স্নাত্তোজ্জ্বল - ইমান সুন্দৰ - সেয়ে কেয়ো-কাৰ্পিন

প্ৰান্তিক

নবগিৰি পথ, চানমাৰি, ডাকঘৰ—শিলপুখুৰী,
গুৱাহাটী—৭৮১০০৩ ফোন—৪৬২১৩
১১শ বছৰ ১৩শ সংখ্যা ১—১৫ জুন '৯২
মূল্য সাত টকা

এই সংখ্যাত

গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰ দেশ এখনত যিটো
অৰ্ণত বাইজেই বজা বুলি কোৱা হয়, ঠিক
সেইটো অৰ্ণতে বজাব-অৰ্ণনীতিত গ্ৰাহকেই
হ'ল সৰ্বেসৰ্বী। তথাপি আমাৰ সবহভাগ
গ্ৰাহক-উপভোক্তাই এই সম্পৰ্কীয় আইনগত
সুৰক্ষা সম্পৰ্কে বহু পৰিমাণে অজ্ঞ। চৰকাৰে
তেওঁলোকৰ স্বার্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ যে
কটকটীয়া আইন এখন ছবছৰৰো আগেয়ে
বিধিবদ্ধ কৰি, তাৰ ব্যাপক প্ৰয়োগৰ ওপৰত
জোৰ দিছে, সেইকথা সাধাৰণ অশিক্ষিত,
গাঁও-ভূইত বসবাস কৰা লোকৰ কথা বাদেই,
চহৰৰ শিক্ষিত জনাবৃদ্ধা লোকসকলেও
নাজানে।

ভুবন বৰুৱাৰ নিবন্ধ : গ্ৰাহক হিচাপে
আপুনি শক্তিমানে, কিন্তু সজাগ কিমান ?

১২০।

কেইটামান মূল কথাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি
মানুহৰ ব্যৱহাৰে গঢ় লয়। দেহৰ গঠন,
কেনেকুৱা সাংস্কৃতিক পৰিবেশত ডাঙৰ হৈছে,
ব্যক্তিগত সামাজিক অভিজ্ঞতা আদিয়ে মানুহৰ
ব্যৱহাৰ নিৰ্ণয় কৰে। বুৰঞ্জীৰ ঘটনা-প্ৰবাহৰ
পাকত পৰিও মানুহৰ ব্যৱহাৰৰ আমূল
পৰিবৰ্তন আহে বুলি মনস্তাত্ত্বিক
বিশেষজ্ঞসকলে কয়। আমি সদায় লগ পোৱা
মানুহৰ মুখৰ ফালে চালেও দেখিবলৈ পাওঁ যে
তেওঁৰ মুখত কেতিয়াবা শান্ত ভাব, কেতিয়াবা
মুৰ্খামি আদি প্ৰকাশ পায়। বাহিৰত দেখাত
যিমানই ভাল নালাগক, মনে-মনে তেওঁ
নৰকত পৰি থাকিব পাৰে।

ড. জিতেন ভট্টাচাৰ্য আৰু ড. লগু
ভট্টাচাৰ্যৰ নিবন্ধ : ব্যক্তিগত আচৰণ ১২০।

আমেৰিকাত থকা ভাৰতীয়সকল ইমান
শক্তিশালী বুলি আগতে ভাবিবই পৰা
নাছিলো। ইয়াত বহুত সফল ভাৰতীয়
ব্যৱসায়ী আছে। ইয়াৰ ভিতৰত
গুজৰাটীসকলেই আটাইতকৈ ভাল ব্যৱসায়
কৰিছে বুলি বহুতে কয়। শিক্ষাৰ ফালৰ পৰাও
ভাৰতীয়সকল আগবঢ়া। আনকি 'নাছা' আৰু
এম. আই. টিৰ দৰে বিখ্যাত অনুষ্ঠানতো
সম্মানজনক পদপীত ভালেমান ভাৰতীয়
বিজ্ঞানী আছে।

ড. লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ সীমাৰ পৰিধি
ভেদিৰ ঘটনশ খণ্ড ১২৫।

স্বাধীনতাৰ কালৰ অসমৰ ক্ৰীড়াক্ষেত্ৰলৈ
বোধহয় প্ৰথমটো ৰাষ্ট্ৰীয় স্বৰ্ণপদক আনিছিল
এগৰাকী মহিলা বেডমিণ্টন খেলুৱৈ এফ. এম.
আলোয়াই। সেয়া আছিল আৰম্ভণি। সম্প্ৰতি
আকৌ বেডমিণ্টনেই অলিম্পিক খেলা অসমৰ
দ্বিতীয়খন খেলুৱৈ দিলে। বিশ্ব ৰেংকিঙত
ইতিমধ্যে ৩৮ তম স্থান লাভ কৰা দীপংকৰৰ
এই সাফল্য ৰাজ্যখনৰ বাবে নিঃসন্দেহে
গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা।

ক্ৰীড়াংগন শিতানত চন্দন শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধ :
অসমৰ বেডমিণ্টন : আলোয়াৰ পৰা
দীপংকৰলৈকে ১৩০।

'মানৱৰ গুহাজীৱনতেই আৰম্ভ হৈছিল
কলাৰ কৰ্ষণ। অতীতৰ কলাৰ এই পৰম্পৰাৰ
বিপৰীতে যোৱা দুই শতিকাৰ আন এক নতুন
মাধ্যমে মানৱ জীৱনত ডুমুকি মাৰিলেহি। ই
হ'ল আলোকচিত্ৰ। প্ৰথম অৱস্থাত ই নাম
পাইছিল 'সুক্ৰে অঁকা ছবি'। পাছত সময়,
জিজ্ঞাসা, ভিন্নজনৰ চিন্তা আৰু চেষ্টাৰ ফলে
'সুৰ্হি চিত্ৰ অঁকা' পদ্ধতিলৈ আমূল পৰিবৰ্তন
আনিলে আৰু ইয়াক এক সুস্থ প্ৰকাশ-
মাধ্যমৰূপে গঢ় দিলে।

প্ৰশান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ প্ৰবন্ধ :
আলোকচিত্ৰৰ বিষয়ে ১৪৭।

সম্পাদকীয় ১৫। পত্ৰালাপ ১৫। চিন্তন ১২২।
ঘটনা-প্ৰবাহ ১৩০। নিৰীক্ষণ ১১৫। অৰ্ণনীতি ১১৭।
গ্ৰাহক হিচাপে আপুনি শক্তিমানে, কিন্তু সজাগ
কিমান ১২০। ব্যক্তিগত আচৰণ ১২০। ভ্ৰমণ
১২৫। আইজাক এছিমভ ১২৮। ক্ৰীড়াংগন ১৩০।
ধাৰাবাহিক উপন্যাস ১৩৭। গল্প ১৪১। কবিতা
১৪৩। দৈনন্দিন ১৪৪। কৃষ্ণ ১৪৫। কলা-সংস্কৃতি
১৪৭। শেষপৃষ্ঠা ১৫০।

বেটুপাতৰ ৰঙীন ছবি : সমবেদ শৰ্মা,
প্ৰসেনজিত দুৱৰা।

অহা সংখ্যাত

পৃথিৱীৰ ভৱিষ্যত সম্পৰ্কে উদ্বিগ্ন "ক্লাব
অৱ বোম"-এ ২০ বছৰৰ আগতেই সকাঁয়ই
দিছিল—মানৱজাতি মাথোন কেইশমান
বছৰৰ ভিতৰতে নিশ্চিহ্ন হৈ যাব। এতিয়া
তেওঁলোকে কৈছে,—একবিংশ শতিকাতে
মানৱ-সভ্যতা ধ্বংস হ'ব। কিয় ?

ড. পবিত্ৰ কুমাৰ শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধ মানৱ-
জাতিৰ অস্তিত্বৰ সংকট

গুৱাহাটীৰ মাজত আৰু আশে-পাশে থকা
পাহাৰবোৰৰ ভূমিস্থলন কিয় হয় ? এই
পাহাৰবোৰৰ ভূ-প্ৰাকৃতিক চৰিত্ৰ কেনেকুৱা ?
এই গোটেই অঞ্চলটোৰ ভূ-প্ৰাকৃতিক গঠন
কেনেকুৱা ? ভূমিস্থলন আৰু ইয়াৰ প্ৰতিক্ৰিয়া-
সমূহৰ পৰা মহানগৰখনক ৰক্ষা কৰাৰ উপায়
কি ?

পুলিন চন্দ্ৰ বৰাৰ পৰ্যালোচনা :
গুৱাহাটীৰ ভূমিস্থলন আৰু বানপানী

"নতুনত্বৰ চেতনা কঢ়িয়াই অনা,
পাৰ্বতীপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ কবিতা আৰু গীতবোৰে
বহুদিনলৈকে আমাক মোহিত কৰি থাকিব।
পাছৰ দশকবোৰত অসমীয়া গীতি-কবিতালৈ
অহা তৰলতা আৰু যাত্ৰিকতাৰ পটভূমিত
পাৰ্বতীপ্ৰসাদৰ অৱদান আৰু উজ্জ্বল হৈ
পৰাৰেই সম্ভাৱনা।"

ললিত কুমাৰ বৰুৱাৰ প্ৰবন্ধ : অসমীয়া
গীতি-কবিতা আৰু পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱা।

ভেটি বা ঘোচৰ প্ৰচলন এতিয়াৰহে
কথানে ? শংকৰদেৱেও হেনো টোলৰ
অধ্যাপকক ভেটি দিছিল ? দাবোগাসকলে
ভেটি খোৱা কথা লৈ আনন্দৰাম
ডেকিয়ালফুকন হেনো বৰ চিন্তিত হৈছিল ?
পুৰণি অসমৰ উপঢৌকন সম্পৰ্কীয় কিছু
তথ্য আলোচনা কৰিছে প্ৰেমনাৰায়ণ
গোস্বামীয়ে।

পৃথিৱীত সাগৰৰ উৎপত্তি কেনেকৈ হ'ল
সেইবিষয়ে বিজ্ঞানে কব পৰাখিনি কৈছে। কিন্তু
শাস্ত্ৰই কি কয় ? সগৰ ৰজাৰ যাঠি হাজাৰ
পুত্ৰহে হেনো সাগৰৰ উৎপত্তিৰ কাৰণ ?

ড. কাৰ্ণীনাথ শৰ্মাৰ আলোচনা : সাগৰ

Prantik

The Assamese Fortnightly
Rs. 7-00

Vol XI No. 13 1—15 June '92

Navagiri Road, Chanman,
P. O. Silpukhuri, Guwahati—781003
Phone 46213

“আজি চাহৰ সোৱাদেই বেলেগ!”

“হাই নেচলেৰ এভৰীডে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ লোৱাৰে পৰা এওলোক সকলোৱে এইদৰে কয়”

জাগক! এতিয়া এভৰীডে-ৰে বনোৱা প্ৰতি কাপ চাহ আৰু কফিৰ অধিক জুতি পাব। এভৰীডে হ'ল সমৃদ্ধ, তাজা ডেইৰীৰ গাখীৰ আৰু চেনীৰে বনোৱা এবিধ বিশেষ নেচলে ডেইৰী হোৱাইটনাৰ। গৰম পানীত এভৰীডে খিতাতে গলে। গুটি নাবান্ধে। হগদো নপৰে। ই হ'ল সমানে মিহলোৱা এবিধ অতি বিশেষ হোৱাইটনাৰ। এভৰীডে কিনক। আপোনাৰ প্ৰিয় চাহ আৰু কফিত সোৱাদ জগাই তোলাক।

নেচলে
এভৰীডে
ডেইৰী হোৱাইটনাৰ

চাহ আৰু কফিৰ
বাবে উত্তম
নেচলেৰ উচ্চ মানৰ উৎপাদন

প্ৰান্তিক

একাদশ বছৰ, ত্ৰয়োদশ সংখ্যা। ১-১৫ জুন, ১৯৯২ চন।

ৰাষ্ট্ৰীয় মঞ্চ আৰু আঞ্চলিক সমস্যা

আঞ্চলিক ৰাজনৈতিক দলে নিজৰ অঞ্চলটোৰ স্বাৰ্থ হকে চিন্তা-ভাবনা আৰু কাম কৰে, আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় ৰাজনৈতিক দলে সমগ্ৰ ৰাষ্ট্ৰৰ স্বাৰ্থ হকে চিন্তা-ভাবনা আৰু কাম কৰে; —এইবাৰ কথা শব্দৰ ফালৰ পৰা সঁচা যেন লাগিলেও আচলতে সঁচা নহয় আৰু হ'ব নোৱাৰেও। প্ৰতিটো অঞ্চল ৰাষ্ট্ৰখনৰ অংশ, আৰু প্ৰতিটো অঞ্চলৰ মানুহ ৰাষ্ট্ৰখনৰো নাগৰিক কাৰণেই কথাষাৰ সঁচা হ'ব নোৱাৰে। আঞ্চলিক দলৰ এজন সদস্য সংসদ-সদস্য ৰূপে নিৰ্বাচিত হৈ দিল্লীলৈ গ'লে, তাত তেওঁ তেওঁৰ অঞ্চলটোৰ ভালৰ কাৰণে মাত মতিৰ বা কাম কৰিব; কিন্তু তেওঁৰ সদৰ্নি সেই সমষ্টিৰ পৰা ৰাষ্ট্ৰীয় দলৰ সদস্য এজন নিৰ্বাচিত হৈ যোৱা হ'লে তেওঁ সেইখিনি কাম নকৰিবনে? তেওঁ কেৱল ৰাষ্ট্ৰীয় দলটোৰ নীতি, নিৰ্বাচনী ইস্তাহাৰ আদিৰ মতেই কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থাকিবনে? যদি সেই নীতি, নিৰ্বাচনী ইস্তাহাৰ আদিৰ কথাই তেওঁৰ অঞ্চলটোৰ কিছুমান উচিত কথা মাসামৰে? যদি কিছুমান কথা তেওঁৰ অঞ্চলটোৰ স্বাৰ্থ বিৰুদ্ধেহে যায়? তেতিয়াও তেওঁ দলৰ শৃংখলা বজাই ৰাখিবলৈ মনে-মনে থাকিবনে? যিটো অঞ্চলৰ, যিখিনি মানুহৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে তেওঁ নিৰ্বাচিত হৈছে, সেইখিনি মানুহৰ প্ৰতি তেওঁ বহু পৰিমাণে দায়বদ্ধ হয় নে নহয়? এই সন্দৰ্ভত এটা উত্তৰ হ'ব পাৰে: সেই মানুহখিনিয়ে যিহেতু ৰাষ্ট্ৰীয় দলটোৰ নীতি, নিৰ্বাচনী ইস্তাহাৰ আদিৰ কথা জানি-বুজিয়েই তেওঁক ভোট দিছিল, গতিকে এতিয়া তেওঁ দলৰ সিদ্ধান্ত মতে চলিহেই হ'ল,— ভোট দিওঁতাসকলৰ এতিয়া আৰু ক'বলৈ একো নাই। এই উত্তৰটো মানি ল'ব পৰা গ'লহেঁতেন,— যদিহে আমাৰ ভোটদিওঁতাসকল সঁচাকৈয়ে পাৰ্টিৰ নীতি, নিৰ্বাচনী ইস্তাহাৰ আদিৰ কথা বুজি-শুনি ছেটি দিয়া মানুহ হ'লহেঁতেন। কিন্তু আমাৰ ভোটদিওঁতাসকলৰ মাজত অধিশিক্ষিত, অশিক্ষিত, অজ্ঞ, 'অচেতন', কুভীয়া, স্বাৰ্থপৰ, দুষ্ট, নীতি-ইস্তাহাৰৰ ধাৰে-কাষেও নোযোৱা মানুহ কিমান বেছি, সেই কথা নিৰ্বাচিত সদস্যসকলেই আটাইতকৈ বেছিকৈ জনা উচিত, আৰু সেইকাৰণেই এইসকলৰ প্ৰতি থকা দায়িত্বই কোনো-কোনো সময়ত পাৰ্টিৰ প্ৰতি থকা দায়িত্বকো চেৰ পেলোৱাৰ নিচিনা অৱস্থাৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে, আৰু যথোপযুক্ত ক্ষেত্ৰত চেৰ পেলোৱা উচিত।

এতিয়া এই বিষয়ৰ নিৰ্দিষ্ট প্ৰসংগ এটালৈ আহোঁ। অসমৰ পৰা লোকসভা আৰু ৰাজ্যসভালৈ নিৰ্বাচিত সদস্য কেইজন ৰাষ্ট্ৰীয় বা আঞ্চলিক দলৰ সদস্য হ'ব পাৰে, নিৰ্দলীয়ও হ'ব পাৰে। কিন্তু এই ৰাজ্যখনৰ এনেকুৱা কিছুমান বিশেষ ধৰণৰ সমস্যা আছে, আৰু এনেকুৱা কিছুমান সমস্যা সৃষ্টি হোৱাৰ আশংকা আছে—যিবোৰ এই সদস্যসকলে, দলীয় স্বাৰ্থৰ উৰ্দ্ধলৈ গৈ, একগোট হৈ দাঙি নধৰিলে আৰু একগোট হৈ সেইবোৰৰ সমাধানৰ বাবে চেষ্টা নকৰিলে আশানুৰূপ সফল পোৱা নাযাব। ৰাজ্য আৰু জাতিৰ স্বাৰ্থত একোখন ৰাজ্যৰ সদস্যসকলে দলৰ প্ৰাৰ্থীৰ পাৰ হৈ একগোট হৈ কাম কৰাৰ উদাহৰণ দিল্লীত ভালেমান পোৱা যায়; কিন্তু সমস্যাৰ পৰিমাণ অনুপাতে অসমৰ সদস্যসকলৰ ক্ষেত্ৰত এনে উদাহৰণ দেখা নাযায়। বৰঞ্চ শুনা যায়,— দিল্লীত এওলোকৰ কিছুমানে দলৰ প্ৰাৰ্থীৰ উপৰিও ব্যক্তিগত প্ৰাৰ্থীৰ তৈয়াৰ কৰি তাৰ মাজত বিচৰণ কৰে। অসমৰ সকলো দলৰ সদস্য একগোট হৈ অসমৰ অমুক সমস্যাটোৰ বিষয়ে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক হেঁচা দিছে,—এনে কথা শুনা মনত নপৰে। বিপক্ষৰ সদস্যৰ লগ হ'লে, বা তেওঁলোকৰ একে সুৰে কথা ক'লে জাত যাব, আমাৰ পাৰ্টিৰ ক্ৰেডিট অইনৰ ভাগলৈ যাব,—এই ধৰণৰ মনোভাৱে নিজ-নিজ বৈষয়িক জীৱন আৰু দলৰ স্বাৰ্থ ৰক্ষা কৰিব পাৰে; কিন্তু তেওঁলোক যাৰ প্ৰতিনিধি, তেওঁলোকৰ স্বাৰ্থ ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰে।

মুখ্য সম্পাদক : ড. ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া

সহকাৰী সম্পাদক : ইমৰান হুছেইন
 অংগসজ্জা : নবীন বৰুৱা
 ব্যৱস্থাপনা : মায়ী বৰুৱা (এডভাৰ্টাইজমেন্ট), প্ৰসন্ন শৰ্মা (ছাৰকলেগন), উদয় চন্দ্ৰ মেধি (একাউণ্টেচ), ফ'ট'টাইপছেটিং : মহেশ্বৰ ডেকা, খগেন্দ্ৰ চহৰীয়া, মৃদাংকন : শৰাইঘাট অফছেট প্ৰেছ, শৰাইঘাট ফ'ট'টাইপছ। প্ৰদীপ বৰুৱাৰ দ্বাৰা মুদিত, প্ৰকাশিত আৰু সম্পাদিত।

সদৌ অসম ছাত্ৰসংস্থা বাস্তৱৰ
সম্মুখীন হওক

It is difficult to be famous, but it is much more difficult to maintain the fame.

এসময়ত জনপ্ৰিয়তা আৰু খ্যাতিৰ দীৰ্ঘত অৱস্থান কৰা 'সদৌ অসম ছাত্ৰসংস্থা'ৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত উক্ত ঐতিহাসিকভাৱে সত্য উক্তিটো উনুকিওৱাৰ প্ৰয়োজন বোধ কৰিলো। শেহতীয়াকৈ 'আছ'ৰে (All Assam Students' Union, — চমুকৈ AASU) অসমত চলা ৰাষ্ট্ৰ সন্থাসৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিবৰ বাবে 'মানৱ অধিকাৰ সংগ্ৰাম সমিতি'ৰ দৰে সংগঠনৰ সৃষ্টিত প্ৰত্যক্ষভাৱে জড়িত হৈ পৰিছে আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় তথা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত ৰাষ্ট্ৰীয় ধ্বংসকাৰী চৰিত্ৰৰ যথাযথ পৰিচয় উদঙাই দিয়াৰ কামত ব্ৰতী হৈছে। এই সময়ত আছৰ বাবে প্ৰয়োজন এটা নিকা ভাবমূৰ্ত্তিৰ,— যিটো সম্ভৱ হ'ব পাৰে কেৱল আছসমালোচনাৰ যোগেৰে; বাহিৰৰ পৰা গুণ-গান কৰা দীঘল ৰচনাৰে ই সম্ভৱ নহয়। এই দৃষ্টিভংগীৰে এই লেখাটোত সংগঠনটোৰ ওপৰত আলোকপাত কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে।

আছৰ দ্বাৰা সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ অনুশীলনৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে কিছু প্ৰাসংগিক আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে এটা নিষ্ঠুৰ অশ্ৰিয় সত্য ওলাই পৰে: আছৰ পূৰ্বৰ জনপ্ৰিয়তা এতিয়া প্ৰায় ম্লান পৰিল। পৰিস্থিতিসাপেক্ষ দুৰ্বল স্থিতিৰ বাবেই এনে হৈছে। একেটা কথাৰে চেপেটা কৰি নীতি-দুৰ্নীতিৰ সমালোচনাৰ প্ৰসংগ নিতান্ত অপ্ৰাসংগিক নহ'লেও ক'ব পাৰি যে অতীতৰ ভুল-ভ্ৰান্তিৰ পৰা আছৰে শিক্ষা লওক। নেতৃত্বৰ ভুলৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু ৰাইজ প্ৰবৰ্ধিত নোহোৱাটো সকলোৱে কামনা কৰে। জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়াৰ আৱশ্যকীয় উপাদান হিচাপে 'শৈক্ষিক পৰিবেশ' সুস্থভাৱে গঢ় দিয়াত আছৰে মনোযোগ দিয়ক। যিহেতু কেৱল পাঠ্যপুথি অধ্যয়নেই ছাত্ৰৰ একমাত্ৰ কৰ্তব্য নহয়, গতিকে সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ দিশতো ছাত্ৰসকলৰ কৰণীয় দায়িত্বৰ ক্ষেত্ৰত শুদ্ধ পদক্ষেপ লোৱা বাঞ্ছনীয়। কিন্তু, সেয়ে হ'লেও ছাত্ৰৰ মূল উদ্দেশ্য আৰু লক্ষ্য— অধ্যয়ন, এইকথা আছৰে মনত ৰখা প্ৰয়োজন। বিশ্ব-ইতিহাসৰ পূৰ্ণাংগ জ্ঞান আয়ত্ত কৰি জাতীয় মুক্তি বিপ্লৱৰ দিশত (য'ত তথাকথিত সন্থাসবাদৰ স্থান নাই) ছাত্ৰশক্তিক পৰিচালনা কৰাৰ গধুৰ দায়িত্ব আছৰে পালন কৰিব পাৰিব লাগিব। সেয়ে, পদবীৰ খোৱা-কামোৰা, টকা-পইচাৰ কেলেংকাৰী অথবা শ্ৰেণী বজন ইত্যাদিৰ দুৰ্বল মানসিকতা আছৰে ত্যাগ কৰক। শিক্ষকসকলৰ শৈক্ষিক অৱদানৰ মুক্ত বিকাশ ঘটিব পৰাকৈ, শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ জ্ঞান-মন্দিৰৰ পৰিবেৰ্তে দুৰ্কাৰ্যৰ থলী যাতে নহয়, সেই দিশতো আছৰে দায়বদ্ধতাৰ যোগাযোগ অনুশীলন কৰক। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা আছৰ মুখ্য কাৰ্যালয় স্থানান্তৰ কৰি শিক্ষানুষ্ঠান

নোহোৱা মুক্ত স্থানত কাৰ্যালয় পাতিবলৈ, আৰু আছৰ কলংকৰূপ বুঢ়া অছাৰ উপদেষ্টা/সদস্যবোৰে আঁতৰাবলৈ বহু শুভাকাংক্ষীয়ে আন্তৰিকতাৰে পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। মুঠ কথাত, আছৰে গঠনমূলক সমালোচনাৰ চোক সহ কৰি আত্ম-সমালোচনাৰ ব্যৱস্থাবে জাতীয় নেতৃত্ব বহন কৰিব পৰাকৈ নিজকে প্ৰস্তুত কৰক। কাৰণ, তথাকথিত ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰৰ বিতৰ্কিত পদ্ধতি বৰ্তি থকালৈকে কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ শাসন-শোষণৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা প্ৰতিটো মৌলিক সমস্যাৰ বাবে অসমৰ জনগণ ৰাজপথত থিয় দিবলৈ যাবই লাগিব। কিন্তু এটা কথা সোঁৱৰাই থওঁ; — ১৯৭৯ চনৰ পৰা আমাৰ লোকচান বহু হৈছে, কিন্তু লাভৰ ঘৰ প্ৰায় শূন্য। গতিকে, ৰাজপথত কেৱল বুকু পাতি তেজ দিবলৈ গ'লেই নহ'ব, উপযুক্ত গণ-প্ৰতিবোধৰ ব্যৱস্থাও যাতে লব পাৰি, সেই উদ্দেশ্যে বিশেষকৈ ছাত্ৰসকলক আছৰে ব্যৱহাৰিক দিশত গঢ়ি তোলাক। (পাঠকৰ বিভ্ৰান্তি দূৰ হ'বৰ বাবে স্পষ্ট কৰি দিওঁ যে গণ-প্ৰতিবোধ আত্মৰক্ষাৰ এক সামূহিক গণতান্ত্ৰিক কৌশলহে; অশান্তি সৃষ্টি কৰাৰ কাৰক নহয়।) দোহাৰিছোঁ, ইয়াকে কৰিবলৈ যাওঁতে শৈক্ষিক পৰিবেশ আৰু ছাত্ৰ-জীৱন ধ্বংস কৰিব পৰা সন্তীয়া আবেগপূৰ্ণ আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচী লবলৈ যেন আছৰে প্ৰয়াস নকৰে। কেইটামান সত্য 'গুজৰ' অনুসৰি ছাত্ৰৰ নামত বহুৰ পাছত পৰীক্ষা নিদিয়া, বাহিৰা ব্যৱসায়ত জড়িত অথবা চাকৰি কৰা বিবাহিত লোকে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰাবাসত ছাত্ৰৰ নামত বাস কৰে; পৰীক্ষা পিছুউৱাটো এচামৰ বাবে তাত একমাত্ৰ পবিত্ৰ ডিউটি। আছৰে কথাবোৰ মন কৰক। অধ্যয়নপিয়ালী আৰু দৰিদ্ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আছৰে শৈক্ষিক-নিৰাপত্তা নিশ্চিতভাৱে দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক। অসমবাসী কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ স্বাৰ্থ উপেক্ষিত। সেয়ে, প্ৰতিটো ন্যায্য প্ৰাপ্যৰ বিপৰীতে কেন্দ্ৰৰ ইচ্ছাকৃত অন্যায্য অসমবাসীয়ে সদায় চকু মুদি মানি লব নোৱাৰে নিশ্চয়। অসমৰ সমূহ জাতিসম্বন্ধী মূৰতুলি সন্মানৰে জীয়াই থকাৰ স্বাৰ্থতে আছৰ সুস্থ আৰু নিটোল 'কাঠামো' এটাৰ প্ৰয়োজন। ইয়াৰ বাবে আছৰে অভিল্যাবী নগৰীয়া সংস্কৃতি বিসৰ্জন দিব লাগিব। ই নিশ্চয় আধুনিকতাৰ অৱদানক অৱজ্ঞা কৰা নুবুজায়। আধুনিকতাৰ অৰ্থ সুবিধাবাদ নহয়। গতিকে সংসাহসেৰে আছ বাস্তৱৰ সম্পূৰ্ণ হওক। যিকোনো সংগঠনৰ সুপৰিচালনাৰ বাবে সংগঠনটোৰ ভিতৰে-বাহিৰে গণতান্ত্ৰিক নীতিৰ প্ৰতি নিষ্ঠাৰ ভাব এটা প্ৰতিফলিত হোৱা বাঞ্ছনীয়, — যাক অভ্যন্তৰীণ গণতন্ত্ৰ (Internal Democracy) বোলা হয়। সংগঠনটোৰ সকলো লোকে, নেতাৰ পৰা সদস্যলৈকে, ইয়াক মানি চলা উচিত। কিন্তু আছৰ ক্ষেত্ৰত এই নীতি আজি ইচ্ছাকৃতভাৱে অৱহেলিত। আছৰ অভ্যন্তৰত গণতন্ত্ৰ পৰ্যবসিত। সাধাৰণ সদস্যৰ ওপৰত অথবা অঞ্চলবিশেষৰ সদস্যৰ ওপৰত নেতৃত্বানীয়াসকলৰ বিশ্বাসহীনতা

অথবা অৱজ্ঞাৰ মনোভাব, প্ৰতিনিধি নিৰ্বাচনত ক্ষমতাৰ প্ৰদৰ্শন, উজনি-নামনিৰ বিভাজন ইত্যাদি আছৰ এবাৰ নোৱৰা পৰম্পৰাত পৰিণত হৈছে। মন্ত্ৰী-বিধায়কৰ লগত কৰা হলিগলিয়ে বহু সময়ত সংগঠনটোক বিশেষ ৰাজনৈতিক শক্তি একোটাৰ বহুতীয়া কৰি তুলিছে। সেই সুবিধাতে নেতৃত্বানীয়া বহুতে শাসকপক্ষৰ পৰা ব্যৱসায়ৰ আকৰ্ষণীয় সুবিধাবোৰ অৰ্হণ কৰিছে। এনেদৰে সংগঠনটো ছাত্ৰ আৰু জনসাধাৰণৰ পৰা ক্ৰমে বিচ্ছিন্ন হৈ গৈ আছে। সদৌ অসম ছাত্ৰসন্থা অৰাজনৈতিক ছাত্ৰ-সংগঠন সঁচা, কিন্তু অসমৰ ৰাজনীতিত ই এনেদৰে জড়িত যে সেই বিষয়ত আছৰ অৰাজনৈতিক চৰিত্ৰৰ দোহাই দি ফাকি নমবাই ভাল। অসমৰ স্বাৰ্থতে ঘটনাৰ পাকচক্ৰত আছ ৰাজনীতিত জড়িত হ'ব লগাত পৰিছে। স্বদেশ-স্বজাতিৰ মংগলৰ স্বাৰ্থত আছৰ এই ভূমিকাৰ যোগাৰক অংশখিনি অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। গতিকে নিৰ্বাচনত প্ৰত্যক্ষ অথবা পৰোক্ষভাৱে আছ জড়িত হ'লেও বিশেষ আপত্তি কৰিব লগা নাই। কেৱল ৰাজনীতিৰ গেলা-বোকাৰ আছৰে লেও নললেই হ'ল। কিন্তু, আছৰ নৈতিক অৱক্ষয়ৰ প্ৰশ্ন উঠিল তেতিয়া, যেতিয়া ইয়াৰ সদস্যই নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰাৰ প্ৰসংগত এখন ধৰা পৰা ভাওনাৰ পাতনি মেলিলে। স্মৰণযোগ্য, — আছৰ সদস্য-উপদেষ্টাই নিৰ্বাচনত অংশগ্ৰহণ কৰা নীতিত পৰিণত হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত আছৰে লক্ষীমপুৰৰ প্ৰতিনিধিত্বমূলক সভাত আছৰ বিষয়ববীয়াই নিৰ্বাচনত ভাগ লব নোৱৰা সিদ্ধান্তৰ কথা স্মৰণ কৰা উচিত। এটা সংগঠনৰ অভ্যন্তৰীণ নীতি-নিয়ম অথবা সংবিধানক শ্ৰদ্ধা জনোৱা কৰ্মসকলৰ কৰ্তব্য। ইয়াত আনৰ হস্তক্ষেপ সমৰ্থনযোগ্য নহয়। কিন্তু আছ যিহেতু অসমৰ উন্নয়নৰ প্ৰতিটো স্বাৰ্থৰ লগত জড়িত এটা সামাজিক স্বাৰ্থ বহনকাৰী সংগঠন, গতিকে ইয়াৰ ভুল-ভ্ৰান্তি আঙুলিয়াই দিয়াৰ অধিকাৰ সকলোৰে আছে। আছৰে গঠনমূলক দৃষ্টিভংগীৰে এনে সমালোচনাৰ পৰা শিক্ষা লোৱা বাঞ্ছনীয়।

নিৰ্বাচনৰ উক্ত ধৰণৰ ঘটনাই আছৰ স্থিতিৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সৃষ্টি নকৰিলেও দুৰ্বল সাংগঠনিক দিশটোক প্ৰতিফলিত কৰে। কেৱল সমালোচনাৰ স্বাৰ্থত বকলা মেলাসকলে এইখিনিতে সুবিধাটো গ্ৰহণ কৰি জনমানসত সংগঠনৰ ভাবমূৰ্তি নষ্ট কৰে। লগতে আন এটা কথা জনসাধাৰণৰ মনত উদয় হ'ব পাৰে: 'আছ প্ৰাকনিৰ্বাচনী অনুশীলন মঞ্চ'হে। গতিকে ৰাজনীতি সম্পৰ্কীয় বাধা-বাধকতাৰ ক্ষেত্ৰত আছৰে এক স্পষ্ট মুকলি নীতি গ্ৰহণ কৰা অতি আৱশ্যক হৈ পৰিছে। আনহাতে দেখা গৈছে, শেহতীয়াকৈ আছৰে আত্ম-নিয়ন্ত্ৰণৰ অধিকাৰ আৰু জাতিসভাৰ স্বায়ত্ত-শাসনৰ প্ৰশ্নত যোগাৰক প্ৰতিক্ৰিয়া ব্যক্ত কৰিছে। এনে ধৰণৰ সম্পূৰ্ণ ৰাজনৈতিক বিষয়ত আছ জড়িত হৈছে যেতিয়া, এনে প্ৰক্ৰিয়াৰ একান্ত প্ৰয়োজনীয় ৰাজনৈতিক পদক্ষেপ প্ৰসংগত আছৰ নিৰপেক্ষ দৃষ্টিভংগী ৰাইজক জনোৱা

উচিত। আৰু, বিভিন্ন অভিজ্ঞতাৰ পৰা দেখা গৈছে যে তথাকথিত ভাৰতীয় সাংবিধানিক গণতন্ত্ৰক আমি স্বীকৃতি দিয়া-নিদিয়াৰ প্ৰসংগৰ পৰা আঁতৰিও অসমবাসীৰ সামগ্ৰিক কল্যাণৰ স্বাৰ্থতে ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াসমূহক, বিশেষকৈ নিৰ্বাচন ব্যৱস্থাক আমি ব্যৱহাৰ কৰি সৰ্বোচ্চ লাভ উঠাব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত কোনো অদৃশ্য কৌশলগত কাৰণৰ দোহাই নিদিয়াই মংগল। গোটেই প্ৰক্ৰিয়াটোৱেই যেতিয়া মুক্তভাৱে দৃশ্যমান, গতিকে গোপন কিবা এটা থকাৰ প্ৰশ্নই নুঠে। আছৰে ইয়াকে মুখফালি নিৰ্ভীকভাৱে ব্যক্ত কৰক। তাকে নকৰি, সংবিধান-নিৰ্দেশনাৰ নামত পিছলৈ টনা বা পলায়নবাদী মনোভাব লোৱা দুৰ্বলতাৰ পৰিচয় মাথোঁ। কৌশলগত কাৰণৰ নামত নিৰৱতা অহললখনে সংগঠনটোৰ ক্ষতিহে কৰিব, যিটো কামা নহয়।

এইখিনিতে বিগত বিদেশী বহিষ্কাৰ আন্দোলনৰ সময়ৰ আছৰ গৌৰৱোজ্জ্বল ইতিহাস ৰোমন্থন কৰা নিশ্চয় অনুচিত নহ'ব। তেতিয়া দুটা মাথোঁ শব্দ — "আছৰ আহ্বান" ত লাখ-লাখ মানুহ ৰাজপথলৈ ওলাই আহিছিল। তেতিয়া পৰিস্থিতিৰ সুবিধা লৈ নেতৃত্বই গ্ৰহণ কৰা সিদ্ধান্ত বিতৰ্কিত যদিও এতিয়া সুস্থ চিন্তাধাৰাৰে, এক নতুন ভাবেৰে মুক্তিকামী জনগণৰ জাগ্ৰত প্ৰহৰীৰ ৰূপত আছৰে আত্মপ্ৰকাশ কৰক। দায়িত্বপূৰ্ণভাৱে বিশ্বাসযোগ্যতাৰ পৰিচয় দিব পাৰিলে এতিয়াও অগণন সংগ্ৰামী শুভাকাংক্ষী লোকে আছৰ পদানুকৰণ কৰিবলৈ কুঠাৰোধ নকৰিব। কাৰণ, — জনগণক সংগঠিত কৰিব পৰাৰ ক্ষমতা আছৰ বাদে আন কোনো অৰাজনৈতিক সংগঠনৰ নাই। এই কথা আছৰে যথাসম্ভৱ সোনকালে অনুভৱ কৰা বাঞ্ছনীয়।

— শান্তনু কুমাৰ বৰুৱা,
মুক্ত ভ্ৰমণকাৰী সংবাদ-সেৱী,
কৰঙা, যোৰহাট

ডিৱৰ মাজতো অকলশৰীয়া

অসমৰ এখন উল্লেখযোগ্য নগৰৰ ছিটি বাছৰ বিষয়ে কেইটামান কথা উনুকিয়াব খুজিছোঁ। কেতিয়াবা কৰবাত দুই-এখন বাতৰি-কাকত/আলোচনীত দুই-এখন চিঠি পঢ়িবলৈ পাইছিলো—ছিটি বাছৰ সমস্যাক লৈ লিখা। কিন্তু সেইবিলাক চিঠিয়ে কাৰো ওপৰত একো প্ৰতিক্ৰিয়া কৰা নাই বোধকৰোঁ। মোৰ এই চিঠিয়েও যে কিবা প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিব এই বিষয়ে বৰ আশা নকৰিলেও সম্পূৰ্ণ আশা মই এৰি দিয়া নাই। আশাবাদী জীৱ হিচাপে মোৰ এই আশা বোধকৰোঁ অবাস্তৱ নহয়। যি কি নহওক, উল্লেখ কৰিব খোজা চহৰখনৰ নাম ডিব্ৰুগড়। এখন বিশ্ববিদ্যালয়, এখন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়, বিভিন্ন ধৰণৰ স্কুল, কলেজ, চৰকাৰী কাৰ্যালয়ৰে অতি ব্যস্ত ডিব্ৰুগড় চহৰত ছিটি বাছৰ পৰিমাণ পৰ্যাপ্ত নহয়। প্ৰয়োজনতকৈ কম পৰিমাণৰ হোৱা হেতুকে যাত্ৰীসকল বহুতো অসুবিধাৰ সম্পূৰ্ণ হ'ব লগাত পৰে। তদুপৰি অন্যান্য কিছুমান

বনী মিক্স®

ততালিকে তৈয়াৰী পৰিজ

যি খাদ্যশস্য, ফলমূল আৰু বাদামৰ পুষ্টিকতাৰে ভৰপূৰ।

বনী মিক্স।
ঘেহঁ, গোমথান, চাউল, আম আপেল, খেজুৰ, কিচমিচ আৰু কাজুব গুটিৰ মিশ্ৰণ।

সকলোৰে বাবে সোৱাদ ভবা পৰিপোষক
বনী মিক্স হ'ল সম্পূৰ্ণ পৰিয়ালৰ বাবে স্বাস্থ্যবৰ্দ্ধক পৰিজ... ৰাতিপুৱা জলপানৰ বাবেই হওক অথবা সন্ধিয়া স্কুল বা অফিচৰ পৰা ঘূৰি আহি খাবলৈয়ে হওক। তদুপৰি হৰ্জম কৰিবলৈ সহজ হোৱাৰ বাবে, বয়সস্থ লোক আৰু বেমাৰৰ পিচত স্বাস্থ্যলাভৰ বাবে বৰ উত্তম।

মিনিটতে তৈয়াৰী
বনী মিক্স তৎক্ষণাত আৰু অতি সহজে তৈয়াৰ কৰিব পাৰি। ব্যস্ত মহিলা-সকলৰ বাবে ই আশীৰ্বাদসূৰূপ। আপোনাৰ মাত্ৰ কৰিব লগীয়া হল:

1. এটা বাটিত আৱশ্যকীয় পৰিমাণৰ বনী মিক্স ঢালক।
2. তাত লাহে লাহে আগতে পগোৱা গাখীৰ মিহলাওক।
3. এতিয়া লাহেকৈ লৰাই থাকক - দেখিব আপোনাৰ পৰিজ তৈয়াৰ।
4. প্ৰতি চামুচ খোৱাৰ পিচতেই আপোনাৰ পৰিয়ালে শলাগি থাকিব।

সঁচাই, ই আপোনাৰ পৰিয়ালক সোৱাদ আৰু স্বাস্থ্যৰ এখন নতুন পৃথিৱীৰ সতে চিনাকী কৰি দিব... তেওঁলোকক বনী মিক্স দি চাওক।

বনী মিক্স®

ভাৰতত প্ৰথম বাৰ

গ্লেছোই দিয়ে সুস্বাস্থ্য

টিভি আৰু ৰেডিঅ'ত বিজ্ঞাপনৰ নাটিকা

আজিকালি 'ৰেডিঅ', টিভি, বাতৰিকাকত আদিত চৰকাৰী বিজ্ঞাপনৰ সংখ্যা বাঢ়িছে। টিভি আৰু ৰেডিঅ'ত চৰকাৰে সুস্বাস্থ্য, জন্মনিয়ন্ত্ৰণ, নাৰীশিক্ষা, সাক্ষৰতা আদিৰ বিষয়ে প্ৰচাৰৰ বাবে চুটি-চুটি নাটকীয় দৃশ্য বা শ্ৰাব্য নাটিকা যুগুত কৰে। দুখৰ বিষয়, অসমীয়া ভাষাত নিৰ্মাণ কৰা এই চুটি নাটিকাবোৰত অভিনয় আদিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় জ্ঞান নথকা লোকৰ দ্বাৰা কিয় এইবোৰ পৰিবেশন কৰোৱা হয় বুজি নাপাওঁ। যি স্থলত এইবোৰ বিজ্ঞাপন অতি আকৰ্ষণীয় কৰি তোলাটো অত্যন্ত জৰুৰী, তেনেস্থলত এনেকুৱা বহুৱালি দেখি আমি বিবস্ত্ৰ হওঁ। দিল্লীৰ পৰা প্ৰচাৰিত হিন্দীভাষাৰ বিজ্ঞাপনবোৰেওনো আমাৰ নিৰ্মাতাসকলৰ মান উন্নত কৰিব নোৱাৰেনে ?

—ইন্দ্ৰজ্যোতি বায়চৌধুৰী,
বৰপেটা

হৃদয়ৰ জয়ন্তী

বৰপেটা জিলাৰ পূব প্ৰান্তত থকা ভালুকী উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ যোৱা বছৰতে ২৫ বছৰ পূৰ্ণ হ'ল। আমি অনুষ্ঠানটোৰ ২৫ বছৰ পূৰ্ণ হোৱালৈ বাট চাইছিলো, ৰূপালী জয়ন্তী উৎসৱ সুন্দৰভাৱে পালন কৰিম বুলি। কিন্তু বিদ্যালয়খনৰ সেই উৎসৱ পতা নহ'ল। আমাৰ ৰাজ্যখনৰ ৰাজনৈতিক অস্থিৰতা, বিদ্যালয়খনৰ তথা এই অঞ্চলৰ আৰ্থিক দুৰৱস্থা ইত্যাদি হ'ল তাৰ মুখ্য কাৰণ। হেঁপাহেৰে বাট চাই থকা 'ৰূপালী জয়ন্তী' উৎসৱ দুখীয়া মাছমৰীয়াৰ ফটা জাল ফালি ৰোমাছ সৰকি যোৱাৰ দৰে গুচি গ'ল। তথাপিও এই বিদ্যালয়ৰে নিঃকিন শিক্ষক হিচাপে প্ৰান্তিকৰ জৰিয়তে বিদ্যালয়খনত যিসকল ছাত্ৰই পঢ়িছিল, যিসকলে পঢ়ি আছে, যিসকলে পঢ়িব তেওঁলোক, বৰ্তমানৰ শিক্ষক-কৰ্মচাৰী, অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষক-কৰ্মচাৰী আৰু এই অঞ্চলৰ অভিভাৱক,—সকলোলৈকে আমাৰ আন্তৰিক অভিনন্দন জনালো।

—সতীন দাস,
ভালুকী হাইস্কুল,
বৰপেটা

অসম ৰাজ্যিক বিদ্যুৎ পৰিষদ আৰু গাঁৱৰ গ্ৰাহক

বৰ্তমান অসম ৰাজ্যিক বিদ্যুৎ পৰিষদৰ বিদ্যুৎ যোগানৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৰ্থতাৰ কথা সকলো লোকে ভালদৰে উপলব্ধি কৰিব পাৰিছে। ৰাজ্যিক বিদ্যুৎ পৰিষদৰ আগৰে পৰা এক 'সুনাম' আছিল যে সজিয়া হ'লেই গাঁও অঞ্চলৰ বিজুলী-চাকি নুমাই যায়। তথাপি, তাৰ মাজতো ছেগা-চোৰোকাকৈ কোনো-কোনোৱে বিদ্যুৎ যোগান পাইছিল। কিন্তু যোৱা তিনি মাহত গাঁৱত বিজুলী চাকিৰ পোহৰ দেখাটো

পৰ্বতত কাছ কণী বিচৰাৰ নিচিনা হৈছে। এইখিনি সময়ৰ ভিতৰতে কিন্তু অ. বা. বি. পৰিষদে বিদ্যুতৰ বাবে দিবলগীয়া ধনৰ পৰিমাণ গাঁওবাসীৰ বাবে আগৰ পৰিমাণৰ দুগুণ কৰিছে দিলে। এয়া পৰিষদৰ 'শোষণ' কৰা নীতি নহয় নে ? বিদ্যুৎ যোগান তথা উৎপাদনৰ উন্নতিৰ কথা চিন্তা নকৰি লোকচান ভৰি থকা প্ৰতিষ্ঠানটোৱে গাঁওবাসীৰ ওপৰত মাথমাৰ মাৰি লাভ কৰিবলৈ বিচাৰিছে নেকি ? তাৰ পৰিৱৰ্তে আসোৱাহৰ্ণণ নীতিসমূহ সংশোধন কৰাত, আৰু চৰকাৰী বিভাগ আৰু বৃহৎ কোম্পানীবোৰৰ পৰা পাবলৈ থকা ধন আদায় কৰাতহে বেছি গুৰুত্ব দিব লাগিছিল। কিন্তু পৰিষদে হলা গছ দেখি বাগী কুঠাৰ মৰাৰ লেখীয়া কামহে কৰিলে। এই ব্যৱস্থাই এতিয়া পৰিষদৰ আৰ্থিক অৱস্থা বেছি বেয়াহে কৰিব যেন দেখা গৈছে। কিয়নো, প্ৰায়বোৰ গাঁৱৰ গ্ৰাহকে বৰ্তমান বিদ্যুতৰ বিল পৰিশোধ কৰাটো বন্ধ কৰি দিছে। আগতে পৰিষদে এই ধনখিনি নিয়মিতৰূপে পাই আহিছিল।

—গুণজিৎ ঠাকুৰীয়া,
ডুমডুমা, শোণিতপুৰ

এটি শুধৰণি

'মিজো গ্ৰাম্য সমাজৰ পুনৰ বিন্যাস, ইয়াৰ প্ৰতিক্ৰমি আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া' শীৰ্ষক মই লিখা প্ৰবন্ধটোত (১৬।৫।৯২) এটা ভুল ৰৈ গ'ল। প্ৰবন্ধটোত "মিজোৰাম বিয়ুৰ বেখাৰে স্থিতিস্থিত হৈছে" বুলি কোৱা হৈছে; কিন্তু দৰাচলতে মিজোৰাম কৰ্কটক্ৰান্তিৰ দ্বাৰাহে স্থিতিস্থিত হৈছে।

অনিচ্ছাকৃত এই ভুলটোৰ শুধৰণি প্ৰকাশ কৰিবলৈ আপোনাক অনুৰোধ জনালো।

—নগেন দত্ত,
গুৱাহাটী

'শ্ৰেষ্ঠ' আৰু আমাৰ আপত্তি

বৰ্তমান অসমত যিমানবিলাক আলোচনী (বাৰ্তালোচনী) প্ৰকাশ হৈ আছে, তাৰ ভিতৰত 'প্ৰান্তিক'ৰ যে এখন সুকীয়া আসন আছে, সেইকথা বিনাদ্বিধাই, নিঃসংকোচে ক'ব পৰা যায়। সুদীৰ্ঘ এঘাৰ বছৰ ধৰি একেৰাহে আলোচনীখনে এটা 'শ্ৰেষ্ঠ' বজায় ৰাখিবলৈ সক্ষম হোৱাটো, বিশেষকৈ অসমৰ দৰে এখন শিক্ষা-দীক্ষাত পিছপৰা ৰাজ্যত, কম কৃতিত্বৰ কথা নহয়। ইয়াৰ বাবে সম্পাদকৰ লগতে আলোচনীখনৰ সৈতে জড়িত সমূহ কৰ্মকৰ্তাই নিঃসন্দেহে কৃতিত্বৰ দাবী কৰাৰ থল আছে।

প্ৰান্তিকত এজন পাঠকে অলপতে আলোচনীখনৰ পত্ৰালাপ শিতানত প্ৰকাশ হোৱা চিঠিসমূহৰ ভিতৰত 'শ্ৰেষ্ঠ পত্ৰলেখক' এজন নিৰ্বাচন কৰি পুৰস্কৃত কৰাৰ পৰামৰ্শ দিছে। এনেধৰণৰ পৰামৰ্শ আগতেও পোৱা বুলি সম্পাদকে উল্লেখ কৰিছে। এনেধৰণৰ পৰামৰ্শৰ যুক্তিযুক্ততা স্বীকাৰ কৰিব

সম্পাদকে কৈছে যে প্ৰকাশৰ বাবে নিৰ্বাচনত উঠা সকলোবোৰ পত্ৰই পুৰস্কৃতৰ যোগ্য আৰু কোনোজন পত্ৰলেখক অপুৰস্কৃত হোৱাটো আমি নিবিচাৰোঁ। সম্পাদকৰ সৈতে এই ক্ষেত্ৰত আমি একমত। এটা সীমিত পৰিসৰত সকলো বিষয় সামৰি লোৱাটো সম্ভৱ নহ'লেও, এই কথা স্বীকাৰ কৰিবলৈ লাগিব যে আজিকোপতি প্ৰান্তিকৰ পত্ৰালাপ শিতানত যিমানবিলাক চিঠি প্ৰকাশ পাইছে, বিষয়বস্তুৰ ফালৰ পৰা কোনোখন চিঠিৰেই সামাজিক গুৰুত্ব কম নহয়। গতিকে আমি ভাবোঁ এই ক্ষেত্ৰত 'শ্ৰেষ্ঠ' নিৰ্বাচনৰ প্ৰক্ৰিয়াটোৱেই অবাস্তৱ। হয়তো যুক্তি দৰ্শাব পৰা যায় যে এনে পদ্ধতি এটা অৱলম্বন কৰিলে পাঠকসকলৰ মনত প্ৰতিযোগিতামূলক মনোভাৱ গঢ়ি উঠিব আৰু ই আলোচনীখনৰ মান উন্নীত কৰাত সহায় কৰিব। ব্যক্তিৰ অন্তৰ্নিহিত প্ৰতিভা বিকাশৰ বাবে এনেধৰণৰ কাৰ্যব্যৱস্থা যে যথেষ্ট ফলদায়ক সেই কথা আমিও স্বীকাৰ কৰোঁ। কিন্তু আমাৰ সমাজত এনে এচাম লোকো আছে (প্ৰান্তিকৰ পঢ়ুৱৈ সমাজতো) যিসকলে প্ৰতিযোগিতামূলক কামকাজৰ পৰা সততে আঁতৰি থাকিব খোজে, অথচ তেওঁলোকৰ পাৰদৰ্শিতাৰ অভাৱ নাই। গতিকে প্ৰতিযোগিতাপূৰ্ণ কাৰ্যক্ষেত্ৰ অথবা কাৰ্যকলাপ এওঁলোকৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ অন্তৰায়হে। আমি ভাবোঁ প্ৰান্তিকে এই দিশটোৰ প্ৰতি মনোযোগ দি বিষয়টো পুনৰ বিবেচনা কৰিব। প্ৰথম সংখ্যাৰ পৰাই প্ৰান্তিকৰ এগৰাকী নিয়মীয়া আৰু গুণমুগ্ধ পাঠক হিচাপে, আলোচনীখনৰ সৌন্দৰ্য আৰু মান হ্রাস পোৱাটো আমি কোনোপধ্যেই কামনা নকৰোঁ, আৰু সেয়ে আমাৰ এই অনুৰোধ।

—দিব্যধৰ বৰুৱা,
বৰুৱাগাঁও (ওৱাটিং),
গোলাঘাট

সম্পাদকৰ কোঠালিত

বন্ধ, ১ অসমৰ নাটক, উপন্যাস, বুৰঞ্জী আদিৰ বিষয়ত সংলাপবোৰৰ ভিতৰত,— অন্ততঃ মোৰ কাৰণে বিষয়বোৰৰ ভিতৰত কেইটামান হ'ল, ছদ্মবেশী গদাপাণিয়ে কৈছে—হেৰো মানুহজনী, গিৰিয়েৰৰ কথা কেনো নিদিয় কিয় ? উত্তৰত জয়মতীয়ে কৈছে,—এখেতক বা ইয়ালৈ কোনে মাতিছে ! গুচি বা নাযায় কিয় ? মই কওঁতে শব্দৰ ইফাল-সিফাল হ'ব পাৰে। দায় নধৰিবা। কিন্তু আচল কথা হ'ল,—যেণীয়েকক তেনেকৈ চাওদাওৰ হাতত মাৰ খাবলৈ এৰি দি গিৰিয়েক আঁতৰি যোৱাৰ কাৰণে গদাপাণিক প্ৰথমতে বৰ বেয়া পাইছিলো। কিন্তু দেশৰ স্বার্থ, অগণন ৰাইজৰ স্বার্থত গদাপাণিয়ে তেনে কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল বুলি বুজাই দিয়াত গদাপাণিক ক্ষমা কৰিছিলো। বৰ্তমানে সৈন্যৰ হাতত জীয়াত ভোগা অসমৰ নিৰপৰাধ ৰাইজে বাংলাদেশত থাকিবলৈ পোৱা আলফাৰ নেতাসকলক তেনেকৈ ক্ষমা কৰিব নোৱাৰেনে ?

গৰ্ভৱতী অৱস্থাত আপুনি 'খায়' দুজনৰ কাৰণে!

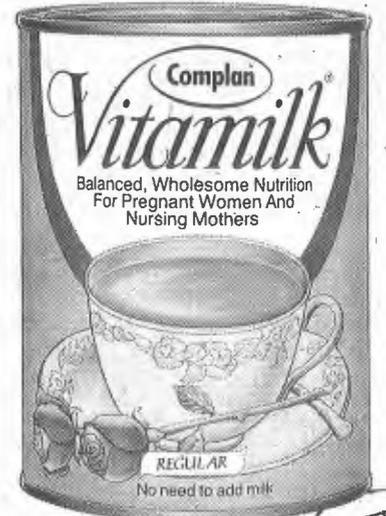
আপোনাক প্ৰয়োজন অধিক পুষ্টি

নতুন কমপ্লান®
ভিটামিন্ক®

আপোনাৰ দেহাৰ ভিতৰত আৰু এটি প্ৰাণ বাঢ়িবলৈ লৈছে। আপোনাৰ সন্তানৰ। এই সন্ধিক্ষণত আপোনাৰ স্বাস্থ্য আৰু আপোনাৰ সন্তানৰ বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰয়োজন অধিক পুষ্টিকাৰক আহাৰ।

কমপ্লান-ভিটামিন্কত আছে প্ৰয়োজনীয় পুষ্টিকাৰক উপাদান। আপোনাৰ বাবে আৰু গৰ্ভত থকা সন্তানটিৰ বাবে। লগতে ইয়াত আছে কমপ্লানৰ সকলোখিনি উৎকৃষ্টতা।

ইয়াত আছে প্ৰয়োজনীয় পৰিমাণৰ ফলিক এচিড, মিল্ক প্ৰটিন (২২.২ গ্ৰাম), ভিটামিন এ, বি৬ আৰু চি, আইবণ, আয়ডিন, কেলচিয়াম, জিংক, আৰু মেগনেছিয়াম।

বেণ্ডলাৰ ★ চকলেট

২ কাপ
প্ৰতিদিনে

গ্লোব্বাই দিয়ে সুস্বাস্থ্য

লেতেৰা ৰাজনীতিৰ ছুৱায়াত অসমৰ যুব-ছাত্ৰ সমাজ

গগণ ডেকা

অলপ দিনৰ আগতে বিশেষ কাম এটাত গুৱাহাটীৰ কলেজ এখনলৈ গৈছিলো। তেতিয়া এঘাৰমান বাজিছিল। ছিটি বাহুৰ পৰা নামি দেখিলো কলেজলৈ যোৱা বাটছোৱাত সাংঘাতিক ভিৰ। ৰিক্সা, অট' ৰিক্সা, স্কুটাৰ, হাইকেল, মাক্টি, পদযাত্ৰী আদিৰে গোটাই পথটো আনদিনাতকৈ বেছি ব্যস্ত হৈ পৰিছে। কলেজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে জুম বাজি-বাজি অহা-যোৱা কৰি আছে। যুবক-যুবতী, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মুখত আনন্দৰ ৰেঙণি। কলেজৰ প্ৰবেশ দ্বাৰ পাই তেওঁলোকৰ আনন্দৰ কাৰণটো বুজি পালো। কলেজৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ নিৰ্বাচন চলি আছে।

কলেজৰ প্ৰবেশ দ্বাৰৰ পৰা সমুখৰ বিশিঙটোলৈকে—এই অঞ্চলটোত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে কিছুমানে ডেঙৰ আৰু কিছুমানে বেঙৰ বহি ৰং-ধেমালি কৰি আছে। কিছুমানে আকৌ ডিঙিত জয় আই অসম লিখা ফুলাম গামোছা মেৰিয়াই লৈ পেণ্ট আৰু খন্দৰৰ কুৰ্তা পিন্ধি এটা বঁটা কিবাকিবি লৈ সাইলাখ বিয়াৰ দৰাটোৰ দৰে ঘূৰা-পকা কৰি আছে। কলেজৰ গোটেই চৌহদ ৰঙা, বগা, ক'লা আদি বিভিন্ন ৰঙৰ বেনাৰ আৰু প'ষ্টাৰে ভৰ্তি। চৌহদত বেৰত, পাঠদান কৰা কোঠাৰ বেৰত—সকলোতে লিখাৰ ওপৰতে বিভিন্ন ৰঙেৰে লিখি থোৱা আছে।

মই অলপ ভয়ে-ভয়ে সোমাই গ'লো। দুজনমান ছাত্ৰ আৰু দুজনীমান ছাত্ৰীয়ে হাতত কিছুমান কাৰ্ড লৈ মোৰ পিনে আগুৱাই আহিল। মই কিবা কোৱাৰ আগতেই তেওঁলোকে মোক আগচি ধৰি মিচিকিয়া হাঁহি একোটা মাৰি ক'লে—মই অমুক বিভাগত উঠিছোঁ। মোৰ নাম অমুকা। মোক ভেটিটো দিব বুলি আশা কৰিলো। তাৰ পাছতে আৰু এটা পাৰ্টি তেওঁলোকৰো একেই কথা।

মাত্ৰ দহ মিনিটমান সময়ৰ ভিতৰতে মুঠ ৪৩ খন সৰু-ডাঙৰ কাৰ্ড মোৰ হাতত পৰিল। মই অনুমান কৰিলো প্ৰতিখন কাৰ্ডৰ দাম গড়ে এটকাৰ কম নহয়। আৰু দেখিলো গোটেই চৌহদটোত শ-শ ৰঙা বগা, হালধীয়া কাৰ্ড পৰি আছে। অৰ্থাৎ শ-শ এটকাৰ মোট পৰি আছে। টকাৰ এনে ব্যৱহাৰ দেখি আচৰিত হ'লো।

লগে-লগে মোৰ মনলৈ দুটামান প্ৰশ্ন আহিল। এই টকাবোৰ কলেজত পঢ়ি থকা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ক'ত পালে? নিৰ্বাচন খেলা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাক-দেউতাকে কলেজৰ নিৰ্বাচন খেলিবলৈ ইমান টকা দিবনে? কলেজখনৰ ছাত্ৰ এজনে ক'লে যে এইবাৰতো ইলেকছনৰ উৎপাত আগৰ বছৰবিলাকতকৈ

কমেই। তাৰ উপৰিও এইবাৰৰ নিৰ্বাচন শান্তিপূৰ্ণ। ল'ৰাজনৰ মতে প্ৰতিটো পদৰ বাবে কমেও চাৰিজনকৈ প্ৰাৰ্থীয়ে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিছে আৰু প্ৰতিজন প্ৰাৰ্থীয়ে গড়ে কমেও তিনি হাজাৰতকৈ বেছি টকা খৰচ হয়। দুই-এজনেতো অকলেই ছয়-সাত হাজাৰকৈ টকা নিৰ্বাচনৰ নামত খৰচ কৰে। নিৰ্বাচনত

১৯৭৯ চনমানৰ পৰাই অসমৰ এচাম যুবকৰ গাত যথিনীয়ে বাহ লৈছে। এতিয়া এই যথিনীয়ে দিনে-দিনে আমাৰ যুব-সমাজখনক আক্ৰমণ কৰিবলৈ লৈ গৈ আছে। অনুশোচনা আৰু উপলব্ধি কৰিলে তেওঁলোকে এতিয়াও ৰক্ষা পোৱাৰ সুযোগ আছে। কিন্তু আজিৰ নিচিনাকৈ যদি অসমে আৰু দহ বছৰ অতিক্ৰম কৰে, তেতিয়া অসমত অসমীয়াৰ অস্তিত্ব শেষ হৈ যাব।

জয়লাভ কৰিলেতো কথাই নাই। মদ-মাংসৰ খানা দুই-তিনিদিনলৈকে চলি থাকে। এতিয়া খৰচ কৰিলেও ক্ষতি নাই; কাৰণ এবছৰতে তাৰ তিনি-চাৰি গুণ সহজে উলিয়াই লব পৰা যায়।

এজন ডেকা ল'ৰা হিচাপে মই লক্ষ্য কৰিছোঁ। আজিকালি যেন কলেজৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদকজনৰ স্থান সেই কলেজৰ অধ্যক্ষৰো ওপৰত। বিশ্ববিদ্যালয় এখনৰ সাধাৰণ সম্পাদক জনৰ স্থান যেন বিশ্ববিদ্যালয়খনৰ উপাচার্যৰাকীৰ্ত্তিৰো ওপৰত। আজিকালি দেখিবলৈ পাওঁ, —এখন কলেজৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ প্ৰতিটো পদৰ বাবে ৮-৯ জনকৈ প্ৰাৰ্থীয়ে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰে। বহু সময়ত দেখা পাওঁ নিৰ্বাচনক লৈ বন্ধু-মহলৰ মাজতে প্ৰথমতে ভৰ্তাভৰ্তি, তাৰপাছত ভুকুউৱা-ভুকি, তাৰ পাছত চুৰি মৰা-মৰি আৰু শেষত পিষ্টল-ৰিভলভৰ! এনেকুৱা ঘটনাৰ সংখ্যা প্ৰতিবছৰে বাঢ়ি আহিছে।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ কলেজ বা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰাৰ প্ৰৱণতা ইমানকৈ বাঢ়িছে কিয়? এওঁলোকৰ এই প্ৰৱণতাৰ মূলতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতি সেৱা আগবঢ়োৱাৰ মনোভাব, নে নিজৰ পকেট আৰু পেট সেৱাৰ মনোভাব? এইবোৰ কথা ভাবিলে মোৰ আৰু মোৰ দৰে বহু ছাত্ৰ-যুবকৰ বৰ দুখ

লাগে। পিছে আমি হ'লো গুতপৰাওঁ। আমাৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ কোনো মূল্য নাই। কিয়নো আমি কোনো সংগঠনৰ সম্পাদক-সভাপতি কাহানিও হ'ব নোৱাৰিলো। হকে-বিহকে ৰাজনৈতিক লাভৰ উদ্দেশ্যে অৰাজনৈতিক ছাত্ৰ সংগঠনসমূহে সময়ে-সময়ে সুবিধা বুজি আয়োজন কৰা পথ বন্ধ, অসম বন্ধ, মৌন সমদল, ধৰ্ম আদি কাৰ্যসূচীত চকুমুদি অংশ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰাৰ বাবেই ১৯৭৯ চনমানৰ পৰাই আমি দেশদ্রোহী হিচাপেই চিহ্নিত হৈ আহিছোঁ। পিছে তাৰ বাবে দুখ কৰাৰো কোনো থল নাই। আমি জানো—“সকলো উজ্জ্বল বস্তু সোণ নহয়।”

১৯৭৯ চনমানৰ পৰাই অসমৰ এচাম যুবকৰ গাত যথিনীয়ে বাহ লৈছে। এতিয়া এই যথিনীয়ে দিনে-দিনে আমাৰ যুব-সমাজখনক আক্ৰমণ কৰিবলৈ লৈ গৈ আছে। অনুশোচনা আৰু উপলব্ধি কৰিলে তেওঁলোকে এতিয়াও ৰক্ষা পোৱাৰ সুযোগ আছে। কিন্তু আজিৰ নিচিনাকৈ যদি অসমে আৰু দহ বছৰ অতিক্ৰম কৰে, তেতিয়া অসমত অসমীয়াৰ অস্তিত্ব শেষ হৈ যাব।

বৰ্তমান অসমত এচাম বুদ্ধিজীৱী সাংবাদিকে, ৰাজনৈতিক নেতা-পালিনেতাই, ঠিকাদাৰ-মহলদাৰে অসমৰ যুবক এচামক নিজ-নিজ স্বার্থ পূৰণৰ অৰ্থে ডাঙৰ-ডাঙৰ নেতা বনাই ধ্বংসৰ পথলৈ আগবঢ়াই দিছে। আনহাতে এই চাম ধ্বংসৰ দেশদ্রোহীয়ে সদায় নিৰাপদ দুৰত্বত থাকি নিজৰ পকেট আৰু হাতৰ মুঠি সবল কৰি আছে। এইচাম নকল দেশ প্ৰেমিকে নিজৰ ল'ৰা-ছোৱালীক অসমৰ কোনো ইচ্ছুৱে যাতে চুব নোৱাৰে তাৰ বাবে সদায় নিলগত ৰাখিছে। এই যুবক চামে কিয় এতিয়াও এইবিলাক কথা দেখি-শুনিও বুজি পোৱা নাই?

যোৱা দশকটোত অসমত বহুতো ৰাজনৈতিক, অৰাজনৈতিক আৰু যুব ছাত্ৰ সংগঠনৰ জন্ম হ'ল। ইখন গাঁৱৰ-সিখন গাঁৱৰ দুই-চাৰিজন লগ লাগিও ৰাতিটোৰ ভিতৰতে সংগঠনৰ জন্ম দিয়ে। সকলোৰে উদ্দেশ্য আৰু লক্ষ্য একে : “সোণৰ অসম গঢ়া।” পিছে ইমানবিলাক দেশ প্ৰেমিক সংগঠনৰ ভৰ অসমী আয়ে সহিব পাৰে নে নোৱাৰে সন্দেহ।

সুন্দৰ ছপা, আকৰ্ষণীয় বেটুপাতেৰে এখন অনবদ্য গল্প সংকলন

ভৃংগেশ্বৰ শৰ্মাৰ

জাৰৰ দিনৰ চোলা

জ্ঞানপীঠ বুকু এজেঞ্চি গোপীনাথ বৰদলৈ পথ পাণবজাৰ, গুৱাহাটী

বড়ো অধ্যুষিত অঞ্চলত বিশেষ পিয়ল

আবছু আৰু বি. পি. এ. ছিৰ এখন পৃথক 'বড়োলেণ্ড' গঠনৰ দাবীটোৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অসম চৰকাৰে ৰাজ্যখনৰ বড়ো জনগোষ্ঠী বসতিপ্ৰধান অঞ্চলবোৰত এক বিশেষ লোকপিয়ল অনুষ্ঠিত কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিছে। বিশেষকৈ বড়ো সমস্যাৰ সমাধানৰ বাবে গঠন কৰা তিনিজনীয়া বিশেষজ্ঞ সমিতিৰ প্ৰতিবেদনখন আন্দোলনকাৰী দুয়োটা সংগঠনে নাকচ কৰাৰ পাছত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে বিষয়টো লৈ চিন্তা-চৰ্চা কৰিবলৈ লয় আৰু অসম চৰকাৰেও বিশেষ লোকপিয়লৰ কথা বিবেচনা কৰিবলৈ লয় বুলি বাতৰিত প্ৰকাশ। আনহাতে বিশেষজ্ঞ সমিতিৰ প্ৰতিবেদনত,—আবছু-বিপিএছিয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰস্তাৱিত 'বড়োলেণ্ড'ৰ অন্তৰ্গত কৰিব খোজা তেজপুৰ, চতিয়া, কলাইগাঁও, মাজবাট, ঢেকীয়াজুলি, বৰছলা, ৰঙাপাৰা, বিহালি, মাজবাট, দলগাঁও, বিশ্বনাথ চাৰিআলি আদি বিধান সভাৰ সমষ্টিবোৰত বড়ো জনগোষ্ঠীৰ প্ৰভাৱ তেনেই সামান্য বুলি কোৱা হয়। এই সমষ্টিকেইটাত বেলেগ-বেলেগ জনগোষ্ঠীৰ লোকে বাস কৰে আৰু এই লোকসকলৰ সমস্যাবোৰো বেলেগ-বেলেগ বুলি প্ৰতিবেদনখনত কোৱা হয়। এই সমষ্টিকেইটাত বৃজন পৰিমাণৰ চাহ জনগোষ্ঠীৰ লোক আৰু কিছু বাঙালী আৰু নেপালীভাষী লোকো আছে। এই সমষ্টিকেইটাৰ ভিতৰত ওদালগুৰিতহে বড়ো জনগোষ্ঠীৰ লোক অধিক বুলি কোৱা হৈছে। তথাপি এই সমষ্টিটোৰো ৯৮ হাজাৰ ভোটদাতাৰ ভিতৰত শতকৰা ৬২ 'ভাগেই হ'ল অজ্ঞানজাতীয় লোক। তদুপৰি এই আটাইকেইটা সমষ্টিৰ ভিতৰত একমাত্ৰ ওদালগুৰি সমষ্টিটোহে সংৰক্ষিত। আনহাতে আন্দোলনকাৰী সংগঠন কেইটাই চাহ জনগোষ্ঠী আৰু নেপালীসকলক বহিৰাগত হিচাপে বিবেচনা কৰে বুলি প্ৰতিবেদনখনত কোৱা হয়।

এনেবোৰ বিভিন্ন দিশ বিবেচনা কৰিয়েই অসম চৰকাৰে বড়ো জনগোষ্ঠী অধ্যুষিত অঞ্চলবোৰত বিশেষ পিয়ল কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিছে বুলি ভবা হৈছে।

* কেন্দ্ৰীয় বিত্ত মন্ত্ৰালয়ৰ কেবিনেট কমিটিয়ে আনুষ্ঠানিক অনুমোদন নজনোৱাৰ ফলত নুমলিগড়ৰ প্ৰস্তাৱিত শোধানাগাৰটোৰ কাম এতিয়াও আৰম্ভ কৰিব পৰা হোৱা নাই বুলি জানিব পৰা গৈছে। কমিটিয়ে অৱশ্যে হৰিয়ানাৰ কাৰ্নাল আৰু কৰ্নাটকৰ মাংগলোৰ শোধানাগাৰ কেইটাত অনুমোদন জনাইছে। মাংগলোৰৰ শোধানাগাৰটোৰ বাবে নিযুক্তিৰ কাম ইতিমধ্যে আৰম্ভ হৈছে।

নুমলিগড় শোধানাগাৰটোৰ নিৰ্মাণৰ প্ৰস্তাৱৰ আনুষ্ঠানিকতাখিনি যোৱা তিনি মাহেও সম্পূৰ্ণ কৰা নহ'ল। ফলস্বৰূপে এই প্ৰকল্পটোলৈ এতিয়া অনুমোদন জনাও উঠিব

কাম এই বছৰৰ শেষত বা অহা বছৰৰ আগভাগৰ আগতে আৰম্ভ কৰিব পৰাৰ সম্ভাৱনা ক্ষীণ। অৰ্থ-সংকটৰ বাবে প্ৰকল্পটোৰ কাম অন্ততঃ এইবছৰৰ অক্টোবৰ মাহৰ আগতে হাতত লোৱাটো কোনোমতেই সম্ভৱ নহ'ব বুলি জানিব পৰা গৈছে। চলিত বছৰৰ ফেব্ৰুৱাৰি মাহতে ৰাজহুৱা বিনিয়োগ পৰিষদে (PIB) অনুমোদন জনোৱা সত্ত্বেও প্ৰকল্পটোৰ কাম পোলাই ৰখাটো ৰহস্যজনক বুলি ভবা হৈছে।

* উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ বাবে ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থাৰ যোগেদি বিতৰণ কৰিবলৈ নিৰ্ধাৰিত কৰা ব্যাপক পৰিমাণৰ খাদ্য-শস্য আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সীমান্তহিদি বাংলাদেশৰ দৰে চুবুৰীয়া দেশবোৰলৈ চোৰাংভাৱে চালান দিয়াৰ এক গুৰুতৰ অভিযোগ উত্থাপিত হৈছে।

অলপতে গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ খাদ্য আৰু অসামৰিক যোগান মন্ত্ৰীসকলৰ এক বৈঠকত কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক যোগান আৰু ৰাজহুৱা বিতৰণ দপ্তৰৰ ৰাজ্যমন্ত্ৰী কামালুদ্দিন আহমেদে এই কথা প্ৰকাশ কৰে। তেওঁ খাদ্যসম্পৰ্কৰ চোৰাং চালান বন্ধ কৰাৰ অৰ্থে সীমান্তবৰ্তী অঞ্চলবোৰত চোকা পহৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছে।

* সদৌ অসম ছাত্ৰসন্থা বিভাজনৰ পথত আগবাঢ়িছে বুলি এটা বাতৰিত প্ৰকাশ। বাতৰিটোৰ মতে সন্থাৰ পৰা বহিষ্কৃত গুৱাহাটীৰ কটন কলেজ ছাত্ৰসন্থাৰ সাধাৰণ সম্পাদক শ্ৰীহিমন্তবিশ্ব শৰ্মাৰ উদ্যোগত ছাত্ৰসন্থাৰ সমান্তৰালভাৱে ৰাজ্যিক ভিত্তিত এটা পৃথক ছাত্ৰ সংগঠন গঠন কৰাৰ প্ৰস্তুতি চলি আছে। এই সংগঠনটোত ৰাজ্যখনৰ, বিশেষকৈ উজনি অসমৰ বহুতো মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদক-সম্পাদিকাৰ্থি যোগ দিয়াৰ সম্ভাৱনা আছে বুলি বাতৰিটোত কোৱা হৈছে।

উল্লেখযোগ্য যে শ্ৰীহিমন্তবিশ্ব শৰ্মাক সদৌ অসম ছাত্ৰসন্থাৰ আমৰণ অনশনৰ কাৰ্যসূচীৰ সময়ত মুখ্যমন্ত্ৰী শ্ৰীহিতেশ্বৰ শইকীয়াক সাক্ষাৎ কৰাৰ অভিযোগত সন্থাৰ পৰা বহিষ্কাৰ কৰা হৈছিল। পাছত শ্ৰীশৰ্মাৰ নেতৃত্বত কটন কলেজ ছাত্ৰসন্থাৰ এটা সঁজাৰী দলে দিছপুৰত মুখ্যমন্ত্ৰী শ্ৰীহিতেশ্বৰ শইকীয়াক সাক্ষাৎ কৰিছিল। তেওঁলোকে মুখ্যমন্ত্ৰীৰ হাতত প্ৰদান কৰা এখন স্মাৰকপত্ৰৰ জৰিয়তে মহাবিদ্যালয়খনৰ উন্নয়নৰ বাবে বিহিত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আহ্বান জনায়। তেওঁলোকৰ সৈতে হোৱা আলোচনাৰ ভিত্তিতে মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে মহাবিদ্যালয়খনক স্নাতকোত্তৰ প্ৰতিষ্ঠানলৈ উন্নীত কৰাৰ কথা ঘোষণা কৰে।

ইয়াৰ কেইদিনমানৰ পাছতে উজনি অসমৰো ২০খন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদকসকলে দিছপুৰত মুখ্যমন্ত্ৰীক সাক্ষাৎ কৰে। তেওঁলোকেও নিজ-নিজ মহাবিদ্যালয় কেইখনৰ লগতে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন সমস্যাৰ বিষয়ে

মুখ্যমন্ত্ৰীৰ সৈতে আলোচনা কৰে। তেওঁলোকৰ দাবীৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত কেইটামান নতুন বিষয় খোলাৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লোৱাৰ কথা ঘোষণা কৰে। এনেবোৰ কাৰণতে শ্ৰীহিতেশ্বৰ শইকীয়াৰ পৰোক্ষ প্ৰচেষ্টাত ছাত্ৰসন্থাত বিভাজন ঘটাব উপক্ৰম হৈছে বুলি বহুতে ধাৰণা কৰা দেখা গৈছে।

* কেন্দ্ৰীয় জল আয়োগৰ প্ৰয়োজনীয় আনুষ্ঠানিকতা (requirements) কিছুমান অসম চৰকাৰে পূৰণ কৰিব নোৱাৰাৰ কাৰণেই অসমৰ বাবে প্ৰস্তাৱ কৰা তিনিখন জলসিঞ্চন আঁচনি ১৯৯০ চনৰ পৰা জল আয়োগৰ হাতত পৰি আছে বুলি জানিব পৰা গৈছে। ইয়াৰে পাগলিদিয়া বান্ধ আঁচনি যথেষ্ট বৃহৎ বুলিও জনা গৈছে। প্ৰায় ৩৪১.৮০ কোটি টকা ব্যয় হ'ব লগা এই আঁচনি তিনিখনে ৰাজ্যখনৰ ৭৬,৩২০ হেক্টৰ অঞ্চল সামৰি লব।

২৮.৭.৮৬ কোটি টকা ব্যয়ৰ পাগলিদিয়া বান্ধ প্ৰকল্পৰ আঁচনিখন ১৯৯০ চনৰ জুন মাহতে আয়োগৰ বিবেচনাৰ বাবে পঠোৱা হৈছিল। এই প্ৰকল্পই ৫৪,১৬০ হেক্টৰ খেতিৰ মাটি সামৰি লোৱাৰ কথা। আয়োগৰ উপদেষ্টা সমিতিয়ে সেই বছৰৰে জুলাই মাহত আঁচনিখন পৰ্যালোচনা কৰে আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক আৰু বন বিভাগৰ অনুমোদন সাপেক্ষে ইয়াত অনুমোদন জনাব বুলি জনায়। আয়োগে ডুপুঠৰ পানীভাগৰ ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কেও এক পৰ্যালোচনা হোৱাটো বিচাৰে আৰু এই আঁচনিত জল বিদ্যুৎ উৎপাদনৰ আঁচনি অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ ওপৰত জোৰ দিয়ে।

একেদৰে বৃষ্টিসৃষ্টি আৰু গেৰুফেলা জলসিঞ্চন আঁচনি দুখনৰ সম্পৰ্কত কিছু সংশোধিত আঁচনি দাখিল কৰিবলৈ আয়োগে ৰাজ্য চৰকাৰক আহ্বান জনায়। ৰাজ্য চৰকাৰৰ তৰফৰ পৰা এই ক্ষেত্ৰত উপযুক্ত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ এতিয়াও বাকী থকা বাবে আঁচনি তিনিখনৰ ৰূপায়ণ বাস্তৱায়িত হোৱা নাই বুলি বাতৰিটোত কোৱা হৈছে।

* তেজপুৰত এখন কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰিবলৈ কেন্দ্ৰই নীতিগতভাৱে সিদ্ধান্ত লৈছে। সংসদৰ আগস্তুক বৰ্ষাকালীন অধিবেশনতে এই সম্পৰ্কত এখন বিশেষকৈ উত্থাপন কৰা হ'ব। কেন্দ্ৰীয় মানৱ-সম্পদ উন্নয়ন মন্ত্ৰী শ্ৰী.জ. ন. সিঙে অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী শ্ৰীহিতেশ্বৰ শইকীয়ালৈ লিখা এখন চিঠিত এই কথা প্ৰকাশ কৰা হৈছে। আনহাতে বৰাক উপত্যকাত স্থাপন কৰিবলৈ লোৱা কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম অহা বছৰৰ পৰাই আৰম্ভ হ'ব।

* অসমৰ শিক্ষা-ব্যৱস্থাত থকা আঁসোৱাহবোৰ আঁতৰোৱাৰ উদ্দেশ্যে ৰাজ্য চৰকাৰে এখন এজনীয়া সংস্কাৰ সমিতি গঠন কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লৈছে। এই সমিতিখন গঠন

ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সকীয়নিৰ বহুল আলোচনাৰ আৱশ্যক

বৰীন্দ্র নাথ বৰুৱা

ৰাষ্ট্ৰপতি শ্ৰীৰামস্বামী ভেঙ্কটৰমনে অলপতে এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ মত প্ৰকাশ কৰিছে। ৭ মে'ত দিল্লীত মৌলানা আজাদ স্মাৰক বক্তৃতামালাত ভাষণ দি শ্ৰীভেঙ্কটৰমনে কয় যে আমি যদি দেশত গঢ়ি উঠা বিৰুদ্ধেদাকামী শক্তিসমূহক দমাই ৰাখিবলৈ বিচাৰোঁ, তেনেহ'লে অংগ ৰাজ্যসমূহৰ পৰা অহা অধিক ক্ষমতা আৰু অধিকাৰ আৰু বিৰুদ্ধেদাকামী দাবী স্বীকাৰ কৰিব লাগিব আৰু গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। তেওঁ কয়, — দেশৰ সংবিধানখনে সমাজৰ পৰিবৰ্তনৰ লগে-লগে প্ৰগতিমূলক ভাবধাৰাবোৰ সাঙুৰি ললেহে জনসাধাৰণৰ প্ৰকৃত মত বা ইচ্ছা প্ৰতিফলিত কৰিব পাৰিব।

ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীৰ মতে পঞ্চায়তী অনুষ্ঠানসমূহতে হওক, নাইবা ৰাজ্যিক সমস্যা সংক্ৰান্ততে হওক, অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰতে হওক নাইবা সামাজিক ক্ষেত্ৰতে হওক, অধিক ক্ষমতাৰ দাবীটো দিনক-দিনে বাঢ়ি অহা দেখা গৈছে। কাশ্মীৰ, পঞ্জাব আৰু অসমত জাগি উঠা উত্তৰাধীকাৰ-কলাপবোৰ আমি এসময়ৰ ছোভিয়েট গণৰাষ্ট্ৰ নাইবা যুগোশ্লাভিয়াত ঘটা ঘটনাসমূহৰ প্ৰচ্ছদপটত বিবেচনা কৰা দৰকাৰ আৰু ভেতিয়া আমাৰ বহুতৰে মনত সন্দেহ হ'ব যে ভাৰতৰ একতা আৰু সংহতি হয়তো সৰহদিন ৰক্ষা কৰিব পৰা নাযাব। এইটো অৱশ্যে ঠিক যে এখন ঐক্যবদ্ধ ভাৰতবৰ্ষই পৃথিৱীত যিমান উন্নতি কৰিব পাৰিব আৰু ইয়াৰ জনগণক যি উচ্চ মানৰ জীৱন নিৰ্বাহ কৰাৰ সুবিধা দিব, এখন বহু-বিভক্ত ভাৰতে (য'ত অংগবোৰে নিজৰ ভিতৰতে যুদ্ধ-বিগ্ৰহ কৰি থাকিব) কেতিয়াও তেনে উন্নত জীৱন দান কৰিব নোৱাৰে। আমি পিছলৈ ঘূৰি চালেও দেখা পাওঁ যে ভাৰতৰ সামাজিক আৰু পৰম্পৰাগত একতাই বহুতো সামাজিক তথা ৰাজনৈতিক আক্ৰমণৰ পৰা দেশখনক ৰক্ষা কৰি আহিছে। এই অন্তৰ্নিহিত ঐক্যৰ বাবেই ভাৰতবৰ্ষ আজি এখন সম্পূৰ্ণ দেশ—য'ত ইউৰোপৰ দৰে এখন যুক্ত বজাৰ আছে। ভাৰতৰ ভৌগোলিক আকাৰ ৰাছিয়াক বাদ দিলে ইউৰোপতকৈও ডাঙৰ; গতিকে ইয়াত এবিধ মূদ্ৰাৰ প্ৰচলন, এটা বাণিজ্যিক অনুষ্ঠান, ৰাষ্ট্ৰৰ ভিতৰত মুক্ত ভ্ৰমণ ইত্যাদিৰ বাহিৰে বাকী কিছুমান বিষয়ত মতানৈক্য হোৱাটো স্বাভাৱিক,—যি দৰে ছোভিয়েট ইউনিয়নত হৈছিল।

পাকে-প্ৰকাৰে ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীয়ে বৰ্তমান চৰকাৰ, ৰাজনৈতিক দল তথা নেতা, ভাৰতীয় শাসনযন্ত্ৰ সকলোকে এটা সময়োচিত সতৰ্কবাণী শুনাইছে। তেখেতৰ এই ভাষণৰ তাৎপৰ্য কেইবাটাও দিশৰ পৰা অতি গভীৰ। সেই বিষয়ে কিছু কোৱা আৱশ্যক। প্ৰথমেই ক'ব লাগিব যে ৰাষ্ট্ৰপতি-গৰাকীয়ে তেওঁৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিছে মৌলানা আজাদ স্মৃতি বক্তৃতামালার জৰিয়তে। সেইবাবে এইটো ধৰি লব লাগিব যে এইটো তেওঁৰ ব্যক্তিগত অভিমত। ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে গণৰাজ্য দিবসত দিয়া বাণী নাইবা সংসদত দিয়া ভাষণ চৰকাৰৰ তৰফৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা হয়। সাধাৰণতে এনে ভাষণ চৰকাৰৰ নীতি-নিয়ম বা আঁচনি-পৰিকল্পনা আদিতে সীমাবদ্ধ থাকে আৰু তাত নিজৰ ব্যক্তিগত চিন্তাধাৰা বা মতবাদে ঠাই নাপায়। কিন্তু উল্লিখিত আজাদ স্মৃতি বক্তৃতাত দিয়া ভাষণত শ্ৰীভেঙ্কটৰমনৰ ব্যক্তিগত মত প্ৰকাশিত হৈছে।

দ্বিতীয়তে, ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীয়ে এই নতুন চিন্তাধাৰা ৰাইজক জানিবলৈ দিছে তেওঁ ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনৰ বাসিন্দা হোৱাৰ শেষ কালত। অহা দুই-তিনিমাহৰ ভিতৰতে দেশত নতুন ৰাষ্ট্ৰপতিৰ নিৰ্বাচন হ'ব আৰু বিদায়ী ৰাষ্ট্ৰপতিজনে সুবিধা বুজি তেওঁৰ এই মনোভাব প্ৰকাশ কৰিছে।

তৃতীয়তে, তেওঁ এনেকুৱা এটা মত আগবঢ়াব পাৰে পোষণ কৰিছিল নে তেওঁৰ মনত এই মতৰ নতুনকৈ উদয় হ'ল সেই কথাটো চিন্তা কৰি চোৱা উচিত। দেশৰ প্ৰথম নাগৰিক হিচাপে শ্ৰীভেঙ্কটৰমনে ৰাষ্ট্ৰৰ বিভিন্ন অংশৰ নেতা, জনগণ, শিক্ষাবিদ, পণ্ডিত, শিল্পী, কলাকাৰ, বিভিন্ন স্তৰৰ, বিভিন্ন ভাষাভাষী, বিভিন্ন অঞ্চলৰ লোকক লগ পাইছে আৰু বহু সময়ত ভাবৰ আদান-প্ৰদান কৰিবলৈ সুবিধা পাইছে। তদুপৰি প্ৰশাসনৰ লগত পোনপটীয়া সম্বন্ধ নথকা বাবে তেওঁ দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ দাবীসমূহ নিৰপেক্ষভাৱে নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ সুযোগ আৰু সুবিধা পাইছে। আৰু এই নিৰপেক্ষ নিৰীক্ষণৰ সহায়ত তেওঁ যি মত প্ৰকাশ কৰিছে সেই মতে যে ভাৰতৰ বিভিন্ন অঞ্চলত সমাদৰ পাব তাক কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে।

শ্ৰীভেঙ্কটৰমনে অনুভৱ বা চিন্তা কৰাৰ দৰে ভাৰতৰ নানা ঠাইত নানা জনে চিন্তা কৰিছে; বিশেষকৈ সীমামূৰীয়া অঞ্চলসমূহত এই ভাব মানুহৰ মনলৈ সঘনে আহিছে। কাশ্মীৰ, পঞ্জাব, অসম তিনিওখনেই সীমামূৰীয়া ৰাজ্য। সেইদৰে আগতেও স্বাধীনতাৰ ধনি তোলা নগালেণ্ড, মিজোৰাম আৰু এতিয়াও বিচ্ছিন্নতাবাদৰ লগত ধেমালি কৰা মণিপুৰো সীমামূৰীয়া ৰাজ্য। বৰ্তমান চলি থকা সন্তানবাদ আৰু বিচ্ছিন্নতাবাদে কাশ্মীৰ আৰু পঞ্জাবত স্থিতি লোৱাৰ মূল কাৰণ ধৰ্মীয়। জন্ম-কাশ্মীৰত ইছলাম ধৰ্মী মানুহ শতকৰা ৬০ ভাগৰ বেছি। পঞ্জাবতো শিখ সম্প্ৰদায়ৰ লোক সংখ্যাগৰিষ্ঠ। তেওঁলোকৰ আন্দোলন আৰু বিচ্ছিন্নতাবাদ ধৰ্মৰ ভেটিত নিৰ্মাণ কৰা। কিন্তু অসমত মূৰ দাঙি উঠা বিচ্ছিন্নতাবাদ বা স্বাধীন অসমৰ দাবী ধৰ্মীয় নাইবা সম্প্ৰদায়ৰ ভিত্তিত নহয়। ইয়াক ভাষাগত বুলি ক'লেও সম্পূৰ্ণ সত্য নহ'ব। ইয়াৰ মূল কাৰণ হৈছে কেন্দ্ৰৰ এই সীমামূৰীয়া ৰাজ্যখনৰ প্ৰতি কৰা অৱহেলা আৰু কোনো-কোনোৰ মতে শোষণ। অসমে যে স্বাধীনতাৰ দিনৰে পৰা এই ৪৫ বছৰে কেৱল অৱহেলা আৰু শোষণই দেখি আহিছে এই কথা প্ৰায়বোৰেই ক'ব। তাৰ বাহিৰেও আছে বছৰৰ পাছত বছৰ ধৰি হিন্দীভাষীসকলৰ আধিপত্য প্ৰসাৰৰ চেষ্টা। হিন্দী ভাষাটো ঐক্যৰ বাহন হোৱাৰ পৰিবৰ্তে বিভাজনৰ কাৰণ হোৱাৰহে উপক্ৰম হৈছেহি। সেয়েহে মাজে-সময়ে অহিন্দীভাষী ৰাজ্যসমূহৰ পৰা অধিক ক্ষমতা, আৰু বিত্তীয় অধিকাৰৰ দাবী উঠিবলৈ ধৰিছে।

ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীয়ে এইবোৰ কথা নিশ্চয় লক্ষ্য কৰিছে আৰু সেইবাবেই-সময়োপযোগী সকীয়নি দিছে। ভাৰতৰ দৰে বিশাল দেশ এখনত,—য'ত বিভিন্ন ধৰ্মৰ, বিভিন্ন ভাষাভাষী

প্ৰতি ইতিমধ্যে ৰাজ্যিক বিত্ত বিভাগে অনুমোদন জনাইছে। এই কথা প্ৰকাশ কৰি শিক্ষাবিভাগৰ ৰাজ্যমন্ত্রী শ্ৰীশৰৎ বৰকটকীয়ে কয় যে সমিতিৰ জৰিয়তে গোটেই পাঠ্যক্ৰমবোৰকে নতুনকৈ সজাই-পৰাই তোলা হ'ব। তেওঁৰ মতে পঞ্চম মানৰ পৰাই বিদ্যালয়সমূহত কাৰিকৰী বিষয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ব। ৰাজ্যখনৰ চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় কেইখনত ছাত্ৰ ভৰ্তিৰ বাবে আসনৰ সংখ্যা বৃদ্ধি কৰা হ'ব বুলিও শ্ৰীবৰকটকীয়ে প্ৰকাশ কৰে। অৱশ্যে অভিযান্ত্ৰিক মহাবিদ্যালয়কেইখনত আসনৰ সংখ্যা কমোৱা হ'ব।

* অসম চাহ মজদুৰ সংঘই অসমৰ অধিক বিভাজনৰ বিৰোধিতা কৰিছে। অলপতে বোকাখাতত অনুষ্ঠিত সংঘৰ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ এখন সভাত ৰাজ্যখনত বৰ্তমানে গা কৰি উঠা বিভাজনবাদী আন্দোলনবোৰৰ বিৰুদ্ধে মাত মতিবলৈ সিদ্ধান্ত লোৱা হয়। ৰাজ্যখনৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত ঐক্য আৰু সংহতি অটুট ৰখাৰ হকে কাম কৰি যোৱাৰ ওপৰত সভাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয়। অসমৰ বিভাজনৰ কোনো সিদ্ধান্ত ললে ৰাজ্যখনৰ ৫৫ লাখ চাহ জনগোষ্ঠীৰ লোকে এক গোট হৈ ইয়াৰ বিৰুদ্ধে আন্দোলনৰ পথ লবলৈ বাধ্য হ'ব বুলিও সভাত প্ৰকাশ কৰা হয়।

* নতুন দিল্লীৰ আমোলাসকলৰ অসম সম্পৰ্কে কোনো স্পষ্ট ধাৰণাই নাই আৰু অসমৰ জনসাধাৰণৰ বিৰুদ্ধে নতুন-দিল্লীত এটা শক্তিশালী চক্ৰই কাম কৰি আছে বুলি জনতা দলৰ অসম শাখাৰ সভাপতি দুলাল চন্দ্ৰ বৰুৱাই অভিযোগ কৰিছে। শ্ৰীবৰুৱাৰ মতে অসমত কি ঘটি আছে সেই বিষয়ে দিল্লীবাসীৰ কোনো ধাৰণাই নাই। তেওঁৰ মতে অসমৰ মুখ্যমন্ত্রী শ্ৰীহিতেশ্বৰ শইকীয়াই ৰাজ্যখনৰ বিষয়ে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক যি তথ্যৰ যোগান ধৰে তাৰ ওপৰতে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে নিৰ্ভৰ কৰে। শ্ৰীশইকীয়াই যোগান ধৰা তথ্যৰ বিৰুদ্ধে দিল্লীত কোনোও মাত নামাতে বুলি শ্ৰীবৰুৱাই অভিযোগ কৰে। অসমৰ পৰা নিৰ্বাচিত সংসদ সদস্যসকলেও দিল্লীত ৰাজ্যখনৰ প্ৰকৃত ছবিখন দাঙি ধৰাত বিফল হৈছে বুলি শ্ৰীবৰুৱাই প্ৰকাশ কৰে।

* সদৌ অসম ছাত্ৰসন্থাই অসমৰ শৈক্ষিক দিশৰ বিভিন্ন সমস্যাবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ চলিত বছৰৰ পৰা সময়ে-সময়ে এক 'শিক্ষা-সংসদ' অনুষ্ঠিত কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লৈছে। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় আৰু অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনৰ মহাবিদ্যালয়সমূহৰ সাধাৰণ সম্পাদক, ছাত্ৰ একতা সভাৰ প্ৰতিনিধি আদিয়ে এই সংসদত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰিব। এনে সংসদলৈ বিশ্ববিদ্যালয়কেইখনৰ উপাচার্য আৰু অন্যান্য সংশ্লিষ্ট লোকসকলকো আমন্ত্ৰণ

জনোৱা হ'ব। ছাত্ৰসন্থাৰ নামৰূপ অধিবেশনত গৃহীত সিদ্ধান্তমতেই এই ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ লোৱা হৈছে বুলি সন্থাৰ তৰফৰ পৰা প্ৰকাশ কৰা হৈছে।

* অসম জাতীয়তাবাদী যুৱ-ছাত্ৰ পৰিষদৰ বেংক কৰ্মচাৰী সমিতিয়ে ৰাজ্যখনৰ ৰাষ্ট্ৰীয়কৃত বেংকসমূহৰ তৃতীয় শ্ৰেণীৰ পদ পূৰণৰ বাবে বেংক সেৱা মকৰল পৰিষদে আয়োজন কৰা পৰীক্ষাৰ পৰীক্ষাৰ্থীসকলৰ সুবিধাৰ্থে অলপতে গুৱাহাটী, ধুবুৰী, নগাঁও, বৰপেটা, ডিব্ৰুগড় আৰু যোৰহাট,—এই আঠখন জিলা সদৰত এক বিশেষ প্ৰশিক্ষণৰ আয়োজন কৰে। ভাৰতীয় ষ্টেট বেংকৰ সহযোগত অনুষ্ঠিত এই প্ৰশিক্ষণত প্ৰায় তিনি হাজাৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰে।

* তেলুগু দেশম দলে অনা-ই-কংগ্ৰেছী দলবোৰক একত্ৰিত কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়াটো পুনৰ আৰম্ভ কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিছে। দলটোৰ দশম প্ৰতিষ্ঠা বাৰ্ষিকী উপলক্ষে দলটোৱে এই ক্ষেত্ৰত পুনৰ আগবঢ়াৰ কথা চিন্তা কৰিছে। উল্লেখযোগ্য যে ১৯৮৩ চনত দলটোৰ প্ৰথম প্ৰতিষ্ঠা বাৰ্ষিকীৰ (মহানাডু) সময়তে বিজয়ৱাড়াত বিৰোধী দলবোৰৰ প্ৰথমখন সন্মিলন অনুষ্ঠিত হৈছিল। সেই বৈঠকত জন্মু আৰু কাশ্মীৰৰ নেশ্যনেল কনফাৰেন্স, বি. জে. পি আৰু নিখিল ভাৰত-আম্মা ডি. এম. কে. কে ধৰি দেশৰ প্ৰায় আটাইবোৰ বিৰোধী দলেই যোগদান কৰিছিল। দলটোৰ প্ৰতিষ্ঠাতা-সভাপতি শ্ৰীএন. টি. ৰামাৰাৱে তেতিয়াৰ পৰাই বিৰোধী ঐক্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশিষ্ট ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয় মৰ্চাৰ অধ্যক্ষ হিচাপে এতিয়াও কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি আছে।

* অযোধ্যাৰ ৰামজন্মভূমি-বাবৰি মহাজিদৰ পাছত এইবাৰ বিহাৰৰ গয়াৰ বুদ্ধগয়া মন্দিৰটোৱেও ভাৰত চৰকাৰক যথেষ্ট অস্থিতিকৰ অৱস্থাত পেলাইছে। বৰ্তমান হিন্দুসকলৰ হাতত থকা এই মন্দিৰটো বৌদ্ধধৰ্মীসকলক ঘূৰাই দিবলৈ নিখিল ভাৰত বৌদ্ধ সন্মিলন, মহাৰাষ্ট্ৰ ডিব্ৰু সংঘ আদি বৌদ্ধধৰ্মী সংগঠনসমূহে দাবী জনাইছে। যোৱা বৌদ্ধ পূৰ্ণিমাৰ সময়ত মহাৰাষ্ট্ৰৰ বৌদ্ধধৰ্মী-লোকসকলে শ্ৰীলংকা আৰু মিয়ানমাৰৰ হাইকমিশ্যনাৰ দুজনৰ উপস্থিতিত বুদ্ধগয়া মন্দিৰটোৰ সম্মুখত বিক্ষোভ প্ৰদৰ্শন কৰে। মহাৰাষ্ট্ৰৰ বৌদ্ধসকলে বুদ্ধগয়া মন্দিৰ আইনখনৰো বিৰোধিতা কৰে। তেওঁলোকৰ মতে আচলতে এইটো এটা বৌদ্ধমন্দিৰ যদিও উক্ত আইনখনে হিন্দুসকলকহে মন্দিৰটোৰ সম্পূৰ্ণ কৰ্তৃত্ব দিছে। নিখিল ভাৰত বৌদ্ধ সন্মিলনে মন্দিৰটোত বুদ্ধ মূৰ্তিটোৰ লগতে থকা শিৱলিংগটো আঁতৰাই মন্দিৰটোৰ কৰ্তৃত্ব সম্পূৰ্ণৰূপে বৌদ্ধসকলৰ হাতত সমৰ্পণ কৰিবলৈ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ওচৰত দাবী জনাইছে। বৌদ্ধ পূৰ্ণিমাৰ দিনা বিক্ষোভ

প্ৰদৰ্শনকাৰীসকলে মন্দিৰটোৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰি মূৰ্তিবোৰৰ কিছু ক্ষতি সাধনো কৰে।

* অহা জুলাই মাহৰ ভিতৰত ভাৰত আৰু পাকিস্তানৰ মাজত এখন যুদ্ধ লাগিব পাৰে বুলি মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ পেণ্টাগনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় চোৰাংচোৱা কাৰ্যালয়ে এক গোপন জাননীত প্ৰকাশ কৰিছে। এই জাননীখন মাৰ্কিন সামৰিক বিষয়াসকলৰ মাজত বিতৰণ কৰা হৈছে। জাননীখনৰ জৰিয়তে ভাৰত আৰু পাকিস্তানৰ মাজত হ'ব লগা যুদ্ধখনত দেশদুখনে ৰাসায়নিক আৰু পাৰমাণৱিক অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে বুলি মাৰ্কিন সামৰিক মহলক সকীয়াই দিয়া হৈছে। জাননীখনৰ মতে কাশ্মীৰৰ বিষয়টো লৈ দেশ দুখনৰ মাজত যথেষ্ট উত্তেজনাই বিৰাজ কৰিবলৈ লৈছে বাবেই ই এখন যুদ্ধৰ সম্ভাৱনা অধিক প্ৰকট কৰি তুলিছে। এই যুদ্ধখন যদি লাগেগৈ তেনেহ'লে বৃষ্ণ প্ৰশাসনে কেনে ভূমিকা লব সেই বিষয়ে যাতে এক আগতীয়া সিদ্ধান্ত লব পাৰে তাৰ বাবে এই গোপন জাননীখন প্ৰকাশ কৰা হৈছে বুলি বাতৰিটোত কোৱা হৈছে।

ভাষা বিজ্ঞান তথা ভাষাতত্ত্বৰ ৰীতি নীতি আৰু মূল বিষয়ৰ সৈতে পৰিচয় থকাটো যিকোনো ভাষা অনুৰাগীৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয় সম্পদ। কোনো এটা ভাষাৰ উদ্ভৱ, ক্ৰমবিকাশ, গঠন পদ্ধতি শব্দ সম্ভাৰৰ অধ্যয়নেৰেহে ভাষাৰ জ্ঞানাজ্ঞান সম্ভৱ আৰু সম্পূৰ্ণ হয়। বিদ্যায়তনিক দিশৰ লগতে ভাষা প্ৰেমী আৰু ভাষা বিজ্ঞানৰ অনুৰক্ত পঢ়ুৱৈৰ বাবে এখন অনবদ্য গ্ৰন্থ

ড. দীপ্তিফুকন পাটগিৰিৰ
ভাষাতত্ত্ব
মূল্য : ৩০.০০ টকা
বনলতা
গুৱাহাটী-১, ডিব্ৰুগড়-১

হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ
শইচৰ পথাৰ মানুহ
মূল্য : ৩৫.০০ টকা
ষ্ট্ৰেভেট্চ ষ্ট ৰ'ড
গুৱাহাটী-৭৫১০০১

ভাৰতৰ অষ্টম পৰিকল্পনা (১৯৯২-৯৭)

ড অজিত কুমাৰ নেওগ

উন্নয়নমূলী পৰিকল্পনা ভাৰতীয় অৰ্থনীতিৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ। দেশৰ প্ৰথম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ স্বয়ংস্বৰূপ হ'ল ১৯৫১-৫২ বিত্তীয় বৰ্ষত। ১৯৫১-৫২ চনৰ পৰা ১৯৮৯-৯০ চনৰ কালছোৱাত বাৰ্ষিক পৰিকল্পনাকেইটাক বাদ দিলে ইতিমধ্যে সাতটা পাঁচ বছৰীয়া পৰিকল্পনা অতিবাহিত হ'ল। সপ্তম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা সমাপ্ত হ'ল ১৯৮৯-৯০ বিত্তীয় বৰ্ষত। গতিকে অষ্টম পৰিকল্পনাৰ শুভাৰম্ভ হ'ব লাগিছিল ১৯৯০ চনৰ পহিলা এপ্ৰিলৰ পৰা। কিন্তু পৰিকল্পনাৰ ম্যাদ নিৰ্ভৰ কৰে কেন্দ্ৰত শাসনাধীন চৰকাৰৰ ম্যাদৰ ওপৰত। ১৯৮৯ আৰু ১৯৯১ চনৰ জুন মাহৰ মাজত কেন্দ্ৰত কেইবাখনো চৰকাৰৰ যৱনিকা আগমন-নিগমন ঘটে। ১৯৯১ চনৰ মাজভাগত ই-কংগ্ৰেছে চৰকাৰ গঠন কৰে। এই চৰকাৰে ঘোষণা কৰে যে দেশত অষ্টম পৰিকল্পনা আৰম্ভ হ'ব ১৯৯২ চনৰ পহিলা এপ্ৰিলৰ পৰা। কাজেই ১৯৯০-৯১ আৰু ১৯৯১-৯২ চনৰ পৰিকল্পনা বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা ৰূপে পৰিগণিত হ'ব।

অষ্টম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ সময়সীমা ১৯৯২ চনৰ পহিলা এপ্ৰিলৰ পৰা ১৯৯৭ চনৰ ৩১ মাৰ্চলৈ। কিন্তু পৰিকল্পনাৰ সম্পূৰ্ণ নথিপত্ৰ প্ৰকাশ পাবলৈ এতিয়াও বাকী। অৱশ্যে ১৯৯১ চনৰ ডিছেম্বৰ মাহতে পৰিকল্পনা আয়োগে Objectives, Thrusts and Macro Dimensions of the Eighth Plan শীৰ্ষক পত্ৰিকা যুগুত কৰি উলিয়ায়। ইয়াকে দৃষ্টিকোণ পত্ৰিকা (Approach paper) বুলিও কোৱা হয়। নিম্নলিখিত বিশ্লেষণ ঘাইকৈ এই পত্ৰিকাৰ ওপৰতে ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে। পৰিকল্পনাৰ দৃষ্টিকোণ (approach), অগ্ৰাধিকাৰ (priority), উদ্দেশ্যাবলী (objectives), কৌশল (strategy), লক্ষ্য (target), পুঁজি বিস্তাৰণ (financing) প্ৰভৃতিত মনোযোগ দিয়া প্ৰয়োজন।

অষ্টম পৰিকল্পনাৰ দৃষ্টিকোণ চাৰিবিধীয়। এইবোৰ হৈছে: (১) বিত্তীয়, বাণিজ্য, উদ্যোগিক তথা মানৱ সম্পদ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা নীতিসমূহ বাস্তৱত ৰূপায়ণ কৰিবৰ নিমিত্তে বিনিয়োগ খটাবলৈ অৰ্থনৈতিক খণ্ড তথা প্ৰকল্পসমূহত স্পষ্ট অগ্ৰাধিকাৰ আৰোপ কৰা। (২) অগ্ৰাধিকাৰ খণ্ডত লগা বিত্ত-সমলৰ আয়োজন কৰা আৰু তাৰ ফলপ্ৰসূ ব্যৱহাৰ সুনিশ্চিত কৰা। (৩) সমগ্ৰ দেশতে নিয়োগ প্ৰসাৰণ, উন্নীত স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা আৰু ব্যাপক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ যোগেদি সামাজিক নিৰাপত্তা ব্যৱস্থা (social security net) সৃষ্টি কৰা; আৰু (৪) সামাজিক খণ্ডত খটোৱা বিনিয়োগৰ পৰা বাঞ্ছিত হিতাধিকাৰীয়ে

(beneficiaries) যাতে উপকাৰ পায় তাক নিশ্চিত কৰিবলৈ উপযুক্ত সংগঠন তথা বিতৰণ ব্যৱস্থা সৃষ্টি কৰা।

পৰিকল্পনাই কাৰ বাবে কি কৰিব খোজে সেয়া প্ৰতিফলিত হয় উদ্দেশ্যসমূহত। উদ্দেশ্যবোৰ প্ৰস্তুত কৰা হয় আৰ্থ-সামাজিক সমস্যাবোৰ সমাধান কৰিবলৈ। আটাইবোৰ সমস্যাই সমানে গুৰুত্ব নাপায়; সেয়ে বাছনি কৰা হয় আৰু অগ্ৰাধিকাৰ প্ৰদান কৰি উদ্দেশ্যবোৰ দাঙি ধৰা হয়। অষ্টম পৰিকল্পনাই নিম্নলিখিত উদ্দেশ্যাবলীৰ ওপৰত অগ্ৰাধিকাৰ প্ৰদান কৰিছে। প্ৰথমটো উদ্দেশ্য হৈছে চলিত শতিকাৰ অন্তত পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ নিয়োগ ব্যৱস্থাৰ কাৰ্য চাপিবলৈ প্ৰয়োজনীয় মাত্ৰাৰ নিয়োগ ব্যৱস্থা সৃষ্টি কৰা। দ্বিতীয় উদ্দেশ্য হৈছে জনগণৰ সক্ৰিয় সহযোগিতাত, আৰু উদগণিপুষ্টি আৰু উদগণিবহীন ফলপ্ৰসূ আঁচনিৰ জৰিয়তে জনসংখ্যা বৃদ্ধি ৰোধ কৰা। প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ সাৰ্বিকীকৰণ আৰু ১৫ৰ পৰা ৩৫ বছৰীয়া লোকৰ মাজত নিৰক্ষৰতা নিম্নলক্ষ্যৰ হেঁচা তৃতীয় উদ্দেশ্য। চতুৰ্থ উদ্দেশ্যটো হৈছে আটাইবোৰ গাঁৱতে আৰু সকলোলোকে বিশুদ্ধ খোৱা পানী আৰু প্ৰাথমিক চিকিৎসা সেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা আৰু লোকৰ পায়খানা চাফা কৰা (সমাজন) কাৰ্য (scavenging) দূৰ কৰা। খাদ্যশস্য উৎপাদনত স্বাৱলম্বী হ'বলৈ কৃষিৰ বৃদ্ধি ঘটোৱা, তথা ভিন্নকৰণ (diversification) আৰু ৰপ্তানিৰ বাবে উদ্ভূত লাভ আহৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা এই পৰিকল্পনাৰ পঞ্চম উদ্দেশ্য। ষষ্ঠ উদ্দেশ্যটো হৈছে বৃদ্ধি প্ৰক্ৰিয়াক অবিৰত সঁহাৰি যোগাবলৈ শক্তি উৎপাদন, পৰিবহন আৰু যোগাযোগ আৰু জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ দৰে অৱসংস্থানক (infrastructure) সবল কৰি তোলা।

জনগণক পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ বিষয়ে সজাগ কৰি সেইবোৰৰ ৰূপায়ণৰ বাবে সহযোগিতা আৰুৰণ কৰা হ'ব। আগৰ পৰিকল্পনাসমূহৰ সৈতে তুলনা কৰিলে দেখা যায় যে অষ্টম পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ অধিক আৰ্থ-সামাজিক। তদুপৰি, সমাজন কাৰ্য দূৰীকৰণ আৰু ৰপ্তানি বৃদ্ধি উদ্দেশ্যসমূহৰ নতুন দিশ।

উল্লিখিত উদ্দেশ্যৰাজিক শিৰত লৈ অষ্টম পৰিকল্পনাই নিম্নলিখিত দিশসমূহলৈ চকু দিয়াৰ কথা: বিনিয়োগৰ বাবে লগা পুঁজি দেশীয় সম্পদৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যুগুতোৱা, বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি বিকাশৰ বাবে কাৰিকৰী সামৰ্থ্য বৃদ্ধি কৰা, আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশৰ সৈতে সমানে ফেৰ মাৰি লাভবান হ'বলৈ ভাৰতীয়

উদ্যোগত আধুনিকীকৰণ আৰু প্ৰতিযোগিতাতিক দক্ষতা প্ৰবৰ্তন কৰা। দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণ অষ্টম পৰিকল্পনাৰ পোনপটীয়া উদ্দেশ্য নহ'লেও ইয়াৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। নিয়োগ প্ৰসাৰণ আৰু দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণ আৰ্থিক বৃদ্ধিৰ হাৰৰ লগত সম্বলিত। দৰিদ্ৰ তথা দুৰ্বল শ্ৰেণীৰ বাবে উপযুক্ত সংৰক্ষণ চলি থাকিব। দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণ কৌশলত থকা মুখ্য ব্যৱস্থাসমূহ হৈছে উপযুক্ত মাত্ৰাত খাদ্যযোগান, মূল্যবৃদ্ধি ৰোধ, ৰাজহুৱা বিতৰণৰ সুব্যৱস্থা আৰু নিয়োগ দিশৰ উন্নয়নমূলক আঁচনি। দৰিদ্ৰতা হ্রাসৰ বাবে অষ্টম পৰিকল্পনাৰ আঁচনিসমূহৰ ভিতৰত আছে নিৰ্বাচিত গাঁৱত নিয়োগ বৃদ্ধি, ভূমি সংস্কাৰ আৰু গৃহনিৰ্মাণ কাৰ্যৰ একীভূত স্থানীয় অঞ্চল বিকাশ আঁচনি। গ্ৰাম্য অঞ্চলত দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত থকা আটাইবোৰ পৰিয়াললৈ সুবিধাজনক ৰক্ষন প্ৰণালী যোগান ধৰা কথাও উল্লেখ আছে।

পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য প্ৰতিফলিত হয় লক্ষ্যসমূহত। লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ ক্ৰিয়া-কৌশলৰ প্ৰয়োজন। অষ্টম পৰিকল্পনাত অৱলম্বন কৰিব খোজা সাধাৰণ কৌশলসমূহ হৈছে: নতুন বিনিয়োগৰ মিশ্ৰণ, বিভিন্ন খণ্ডত থকা অসমতাৰ সংশোধন, বিনিয়োগৰ কাৰ্যদক্ষতাৰ উন্নীতকৰণ আৰু যথোপযুক্ত নীতি গ্ৰহণ।

এতিয়া মন দিয়া যাওক উদ্দেশ্যসমূহ চৰিতাৰ্থ কৰিবলৈ নিৰ্বাচিত কৰা কৌশলসমূহলৈ। দেশৰ নিবনুৱা সমস্যা ব্যাপক হৈ পৰিছে। মানৱ সম্পদৰ সন্ধানৰ আৰু দৰিদ্ৰতা দূৰ কৰিবলৈ ব্যাপক নিয়োগ ব্যৱস্থা অপৰিহাৰ্য। যোৱা দুটা দশকত শ্ৰমিক শক্তি বছৰি ২৫ শতকৰা হাৰত বৃদ্ধি পাইছে। ইয়াৰ বিপৰীতে নিয়োগ বৃদ্ধি পাইছে ২২ হাৰত। ফলত বৈ যোৱা (backlog) নিবনুৱাৰ সংখ্যাও বৃদ্ধি পাইছে। এই সমস্যা দূৰ কৰিবলৈ নিয়োগৰ মাত্ৰা বছৰি প্ৰায় ৩ শতাংশ হাৰত বৃদ্ধি পাব লাগিব; নাইবা বছৰি গড়ে ১০ নিযুত লোকৰ বাবে অতিৰিক্ত নিয়োগ ব্যৱস্থা সৃষ্টি কৰিব লাগিব। এই হাৰত নিয়োগ বৃদ্ধি কৰিবলৈ হ'লে দেশৰ অৰ্থনীতি উচ্চ হাৰত বৃদ্ধি পাব লাগিব আৰু লগতে বৃদ্ধি পাব লাগিব বিভিন্ন উন্নয়ন খণ্ডৰ নিয়োগ-স্থিতিস্থাপকতা (employment elasticity)। অষ্টম পৰিকল্পনাত কৃষি খণ্ডত নিয়োগ ব্যৱস্থা বছৰি ১৫ শতাংশ হাৰত আৰু উদ্যোগ খণ্ডত ৩.৬৫ হাৰত বৃদ্ধি পাব বুলি ধৰি লোৱা হৈছে। নিয়োগৰ উৎস হ'ব কৃষিখণ্ড, বন্যখণ্ড, অনাকৃষি গ্ৰাম্য খণ্ড, ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ, গ্ৰাম্য অৱসংস্থান স্থাপন, গৃহনিৰ্মাণ, নগৰীয় অসংগঠনিক খণ্ড আৰু সেৱা খণ্ড। দেশৰ শুকান মাটিত কৰা কৃষিৰ উৎপাদকতা বৃদ্ধি, পূৰ্বাঞ্চলৰ কৃষি বিকাশ, শাক-পাচলি, উদ্যান শস্য, তৈলবীজ, ৰবৰ উৎপাদন, ৰেচম, মৎস্য উৎপাদন, হাঁহ-কুকুৰা পালন ইত্যাদিত জোৰ দিয়া হ'ব। কৃষি-কৌশল অৱলম্বনে আঞ্চলিক বৈষম্য দূৰীকৰণত সঁহাৰি যোগাব। ছদ্মবেশী নিবনুৱাই যাতে উৎপাদকতা তথা উপাৰ্জনৰ মাত্ৰা বৃদ্ধি কৰিব

লোকে বাস কৰে,—তাৰ্ত এনে ধৰণৰ বিভাজন বা সুকীয়া চিন্তা হোৱাটো অতি স্বাভাৱিক। কিন্তু তাৰ ওপৰতে যদি কোনোবাই ভাষা কিম্বা ধৰ্ম, কিম্বা আন কিবা এটা জাপি দিব খোজে তেতিয়া ৰাইজ জাঙৰ খাই উঠাটো আচৰিত নহয়। ভাৰত স্বাধীন হোৱাৰ পাছৰ পৰাই হিন্দীভাষী ৰাজ্যকেইখনৰ লোকৰ আধিপত্য ইমান বাঢ়িবলৈ ধৰিলে যে অহিন্দীভাষী ৰাজ্যৰ লোক লাহে-লাহে অতিষ্ঠ হ'বলৈ ধৰিলে। হিন্দীভাষী-ৰাজ্য বুলিলে সাধাৰণতে উত্তৰ প্ৰদেশ, বিহাৰ, মধ্য প্ৰদেশ, হাৰিয়ানা আৰু ৰাজস্থানকে ধৰা হয়। স্বাধীনতাৰ পাছৰে পৰা ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰীজন বৃহত্তম ৰাজ্য উত্তৰ প্ৰদেশৰ পৰাই হৈ থকা দেখা যায়। ১৯৭৭ চনত জনতাৰ টোৱে দুবছৰৰ বাবে শ্ৰীমোৰাৰজী দেশাইক প্ৰধানমন্ত্ৰী পাতিলে যদিও ৰাজীৱ গান্ধী হতাৰ পাছতহে দৰাচলতে প্ৰথম বাৰৰ বাবে এজন অহিন্দীভাষী প্ৰধানমন্ত্ৰী দেশখনে পাইছে। গতিকে দেখা যায়,—হিন্দীভাষী ৰাজ্যকেইখনে ভাৰতীয় ৰাজনীতিত একচ্ছত্ৰ শাসন চলাই থকা বুলি বহুতেই কয়। আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে সীমামূৰীয়া আৰু অহিন্দীভাষী ৰাজ্যসমূহত উমি-উমি জ্বলি থকা খং আৰু বিদ্বেষ মাজে-সময়ে বিদ্ৰোহৰ সূত্ৰপাত কৰে। কাশ্মীৰ বা পঞ্জাবত নহ'লেও অসমত এই কথা ভালদৰে প্ৰযোজ্য।

সম্প্ৰতি সংযুক্ত মুক্তি বাহিনী, অসম, নাইবা আলফাৰ দ্বাৰা সংঘটিত হিংসাত্মক কাৰ্য বা সত্ৰাসবাদৰ জন্ম যে অসমৰ প্ৰতি চলি থকা অৱস্থা, অৱহেলা সেই কথা দোহাৰিবৰ প্ৰয়োজন নাই। আলফাই গ্ৰহণ কৰা হিংসাৰ পথ নাইবা সশস্ত্ৰ সংগ্ৰামক অসমৰ অনা-অসমীয়াৰ কথা নকৰেই, অসমীয়া মানুহেও সমৰ্থন নকৰে। কিন্তু যিটো কাৰণে অসমৰ এই যুবক-যুবতীসকলে হিংসাৰ পথ লবলৈ বাধ্য হ'ল; সেই কাৰণসমূহৰ যুক্তিযুক্ততা সকলোৱেই কম-বেছি পৰিমাণে স্বীকাৰ নকৰি নোৱাৰে। এতিয়া আলফাত ভাঙোন ধৰাত এচামে আলোচনাপন্থী হৈ আত্মসমৰ্পণ কৰিছে যদিও নেতৃত্বানীয়ে কেইজনমানেৰে সৈতে দুৰ্ধৰ্ষ আলফা কৰ্মকৰ্তাসকল এতিয়াও আলোচনা-বিৰোধী হৈয়েই আছে। যদি শেষত আলোচনা হয়গে তেতিয়া হ'লে কি ভিত্তিত নাইবা কি বিষয় লৈ হ'ব সেই কথাও বহুতৰে সন্দেহ আছে। যিহেতু ভাৰত চৰকাৰে অসমক এখন সাৰ্বভৌম স্বাধীন ৰাজ্য কৰি নিদিয়ে, গতিকে আলোচনাত সংবিধানৰ গণ্ডীৰ ভিতৰতে কিমানখিনি স্বায়ত্ত শাসন বা স্বশাসন দিব পৰা যায় সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ ধল আছে। অসমৰ ৰাজনৈতিক মহলত, শিক্ষাবিদ নাইবা ছাত্ৰসমাজত, বুদ্ধিজীৱীসকলৰ মাজত এই লৈ কিছু চিন্তা-চৰ্চা হৈ আছে। কেইমাহমানৰ আগতে সদৌ অসম ছাত্ৰসন্থাহো এখন আলোচনা চক্ৰ পাতি এই বিষয়ে মতামত ব্যক্ত কৰাৰ সুবিধা দিছিল। ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণ কিমানলৈ হ'ব পাৰে আৰু ৰাজ্যসমূহক বিত্তীয় বিষয়ত কিমানখিনি স্বশাসন দিব পৰা যায় সেই লৈ চিন্তা-চৰ্চা হৈয়েই আছে। এইবিলাক কথাও অসমৰ বাতৰি-কাকত কেইখনো যে যথেষ্ট

সজাগ তাৰ প্ৰমাণে অলপতে পোৱা গ'ল। বিদায়ী ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীয়ে যদিও এটা ব্যক্তিগত মত ব্যক্ত কৰি অধিক ক্ষমতা বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ যোগেদি অংগৰাজ্য কেইখনক সম্প্ৰষ্ট কৰি ৰখাৰ পৰামৰ্শ দিছে আৰু অন্যথা ভাৰতৰ অৱস্থাও ছোভিয়েট ইউনিয়ন নাইবা যুগোশ্লাভিয়াৰ দৰে হ'বগৈ পাৰে বুলি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰকো সতৰ্ক কৰি দিছে, সেই বাতৰিটো তথাকথিত ৰাষ্ট্ৰীয় (national) বাতৰি-কাকতত প্ৰকাশ হোৱা চকুত নপৰিল। সম্পাদকীয় স্তৰতো কোনো উল্লেখ নাই। কিন্তু অসমৰ প্ৰায়কেইখন দৈনিক কাকতত এই প্ৰসংগটোৱে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে আৰু সম্পাদকীয়ও পঢ়িবলৈ পাইছো। মই অৱশ্যে ৰাষ্ট্ৰীয় কাকতৰ ভিতৰত দুখনহে—দি টেলিগ্ৰাফ (কলিকাতা) আৰু দি টাইমছ অৱ ইণ্ডিয়া (নতুন দিল্লী)—নিয়মীয়াকৈ ৰাখোঁ আৰু পঢ়োঁ। এই দুখন কাকতত শ্ৰীভেংকটবৰনৰ সেই গুৰুত্বপূৰ্ণ মতামত চকুত নপৰিল; সম্পাদকীয়তো দূৰৰ কথা। সেইবাবে এই বাতৰিটো তেওঁলোকে ইচ্ছাকৃতভাৱে বাদ দিছে বুলি অলপ সন্দেহ নোহোৱাকৈ থকা নাই। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ মুখৰ পৰা এনে মন্তব্য ওলোৱাটো কিজানি কোদোৰ বীহত জুই দিয়াৰ দৰে হয়। যদি ইচ্ছাকৃতভাৱে এই বাতৰি পৰিবেশন কৰা হোৱা নাই তেতিয়াহ'লে বহুতৰ মনত সন্দেহ হ'ব—কিয় এই কথাটো সীফৰ মাৰি ৰখা হ'ল? কথোটো সঁচাকৈ ভাবিবলগীয়া।

ৰাষ্ট্ৰপতিৰ মন্তব্যই ভাৰতৰ আন ঠাইত হয়তো মৃদু শিহৰণ এটাকে তুলিব নোৱাৰিলে; কিন্তু অসমত যথেষ্ট আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিলে বুলি ক'ব লাগিব। সেইবুলি অসমৰ বাহিৰে আন ঠাইত বা ৰাজ্যত অধিক ক্ষমতাৰ বাবে দাবী নুঠাকৈ থকা নাই। মাজে-মাজে উৰিষ্যাৰ মুখ্যমন্ত্ৰী বয়োজোষ্ঠ ৰাজনৈতিক নেতা শ্ৰীবিজু পাটনায়কেও কেন্দ্ৰ-বিৰোধী কিছু মন্তব্য কৰা শুনা যায়। আগৰ বয়স আৰু তেজ থকা হ'লে হয়তো তেৱেঁ এটা ৰাজ্যিক বা আঞ্চলিক দল গঠন কৰি স্বাধিকাৰ সাব্যস্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলেহেঁতেন।

ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সকীয়নি সম্পৰ্কে কেন্দ্ৰৰ নেতৃত্বত কিবা গুণা-গাঁথা বা চিন্তা-চৰ্চা হৈছে নেকি জনা নাযায়; কিন্তু অসমত এই বিষয়ে কিছু বহুলভাৱে আলোচনা হোৱা আৱশ্যক বুলি মই ভাবোঁ। আমি এই কথা জানো যে অসম এখন "সাৰ্বভৌম স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰ" হোৱা বৰ্তমান অৱস্থাত অসম্ভৱ। আত্ম-নিয়ন্ত্ৰণৰ প্ৰশ্ন আহিলেও অসমৰ সবহ সংখ্যক লোকে ভাৰতৰ লগত থকাৰ কথাই ক'ব। আনকি "দেওবাৰ"ত সম্পাদক শ্ৰীসুনীল নাথে তেওঁৰ

"উপলব্ধি" স্তম্ভত লিখিছে: "আলফাৰ এজন কৰ্ণধাৰ সদৃশ শীৰ্ষতম নেতাই (নাম উল্লেখ নকৰোঁ) মোক মাত্ৰ কিছুদিন আগতে নিজে কৈছিল, 'ভূমি সাক্ষাৎকাৰবোৰত (referendum-অৰ (গণবাৰ) কথা কৈ নাথাকিব। কেতিয়াবা ভাৰত চৰকাৰে referendum পাতিলে আমি বেয়াকৈ হাবিম।' যদি আলফাৰ শীৰ্ষস্থানীয় নেতায়েই এনেদৰে ভাবে, তেতিয়া আনৰ কথা কোৱা নিশ্চয়োজন। গতিকে সংবিধানৰ গণ্ডীৰ ভিতৰতে, সংশোধনৰ জৰিয়তে ৰাজ্য বা অঞ্চলৰ বাবে অধিক ক্ষমতা আদায় কৰাৰ বাবেহে চেষ্টা কৰা উচিত।"

ভাৰতৰ সংবিধানৰ প্ৰথম অনুচ্ছেদতে দেশখনক ৰাজ্যসমূহৰ এটা সংঘ (union of states) বুলি কোৱা হৈছে। ভাৰতবৰ্ষ যে এখন যুক্তৰাষ্ট্ৰ (federation of states) সেই কথা সংবিধানৰ কোনো ঠাইতে স্পষ্টভাৱে লিখা নাই। গতিকে আমি যিমনেই চিঞৰ-বাখৰ নকৰোঁ সংবিধানৰ সংঘৰ চৰিত্ৰ (unitary character) পাহৰিব নোৱাৰোঁ। ভাৰতৰ কেন্দ্ৰ ইমান শক্তিশালী যে তাৰ তুলনাত ৰাজ্যসমূহ দুৰ্বল যেন লাগে। সংবিধানৰ সপ্তম তপছিল মতে দেখা যায় কেন্দ্ৰৰ তালিকাত (union list) ৯৭ টা বিষয় আছে। তাৰ বিপৰীতে ৰাজ্যৰ তালিকাত (state list) আছে ৬৬টা বিষয়। অৱশ্যে Concurrent list-অতো ৪৭টা বিষয় লিপিবদ্ধ কৰা আছে। ৰাজ্যসমূহৰ কৰ আদায়ৰ পৰিসৰ অত্যন্ত ঠেক। সেইবাবে ৰাজ্যসমূহে সদায় কেন্দ্ৰৰ ওচৰত ডিম্কাৰ মোনা লৈ বৈ থাকিব লাগে। এইবোৰ কথা অন্য ৰাজ্যৰ নেতাসকলেও চিন্তা নকৰাকৈ থকা নাই। কিন্তু অসমৰ দৰে খনিজ পদাৰ্থ, বিশেষকৈ তেল উৎপাদনত চহকী ৰাজ্য এখনে সদায় টোকোনা বেগেৰে থাকিব লগীয়া হোৱাটো দুখৰ কথা।

সি যিয়েই নহওক ক্ষমতা আৰু অধিকাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণকেনে ধৰণে হোৱা উচিত সেই বিষয়ে আলোচনা আদি হৈ থাকিলে আলফাই কেন্দ্ৰৰ লগত আলোচনাত বহিলেও কিছু সহায় পাব। ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে কোৱাৰ দৰে সংবিধানে প্ৰগতিশীল ভাবধাৰা আৰু পৰিবৰ্তনসমূহ সাঙুৰি লবলৈ হ'লে এই বিষয়ে অভিজ্ঞ আৰু জনা-শুনা লোকসকলে চিন্তা-চৰ্চা কৰি মত প্ৰকাশ কৰাটো অতি আৱশ্যক। সম্পূৰ্ণৰূপে মনে-প্ৰাণে ভাৰতীয় হৈও নিজৰ ৰাজ্যখনৰ উন্নতি আৰু বিকাশৰ বাবে যত্ন কৰাটো বিচ্ছেদকাৰী বা বিচ্ছিন্নতাবাদীৰ লক্ষণ নহয়, প্ৰকৃত দেশপ্ৰেমিকৰহে লক্ষণ।

২৩।৫।৯২

বহু সাহিত্যিক ৰঞ্জু হাজৰিকাৰ নৱতম সৃষ্টি

অন্ধকাৰত ফুলৰ গোক

প্ৰকাশ পালে

প্ৰকাশক : জ্যোতি প্ৰকাশন : গুৱাহাটী-১

পাৰে আৰু আন্বিন্যোগী লোকে যাতে ঋণ তথা বজাৰৰ সূচক লাভ কৰিব পাৰে আৰু প্ৰযুক্তিৰ যাতে উন্নতি সাধন হয় তাৰ নিশ্চিতকৰণৰ প্ৰয়োজনবোধ এই পৰিকল্পনাই কৰিছে।

নিবনুৱাৰ দৰে গুৰুতৰ হৈছে জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ সমস্যা। ১৯৮১-৯১ চনৰ দশকটোত দেশৰ জনসংখ্যা বছৰি বৃদ্ধি পায় শতকৰা ২.১ হাৰত। ১৯৯১ চনত জনসংখ্যা হয় ৮৪৪ নিযুত আৰু ই প্ৰতি বছৰে ১৮ নিযুতকৈ বৃদ্ধি পাইছে। এই হাৰত বৃদ্ধি পাই থাকিলে ২০০০ চনত ভাৰতৰ লোকসংখ্যা ১০০০ নিযুতৰো অধিক হ'বগৈ। তেতিয়া সকলোৰে প্ৰতি অৰ্থ-সামাজিক ন্যায় আগবঢ়োৱা অসম্ভৱ হৈ পৰিব। জনসংখ্যা বৃদ্ধি হ্ৰাস কৰিবলৈ অষ্টম পৰিকল্পনাত জোৰ দি প্ৰচেষ্টা চলোৱা হ'ব। জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণক যাতে এক জন আন্দোলনৰ ৰূপ দিব পাৰি সেই বাবে সংসদে এক ৰাষ্ট্ৰীয় জনসংখ্যা নীতি গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়োজন। জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া কৌশলসমূহ হ'ব নাৰীৰ সাক্ষৰতা আৰু নিয়োগ, বিবাহৰ বয়স নিৰ্ধাৰণ, সমাজত নাৰীৰ আসন, শিশুৰ সুস্বাস্থ্য আৰু পুষ্টিসাধন, স্বাস্থ্য উন্নয়ন ব্যৱস্থা ইত্যাদি। ১৯৮৯ চনত ঘটী জন্মৰ হাৰ প্ৰতি হাজাৰত ৩০.৫ টাৰ পৰা ১৯৯৭ চনত ২৬টালৈ হ্ৰাস কৰিবলৈ আৰু সেই অনুসাৰে শিশুৰ মৃত্যুৰ হাৰ ৯১ টাৰ পৰা ৭০টালৈ হ্ৰাস কৰিবলৈ পৰিকল্পনাত লক্ষ্য ৰখা হৈছে।

উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়াত শিক্ষা-দীক্ষাই বিনিয়োগ হিচাপে স্থান পায়, কাৰণ—নিয়োগ প্ৰসাৰণ আৰু উৎপাদকতা বৃদ্ধিত শিক্ষাই ধনাত্মক অৰিহণা যোগায়। আটাইবোৰ ৰাজ্যতে অষ্টম পৰিকল্পনা কালত প্ৰায় এশ শতাংশ সাক্ষৰতা সাধনৰ লক্ষ্য ৰখা হৈছে। এনে মহা-প্ৰচাৰকাৰ্য (mission) কৰিবলৈ মহাবিদ্যালয় তথা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু আশাশুধীয়াভাৱে কাম কৰা লোকক লিপ্ত কৰা হ'ব। নিৰক্ষৰতা দুৰীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত ঘাইকৈ ৰাজস্থান, হাৰিয়ানা, উত্তৰ প্ৰদেশ, বিহাৰ, মধ্যপ্ৰদেশ আৰু উৰিষ্যাতে জোৰ দিয়া প্ৰয়োজন। গ্ৰাম্য জিৰোতাৰ বাবে শিক্ষাৰ বিস্তাৰ, কাম-কাজ কৰা ল'ৰা-ছোৱালী আৰু ছোৱালীৰ বাবে সাৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষা, আৰু জনজাতীয় লোকৰ মাজত শিক্ষাৰ বিস্তাৰ কৰিবলৈ বিশেষ আঁচনি যুগ্মতোৱাত অষ্টম পৰিকল্পনাই অগ্ৰাধিকাৰ দিব।

গ্ৰাম্য অঞ্চলত বিশুদ্ধ খোৱা পানী যোগান ধৰাটো এটা সমস্যা। অষ্টম পঞ্চ বৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ আৰম্ভণিত সমগ্ৰ দেশতে ২.৮২৪ খন গাঁও পানীৰ উৎস নথকা সমস্যাৰূপিত গাঁও হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। তদুপৰি কিছুমান গাঁও আৰু পৰিয়ালক আংশিকভাৱে সাঙোৱা হৈছে। আটাইবোৰ গাঁও আৰু সকলোৰে চহৰত উপযুক্ত খোৱা পানী যোগান ধৰিবলৈ অষ্টম পৰিকল্পনাই অগ্ৰাধিকাৰ কৰিছে। স্বাস্থ্যসেৱাই অষ্টম পৰিকল্পনাৰ অন্তত সকলোকে সামৰিব লাগে। ২০০০ চনত "সকলোৰে বাবে স্বাস্থ্য সেৱা"

যোষণাত মাত্ৰ তথা শিশুৰ লগতে বিশেষাধিকাৰ-বঞ্চিত অন্য লোককো সাঙোৱা হ'ব। স্বাস্থ্য পৰিকল্পনা, স্বাস্থ্য উন্নয়ন আৰু বেমাৰ-ব্যতিক্ৰম বাহ্য প্ৰদানত জোৰ দিয়া হ'ব। সাধাৰণ শিক্ষাৰ ব্যৱসায়ীকৰণৰ উদ্দেশ্যে সেই শিক্ষাত স্বাস্থ্যসম্বন্ধিত পাঠ্যক্ৰম সংযোজন কৰা হ'ব। পায়খানা চাফা কৰা কৰ্মীক উদ্ধাৰ কৰিবলৈ, অষ্টম পৰিকল্পনাৰ কালতে সম্পন্ন কৰিবলৈ দুটা ব্যৱস্থা লোৱা হ'ব। এটা হৈছে নগৰীয় অঞ্চলৰ আটাইবোৰ ঘৰতে স্বয়ংপ্ৰবাহিত পায়খানাৰ বাধ্যতামূলক ব্যৱস্থা আৰু ইটো হৈছে চাফাই কৰ্মীক পুনঃসংস্থাপনৰ বাবে বিকল্প নিয়োগ আঁচনিৰ প্ৰবৰ্তন।

অৱসংস্থান যোগানত ৰাজহুৱা খণ্ডই গুৰিবাটা ধৰি থাকিব আৰু ইয়াৰ চাহিদা পূৰণৰ দায়িত্ব এই খণ্ডতে ন্যস্ত থাকিব। যদি বেচৰকাৰীখণ্ডই শক্তি উৎপাদন, বাস্তা-পদূলি নিৰ্মাণ, দলং-নিৰ্মাণ, জলসিঞ্চন প্ৰকল্পৰ কাম, সামাজিক গৃহনিৰ্মাণ আৰু ঔদ্যোগিক পাম স্থাপন কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহে তেন্তে তাত উৎসাহ দিয়া হ'ব। ই বেচৰকাৰীকৰণ নীতিৰে পৰিচাল্যক। শক্তিৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য লক্ষ্য হৈছে দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলত দেখা দিয়া শক্তিৰ

পৰিকল্পনাৰ সফলতা নিৰ্ভৰ কৰে আৰ্থিক পৰিস্থিতিৰ ওপৰত। এই ক্ষেত্ৰত ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ-সুবিধা আৰু ভাবুকিৰ বিচাৰ লোৱাটো প্ৰয়োজনীয়।

নাটনি অষ্টম পৰিকল্পনাৰ অন্তত নিঃশেষ কৰা। সেইদৰে অন্যতম লক্ষ্য হৈছে সহযোগী প্ৰাকৃতিক গেছৰ অপচয় ৰোধ কৰা। অসম তথা ত্ৰিপুৰাৰ বাবে ই সুখবৰ। এই পৰিকল্পনা কালত গাঁও অঞ্চলত দহ নিযুত পৰিয়ালক অন্ততঃ এটাকৈ বিজলী-বাতিৰ সংযোগ দিয়া হ'ব। জলসিঞ্চন প্ৰকল্প সম্পূৰ্ণকৰণত লগা অতিমাত্ৰা সময় আৰু ব্যয় হ্ৰাস কৰা, কাৰ্যদক্ষতা উন্নীত কৰা, লোকচান হ্ৰাস কৰা আৰু আধুনিক জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা প্ৰয়োগৰ প্ৰতিও মনোযোগ দিয়া হ'ব।

এতিয়া অহা যাওক সমষ্টিগত অৰ্থনীতিৰ দিশলৈ। অষ্টম পৰিকল্পনাত স্থূল দেশীয় উৎপাদ (Gross Domestic Product) প্ৰকৃত ৰূপত শতকৰা বছৰি ৫.৬ হাৰত বৃদ্ধি পাব বুলি পৰিকল্পনামিতিৰ (Planometrics) দ্বাৰা নিৰ্ণয় কৰা হৈছে। অৰ্থাৎ আয় বা আৰ্থিক বৃদ্ধিৰ হাৰ ৫.৬ শতাংশ। পৰিকল্পনা কালত দেশীয় সঞ্চয়ৰ গড় হাৰ আয়ৰ ২১.৬ শতাংশ, কিন্তু প্ৰান্তিক সঞ্চয় হাৰ ২৩ শতাংশ। প্ৰান্তিক মূলধন-উৎপাদনৰ অনুপাত হৈছে ৪.১। আনহাতে, বিনিয়োগৰ হাৰ হ'ব স্থূল দেশীয় উৎপাদৰ ২৩ শতাংশ। বহিৰ্বিগ্ৰহিত চলিত হিচাপৰ ঘাটী ৰাষ্ট্ৰীয় আয়ৰ ১.৪ হ'ব বুলি আশা কৰা হৈছে। দেশৰ ৰপ্তানি শতকৰা বছৰি ১৩.৬ হাৰত আৰু আমদানি ৮.৪ হাৰত বৃদ্ধি পাব বুলি লক্ষ্য স্থিৰ কৰা হৈছে।

এতিয়া অহা যাওক অষ্টম পৰিকল্পনাৰ বিনিয়োগৰ দিশলৈ। দৃষ্টিকোণ পত্ৰিকাত ধাৰ্য কৰা আৰু শেহতীয়াকৈ অনুমোদন জনোৱা বিনিয়োগৰ মাত্ৰাত অলপ সালসলনি ঘটিছে। ১৯৯২ চনৰ ৮ মে' তাৰিখে পৰিকল্পনা আয়োগৰ অধ্যক্ষ নৰসিংহ ৰাওৰ সভাপতিত্বত বহা পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ সভাত অষ্টম পৰিকল্পনাৰ বাবে সৰ্বমুঠ ৭৯৮,০০০ কোটি টকা মূল্যৰ বিনিয়োগ অনুমোদন কৰা হৈছে। অৰ্থাৎ, দৃষ্টিকোণ পত্ৰিকাত ধৰা বিনিয়োগৰ মাত্ৰা ৭৯২,০০০ কোটি টকাক ৬,০০০ কোটি টকাৰে প্ৰসাৰণ কৰা হয়। বিভিন্ন উন্নয়ন খণ্ডৰ বৰ্ধিত বিনিয়োগক সামৰিবলৈ উক্ত প্ৰসাৰণ ঘটোৱা হয়। ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বাবে ধাৰ্য কৰা বিনিয়োগ হৈছে ৪৩৪,০০০ কোটি টকা। গতিকে ৰাজহুৱা বিনিয়োগৰ অংশ হ'ব ৪৫ শতাংশ আৰু বেচৰকাৰী খণ্ডৰ অংশ হ'ব ৫৫ শতাংশ। ৰাজহুৱা বিনিয়োগ দৃষ্টিকোণ পত্ৰিকা অনুসৰি আছিল ৪০০,০০০ কোটি টকা। ইয়াক ৩৪,০০০ কোটি টকাৰে বৃদ্ধি কৰা হয়। ৰাজহুৱা খণ্ডৰ নতুন বিনিয়োগ মাত্ৰাত আছে ৩৬১,০০০ কোটি টকাৰ বিস্তীৰ্ণ বিনিয়োগ আৰু ৭৩,০০০ কোটি টকাৰ চলিত ব্যয়। অষ্টম পৰিকল্পনাৰ বৃদ্ধি হাৰ, উদ্দেশ্য প্ৰভৃতি দৃষ্টিকোণ পত্ৰিকাত ধাৰ্য কৰা অনুসাৰে থাকিব বুলি উক্ত সভাত অনুমোদন জনোৱা হয়। মাথোঁ বহিৰ্বিগ্ৰহিত চলিত হিচাপৰ ঘাটী (আগৰ দফাত উল্লেখ কৰা ১.৪ শতাংশৰ ঠাইত) ৰাষ্ট্ৰীয় আয়ৰ ১.৬ শতাংশ হ'ব বুলি ধাৰ্য কৰা হৈছে।

পৰিকল্পনা আয়োগে পৰিকল্পনাৰ নথিপত্ৰ (Plan document) কেবিনেট আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশ পৰিষদৰ ওচৰত মে' মাহৰ শেষৰ ফালে দাখিল কৰাৰ কথা আছে।

আগৰ পৰিকল্পনাৰ তুলনাত অষ্টম পৰিকল্পনাৰ কেইটামান দিশত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ পৰা পৰিকল্পনাৰ ভূমিকা ঘাইকৈ ইংগিতধৰ্মী (indicative) হ'ব। ইংগিতধৰ্মী পৰিকল্পনাই নিৰ্দিষ্ট উন্নয়ন খণ্ডত জটিল প্ৰতিবন্ধকতা আৰু ভাবুকিৰ পৰা হাত সাৰিবৰ বাবে আগতীয়া ব্যৱস্থা লবলৈ ইংগিত দিয়ে। জাপান, ফ্ৰান্স আৰু কোৰিয়াই গ্ৰহণ কৰা ইংগিতধৰ্মী পৰিকল্পনাৰ পৰা দেখা যায় যে এনে ধৰণৰ পৰিকল্পনা-ব্যৱস্থাতো ৰাষ্ট্ৰৰ হস্তক্ষেপ নীতিৰ ভূমিকা থাকে। কাজেই জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণ, নিয়োগ প্ৰসাৰণ, সামাজিক খণ্ড আৰু অৱসংস্থান বিকাশত ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বিনিয়োগ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি দৃষ্টিপাত কৰা হৈছে। সমষ্টিগত অসমতা দূৰ কৰিবলৈ পৰিকল্পনা প্ৰক্ৰিয়াত এনে ধৰণে পৰিবৰ্তন ঘটোৱা প্ৰয়োজনঃ (১) অৰ্থবোধহীন আঁচনি বা প্ৰকল্পসমূহ স্তান কৰা, (২) পৰিকল্পনা ব্যয়ত সুমিতিকৰণ ঘটোৱা আৰু (৩) বৰ্ধিত মাত্ৰাত ব্যয়ৰ প্ৰতি হামৰাও কঢ়া খণ্ডসমূহে প্ৰয়োজনীয় অতিৰিক্ত বিত্তসম্পদ মুদ্ৰাস্ফীতিবিহীন ব্যৱস্থাবে সংগ্ৰহ কৰা তথা উচ্চভোগী খণ্ডসমূহে অভাৱনীয়খণ্ডলৈ বিত্ত সম্পদ হস্তান্তৰ কৰা।

পৰিকল্পনাৰ সফলতা নিৰ্ভৰ কৰে আৰ্থিক পৰিস্থিতিৰ ওপৰত। এই ক্ষেত্ৰত ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ-সুবিধা আৰু ভাবুকিৰ বিচাৰ লোৱাটো প্ৰয়োজনীয়। সবলতা দিশৰ গুণৰাজিৰ ভিতৰত আছে ভাৰতবৰ্ষৰ ব্যাপক আৰু গতিশীল কৃষিখণ্ড, বৃহৎ পৰিমাণৰ নিপুণ জনশক্তি আৰু ঔদ্যোগিকলোক আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ উদ্যোগ খণ্ড। যোৱা আশীৰ দশকত ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত ঘটা শতকৰা বছৰি ৫.৫ বৃদ্ধি হাৰৰ সৈতে বৃদ্ধি পায় কৃষি খণ্ডৰ আয় আৰু জনমুৰি ভোগ। প্ৰান্তিক মূলধন-উৎপাদন অনুপাত আৰু দৰিদ্ৰলোকৰ অনুপাতো হ্ৰাস পায়। দুৰ্বলতাসমূহৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হৈছে বৰ্ধমান বিস্তীৰ্ণ ঘাটী, বহিৰ্বিগ্ৰহিত ঘাটী, লোকচানভোগী ৰাজহুৱা প্ৰতিষ্ঠানসমূহ আৰু ৰাজহুৱা খণ্ডৰ পৰিব্যয়ত ঘটা ক্ৰমহ্রাসমান প্ৰতিদান। সুযোগ-সুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখ কৰিব পাৰি,—শেহতীয়াকৈ প্ৰবৰ্তন কৰা নতুন উদ্যোগ নীতি, অৰ্থনৈতিক মুক্তিকৰণ আৰু সংস্কাৰ, টকাৰ আংশিক সলনিযোগ্যতা নীতি, নতুন বাণিজ্য নীতি ইত্যাদি। এইবোৰৰ কিছুমান এই আলোচনাৰ আগৰ সংখ্যাকেইটামানত (১—১৫ অক্টোবৰ, ১৯৯১; ১৬-৩০ নৱেম্বৰ, ১৯৯১; ১৬-৩১ জানুৱাৰি, ১৯৯২ আদি) আলোচনা কৰা হৈছে। অৰ্থনৈতিক ভাবুকিসমূহৰ ভিতৰত আছে ঘাইকৈ মূল্যবৃদ্ধি, জনসংখ্যা বৃদ্ধি আৰু নিবনুৱা সমস্যা।

অষ্টম পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে ইতিমধ্যে সমালোচনা আৰম্ভ হৈছে। অৰ্থনীতিবিদ সঞ্জয় ৰাৰুৱে (Sanjay Baru) মত প্ৰকাশ কৰিছে যে ভাৰতীয় পৰিকল্পনা সদায় ইংগিতধৰ্মী; ই কোনো নতুন কথা নহয়। আমহাতে অধ্যাপক বি এম ভাটিয়াই (B. M. Bhatia) মন্তব্য কৰে যে পৰিবৰ্তনশীল পৰিস্থিতিসাপেক্ষে ভাৰতত ৰাজহুৱা খণ্ড পৰিকল্পনাতকৈ ইংগিতধৰ্মী পৰিকল্পনাৰে প্ৰয়োজন আছে। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিব পাৰি যে ১৯৭৭-৮০ চনৰ কালছোৱাত পৰিকল্পনা আয়োগৰ উপাধ্যক্ষ হৈ থাকোঁতে ড. লাকড়াৱালাই (D. T. Lakdawalla) ইংগিতধৰ্মী পৰিকল্পনা প্ৰয়োগ সম্বন্ধে মত দাঙি ধৰিছিল।

পৰিকল্পনাক পৰীক্ষা কৰা হয় লক্ষ্যসিদ্ধিৰ ভিত্তিত। এই ক্ষেত্ৰত দুটা মতবাদৰ সৃষ্টি হৈছেঃ এটা হৈছে বাস্তৱমুখী আৰু আনটো হৈছে অদাৰ্শমুখী। যিহেতু সপ্তম পৰিকল্পনাত ফলিওৱা বৃদ্ধি হাৰকৈ (৫.৬%) অষ্টম পৰিকল্পনাই লক্ষ্য হিচাপে ৰাখিছে, গতিকে ই বাস্তৱমুখী আৰু উচ্চাকাঙ্ক্ষী নহয়। ১৯৯০-৯১ চনতো এই বৃদ্ধি হাৰেই আছিল,—যদিও ই ১৯৮৯-৯০ চনত ঘটা ৬ শতাংশৰ পৰা হ্ৰাস পাইছিল।

পৰিকল্পনা কৰা হয় ভৱিষ্যতৰ কাৰণে; অৱশ্যে অতীতৰ কাৰ্যসাধনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি। কাজেই কিছুমান অভিধাৰণাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পৰিকল্পনা যুগুত কৰা হয়। কিন্তু "ভবা কথা নহয় সিদ্ধি বাটত আছে কণা বিধি" বোলা এষাৰ কথা আছে। ভৱিষ্যতে

ঘটিব পৰা অনিশ্চয়তা আৰু বিপদ-বিধিনি-দুৰ্যোগক পৰিকল্পনাই সাঙুৰি লব নোৱাৰে, কাৰণ পৰিকল্পনাকাৰী সৰবৰজান নহয়। কোনো ভাবিব পাৰিছিল যে উপ সাগৰীয় যুদ্ধই (Gulf war) বা কছ গণতন্ত্ৰৰ পতনে ভাৰতৰ অৰ্থনীতিৰো অপকাৰ কৰিব পাৰে? অধ্যাপক দীপক নায়াৰে (Deepak Nayyar) মত প্ৰকাশ কৰে যে যিহেতু গাঁথনিমূলক সংস্কাৰৰ লগত ৰাষ্ট্ৰীয় অৰ্থনীতি খাপ খাবলৈ কমেও তিনি বছৰ লাগিব, সেয়ে অষ্টম পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্য বৃদ্ধি অব্যস্তৰ। দেশৰ অৰ্থনীতিত বৰ্তমানে চলি থকা ঔদ্যোগিক অৱনতি (recession) আওকাণ কৰিব নোৱাৰি।

আৰ্থিক বৃদ্ধি নিৰ্ভৰ কৰে ঘাইকৈ সঞ্চয়ৰ ওপৰত। সঞ্চয়ৰ হাৰ উঠা-নমা কৰে মূল্যবৃদ্ধিৰ গতিৰ সৈতে। মূল্যবৃদ্ধি বাঢ়িলে খৰচ বেছি হয়; কাজেই সঞ্চয় হ্ৰাস পায়। সঞ্চয় হ্ৰাস পালে আৰ্থিক বৃদ্ধিও হ্ৰাস পায়। চৰকাৰীখণ্ড সঞ্চয়হীনতাত (dissaving) ভুগিছে, কাৰণ ইয়াৰ ব্যয় আয়তকৈ অধিক। ই ধাৰত পোত গৈ আছে। অষ্টম পৰিকল্পনাত ধৰা হৈছে যে চৰকাৰৰ সঞ্চয়হীনতা স্থূল দেশীয় উৎপাদৰ শতাংশ হিচাপে ১৯৯১-৯২ চনৰ ২২ শতাংশৰ পৰা ১৪ শতাংশলৈ হ্ৰাস পাব। চৰকাৰে ব্যয় হ্ৰাস কৰিব নোৱাৰিলে উক্ত লক্ষ্যত উপনীত হ'ব নোৱাৰিব পাৰে। বহিৰ্বিগ্ৰহিত থকা ঘাটী হ্ৰাস কৰিবলৈ অষ্টম পৰিকল্পনাই ধৰি লৈছে যে ৰপ্তানিয়ে ১৩.৬ শতাংশ হাৰত আৰু আমদানিয়ে ৮.৪ হাৰত গতি কৰিব। দেশীয় অৰ্থনীতিত উৎপাদনমূলক জটিলতাই দেখা দিলে বা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বজাৰত অনিশ্চয়তাই বিধি-পথালি দিলে উক্ত লক্ষ্যত উপনীত হোৱাটো অসম্ভৱ। এইবিলাক কাৰণতে পৰিকল্পনাকাৰীক "আকাশত চাং পতা লোক" বুলি কোৱা হয়। অৱশ্যে ই পৰিকল্পনা অনুশীলনী অসাৰ্থক বুলি নুবুজায়। যি কি নহওক, অষ্টম পঞ্চ বৰ্ষিক পৰিকল্পনা বাস্তৱমুখী আৰু ইয়াৰ লক্ষ্যসমূহ উচ্চাকাঙ্ক্ষী নহয়।

ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিকল্পনা হৈছে ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় পৰিকল্পনাৰ সমষ্টি। গতিকে ইয়াৰ সফলতা নিৰ্ভৰ কৰে ঘাইকৈ ৰাজ্যসমূহৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত। পৰিকল্পনা ব্যয়ৰ বাবদ ৰাজ্যসমূহক লগা বিত্ত সাহায্য নিৰ্ণয় কৰে পৰিকল্পনা আয়োগে। এই সাহায্য বিতৰণ কৰা হয় এটা ক্ৰমবিকাশমান সূত্ৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি। মূলতঃ সূত্ৰটোৰ নাম আছিল গৌদগিলৰ সূত্ৰ (Gadgil formula),—অধ্যাপক ডি. আৰ. গৌদগিলৰ নামানুসৰি। কালক্ৰমত ইয়াৰ ৰূপান্তৰ ঘটে। ১৯৯১ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে পৰিকল্পনা আয়োগৰ উপাধ্যক্ষ প্ৰণৱ মুখাৰ্জীৰ সভাপতিত্বত গৌদগিল সূত্ৰৰ বিকল্প উলিয়াই অক্টোবৰ মাহতে প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিবলৈ এখন সমিতি গঠন কৰে। কোনো-কোনোৱে এই সূত্ৰক মুখাৰ্জী সূত্ৰ বা নৰসিংহ ৰাও সূত্ৰ বুলি ক'ব খোজে; কাৰণ ৰাও ডাঙৰীয়া পৰিকল্পনা আয়োগৰ অধ্যক্ষ। যি কি নহওক, ৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশ পৰিষদে এই সূত্ৰটোৰ অলপ ৰূপান্তৰ ঘটাৰ অষ্টম

পৰিকল্পনাৰ বাবে এক নতুন সূত্ৰ গ্ৰহণ কৰে। নতুন সূত্ৰ আৰু ৰূপান্তৰিত গৌদগিল সূত্ৰৰ মাজত সাদৃশ্য আছে। এই নতুন সূত্ৰ অনুসৰি ৰাজ্যিক পৰিকল্পনাৰ বাবে দেশৰ ৰাজ্যসমূহৰ বিশেষ শ্ৰেণী তথা অবিশেষ শ্ৰেণীৰ ৰাজ্য নামেৰে বিভক্ত কৰা হয়। বিশেষ শ্ৰেণীৰ ৰাজ্যসমূহৰ ভিতৰত আছে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যকেইখন, জম্মু আৰু কাশ্মীৰ, চিকিম আৰু হিমাচল প্ৰদেশ। বাকী ৰাজ্যসমূহ অবিশেষ শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্ভুক্ত। সূত্ৰমতে কেন্দ্ৰীয় সাহায্যৰ ৩০ শতাংশ বিশেষ শ্ৰেণীৰ ৰাজ্যৰ বাবে আৰু বাকী ৭০ শতাংশ অবিশেষ শ্ৰেণীৰ ৰাজ্যসমূহৰ বাবে নিৰ্ণয় কৰা হয়। ৰাজ্যবোৰৰ মাজত বিভাজ্য কেন্দ্ৰীয় সাহায্য বণ্টন কৰা যায় চাৰিটা নিৰ্ণায়কৰ (criteria) ওপৰত নিৰ্ধাৰণ কৰা গুৰুত্ব (weightage) অনুযায়ী। প্ৰথমটো নিৰ্ণায়ক হৈছে ৰাজ্যৰ জনসংখ্যা (১৯৭১ চনৰ পিয়ল অনুসৰি); ইয়াৰ গুৰুত্বমান ৬০ শতাংশ। অৰ্থাৎ নিৰ্দিষ্ট ৰাজ্যক দিবলগীয়া পৰিকল্পনা সাহায্যৰ ৬০ শতাংশ বিতৰণ কৰা হ'ব ৰাজ্যখনৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ভিত্তিত। দ্বিতীয়টো হৈছে ৰাজ্যিক জনমুৰি আয়; ইয়াৰ ওপৰত ২৫ শতাংশ গুৰুত্ব। এই গুৰুত্বক আকৌ ২০ আৰু ৫ শতাংশত দুফাল কৰা হৈছে। ৰাষ্ট্ৰীয় জনমুৰি আয়ৰ পৰা ৰাজ্যিক জনমুৰি আয়ৰ ব্যৱধান বিচলিত (deviation) প্ৰণালী আৰু সৰ্বোচ্চ (ৰাজ্যৰ) জনমুৰি আয়ৰ পৰা ব্যৱধান দূৰত্ব (distance) প্ৰণালীৰে নিৰ্ণয় কৰি, প্ৰথম প্ৰণালীৰ ব্যৱধানত ২০ শতাংশ আৰু দ্বিতীয় প্ৰণালীৰ ব্যৱধানত ৫ শতাংশ গুৰুত্ব দিয়া হ'ব। তৃতীয় নিৰ্ণায়ক হৈছে কৰ প্ৰচেষ্টা, বিত্তীয় পৰিচালনা আৰু বিশিষ্ট ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্দেশ্যসমূহ সিদ্ধিকৰণত ৰাজ্যই দেখুওৱা সম্পন্নতা। ইয়াৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে ৭.৫ শতাংশ। উক্ত উদ্দেশ্যসমূহ হৈছে জনসংখ্যা নিয়ন্ত্ৰণ, শিশু আৰু মাতৃৰ স্বাস্থ্য উন্নীতকৰণ, সাৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু প্ৰাণ্ডয়সমূহৰ সাক্ষৰতা আৰু বৈদেশিক সাহায্যপ্ৰাপ্ত প্ৰকল্পক নিৰ্ধাৰিত সময়ত সম্পন্ন কৰা। চতুৰ্থ নিৰ্ণায়কটো হৈছে ৰাজ্যৰ বিশেষ সমস্যা। ইয়াৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে ৭.৫ শতাংশ। উল্লেখযোগ্য যে এই ৭.৫ শতাংশ বিতৰণৰ বাবে কোনো কটকটীয়া সূচক নাথাকিব।

অষ্টম পৰিকল্পনা কালত ৰাজ্যসমূহলৈ ওপৰৰ সূত্ৰৰ ভিত্তিত কেন্দ্ৰীয় সাহায্য বণ্টন কৰা হৈছে। অসমৰ অষ্টম পৰিকল্পনাৰ (১৯৯২-৯৭) বাবে মুঠ ৪৫.৬২ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰি আছে এচাম বিশেষ শ্ৰেণীৰ যুৱক-যুৱতীক সংস্থাপন কৰিবৰ বাবে ১১০ কোটি টকা। ১৯৯২-৯৩ চনৰ বাবে বাৰ্ষিক ব্যয় হৈছে ৯৬০ কোটি টকা। অসমৰ সপ্তম পৰিকল্পনা ব্যয় আছিল ২১০০ কোটি টকা। ইয়াৰ তুলনাত অষ্টম পৰিকল্পনাৰ ব্যয় ১১৭.২৪ শতাংশত বৃদ্ধি পাইছে। উক্ত ব্যয়ে অসমৰ যথেষ্ট উন্নতি সাধন কৰাৰ আশা আছে—যদিহে পৰিকল্পনা ব্যয় আৰু আৰ্থিক বৃদ্ধিৰ মাজত থকা সম্বন্ধ উচ্চ খাপৰ হয়।

গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰ দেশ এখনত যিটো অৰ্থত বাইজেই বজা বুলি কোৱা হয়, ঠিক সেইটো অৰ্থতে বজাৰ-অৰ্থনীতিত গ্ৰাহকেই হ'ল সৰ্বসৰ্বী; তেওঁলোকেই হ'ল তাৰ সৰ্বশক্তিমান সাৰ্বভৌম ক্ষমতাসম্পন্ন বজা। বজাৰ অৰ্থনীতিত সকলো উৎপাদন ব্যৱস্থাৰ ঘাই লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য হ'ল গ্ৰাহকক সন্তুষ্ট কৰা আৰু তাকে কৰাৰ বাবেই ব্যৱসায়ী, উৎপাদকসকলে সৰ্বতোপ্ৰকাৰৰ চেষ্টা চলোৱাটো প্ৰয়োজনীয়। বজাৰত গ্ৰাহক সমাজৰ সাৰ্বভৌম ক্ষমতা (Consumer Sovereignty) থকা কথাটো অৰ্থনীতিৰ এটা যুগাবধি স্বীকৃত নীতি হিচাপে পৰিগণিত হ'লেও বাস্তৱ ক্ষেত্ৰত, বিশেষকৈ আমাৰ দেশত গ্ৰাহক-উপভোক্তাসকল ব্যৱসায়ী আৰু উৎপাদকসকলৰ প্ৰাসত সদাবিপন্ন, নিগৃহীত, শোণিত আৰু বঞ্চিত। চতুৰ কৌশলী ব্যৱসায়ী, উৎপাদক, বিভিন্ন সেৱা আগবঢ়োৱা সংস্থা আৰু বিভাগবোৰৰ হাতত আমাৰ গ্ৰাহক-উপভোক্তাসকল প্ৰবঞ্চিত হোৱাৰ অসংখ্য উদাহৰণ দেশৰ প্ৰায় সকলোতে ওলাব। বৰ্তমান সময়ত আমাৰ দেশৰ গ্ৰাহক সমাজৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ ভাৰত চৰকাৰে আইনগত আৰু আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা গ্ৰাহক-উপভোক্তাক বজাৰত সৰ্বশক্তিমান কৰাৰ একাধিক পদক্ষেপ লৈছে যদিও বাইকে

আমাৰ অজ্ঞতা, অনভিজ্ঞতা আৰু সজাগ মনোভাবৰ অভাৱৰ বাবেই তাৰ প্ৰয়োগ অতি সামান্যভাৱেহে হৈ আছে। বৰ্তমানৰ আইন

আমাৰ সৰ্বভাগ গ্ৰাহক-উপভোক্তাই এই সম্পৰ্কীয় আইনগত সুৰক্ষা সম্পৰ্কে বহু পৰিমাণে অজ্ঞ। চৰকাৰে তেওঁলোকৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ যে কটকটীয়া আইন এখন ছবছৰৰো আগেয়ে বিধিবদ্ধ কৰি, তাৰ ব্যাপক প্ৰয়োগৰ ওপৰত জোৰ দিছে সেই কথা সাধাৰণ অশিক্ষিত, গাঁও-ভূইত বসবাস কৰা লোকৰ কথা বাদেই, চহৰৰ শিক্ষিত জনাবুজা লোকসকলেও নাজানে।

আৰু আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাৰ সহায়ত উৎপাদক আৰু সেৱা আগবঢ়োৱাসকলৰ (সৰবৰাহ কৰোঁতা) পৰা আপুনি কিমানখিনি আদায় কৰিব পাৰে তাৰে দুটামান উদাহৰণ পোনতেই দি লব খুজিছোঁ। এই আটাইবোৰ উদাহৰণেই এতিয়াৰ পৰা দুবছৰৰ আগেয়ে ভাৰত চৰকাৰে প্ৰবৰ্তন কৰা গ্ৰাহক সুৰক্ষা আইনৰ (১৯৮৬ চনৰ) ধাৰা আৰু আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাৰ

অন্তৰ্গত। উল্লেখযোগ্য যে এই আইনৰ দ্বাৰা দেশৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ গ্ৰাহক-উপভোক্তাৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে কটকটীয়া নিয়ম আৰু ব্যৱস্থা ৰখা হৈছে, মাথোন তাক প্ৰয়োগ কৰাৰ বাবে গ্ৰাহক সমাজ সচেতন হ'ব লাগিব।

গ্ৰাহক শক্তিৰ নমুনা

গ্ৰাহক-উপভোক্তাক অপাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰি ১৯৮৬ চনত প্ৰণয়ন কৰা আইনখনৰ আগৰ কথা। কেৰালা ৰাজ্যৰ ত্ৰিবান্দ্রমৰ এগৰাকী গৃহিণীয়ে কিনি লোৱা শ্ৰেছাৰ কুকাৰ এটা প্ৰস্তুত কৰোঁতেই থকা আঁসোৱাহৰ বাবে বিস্ফোৰিত হ'ল। গৃহিণীগৰাকী শাৰীৰিকভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'ল। সেই ক্ষতিৰ বাবে উপযুক্ত পৰিমাণৰ ক্ষতিপূৰণ বিচাৰি তেওঁ উক্ত ৰাজ্যৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত গোচৰ তৰিলে। গোচৰৰ ৰায়ত ন্যায়ালয়ে গধুৰ পৰিমাণৰ ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ কোম্পানীটোক নিৰ্দেশ দিলে। সেই ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ ইমানেই বেছি আছিল যে কোম্পানীটোৱে নিকপায় হৈ শেহত ক'ৰ্টৰ বাহিৰত গৃহিণীগৰাকীৰ সৈতে মকামিলা কৰিহে তেওঁক বৃজন পৰিমাণৰ ক্ষতিপূৰণ দি সন্তুষ্ট কৰিব লগাত পৰিছিল। এই ক্ষেত্ৰত গ্ৰাহকৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ বৰ্তমানৰ আইনত কঠোৰ ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

গ্ৰাহক হিচাপে আপুনি শক্তিমান, কিন্তু সজাগ কিমান ?

ভুবন বৰুৱা

বোম্বাইৰ এগৰাকী লোকে দিল্লী অভিমুখী শ্ৰেনত উঠিবলৈ আহি হঠাতে জৰুৰী খবৰ এটা অফিছলৈ পঠাবৰ বাবে বিমান বন্দৰত থকা টেলিফোনৰ আশ্ৰয় লব লগাত পৰিল। ৰাজহুৱা টেলিফোন বুথৰ যন্ত্ৰটোৰ ফুটাটোৰে এবাৰ নহয় দুবাৰ নহয় তিনিবাৰকৈ একোটাকৈ টকা সুমুৱাই দি তেওঁ সিটো মুৰব্বীৰ উত্তৰ অপেক্ষা কৰিলে যদিও টেলিফোনৰ বিংটোহে শুনিলে, কোনোবাই ফোনটো উঠোৱাৰ আগেয়ে শব্দ মাৰ গ'ল। গ্ৰাহক হিচাপে মানুহজন আছিল অত্যন্ত সজাগ আৰু সচেতন। দিল্লীৰ পৰা উভতি অহাৰ পাছত তেওঁ উপভোক্তাৰ আপত্তি দাখিলৰ বাবে জিলা পৰ্যায়ত থকা ফ'ৰামত গোচৰ তৰিলে, টেলিফোন বিভাগে অসুবিধাত পেলোৱাৰ অভিযোগ তুলি। দেখাত কথাটো সামান্য, কিন্তু জিলা ফ'ৰামে সকলো দিশ বিবেচনা কৰি সেই মানুহজনক তিনিটা ফোনৰ বাবদ তিনি টকা বিয়াও দিয়াৰ আদেশৰ উপৰিও টেলিফোন বিভাগক ক্ষতিপূৰণ হিচাপে ২৫০ টকা আৰু ক'ৰ্টৰ খৰচ হিচাপে ৭৫০ টকা দিবলৈ নিৰ্দেশ দিলে। সেই ক্ৰটিপূৰ্ণ সেৱাৰ বাবে টেলিফোন বিভাগে ভৰিবলগীয়া হ'ল মুঠতে ১০০০ টকা।

মাদ্ৰাজৰ মানুহ এঘৰে ডাকযোগে ৬০০খন বিয়াৰ নিমন্ত্ৰণী চিঠি মহানগৰৰ বিভিন্নজনলৈ পঠাইছিল। তাৰে মাথোন দুশখন চিঠিহে নিমন্ত্ৰিতসকলে বিয়াৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত দিনটোৰ আগেয়ে পালে, আন ৪০০খন চিঠি বিলি হ'ল বিয়া হৈ যোৱাৰ কুৰি-পঁচিছ দিনৰ পাছতহে। গৃহস্থৰ বৰ বিৰত হ'ল। আয়োজন অনুসৰি নিমন্ত্ৰিতসকল উপস্থিত নহ'ল। বিয়া হৈ যোৱাৰ পাছত মানুহঘৰে নিমন্ত্ৰিতসকলৰ পৰা ডাকযোগে পঠোৱা চিঠিখিনি সংগ্ৰহ কৰি আনি মাদ্ৰাজৰ জিলা পৰ্যায়ৰ গ্ৰাহকৰ আপত্তি ফ'ৰামত গোচৰ তৰিলে—পয়সন্তৰ হাজাৰ টকাৰ ক্ষতিপূৰণ বিচাৰি। জিলা ফ'ৰামে গৃহস্থজনৰ আবেদন মঞ্জুৰ কৰিলে। অৱশেষত ৰাজ্যিক পৰ্যায়ৰ কমিশ্যনে ডাক-তাঁৰ বিভাগে কৰা আপীলমতে, ভৰিবলগীয়া ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ বাৰ হাজাৰ টকালৈ হ্রাস কৰি ৰায় দিলে। গতিকে সময়মতে চিঠি দিব নোৱাৰাৰ অপৰাধত দোষী ডাক-তাঁৰ বিভাগে গ্ৰাহক-উপভোক্তাগৰাকীৰ সজাগতাৰ বাবেই ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ বাধ্য হয়।

বোম্বাইৰ এগৰাকী মহিলাই স্বামীৰ মৃত্যুৰ পাছত বীমাৰ বাবদ পাবলগীয়া টকা বিছ হাজাৰ বিচাৰি আবেদন কৰাত জীৱন বীমা নিগমে আপত্তি তুলিলে যে বীমা কৰাৰ ছমাহৰ পাছতে এই দাবী গ্ৰহণযোগ্য নহয়; কাৰণ নিগমৰ মতে মানুহজনে মৃত্যু নিশ্চিত জানিহে জীৱন বীমাৰ পলিছি লৈছিল। বিষয়টো বোম্বাইৰ গ্ৰাহক সুৰক্ষা কমিটিয়ে হাতত লৈ ৰাজ্যিক কমিশ্যনলৈ নিয়াত বিধবাগৰাকীক বীমা নিগমে বীমাৰ বাবদ দুগুণ দিয়াৰ উপৰিও সুত আদি ধৰি মুঠতে ৬৬০০০ টকা দিব লাগিব বুলি ৰায় দিয়া হ'ল। এনে সিদ্ধান্ত মানি লবলৈ অসম্মত হোৱা জীৱন বীমা নিগমে ৰায়টোৰ

বিকল্পে ছুপ্ৰিম ক'ৰ্টত আপীল আবেদন কৰিছেগৈ যদিও মহিলা গৰাকীক সকলো প্ৰকাৰে সহায়-সমৰ্থন দি অহা বোম্বাইৰ মনুভাই ছাহৰ নেতৃত্বাধীন প্ৰখ্যাত গ্ৰাহক সুৰক্ষা সংগঠনে বীমা কোম্পানীয়ে মহিলাগৰাকীক অযথা হাৰাশাস্তি কৰাৰ অভিযোগ তুলি ক্ষতিপূৰণৰ মাত্ৰা দুই লাখ টকালৈ বৃদ্ধি কৰাৰ আবেদন জনাইছে। এই গোচৰত মহিলাগৰাকী জয়ী হোৱাৰ সম্ভাৱনাই বেছি।

এই সকলো ঘটনা সত্ত্বেও দেশৰ দক্ষিণ ভাগত, বিশেষকৈ মহাৰাষ্ট্ৰ, গুজৰাট, তামিলনাড়ু, কেৰালা আদিৰ দৰে ৰাজ্যত গ্ৰাহকসকলক সংগঠিত কৰি, তেওঁলোকৰ অধিকাৰ আৰু স্বত্ব সম্পৰ্কে প্ৰয়োজনীয় শিক্ষাদানৰ বাবে শক্তিশালী সংগঠনে গঢ় লৈ উঠাৰ বাবে। আৰু সেই কাৰণেই তাত গ্ৰাহকসকল বহু পৰিমাণে সুৰক্ষিত হৈছে। ১৯৮৬ চনৰ গ্ৰাহক সুৰক্ষা আইনখনৰ ব্যৱস্থা অনুসৰি সেইবোৰ ৰাজ্যত জিলা আৰু ৰাজ্যিক পৰ্যায়ৰ আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাবোৰ শক্তিশালী অনুষ্ঠানত পৰিণত হৈছে, আৰু সেইবোৰে গ্ৰাহকৰ স্বাৰ্থৰক্ষাৰ বাবে উন্নতিশীল কাম কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। সদ্যপ্ৰাপ্ত

দোকানী-ব্যৱসায়ীসকলে যোগান ধৰা নিম্ন মানৰ সেৱা সামগ্ৰীৰ উপৰিও গেছ কোম্পানি, বিদ্যুৎ পৰিষদ আৰু পৰিবহন নিগমৰ নিম্ন মানৰ সেৱাৰ বিৰুদ্ধে আইনগতভাৱেই অভিযোগ কৰাৰ সুযোগ আছে।

তথ্যানুসাৰে তামিলনাড়ুত সম্প্ৰতি কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থকা বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ গ্ৰাহক সুৰক্ষা ফ'ৰামবোৰে যোৱা বছৰটোত পোৱা মুঠ ২৮৯ লাখ গোচৰৰ ভিতৰত ১৫৪ লাখেই নিষ্পত্তি কৰিছে। এইটো সত্ত্বেও গ্ৰাহক-উপভোক্তাৰ সজাগতা আৰু সাংগঠনিক ফ'ৰামৰ তৎপৰতাৰ বাবে।

অনুকৰণীয় আইন

মহাৰাষ্ট্ৰ, তামিলনাড়ু আদিৰ দৰে ৰাজ্যত আইনগত সুৰক্ষা ব্যৱস্থাৰে গ্ৰাহক-উপভোক্তাৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰাৰ সময়ত অসমৰ দৰে ৰাজ্যত একে ধৰণৰ ব্যৱস্থা কিয় লব পৰা হোৱা নাই সেই সম্পৰ্কে সঠিক চিন্তা-চৰ্চা আৰু সচেতন প্ৰয়াসৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। সাধাৰণভাৱে ক'বলৈ হ'লে, আমাৰ সৰ্বভাগ গ্ৰাহক-উপভোক্তাই এই সম্পৰ্কীয় আইনগত সুৰক্ষা সম্পৰ্কে বহু পৰিমাণে অজ্ঞ। চৰকাৰে তেওঁলোকৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ যে কটকটীয়া আইন এখন ছবছৰৰো আগেয়ে বিধিবদ্ধ কৰি, তাৰ ব্যাপক প্ৰয়োগৰ ওপৰত জোৰ দিছে সেই কথা সাধাৰণ অশিক্ষিত, গাঁও-ভূইত বসবাস কৰা লোকৰ কথা বাদেই, চহৰৰ শিক্ষিত জনাবুজা লোকসকলেও নাজানে। বিশেষকৈ অসমকে ধৰি উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যসমূহত গ্ৰাহক সুৰক্ষা আন্দোলন এটাই আজিকোপতি গঢ় লৈ উঠা

নাই। মহাৰাষ্ট্ৰৰ মনুভাই ছাহৰ নেতৃত্বাধীন গ্ৰাহক শিক্ষা গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ (Consumer Education Research Centre) কথা নকৰেই, সাধাৰণভাৱে গ্ৰাহকসমাজক সংগঠিত কৰি, তেওঁলোকক অধিকাৰ সম্পৰ্কে সচেতন কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সাংগঠনিক ব্যৱস্থাবে ইয়াত অভাৱ। এনে এটা দুখলগা অৱস্থাৰ কথা দুটিপটত ৰাখি আমাৰ গ্ৰাহক-উপভোক্তা-সকলক ১৯৮৬ চনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে বিধিবদ্ধ কৰা সুৰক্ষা আইনখনৰ দুটামান আৱশ্যকীয় কথা অৱগত কৰাৰ খুজিছোঁ।

আমাৰ দেশত গ্ৰাহক-উপভোক্তাসকলক অসাধু ব্যৱসায়ী, ক'লা বজাৰৰ বেপাৰী আৰু কৌশলী উৎপাদকসকলৰ কবলৰ পৰা ৰক্ষা কৰাৰ বাবে কেইবাখনো আইন কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে বিভিন্ন সময়ত প্ৰণয়ন কৰিলেও সিবোৰৰ প্ৰয়োগৰ সীমাবদ্ধতাৰ বাবে কাৰ্যকৰী সফলতা বৰ বেছি লাভ কৰিব পৰা নগৈছিল। চাবলৈ গ'লে, ১৯৮৬ চনত প্ৰণয়ন কৰা আইনখনহে এই ক্ষেত্ৰত অধিক কাৰ্যকৰী ধৰণৰ। ইয়াৰ মুখবন্ধত কোৱা হৈছে যে গ্ৰাহক সমাজৰ স্বাৰ্থ নিকপকপীয়াকৈ সুৰক্ষিত কৰাই হ'ল ইয়াৰ ঘাই উদ্দেশ্য। আইনগত তিনি খলপীয়া ব্যৱস্থা প্ৰবৰ্তন কৰা হৈছে। জিলা

পৰ্যায়ত গ্ৰাহক উপভোক্তাই নিজৰ অভিযোগ, উত্থাপন কৰিব পৰাকৈ জিলা ভিত্তিক ফ'ৰামৰ উপৰিও ৰাজ্যিক পৰ্যায়ত আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়তো দুই তৰপীয়া কমিশ্যন বা আয়োগ পতাৰ দিহা ৰখা হৈছে। অসংগঠিত অভিযোগকাৰীৰ এনে উচ্চ পৰ্যায়ৰ আয়োগৰ ওচৰত আপীল কৰাৰ অধিকাৰ আছে। শেহতীয়া তথ্যানুসৰি দেশৰ মুঠ ৪৫৫ খন জিলাৰ ভিতৰত ৩৬০ খনত জিলা ফ'ৰাম স্থাপিত হৈছে আৰু বিশেষকৈ দক্ষিণৰ ৰাজ্যবোৰত এনে ফ'ৰামবোৰে গ্ৰাহক সুৰক্ষাৰ শক্তিশালী সংগঠন হিচাপে গঢ় লৈ উঠিছে।

গ্ৰাহক কোন ? সেৱা কোনবোৰ ?

গ্ৰাহক সুৰক্ষা আইনখনে গ্ৰাহক উপভোক্তা আৰু তেওঁলোকে বজাৰত ক্ৰয় কৰা সেৱা সামগ্ৰীৰ এক ৰূহল আৰু সুনিৰ্দিষ্ট সংজ্ঞা দিছে। আইনখনৰ ২ (ঘ) ধাৰা অনুসৰি গ্ৰাহক হ'ল সেইসকল যিসকলে সম্পূৰ্ণ বা আংশিক মূল্য প্ৰদান কৰি উৎপাদক ব্যৱসায়ীৰ পৰা যিকোনো সামগ্ৰী বা সেৱা ক্ৰয় কৰে। (Consumer means any person who buys any goods for any consideration, which has been paid or promised on partly paid and partly promised)। গ্ৰাহক সুৰক্ষা আইনখন কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে বিশেষভাৱে

বেহাই প্রদান কৰা সেৱা সামগ্ৰীৰ বাহিৰে সকলো ক্ষেত্ৰতে সমানে প্ৰযোজ্য। গতিকে যিকোনো বিৱৰণৰ সেৱা—যাৰ বাবে সম্ভাৱ্য ব্যৱহাৰ কৰোঁতাই মূল্য বিনিময় কৰে— সেই সকলোবোৰকে এই আইনখনে সামৰি লৈছে।

(Service means service of any description which is made available to potential users for a consideration but does not include the rendering of any service free of charge or under a contract of personal service) গতিকে মূল্যপ্ৰদান কৰি ক্ৰয় কৰা যিকোনো সেৱা সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত অভিযোগ থাকিলে সেইটো জিলা পৰ্যায়ৰ ফ'ৰামৰ ওচৰত উত্থাপন কৰিব পাৰি। দোকানী-ব্যৱসায়ীসকলে যোগান ধৰা নিম্ন মানৰ সেৱা সামগ্ৰীৰ উপৰিও গেছ কোম্পানি, বিদ্যুৎ পৰিষদ আৰু পৰিবহন নিগমৰ নিম্ন মানৰ সেৱাৰ বিৰুদ্ধে আইনগতভাৱেই অভিযোগ কৰাৰ সুযোগ আছে। উল্লেখযোগ্য যে অলপতে কেৰালা, ৰাজ্যৰ এগৰাকী মহিলাই তেওঁৰ স্বামীক চিকিৎসাৰ ক্ষেত্ৰত সেই ৰাজ্যৰ হস্পিটেল এখনে অৱহেলা কৰা আৰু নিম্ন মানৰ সেৱা আগবঢ়োৱাৰ অভিযোগ তুলি তৰা গোচৰ মৰ্মে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ বিচাৰালয়ে এক ঐতিহাসিক ৰায় দিছে। সেই ৰায় মতে ডাক্তৰৰ স্বাস্থ্য-সেৱাও গ্ৰাহক সুৰক্ষা আইনৰ অন্তৰ্ভুক্ত আৰু আমাৰ অসম্পূৰ্ণ ৰোগীসকলে ডাক্তৰসকলৰ নিম্ন মানৰ সেৱা সম্পৰ্কে অভিযোগ বিভিন্ন ফ'ৰামত বিধিসম্মতভাৱেই উত্থাপন কৰিব পাৰিব। ১৯৮৬ চনৰ আইনৰ ধাৰা মতে সেৱা সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত অভিযোগ কৰিব পাৰে এইসকলে: (ক) যি কোনো গ্ৰাহক বা উপভোক্তা; (খ) ১৯৫৬ চনৰ কোম্পানি আইন বা প্ৰচলিত আইন অনুসৰি পঞ্জীভুক্ত যি কোনো স্বেচ্ছামূলক সংগঠন; (গ) কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু (ঘ) ৰাজ্য চৰকাৰে। গতিকে গ্ৰাহক-সমাজ বা তেওঁলোকৰ সংগঠনে সজাগ-সচেতনভাৱে কাম কৰিলে আইনৰ ব্যৱস্থা অনুসৰিয়েই সুৰক্ষা লাভৰ উপায় আছে বুলি ক'ব পাৰি।

যিকোনো অসাধু ব্যৱসায়ী বা সেৱা যোগান ধৰা বিভাগ বা অনুষ্ঠানৰ বিৰুদ্ধে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহৰ ক্ষেত্ৰত অভিযোগ উত্থাপন কৰাৰ সুবিধা আইনখনত সুনির্দিষ্টভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

(ক) কোনো ব্যৱসায়ীৰ অসাধু ব্যৱসায়িক আচৰণৰ (unfair trade practises) ফলত উপভোক্তাগৰাকী যদি ক্ষতি বা বিপদৰ সম্মুখীন হ'ব লগাত পৰে;

(খ) অভিযোগনামাত উত্থাপিত দ্ৰব্য বা সামগ্ৰী যদি এক বা ততোধিক আঁসোৱাহপূৰ্ণ হয়;

(গ) অভিযোগনামাত উল্লিখিত সেৱা যদি কোনো প্ৰকাৰে আঁসোৱাহপূৰ্ণ বা বিসংগতিপূৰ্ণ হয়;

(ঘ) ব্যৱসায়ীজনে অভিযোগত উল্লেখ কৰা দ্ৰব্য বা সামগ্ৰীৰ মূল্য যদি তলত দিয়া ধৰণে অতিৰিক্তভাৱে গ্ৰাহকৰ পৰা আদায় কৰে:

(১) প্ৰচলিত বিধি বা নিয়মৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত দামৰ ওপৰি।

(২) দ্ৰব্য সামগ্ৰীৰ গাৰ বা বাকহুত উৎপাদকে নিৰ্ধাৰণ কৰা দামৰ অধিক।

আপুনি যদি এনে ধৰণৰ পৰিস্থিতিৰ সম্মুখীন হ'বলগীয়া হৈছে, তেন্তে আইনৰ দিহা ব্যৱস্থামতেই জিলা পৰ্যায়ত থকা গ্ৰাহক ফ'ৰামত নিজৰ অভিযোগ দাখিল কৰি সুৰক্ষা বিচাৰিব পাৰে। উল্লেখ কৰা উচিত হ'ব যে সামগ্ৰী বা সেৱাৰ দাম যদি একলাখ টকাৰ নিম্নত, তেনেহ'লে বিষয়টো জিলা পৰ্যায়ৰ ফ'ৰামতে নিষ্পত্তি হ'ব; এক লাখৰ পৰা দহ লাখ টকাৰ অভিযোগ নিষ্পত্তি কৰাৰ দায়িত্ব দিয়া হৈছে ৰাজ্যিক আয়োগক; আৰু দহ লাখ বা ততোধিক পৰিমাণৰ গোচৰ গ্ৰহণ কৰে নতুন দিল্লীত থকা ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাহক আয়োগে। বৰ্তমান যি তিনি খলপীয়া গোচৰ নিষ্পত্তিৰ ব্যৱস্থা ৰখা হৈছে তাৰ দ্বাৰা প্ৰদত্ত ৰায় কাৰ্যকৰী নকৰিলে এমাহৰ পৰা তিনিমাহ পৰ্যন্ত কাৰাদণ্ড অথবা দুহাজাৰ টকাৰ পৰা দহ হাজাৰলৈকে জৰিমনা বা উভয় বিধ শাস্তি বিহাৰ কৰ্তৃত্ব জিলা ফ'ৰাম, ৰাজ্যিক তথা ৰাষ্ট্ৰীয় কমিশ্যনক দিয়া হৈছে। মুঠতে গ্ৰাহকৰ স্বার্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ প্ৰণয়ন কৰা আইনখনৰ বিধি ব্যৱস্থা কঠোৰ আৰু যথেষ্ট কটকটীয়া ধৰণৰ। পিছে দুখ আৰু দুৰ্ভাগ্যৰ কথা এইটোৱেই যে আমাৰ গ্ৰাহক সমাজ এই আইনখন সম্পূৰ্ণকৈ অৱগত নোহোৱাত নাইবা তাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় আনুষ্ঠানিক গাঁথনি কিছুমান ৰাজ্যই গঢ়ি নোতোলাত গ্ৰাহক সমাজৰ স্বার্থ বহু পৰিমাণে বিপন্ন হৈ আছে।

গ্ৰাহকৰ শিক্ষা অপৰিহাৰ্য

এই কথাটো অকপো সন্দেহ নাই যে গ্ৰাহক-উপভোক্তাৰ স্বার্থ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ হ'লে তেওঁলোকক আইনগত সুৰক্ষা আৰু দায়িত্ব সম্পৰ্কে সচেতন কৰি তুলিব পৰা ধৰণৰ শিক্ষা আৰু উপদেশৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। অসমৰ দৰে ৰাজ্যত এই দিশত চলোৱা প্ৰচেষ্টা এতিয়াও অতি সীমিত হৈ থকা বুলিয়েই বাস্তৱ অভিজ্ঞতাই দেখুৱায়। ইয়াত যে বিধিবদ্ধ জিলাভিত্তিক গ্ৰাহকৰ অভিযোগ ফ'ৰাম আৰু ৰাজ্যিক আয়োগ আছে সেই কথা আমাৰ বহুতেই নাজানে। অসমৰ দৰে ৰাজ্যত—য'ত গ্ৰাহক-সমাজ পদে-পদে প্ৰবৃদ্ধিত আৰু বিপন্ন, এনেবোৰ আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা অধিক শক্তিশালী আৰু কাৰ্যক্ষম কৰি তোলাৰ প্ৰয়োজন আছিল। যদিও এই ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰৰ মনোভাব বৰ নিষ্পৃহ-নিৰ্বিকাৰ ধৰণৰহে। এনে এটা অৱস্থাত গ্ৰাহক সমাজক তেওঁলোকৰ অধিকাৰ আৰু দায়িত্ব সম্পৰ্কে সচেতন কৰি তুলিবলৈ আমাৰ স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনবোৰে বহু পৰিমাণে সহায় কৰিব পাৰে। এই অনুষ্ঠানবোৰে বজাৰত ব্যৱসায়ীৰ অসাধু আচৰণত অতিষ্ঠ হোৱা গ্ৰাহকসকলক উপযুক্তভাৱে সংগঠিত কৰি, তেওঁলোকক প্ৰচলিত আইন, ফ'ৰাম আৰু আয়োগৰ পৰা পাবলগীয়া সুৰক্ষা সম্পৰ্কে সচেতন কৰি তুলিব পাৰে।

অসমৰ দুই-এখন চহৰ-নগৰত অতি সীমিতভাৱে গ্ৰাহক-উপভোক্তাক সংগঠিত কৰাৰ সীমিত ধৰণৰ চেষ্টা চলোৱা হৈছে যদিও সামগ্ৰিক বিচাৰত পৰিস্থিতি এতিয়াও হতাশজনক হৈয়েই আছে। অসমকে ধৰি সমগ্ৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত ঠগবাজী কাৰবাৰো লেখ-জোখ নোহোৱাৰ দৰেই হৈ পৰিছে। আইনৰ বিধান অনুসৰি কোনোমতে পাল মৰা ধৰণে অসমৰ দৰে ৰাজ্যতো গ্ৰাহক সুৰক্ষাৰ নামত আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা প্ৰবৰ্তিত হৈছে যদিও সিৰোৰ কাম-কাজৰ নমুনা কোনোমতেই প্ৰেৰণাদায়ক নহয়। তামিলনাড়ু, মহাৰাষ্ট্ৰ আদিৰ দৰে ৰাজ্যৰ আদৰ্শনীয় দৃষ্টান্ত অনুসৰণ কৰি আমাৰ অসমতো গ্ৰাহক সুৰক্ষা ব্যৱস্থাস্বৰূপে ব্যাপক প্ৰয়োগৰ বাবে উপায় উদ্ভাৱনত সকলোৱে গুৰুত্ব আৰোপ কৰা উচিত। এই সম্পৰ্কে জনা বুজাসকলে অজ্ঞ, অনভিজ্ঞ গ্ৰাহকসকলক সকলো দিশ দ্ব্যৰ্থহীনভাৱে অৱগত কৰোৱা উচিত।

আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ দৰে দেশত যাঠি আৰু সন্তৰৰ দশকত গ্ৰাহক সুৰক্ষা আন্দোলনে এক শক্তিশালী ৰূপ লৈছিল ৰালফ নাডেৰ (Ralph Nader) দৰে লোকৰ একক আৰু এজনীয়া নেতৃত্বত। তেওঁ অকলেই সমগ্ৰ দেশখনৰ গ্ৰাহক-উপভোক্তাক সংগঠিত কৰি, বজাৰৰ প্ৰবৰ্তনৰ পৰা তেওঁলোকক ৰক্ষা কৰাৰ ফলশ্ৰুতি উপায় উলিয়াইছিল। ৰালফ নাডেৰে এবাৰ কৈছিল: "আপুনি যদি কিবা ভুল বা অন্যায দেখে আৰু যদি তাৰ বাবে সৰৱ প্ৰতিবাদ কৰে, তেতিয়া হ'লে কোনোবাই শুনিব; কোনোবাই কিবা এটা কৰিব। আমি নিজে বা ব্যৱসায়ীসকলে ভবাৰ দৰে "আমি"বোৰ অসহায় নহওঁ। আচলতে আমাৰ সচেতনতাৰ অভাৱেই সকলো বিপত্তিৰ মূল। গ্ৰাহকসকলৰ শতকৰা দহজনো যদি সজাগ-সতৰ্ক হয় তেনেহ'লে আমি চমকপ্ৰদ কাম কৰিব পাৰিম।"

ৰালফ নাডেৰৰ এনে উক্তিৰ মৰ্মবাণী আমি উপলব্ধি কৰিব পাৰিমনে? নিজৰ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰিবলৈ কমপক্ষেও শতকৰা দহভাগ গ্ৰাহক সজাগ-সতৰ্ক হ'বনে? চমকপ্ৰদ কাম কৰাৰ সুযোগ-সুবিধা আমাৰো আছে। তাৰ বাবে প্ৰয়োজন সচেতনতা আৰু সতৰ্কতাৰ। এই কথা আপুনি সদায় স্মৰণ কৰিব: বজাৰত আপুনি সৰ্বশক্তিমান, আপোনাক উপেক্ষা বা অৱহেলা কৰাৰ ক্ষমতা কোনো উৎপাদক, ব্যৱসায়ীৰ নাই।

তেতিয়া কিবা এটা কৰিবলৈ আপুনি নিজৰ ভিতৰৰ পৰাই নৈতিক আৰু মানসিক বল পাব।

অসমীয়া ক্ৰীড়া সাহিত্যলৈ
নৱতম সংযোজন
পুলক নাহিডীৰ
খেলপথাৰৰ ব্যক্তি আৰু ব্যক্তিত্ব
মূল্য ১২ টকা
লয়াই বুকষ্টল, পানবজাৰ, গুৱাহাটী - ২

বিয়া এখন খাবলৈ গৈ ৰভাতলত বহিছিলো। এনেতে ডিঙিত গামোচা লৈ এজন নেতা আহিল। নেতাজনক দেখি তাতে বহি থকা এজনে থিয় হৈ নমস্কাৰ জনাই ক'লে, "আমাৰ ফালৰ ৰাস্তাটো বনোৱাৰ কথা হৈ আমাৰ ৰাইজে আপোনাক কৈছিল। কি কৰিলে? কামটো নহ'ল দেখোন। আমাৰ বৰ কষ্ট হৈছে। পাৰিলে এইকম উপকাৰ কৰক।"

আমি সদায় লগ পোৱা মানুহৰ মুখৰ ফালে চালেও দেখিবলৈ পাওঁ যে তেওঁৰ মুখত কেতিয়াবা আনন্দ, কেতিয়াবা খং, কেতিয়াবা শান্ত ভাব, কেতিয়াবা মুখামি আদি প্ৰকাশ পায়। বাহিৰত দেখাত যিমানেই ভাল নালাগক, মনে-মনে তেওঁ নৰকত পৰি থাকিব পাৰে।

ব্যক্তিগত আচৰণ

ড. জিতেন ভট্টাচাৰ্য
ড. লণু ভট্টাচাৰ্য

নেতাজনে দপদপাই উঠিল—
"আপোনালোকৰ চৰ কাম আমি কৰি দিব লাগিব নেকি? আপোনালোকে নিজে কিবা এটা কৰি লব পাৰেনে নোৱাৰে?"
তেনেতে আৰু এজন নেতা আহিল।
এইজন প্ৰথমজনতকৈ ডাঙৰ কলেৱৰৰ।

তেওঁৰ আবিৰ্ভাৱত প্ৰথম নেতাজন চেপেটা লাগিল। হাতঘোৰ কৰি, "ছাৰ আহিল? ভাল-ভালে পালেহি? কিবা অসুবিধা হৈছিল নেকি?"—বুলি তেওঁ দ্বিতীয়জনৰ পিছে-পিছে খোজ ললে।
ডাঙৰলৈ ভয় কৰা আৰু সৰুক দপদপোৱা মানবীয় ব্যৱহাৰ নহয়।

শিয়ালটোৱেহে হাঁহটো খাপ মাৰি খায় আৰু বাঘটো দেখিলে চেপেটা লাগে।
কোনে কেনে ধৰণৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব,—যেনে ডাক্তৰ, শিক্ষক, এগৰাকী মাক,—এওঁলোকে কেনে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব তাৰ এটা পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত নিয়ম থাকে। দিনটোৰ ভিতৰতে এজন ব্যক্তিয়ে বিভিন্ন ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। এগৰাকী মহিলাই তেওঁৰ গিৰিয়েকৰ

আমি সদায় লগ পোৱা মানুহৰ মুখৰ ফালে চালেও দেখিবলৈ পাওঁ যে তেওঁৰ মুখত কেতিয়াবা আনন্দ, কেতিয়াবা খং, কেতিয়াবা শান্ত ভাব, কেতিয়াবা মুখামি আদি প্ৰকাশ পায়। বাহিৰত দেখাত যিমানেই ভাল নালাগক, মনে-মনে তেওঁ নৰকত পৰি থাকিব পাৰে।

আজিৰ দিনৰ কামত কি-কি অসুবিধা হ'ল, শুনিব; ল'ৰা-ছোৱালী চাব; কেতিয়াবা কোনটো সময়ত কোনটো কৰাটো উচিত হ'ব, ঠিক কৰিব নোৱাৰিলেই খং উঠিব। ডাক্তৰ এজনে আপোনাৰ কান্ধত হাতটো থৈ—"হ'ব/হ'ব, সকলো ঠিক হৈ যাব, চিন্তা নকৰিব"— বুলি আশ্বাস দিয়াটো আপুনি বিচাৰিব। এনে ধৰণে বহু ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত।

কেইটামান মূল কথাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মানুহৰ ব্যৱহাৰে গঢ় লয়। দেহৰ গঠন, কেনেকুৱা সাংস্কৃতিক পৰিবেশত ডাঙৰ হৈছে, ব্যক্তিগত সামাজিক অভিজ্ঞতা আদিয়ে মানুহৰ ব্যৱহাৰ নিৰ্ণয় কৰে। বুৰঞ্জীৰ ঘটনা প্ৰবাহৰ পাকত পৰিও মানুহৰ ব্যৱহাৰৰ আমূল পৰিবৰ্তন আহে বুলি মনস্তাত্ত্বিক বিশেষজ্ঞসকলে কয়। প্ৰতিক্ৰমতে পাই থকা অভিজ্ঞতায়ো মানুহৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায়। আপুনি পঢ়ি থাকোঁতে হঠাতে লাইট নুমাই গ'লে সেই মুহূৰ্তত আপোনাৰ ব্যৱহাৰ কেনে হ'ব বাক?

কেঁচুৱা এটাই আমনি পালে হাওহাওকৈ কান্দে। ডাঙৰ মানুহে তেনেকৈ কান্দিব নোৱাৰে। কাৰণ তেওঁ বিষ সহ্য কৰিবলৈ শিকিব লগা হয়। গতিকে দেখা যায়, বয়সস্থ এজনে বেছিকৈ সুৰাপান কৰি, বহু খোৱাবস্তু খাই, নষ্ট কৰি এটা বিলাসিতাৰ জীৱন যাপন কৰিছোঁ বুলি মিছা আনন্দ এটা আহৰণ কৰে। ইয়াৰ মূলতে কিন্তু তেওঁৰ কিবা এটা অসম্পূৰ্ণতাৰ ভাব লুকাই থাকে। সেই প্ৰয়োজন পূৰা নোহোৱালৈকে তেওঁৰ ব্যৱহাৰ তেনে হৈয়েই থাকিব।

এজন মানুহ ল'ৰা অৱস্থাৰ কেনে পৰিবেশৰ মাজেদি ডাঙৰ হৈছিল, তাৰ ওপৰত তেওঁৰ প্ৰাপ্তবয়স্ক অৱস্থাৰ বহু কথা নিৰ্ভৰ কৰে। সমাজত ইয়াৰ বহুতো উদাহৰণ সদায় দেখিবলৈ পোৱা যায়। মনস্তাত্ত্বিকসকলে মানুহৰ বহুতো বিকাৰৰ কাৰণ সামাজিক পৰিবেশত বিচাৰে। বহু ৰোগৰ কাৰণ তেওঁলোকে Socio-psychological maladjustment বুলি কয়।

আমি সদায় লগ পোৱা মানুহৰ মুখৰ ফালে চালেও দেখিবলৈ পাওঁ যে তেওঁৰ মুখত কেতিয়াবা আনন্দ, কেতিয়াবা খং, কেতিয়াবা শান্ত ভাব, কেতিয়াবা মুখামি আদি প্ৰকাশ পায়। বাহিৰত দেখাত যিমানেই ভাল নালাগক, মনে-মনে তেওঁ নৰকত পৰি থাকিব পাৰে। মানুহ হিচাপে সমাজখনৰ প্ৰতি থকা আমাৰ অন্তৰৰ কথাবোৰ আমি বিচাৰ কৰি চোৱা উচিত। মানুহে প্ৰকৃততে সেই অনুভূতিবোৰৰ বিষয়ে আনৰ আগত মিছা মাতিলেও নিজৰ আগত মিছা মতা সম্ভৱ নহয়। আমি সকলোৱেই খং-ৰাগ, মৰম, দুখ, আনন্দ, বেজাৰ, ভয় আদি উপলব্ধি কৰোঁ। আমি যাতনা উপলব্ধি কৰিব পাৰোঁ। দুৰাবোগ্য বোমাৰ এটাৰ পৰা ভোগ মানুহ এজনৰ যাতনা, বেছিকৈ মদ খোৱা আৰু পৰিয়ালটোৰ যত্ন নোলোৱা মানুহ এজনৰ মৌলিক প্ৰয়োজনৰ যাতনা, বেয়া বাটে খোৱা পুতেক এটাৰ দেউতাকৰ যাতনা এইবোৰ আমি উপলব্ধি কৰোঁ। পৰিস্থিতিবোৰ বেলেগ-বেলেগ হ'লেও মূল ভাবটো একেই। টানৰোগৰ পৰা ভাল পোৱা মানুহজনে সেই ৰোগত পৰা ৰোগীজনৰ যাতনা বুজি পাব। আমি সকলোৱে এই যাতনা ভুগিব পাৰোঁ।

যাক আমি নৰকত পৰা বুলি কওঁ, তেওঁৰ বাসনাও নাথাকে; মাথোঁ অসহায় হোৱাৰ কাৰণে থাকে খং। নৰকত পৰাজনে কিবা বিচাৰি আৰ্তনাদ নকৰে; মাত্ৰ গুজৰি-গুমৰি থাকে। কাৰণ তেওঁৰ কাৰণে বিচাৰাটোও অৰ্থহীন। কিন্তু যিজন ভোক্তাৰ অৱস্থাত থাকে, তেওঁক আৰু লাগে। অতিপাত খোৱাজনো ভোকত থাকিব পাৰে; কাৰণ তেওঁৰ আত্মাৰ শান্তি হোৱা নাই।

এবাৰ এজন ডেকা মানুহে কেঁকাই-গৌথাই আহিছে;—দাঁতৰ বিষ, প্ৰচণ্ড বিষ। চিকিৎসাৰ ফলত অলপ পাহুত বিষটো কমোতে তেওঁৰ আঁকী কথা আৰম্ভ হ'ল,—তেওঁৰ বৰ ভোক লাগিছে। কথাটো হাঁহি উঠা ধৰণৰ হ'লেও প্ৰকৃততে চিকিৎসাত ভাল হৈ তেওঁৰ ভোক লগা অৱস্থা হৈছে। তেওঁ আগৰ নৰকৰ অৱস্থাৰ পৰা ভোক্তাৰ বা নৰকতকৈ উচ্চ অৱস্থালৈহে আহিছে।

মানসিক যাতনাত ভোগ কৰি থাকিলে ভোক নালাগে; তাকে "আমাৰ ভাতপানী একো নাইকিয়া হ'ল" বুলি কোৱা হয়। মানুহে চেষ্টা কৰি হয়তো দাঁতৰ বিষৰ মানুহজনৰ ভোক লগা হোৱাৰ দৰে কিছু উচ্চ স্তৰলৈ আহিব পাৰে। মানুহে কেনে অৱস্থাত থাকিলে শান্তি, বন্ধুত্ব আদিৰ কথা ভাবে সেয়া আমি বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। বহুত মিনিবাছৰ

কণ্ঠৰে পাৰ হৈ যাওঁতে বিজ্ঞানীসকল চুলিত টানি থৈ যায়, তাৰ বিজ্ঞানতে গোৰ মাৰি থৈ যায়। এবাৰ দেখিছিলো স্কটল্যাণ্ডত বহি দুজন ল'ৰাই কাষতে থিয় হৈ থকা মানুহ এজনৰ লগত কথা পাতি আছিল। মানুহজন ল'ৰা দুজনৰ কথাত পতিয়ন নগ'ল। গতিকে তেওঁ

অমৰ্জি হৈ মূৰটো জোকাৰিলে। খং খাই ল'ৰা দুজনে স্কটল্যাণ্ড কৰি গুচি যাওঁতে পিছত বহি থকা জনে মানুহজনৰ চুলিকোচাত থাপ মাৰি ধৰি কিছু দূৰ তেওঁক টানি লৈ গ'ল। কি অৱস্থাত থাকিলে মানুহে এনেকুৱা ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে?

হাৰ্কাছত বিং-মাষ্টাৰে সিংহবোৰৰ লগত খেলা কৰোঁতে এটা কৌশল প্ৰয়োগ কৰি সেই কাম কৰে। প্ৰত্যেক জীৱ-জন্তুৰে চাৰিওফালে, প্ৰত্যেক ব্যক্তিক থকাৰ দৰে, এটা life space থাকে। সেই life space-অত হঠাতে আন কোনোবা সোমাব খুজিলে তাৰ খং উঠে আৰু ওলাই গ'লে ভাল পায়। বিং-মাষ্টাৰে এই কৌশল প্ৰয়োগ কৰে। হাতত চাবুকডাল লৈ যে তেওঁ ইটো-সিটো কয়, সেয়া দৰ্শকক মোহ নিয়াবলৈহে কয়। প্ৰকৃততে সেই life space-অত সোমাই গ'লে সিংহটোৱে চিঞৰে আৰু ওলাই আহিলে মনে-মনে থাকে। মন কৰিব, বিং-মাষ্টাৰজন সদায় আগলৈ গৈ চাবুকডাল জোকাৰে, আৰু পিছলৈ আহে।

আপোনাৰ সীমাটো, আপোনাৰ ঘৰটো, গাড়ীৰ ভিতৰখন, বহি থকা জেগাকণ আপোনাৰ life-space। আপুনি নিবিচৰা কোনোবা এজন সোমাই আহিলে আপোনাৰ খং উঠে, আৰু ওলাই গ'লেই আপুনি মনে-মনে থাকে। কেতিয়াবা এই life-space অতি কমি যায়। দাঁতৰ বিষত থকাজনৰ কাৰণে দাঁতৰ চাৰিওফালটোহে তেওঁৰ life space। অতি কাষলৈ গ'লেও তেওঁ আমনি নাপায়; মুখখন খুলি দাঁতটো চুব খুজিলেহে তেওঁ মূৰটো জোকাৰিব। অকল খোৱাৰ কথাটো চিন্তা কৰি থকাজনৰ life space খোৱা ভালখনেই।

থালখন লবালেহে তেওঁৰ খং উঠিব। এই কথাটোৰ ভাল-বেয়া দুয়োটা প্ৰয়োগ আছে। বহু কথাৰ উন্নতিৰ মূলতে এনে কিছুমান অৱস্থাই আছে। পশ্চিমীয়া দেশে খাদ্যশস্য উৎপাদনৰ কাৰণে যান্ত্ৰিক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰিলে আৰু ফলত বহু শস্য উৎপন্ন কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। ইয়াৰ মূলতে আছে প্ৰয়োজনবোধ কৰা অৱস্থাৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা কিবা এটা কৰাৰ হেঁপাহ। আমি কাম কৰোঁ,—কাৰণ আমি ভাল বস্তু খাবলৈ বিচাৰোঁ, ভালঘৰত থাকিবলৈ বিচাৰোঁ, বেলেগ বেলেগ জেগালৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰোঁ ইত্যাদি।

মানুহৰ অৱশ্যে বুদ্ধি থাকে, বিবেক থাকে, ভালপোৱা থাকে, দয়া-মমতা থাকে। এই গুণবোৰ থকাৰ কাৰণেই আমি মানুহ। য'ত বুদ্ধিৰ কাম থাকে তাত মাত্ৰ instinct-অৰ দ্বাৰা কাম কৰিবলৈ গ'লে ভুল কৰা হ'ব। আৰু যি এনে কাম কৰে তেওঁলোকৰ নিজৰ ভাগ্যৰ ওপৰত কোনো নিয়ন্ত্ৰণ নাই।

যেতিয়া এটা জীৱই জীয়াই থকা আনবোৰলৈ কেৰেপ নকৰি অসংখ্য জীৱৰ জন্ম দি যায় সেই জীৱ সোপ পাই যাব পাৰে। তেতিয়া এটা প্ৰাণীয়ে নিজৰ জাতৰে আন এটাৰ খাই জীৱন ধাৰণ কৰে আৰু ফলত সিহঁতৰ অৱস্থানৰ (অস্তিত্ব) ভেঁটিটোতেই কোব পৰে। মানৱজাতিবোৰে তেনে এটা কথা হৈছে বুলি ভাবিব পাৰি,—যেতিয়া শক্তিশালীজনে শক্তিহীনজনক খোৱাৰ অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হৈছে। তেনে মানুহে (শক্তিশালীজনে) ডাঙৰে সৰুৰ ওপৰত দপদপোৱাটোত একো ভুল নেদেখে।

নিজৰ আৰু পৃথিৱীখনৰ লগত শান্তিৰে থাকিব পৰাজনই মানুহ। বিভিন্ন কথাৰ পৰা আমনি পোৱাৰ দৰে আন কিছুমান কথাৰ পৰা আমি শান্তি আৰু আনন্দও পাবোঁ। গোটেইদিনৰ কামৰ পাছত ঘৰলৈ ঘূৰি আহি আমি যেতিয়া শান্তি পাবোঁ, তেতিয়া আমি মানবীয় খাপৰ মানুহ। কিন্তু আমি যি পৰিবেশত জীয়াই থাকোঁ, সি আমাক কোনো ইংগিত নিদিয়াকৈ হঠাতে নিম্ন স্তৰলৈ লৈ যাব পাৰে। কাম নকৰা টেলিফোন, হঠাতে নাইকিয়া হোৱা বিজলী শক্তি আদি ইয়াৰ উদাহৰণ। এই মানবীয় অৱস্থাত থকা সময়ছোৱাত আৰু উচ্ছ্বাসপূৰ্ণ যোৱাৰ সুবিধা থাকে। এটা পৰিপূৰ্ণজীৱন জীয়াই থাকিবৰ কাৰণে মনৰ দুৰ্ভা লাগে। যুক্তি-বিবেচনাৰে সোঁত, ঈৰ্ষা আদিৰ পৰা হাতসাৰি থাকিব পাৰি। আসক্তি নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পৰাটো দৌৰি থকা বোঁৰা এটা নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ দৰে কথা। বোঁৰা আৰু চালক এক হৈ চলি যাব নোৱাৰিলে চালক উফৰি পৰিব। প্ৰকৃত শিক্ষা আহৰণ কৰিব পৰা যাব তেতিয়া,—যেতিয়া এজন ব্যক্তিয়ে প্ৰকৃত অৰ্থত নিজকে প্ৰয়োগ কৰিব।

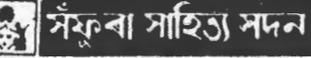
আনৰ কাৰণে ভাল কৰিব পৰাটোৱেই প্ৰকৃত আনন্দৰ উৎস আৰু ইয়েই জ্ঞানৰ পৰিচায়ক। এই পৃথিৱী আৰু সমাজৰ বিভিন্ন নিয়ম বুদ্ধি পাব পৰাজনে তেনে আনন্দ লাভ কৰিব পাৰিব।

‘মৰমৰ দেউতাৰ পিতৃতেই’ সঁফুৰা সাহিত্য সদনৰ অমবদ্য প্ৰকাশ : শ্ৰীমতী বন্দিতা ফুকনৰ মটৰগাড়ী কেনেকৈ চলে

শ্ৰীমতী বন্দিতা ফুকন অসমৰ প্ৰথম মহিলা মেকানিকেল ইঞ্জিনিয়াৰ। শ্ৰীমতী ফুকনেই বিজ্ঞান ভিত্তিক কাহিনী ৰচনা কৰা একমাত্ৰ অসমীয়া লেখিকা। শিশু ঔপন্যাসিক। ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰা শ্ৰীমতী ফুকনৰ তিনিখন শিশু উপন্যাস অসমৰ বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতাত পুৰস্কৃত হৈছে।

সদ্য প্ৰকাশিত ‘মটৰগাড়ী কেনেকৈ চলে’ শ্ৰীমতী ফুকনৰ মটৰগাড়ী সম্পৰ্কীয় আমাৰ ভাষাত একমাত্ৰ গ্ৰন্থ। এই পুথিত মটৰগাড়ীৰ আৱিষ্কাৰৰ চমু কথা, যান্ত্ৰিকবিভাগ আৰু বিদ্যুৎবিভাগৰ সকলো কামকাজ, মটৰগাড়ীৰ প্ৰসংগত লবলগীয়া উদ্ভাৱন আৰু গাড়ীচালকে জানিবলগীয়া সাংকেতিক চিহ্নসমূহকে আদি কৰি জানিবলগীয়া অনেক বিষয় আলোচিত হৈছে। পঞ্চাশতকৈও অধিক চিত্ৰেৰে সমৃদ্ধ এই গ্ৰন্থখনিত মটৰগাড়ী সম্পৰ্কীয় প্ৰায় সকলো কথা সহজ সৰল ভাষাত বুজাই লিখা হৈছে। মটৰগাড়ী চলোৱাৰ সকলৰ, মটৰগাড়ী চলাবলৈ ইচ্ছুক সকলৰ আৰু মটৰগাড়ী মেৰামত কৰা সকলৰ হাতপুথি হিচাপে এই গ্ৰন্থখন অতিকৈ প্ৰয়োজনীয়। **বেচ কুৰি টকা**

সঁফুৰা সাহিত্য সদন
পাণবজাৰ গুৱাহাটী ৭৮১০০১

সীমাৰ পৰিধি ভেদি

বোল

ড. লক্ষ্মীনন্দন বৰা

পেনছিলভেনিয়া ৰাজ্য নিউ জাৰ্ছি ৰাজ্যৰ গাভেৰাৰ হৈছে। মই পেনতে আহি সেই ৰাজ্যৰে ফিলাডেলফিয়াত আছিলো। সেইখন ৰাজ্য আনবোৰতকৈ উন্নত নহয় বুলি শুনিছিলো। মোৰ চকুত কিন্তু সেই আপেক্ষিক অন্তৰ্ভাৱত চকুত পৰা নাছিল। দেব, ব্ৰজেন আৰু বিমলৰ (বিমল ৰাজবংশী) মুখে শুনিলো যে তেওঁলোকে মোক সেই ৰাজ্যৰ এখন ঠাইলৈ নিনি ভুল কৰিছে। তাত-হেনো মই খুব ‘ইন্টাৰেষ্ট’ পালোহেঁতেন। কিন্তু ঠাইখনৰ বিষয়ে শুনিয়েই ‘ইন্টাৰেষ্ট’ নাপালো। কিন্তু বৰ্তমানৰ উত্তৰ আমেৰিকাবাসীৰ কাৰণে সেই ঠাই সঁচাকৈয়ে আকৰ্ষণীয় হৈ পৰিছে। ঠাইখনৰ নাম লেংকেষ্টাৰ। তাত মানুহবোৰ আধুনিক সভ্যতাৰ পৰশ নোপোৱাকৈ আছে। তেওঁলোকে পুৰণি কালৰ মানুহৰ দৰে হাত দুখনেৰে পৰিশ্ৰম কৰি খেতি-খোলা কৰি খায়। বিজলীবাতিৰে ধৰি আধুনিক সভ্যতাৰ নিম্ন তম সুবিধাখিনিও তাত নাই। মানুহবোৰ চাপৰ খেৰী ঘৰত থাকে। এনেকৈ থকাটো ইচ্ছাকৃত। আধুনিকতাৰ লগত তেওঁলোকে মুখামুখি হ’ব নোখোজে। গতিকে ঠাইখনৰ ঐতিহাসিক মূল্য আছে। ইয়াৰ যোগেদি সাম্প্ৰতিক উত্তৰ আমেৰিকাৰ বিজ্ঞানসন্মত জীৱনৰ তুলনামূলক বিচাৰ কৰিবলৈ সুবিধা হৈছে। তাৰ মানুহৰ কাৰণে ঠাইখন অদ্ভুত, ৰূপকথাৰ পুৰীৰ নিচিনা। সেয়েহে তাকে চাবলৈ অগণন পৰ্যটক যায়। ই ঠাইখনৰ ক্ষতিহে কৰিছে; তাৰ প্ৰাচীন সত্তা আৰু জীৱন-যাত্ৰাত ইয়াৰ ফলত বিধিনিষেধ ঘটিছে। কিছু দিনৰ পাছত হেনো লেংকেষ্টাৰ ডাঙৰ পৰ্যটক-কেন্দ্ৰ হৈ পৰিব, ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য নষ্ট হ’ব আৰু শান্তিপ্ৰিয় মানুহখিনিক আধুনিক অশান্তিয়ে গ্ৰাস কৰিব।

এজন ভাৰতীয় হিচাপে মোৰ সেইখন ঠাই চাবৰ দৰকাৰ নাই। দাৰিদ্ৰাৰ সীমাৰেখাৰ তলত থকা ভাৰতৰ লাখ-লাখ গাঁওবাসী আধুনিকতাৰ সামান্য স্পৰ্শও নোপোৱাকৈ আছে। লেংকেষ্টাৰ হয়তো আমাৰ দেশৰ এনেবোৰ গাঁৱতকৈ বহুত ভাল। তাত নিশ্চয় ‘মহান’ ভাৰতৰ গাঁওবোৰৰ ‘সুমহান’ দাৰিদ্ৰা নাই।

মোক তালৈ নিয়াৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছিল এঘাৰ জুলাইত। আমাৰ ঘৰত ডিনাৰ খাওঁতে। মই সেই প্ৰস্তাৱ তুৰন্ত নাকচ কৰিছিলো। সেইকাৰণে পাছ দিনা মোক ৰাশ্বিংটন দেখুৱাবলৈ নিয়াৰ সিদ্ধান্ত হ’ল।

এইবাৰ কিন্তু লগত আন নাযায়। কেৱল ব্ৰজেন বৰদলৈয়ে তেওঁৰ গাড়ীৰে মোক ৰাশ্বিংটন মহানগৰী দেখুৱাব।

ব্ৰজেন বৰদলৈৰ ঘৰৰ পৰা ৰাশ্বিংটনলৈ অহা-যোৱাই ৪৫০ মাইল হয়। ৰাশ্বিংটন মানে ৰাশ্বিংটন ডি. ছি.। অৰ্থাৎ ডিষ্ট্ৰিক্ট অৱ কলম্বিয়াৰ ৰাশ্বিংটন। কেৱল ৰাশ্বিংটন বুলি ক’লে সেই নামৰ ৰাজ্যখনকহে বুজাব; যাৰ ৰাজধানী হ’ল অলিম্পিয়া।

তালৈ কেইবাখনো ৰাজ্য পাৰ হৈ গৈ আছিলো। ডেলৱাৱে আৰু বাৰ্ণিমোৰ নগৰী পাই গৈছিলো। কোনোবা এটা অখাতৰ তলেদি থকা দুমাইলমান দীঘল সুৰংগ এটাৰ মাজেদিও পাৰ হৈছিলো। বেছি কল-কাৰখানা থকা নগৰীকেইখন দেখিয়েই বুজিছিলো যে যথেষ্ট সাৱধানতা অৱলম্বন কৰা আৰু প্ৰদূষণ নিবাৰণৰ আইন কটকটীয়া হোৱা সত্ত্বেও আমেৰিকাৰ ভালেমান শিল্পনগৰীত যথেষ্ট পাৰিপাৰ্শ্বিক প্ৰদূষণ ঘটি আছে।

উদ্যোগীকৰণৰ প্ৰবক্তাসকলে কয় যে কেৱল পৰিবেশ শুদ্ধকৈ ৰখাৰ স্বাৰ্থত প্ৰগতিক বাধা দিব নোৱাৰি বাবে অলপ-অচৰপ প্ৰদূষণ ঘটিবই। কিন্তু এই উক্তিত ভাৰসা ৰাখিব নোৱাৰি। কাৰণ আমেৰিকাৰ কাকতে-পত্ৰই ওলোৱা কিছুমান কথাৰ পৰা জানিছোঁ যে ধনৰ আৰু ক্ষমতাৰ জৰিয়তে আইনৰ কবলৰ পৰা হাত সাৰিব পৰা কিছুমান শক্তিশালী শিল্পপতিয়ে আৰু নিগমে কোনো-কোনো ঠাইত পৰিবেশ প্ৰদূষণ অনিষ্টকৰ কৰি তুলিছে। এই অৱস্থা হৈছে আমি পাৰ হৈ যোৱা উদ্যোগনগৰী এলিজাবেথ (নিউয়ৰ্ক ৰাজ্যত), নিউয়ৰ্ক আৰু বাৰ্ণিমোৰত। তাৰ আকাশ খুঁৱলী কুঁৱলী। আমেৰিকাত প্ৰচুৰ জল আৰু বায়ুৰ প্ৰদূষণ হয় বুলি মোক কেইবাজনো লোকে ক’লে। হাডছন নদীক জেনেৰেল ইলেকট্ৰিক নামৰ সুবৃহৎ প্ৰতিষ্ঠানটোৰ কাৰখানাৰ পৰা ওলোৱা পি. ছি. বি নামৰ বৰ্জিত পদাৰ্থই যথেষ্ট প্ৰদূষিত কৰিছে। অৱশ্যে ১৯৭১ চনৰ পৰা সেইখন নদীৰ প্ৰদূষণ দূৰ কৰিবলৈ সক্ৰিয় ব্যৱস্থা লোৱা হৈছে বুলি ড. শোণিত দাসে কৈছিল। পৃথিৱীৰ ভিতৰতে সৰ্বোৎকৃষ্ট কাচ তৈয়াৰ কৰাৰ কাৰণে বিখ্যাত, কানাডাৰ সমীপবৰ্তী কানিং চহৰৰ অৱস্থাও তেনে। তদুপৰি আমেৰিকাৰ ১৫০ নিযুত যান-বাহনে তাৰ বায়ুমণ্ডলৰ প্ৰচুৰ ক্ষতি কৰিছে। নিউজাৰ্ছি আৰু নিউয়ৰ্ক ৰাজ্য অতিশয় প্ৰদূষিত হৈছে বুলি পৰিবেশ সংৰক্ষণব্ৰতী সংস্থাসমূহে সঘনে

অভিযোগ কৰি আহিছে। আমেৰিকাত পেলনীয়া বস্তু কিছুমানে পৰিবেশ-সংৰক্ষণত গভীৰ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। কাৰণ ব্যৱহাৰ কৰি পেলাই দিয়া বস্তু, যেনে প্লাষ্টিকৰ পাত্ৰ, পেকিঙৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্ৰী, বৰবৰ টায়াৰ আদি, পচি গৈ প্ৰকৃতিৰ লগত মিলি নাযায়। এইবোৰেই হ’ল বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাই অনা শিল্পায়নৰ দুঃসহ পৰিণাম। এতিয়া এইবোৰেই পৃথিৱীৰ গড় উষ্ণতা বাঢ়ি আছে, জলবায়ুৰ বিষয় পৰিবৰ্তন ঘটাইছে। বহুতৰ মতে, পৰিবেশ প্ৰদূষণ অচিৰে নিয়ন্ত্ৰিত কৰিব নোৱাৰিলে ৰূপে-ৰসে-গন্ধে ভৰা পৃথিৱীখনৰ জীৱজগত বৰ্তি থকাটোৱেই টান হৈ পৰিব। এনে সংকট ঘটোৱাত আগ ভাগ লৈছে আমেৰিকাই। কিন্তু কিতাপ-পত্ৰ পঢ়ি যি বুজিছোঁ, আমেৰিকাই সেই অনুক্ৰমে প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণৰ কাৰণে আশাশুভীয়া চেষ্টাও চলাইছে। মানুহৰ পৰাজয় নাই। আশা কৰা যায় যে বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিকৌশলে কঢ়িয়াই অনা সমস্যাবোৰো সমাধান বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিকৌশলেই কৰিব। এই ক্ষেত্ৰত আমেৰিকা আমাতকৈ সুবিধাজনক অৱস্থাত আছে। কাৰণ ইয়াত শিল্পপতি আৰু প্ৰযুক্তিবিদৰ পৰা সাধাৰণ মানুহলৈকে সকলো পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ প্ৰতি সজাগ। ইতিমধ্যে সৰ্বসাধাৰণৰ সহযোগত বহুতো পেলনীয়া বস্তুৰ ৰাসায়নিক পুনঃচক্ৰীকৰণ (Chemical recycling) সফলভাৱে ঘটি আছে।

এনেবোৰ আলোচনা কৰিয়েই প্ৰায় ২২৫ মাইল বাট অতিক্ৰম কৰি ৰাশ্বিংটন ডি. ছি. সোমালোঁগৈ। ইয়াত কেইবাটাও উল্লেখযোগ্য প্ৰাসাদ দেখিলো। যেনে তাৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ভৱন হোৱাইট হাউচ, মিন্সনৰ সময়ত কেলেংকাৰী সৃষ্টি কৰা ৱাটাৰ গেট কমপ্লেক্স আৰু ছিনেট, কংগ্ৰেছ আদি বহা ঠাই কেপিটল। প্ৰশস্ত য়াহনি, ফুলনি আদিৰে সৈতে থকা হোৱাইট হাউচ আৰু কেপিটল দেখি বৰ ভাল লাগিল। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনৰ তুলনাত হোৱাইট হাউচ একোৱেই নহয়। কেপিটলৰ ক্ষেত্ৰতো একেই কথা। এইখন চৰকাৰী ভৱন আৰু যাদুঘৰ মহানগৰীহে। ইয়াৰ যাদুঘৰসমূহত বা সংগ্ৰহালয়সমূহত পৃথিৱীৰ সকলো ঠাইৰ পৰা সামগ্ৰী আনি খোৱা হৈছে। ৰাশ্বিংটন ডি. ছি.ত প্ৰথমে সোমায়োঁ খুব ডাঙৰ চহৰ এখনত সোমোৱা যেন লাগে যদিও ভাৰতৰ ‘ছিটি’ এখনৰ তুলনাত ই সৰু ‘ছিটি’। অথচ আমেৰিকাৰ দৰে সম্বন্ধিশালী বিশাল ৰাষ্ট্ৰ এখনৰ ই ৰাজধানী। ইয়াৰ লোকসংখ্যা মাথোন ছয় লাখহে।

ইয়াৰ মূল অংশত কেনেডি ছেণ্টাৰ ফৰ পাব্লিক আৰ্টছ কনষ্ট্ৰাক্টিভশ্যন গাৰ্ডেন আৰু নেশ্যনেল ‘মল’ৰ ভিতৰলৈ গৈ সেইবোৰৰ কাৰুকাৰ্য আৰু কাণ্ডকাৰখানাবোৰ দেখি আচৰিত হ’লো। আমেৰিকানৰ সকলো কামেই বহুলভিত্তিক আৰু জাকজমকতাপূৰ্ণ। ইয়াতো তাৰেই প্ৰমাণ পালো।

ৰাশ্বিংটন ডি. ছি. সযত্নে-পালিত এখন অতি ধনীয়া মহানগৰী। ইয়াৰ প্ৰতিটো অংশতে

ৱাশ্বিংটন ডি. ছি. ৰ দক্ষিণাংশৰ পৰ্যটককেন্দ্ৰত

সুন্দৰ নগৰ পৰিকল্পনা আৰু স্থাপত্যকলাৰ চিনাকি পোৱা যায়।

খালী ঠাইত থকা মিহি ঘাঁহনি আৰু ফুলনিয়ে গ্ৰীষ্ম কালত কিজানি এনেকৈয়ে ৱাশ্বিংটন ডি. ছি. ক ৰূপকথাৰ দেশৰ দৰে মনোহৰ কৰি ৰাখে। কিন্তু শীতত জুৰুলা লাগি বৰফৰ ভাৰ সহি এই সুন্দৰ মহানগৰীখনৰ কি অৱস্থা হ'ব পাৰে তাকে মোৰ কল্পনাই ঢুকি নাপালে। শুনিছোঁ যে আমেৰিকাৰ বৰফ পৰা উত্তৰ অঞ্চলটোত ৰাস্তাৰ পৰা বৰফ গুচাওঁতে বহু বিলিয়ন ডলাৰ খৰচ পৰে। ইমান ধন আমাৰ কাৰণে ধাৰণাতীত। কাৰণ একৰ পিঠিত নটা শূন্য দি যিটো সংখ্যা পোৱা যায় (১০^৯) সেয়ে এক বিলিয়ন।

ৱাশ্বিংটন ডি. ছি.ৰ দক্ষিণ অংশত পৰ্যটকৰ ভিৰ বেছি। কাৰণ এই ফালে নিঃশব্দে বৈ যোৱা নিজ 'প'ট'মাক নৈ, জোঁৱাৰ-ভাটা অৱবাহিকা (tidal basin), ৱাশ্বিংটন নলা (Washington channel) আদিৰ বিস্তীৰ্ণ জলপৃষ্ঠই মহানগৰীখনক প্ৰশান্ত স্বপ্ন ভূমি কৰি তুলিছে।

নদী, অৱবাহিকা আৰু প্ৰশান্ত নলাৰ কাষত চকুৰে মনিব নোৱাৰা দূৰত্বলৈকে কোমল সেউজীয়া ঘাঁহনি, যাৰ মাজে-মাজে থকা কাউৰীৰ পাখি যেন ক'লা বাটত ময়ূৰপংখী নাৱৰ দৰে বিধ-বিধ মটৰ গাড়ী আৰু একোটাকৈ স্মৃতি স্তম্ভ। পানীৰ বুকুত সঁচাকৈয়ে একোখন ময়ূৰপংখী নাও। কিন্তু সেইবোৰ যন্ত্ৰচালিত আৰু ফাইবাৰ গ্লাছেৰেহে নিৰ্মিত। গতি শব্দহীন কাৰণে বাবে বৰণীয়া নাওবোৰ (ক্ৰেজাৰ) কোনোবা অজান মূলুকৰ পৰা অহা যেন লাগে।

তাৰে মাজে-মাজে থিয় দি আছে ৱাশ্বিংটন কীৰ্তিস্তম্ভ (Washington Monument), কেপিটল, থমাছ জেফাৰছন কীৰ্তিস্তম্ভ (Thomas Jefferson Memorial), লিনকলন স্মৃতিভৱন, একে শাৰীতে থকা কেইবাটাও সুবৃহৎ সংগ্ৰহালয় (museum)

আৰু জগতবিখ্যাত স্মিথছনিয়ান ইনষ্টিটিউট। এইবোৰ বস্তু পাছত ওচৰৰ পৰা চালাই। লিনকলন স্মৃতিভৱনৰ প্ৰাচীৰত এই মহান ৰাষ্ট্ৰপতিজনৰ গেটিছবাৰ্গ ভাষণ আৰু এটা উদ্বোধনী ভাষণ লিপিবদ্ধ কৰা আছে। পহিলা কোঠাটোতেই তেওঁৰ বৃহৎ মাৰ্বল মূৰ্তিটো দেখা যায়। ইয়াক নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল ১৯১৪ চনত।

ৱাশ্বিংটন স্মৃতিস্তম্ভ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল ১৮৮৮ চনত। ইয়াৰ উচ্চতা ৫০০ ফুটতকৈ বেছি। ৫০০ ফুটলৈকে 'এলিভেটৰ'ৰে যাব পাৰি। কিন্তু তাৰে ওপৰলৈ উঠিবলৈ ইচ্ছা নকৰিলে ৮৯৮টা খলপা বগাবলগীয়া হয়।

একে শাৰীতে আছে স্মিথছনিয়ান ইনষ্টিটিউট, ৰাষ্ট্ৰীয় বায়ু আৰু মহাকাশ সংগ্ৰহালয় (National Air & Space Museum), কলা আৰু উদ্যোগ ভৱন, আফ্ৰিকান কলাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগ্ৰহালয়, আৰু প্ৰকৃতি ইতিহাসৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সংগ্ৰহালয় (National Museum of Natural History)।

গোটেইখিনি চোৱাটো অসম্ভৱ। আমি মাত্ৰ কিছু পৰা চালো ৰাষ্ট্ৰীয় বায়ু আৰু মহাকাশ সংগ্ৰহালয়হে। তাত মহাকাশ যাত্ৰাৰ আদি স্তৰৰ পৰা সকলো বস্তু পৰ্যায়ক্ৰমে দেখুওৱা হৈছে। কেইখনমান পুৰণি মহাকাশ-যানো তাত আনি থোৱা হৈছে। তাৰ ইঞ্জিনৰ অংশবিশেষো প্ৰদৰ্শনৰ বাবে ৰখা হৈছে। সম্প্ৰতি কৃত্ৰিম উপগ্ৰহে দূৰ সংযোগ ব্যৱস্থাত যি যুগান্তৰ আনিছে তাকো তাত প্ৰদৰ্শন কৰা হৈছে। তাত কোনো গাইড নাই। প্ৰদৰ্শিত বস্তুখিনিৰ এটা আভাস পাবৰ বাবে কাষত লিখি ৰখা কথাখিনিয়েই যথেষ্ট।

এই সংগ্ৰহালয়টো বৰ ডাঙৰ। প্ৰথমে সোমাই ইমান ডাঙৰ হ'ব পাৰে বুলি ধৰিবই নোৱাৰি। পাঁচ মহলীয়া অট্টালিকাত থকা গোটেইবোৰ বস্তু খুঁটিনাটিকৈ চাবলৈ গ'লে এসপ্তাহ কালো কিজানি যথেষ্ট নহ'ব। গতিকে

সময়ৰ অভাৱত এই সংগ্ৰহালয়টো এৰি আহি মোৰ সঁচাকৈয়ে বৰ দুখ লাগিছিল।

এই সংগ্ৰহালয়ৰ লগালগিকৈ এখন বৃহৎ বেস্তোঁৰা আছে। তাৰ নিৰ্মাণকাৰ্য সদায় মনত থাকিবলগীয়া বিধৰ। স্থাপত্য পৰিকল্পনাও সংগ্ৰহালয়টোৰ আৰ্হিৰে। কিন্তু ওপৰৰ আচ্ছাদন (roof), চৌপাশৰ বেৰবোৰ আৰু ভিতৰৰ কোঠাবোৰৰ বেৰো স্বচ্ছ প্লাষ্টিকৰ। ইয়াৰ মাজেদি ভিতৰলৈ চোকা সোণালী ৰ'দ সোমায়; কিন্তু ভিতৰখন শীততাপ নিয়ন্ত্ৰিত কাৰণে ৰ'দে কেৱল জ্যোতিহে বিলাব পাৰে। ইয়াত বহি আমি কিবাকিবি খাইছিলো। কেইবা ঠাইতো তাৰ বাবে লাইন দিব লগা হৈছিল যদিও আমাৰ সময় নষ্ট হোৱা নাছিল। ভিতৰত সোমায়োই পৃথিৱীৰ বিভিন্ন জাতিৰ মানুহ দেখাৰ সৌভাগ্য হৈছিল।

মোৰ এটা ধাৰণা আছিল যে বেস্তোঁৰাত অভ্যৰ্থনাৰ লগত জড়িত গাভৰু কেইজনী বা কাউণ্টাৰত থকা কেইজনীও ধনীয়া হ'লে মেনেজমেণ্টৰ খুব কামত আছে। কিন্তু মোৰ এনে এটা ধাৰণা এই বেস্তোঁৰাখনে ভুল বুলিহে প্ৰমাণ কৰিলে। কাৰণ খাদ্য পুষ্টিৰ আৰু সুস্বাদু হ'লে, লগতে বেস্তোঁৰাখন গুৰুত্বপূৰ্ণ ঠাইত থাকিলে, পৰিচাৰিকবোৰ দেখাত আপচু হ'লেও কাৰবাৰ ভালকৈ চলি থাকে।

পৰিচাৰিকা কেইজনীয়ে ভাল পোছাকেই পিন্ধিছিল। মেকন ৰঙৰ ছুট আৰু ডাৰ লগত মিলা টাই। কিন্তু তাৰে কেইজনীমান কাউৰীক'লা আফ্ৰিকীয় আমেৰিকান (মানে নিগ্ৰো)। এইটো শব্দ আজিকালি তাত ব্যৱহাৰ কৰাটো মানা। হোৱালী ইমান আতংকজনকভাৱে ঢেপেটী আৰু আপচু যে কিয় এই হোৱালী কেইজনীক কামত ৰাখিছে তাকে চিন্তা কৰি একো উদ্বেগযোগ্য সিদ্ধান্তলৈ আহিব নোৱাৰিলো। কিন্তু এটা কথা ঠিক যে আমেৰিকাত বগা আৰু ক'লাৰ বিদ্বেষ বোধকৰোঁ সিমান তীব্ৰ নহয়। মাৰ্কিন লুথাৰ কিং হয়তো বগা আমেৰিকানৰ হিংস্ৰতাৰ বলি হৈছিল.—তেওঁৰ আন্দোলনৰ অনা-আমেৰিকান নতুনত্ব আৰু ই আমেৰিকাৰ স্বনিয়োজিত ৰাজনৈতিক অভিব্যক্তকৰ স্বৰূপটো উদঙাই দিয়াৰ কাৰণেহে।

মোৰ ইয়াত এটা ডাঙৰ অভিজ্ঞতা হ'ল। আমেৰিকাত থকা ভাৰতীয়সকল ইমান শক্তিশালী বুলি আগতে ভাবিবই পৰা নাছিলো। ইয়াত বহুত সফল ভাৰতীয় ব্যৱসায়ী আছে। ইয়াৰ ভিতৰত গুজৰাটীসকলেই আটাইতকৈ ভাল ব্যৱসায় কৰিছে বুলি বহুতে কয়। শিক্ষাৰ ফালৰ পৰাও ভাৰতীয়সকল আগ বঢ়া। আনকি 'নাছ' আৰু এম. আই. টি.ৰ দৰে বিখ্যাত অনুষ্ঠানতো সন্মানজনক পদপীত ভালেমান ভাৰতীয় বিজ্ঞানী আছে।

ভাৰতীয়সকলে নিউ জাৰ্জি ৰাজ্যৰ এডিছন নামে ঠাইত ভাৰতোৎসৱ (Festival of India) পাতিছিল। এই উৎসৱ এপ্ৰ' ধৰি চলিছিল। ১৩ জুলাইত তালৈ চো ভাৰতীয়সকলৰ অৰ্থ শক্তি, ভাৰতীয়

সংস্কৃতিৰ প্ৰতি অনুৰাগ আৰু কৰ্মদক্ষতা দেখি গৰ্ববোধ কৰিছিলো।

ভাৰতোৎসৱ হৈছিল এডিছনত থকা কাউণ্টি কলেজৰ বিৰাট চৌহদত। আয়োজনো আছিল বিৰাট, শৃংখলাবদ্ধ আৰু জাকজমকীয়া। তাত ভাৰতীয়ত বাদেও প্ৰচুৰ আমেৰিকান আৰু কানাডিয়ানৰ সমাগম হৈছিল। বাতৰি-কাকতসমূহে ভাৰতোৎসৱৰ বিষয়ে ভালকৈ লিখিছিল। নিউ য়ৰ্ক টাইমছৰ দৰে কাকতে উৎসৱটোৰ পুংখানুপুংখ বিৱৰণ দি মন্তব্য কৰিছিল যে ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ এনে বৰ্ণাঢ়া প্ৰদৰ্শনে আমেৰিকাবাসীক ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰতি আকৃষ্ট কৰাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰবাসী ভাৰতীয়সকল যথেষ্ট সফল হৈছে।

এই উৎসৱত ভাৰত চৰকাৰৰ অৱদান সামান্য। মাত্ৰ ৱাশ্বিংটনত থকা ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰদূতজনে উৎসৱ উদ্বোধন কৰিছিল আৰু এয়াৰ ইণ্ডিয়াই ১১০জন সাধু আৰু তিনি শ মান কলাকুশলীক বিনা খৰচে অনা-নিয়া কৰাৰ ভাৰ লৈছিল।

মই তালৈ গৈ কৰ্মকৰ্তাসকলৰ ভিতৰত গুজৰাটী মানুহহে বেছি দেখিলো। আমেৰিকাৰ ব্যৱসায়-বাণিজ্য আৰু উদ্যোগৰ প্ৰগতিত গুজৰাটীসকলৰ অৱদান প্ৰচুৰ। তেওঁলোকৰ ভিতৰত বাবেণা বিজ্ঞানীও আছে, উদ্যোগপতিও আছে। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপকো আছে, সৰুসুৰা কৰ্মচাৰীও আছে। আমেৰিকাৰ কোনো-কোনো ঠাইত, আনকি নিউ য়ৰ্ক মহানগৰীতো, গুজৰাটীসকলৰ একোটাকৈ চুম্বুৰি আছে। সেইকাৰণে বিদেশত থকা সত্ত্বেও প্ৰজন্মে-প্ৰজন্মে ভাৰতীয়ত্ব ৰক্ষা কৰি থকাত তেওঁলোকৰ অসুবিধা হোৱা নাই।

আমেৰিকাত আৰু কানাডাত থকা গুজৰাটীসকলৰ এটা চকুত লগা ব্যৱসায় হ'ল মটেল অৰ্থাৎ ঘাই আলিৰ কাষত থকা, মটৰ গাড়ীৰে সৈতে থাকিব পৰা এবিধ হোটেল। তাত শতকৰা ৩০ ভাগ মটেলৰ মালিক গুজৰাটী; তাৰ কৰ্মচাৰীসকলো গুজৰাটী। এয়ে তেওঁলোকৰ অৰ্থ শক্তিৰ পৰিচয় দিয়ে। আগতে হেনো আমেৰিকাত ইমান গুজৰাটী নাছিল। ইডি আমিনে তেওঁৰ দেশৰ পৰা ভাৰতীয়সকলক খেদি দিয়াত বৃহৎ একোটা পুঞ্জি লৈ বহু গুজৰাটী আমেৰিকালৈ আহে আৰু ব্যৱসায় কৰিবলৈ লয়। তেতিয়াৰ পৰাই তাত গুজৰাটীসকল বেছ প্ৰভাৱশালী হৈ পৰে।

এঠাইত এটা বৃহৎ তত্ত্বত ভালেমান সম্মাসী দেখিলো। চেহেৰা আৰু পোছাক ৰাম কৃষ্ণ মিশানৰ স্বামীজীসকলৰ দৰে। তেওঁলোক পিছে এনে স্বামীজী নহয়। গুজৰাটীৰ পৰা অহা সম্মাসীহে। সম্মাসী নুবলি সন্ত-মহন্ত বোলাহে উচিত হ'ব। 'ছেইণ্ট' বুলি কৈ এজনে তেনে লোক এজনৰ লগত মোক চিনাকি কৰি দিলে। সেই ছেইণ্টজনো গুজৰাটী। তেওঁ ভাৰতৰ পৰাই আহিছে; কিন্তু ইংৰাজীৰ উচ্চাৰণ পূৰ্বা মাৰ্কিনী। মাজৰ মানুহজনে তেওঁৰ পৰিচয় এনেকৈ দাঙি ধৰিলে: এখেত...। এতিয়া ছেইণ্ট। যোৱা দহ বছৰ ভাৰততে আছে।

এডিছন চহৰৰ ভাৰত-উৎসৱত

কিন্তু ইয়াৰ আগতে নিউ য়ৰ্কত বহু বছৰ ইলেকট্ৰনিক ইঞ্জিনিয়াৰ হৈ আছিল।

ভাৰতোৎসৱত সেই প্ৰথম তিনি দিনলৈকে ৪ নিযুত ডলাৰ খৰচ হৈছে। মুঠতে ১০ নিযুত ডলাৰ খৰচ হ'ব বুলি উদ্যোক্তা এজনে মোক ক'লে।

উৎসৱৰ প্ৰবেশদ্বাৰখন দীঘলে ১১০ ফুট, ওখই ৩৪ ফুট আৰু বহলে ২২ ফুট। মাজত কাককাৰখচিত দীপাধাৰটোত (Chandellier) ওঠৰটা ময়ূৰ আছে; দ্বাৰত আছে বাইছটা। কেৱল বেতৰ সুতেৰে বনোৱা এই বিৰাট প্ৰবেশ দ্বাৰৰ নাম 'ময়ূৰ দ্বাৰ'। এই দ্বাৰ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ পশ্চিমবংগৰ বিছজন খনিকৰৰ তিনি মাহ লাগিছিল।

ইয়াৰ পাছতে দেখা গৈছিল এটা শিৱ মন্দিৰ। দীঘ, প্ৰস্থ আৰু উচ্চতা ক্ৰমে ৩৫, ২৪ আৰু ৫০ ফুট। বিছজন খনিকৰে কেৱল বাঁহৰ কাঠী আৰু চাৰিৰে এই মন্দিৰ দুমাহৰ ভিতৰত নিৰ্মাণ কৰিছিল। আৰু এটা আকৰ্ষণীয় বস্তু আছিল সীতাৰাম মন্দিৰটো। কেৱল বেতৰ সুতেৰেই বনোৱা। ইয়াৰ দীঘ, প্ৰস্থ আৰু উচ্চতা আছিল ক্ৰমে ৩৮, ৩২ আৰু ৪০ ফুট।

তাত আৰু এখন প্ৰবেশ দুৱাৰ পাইছিলো। নাম গজ দ্বাৰ। সেইখন দীঘলে আছিল ৪৭ ফুট, বহলে ৬ ফুট আৰু ওখই আছিল ৩৪ ফুট। কেইবাটাও হাতীয়ে শোভা কৰি থকা এই দুৱাৰখন কেৱল মৰাপাট আৰু হেছিয়ান কাপোৰেৰে নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল।

আৰু এটা জাকত জিলিকা মন্দিৰ দেখিছিলো। এইটো আছিল পশ্চিম ভাৰতত দেখা পোৱা পুৰুষোত্তম মন্দিৰ। ইয়াৰ দীঘ, প্ৰস্থ আৰু উচ্চতা আছিল ক্ৰমে ৫৪, ৬৪ আৰু ৫৯ ফুট। ইয়ো বাঁহ-বেতেৰে নিৰ্মিত।

সকলো খনিকৰ বা শিল্পীক ভাৰতৰ পৰা অনা হৈছিল। মোৰ ভাব হৈছিল যে এই শিল্পীসকলে বোধহয় ভাৰতত নিজৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ বাবে ইমানখিনি সুবিধা পোৱা নাছিল। কাৰণ এই উৎসৱৰ দৰে ভাৰতত হোৱা মেলাত কোনেও ইমান ধন খৰচ কৰিব নোৱাৰে। আনকি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰেও।

অকল এয়ে নহয়। কাউণ্টি কলেজৰ বিস্তীৰ্ণ সেউজীয়া চৌহদত আছিল যথেষ্ট দীঘল চাৰিটা শীততাপনিয়ন্ত্ৰিত ঘৰ,—য'ত ভাৰতীয় চিত্ৰকলা, ভাস্কৰ্য, হস্তশিল্প আৰু বিভিন্ন উদ্যোগজাত সামগ্ৰী প্ৰদৰ্শনৰ বাবে ৰখা হৈছিল। তদুপৰি ওচৰতে আছিল দুটা প্ৰকাণ্ড প্ৰেক্ষাগৃহ,—য'ত ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা অহা শিল্পীয়ে অহৰহ বিচিত্ৰানুষ্ঠান দেখুৱাই আছিল। ভালেমান ভাৰতীয়ই তাত কোৱাকুই কৰা স্পিনিছিলো যে ভাৰত চৰকাৰে তাত কেই বছৰমানৰ আগতে পতা উৎসৱতকৈ ব্যক্তিৰ দানেৰে পতা এডিছনৰ সেই ভাৰতোৎসৱ অধিক বৰ্ণাঢ়া, প্ৰতিনিধিত্বমূলক আৰু ফলপ্ৰসূ আছিল।

অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৯১ চনৰ অসম কেশৰী অধিকাৰিণী ৰায়চৌধুৰী সাহিত্য বঁটাৰে সন্মানিত
অতুলানন্দ গোস্বামীৰ
নামঘৰীয়া
 পুনৰ প্ৰকাশ পালে
 প্ৰকাশক : জ্যোতি প্ৰকাশন : গুৱাহাটী-১

জনপ্ৰিয় বিজ্ঞান আৰু বিজ্ঞানভিত্তিক কাহিনীৰ এগৰাকী নামজলা লেখক, আমেৰিকাৰ জীৱবসায়নবিজ্ঞানী আইজাক এছিমভৰ (Isaac Asimov) যোৱা ৬ এপ্ৰিল (১৯৯২) তাৰিখে নিউয়ৰ্কত, ৭২ বছৰ বয়সত, মৃত্যু হ'ল। ১৯৫০ চনত প্ৰথমখন কিতাপ "পেবল ইন দি স্কাই" প্ৰকাশ কৰাৰ পাছত যোৱা ৪২ বছৰত তেওঁ মুঠতে চাৰিশখনতকৈ অধিক কিতাপ লিখি থৈ গৈছে। তেওঁৰ মৃত্যুত মানৱজাতি সৰ্বকালৰ অধিক উৎপাদনশীল কলমটোৰ নতুন বৰঙণিৰ পৰা বঞ্চিত হ'বলগীয়া হ'ল।

আইজাকে যেন লিখিম বুলিয়েই পৃথিৱীলৈ আহিছিল। ১৫ বছৰ বয়সত দেউতাকে

সেইটো যোগাৰ কৰি দিলে। "কিন্তু মই যদি ছাইকেল এখন খুজিলোহেঁতেন, সেয়া হ'লহেঁতেন জোনটো খোজাৰ দৰে কথা।"

ওঠৰ বছৰ বয়সত আইজাক এছিমভে তেওঁৰ প্ৰথমটো গল্প, —বিজ্ঞানভিত্তিক গল্প,— এখন আলোচনীলৈ পঠালে। দেউতাকেও লগে-লগে তেওঁক এটা নতুন টাইপ ৰাইটাৰ কিনি দিলে। তাৰ পাছত আইজাকে আৰু উভতি চোৱা নাই। দিনটোৰ কেইবাঘণ্টাকৈ অস্তিত্ব সাধনা আৰু শৃংখলাৰে তেওঁ পঢ়ি গৈছে আৰু লিখি গৈছে; —এটা সময়ত তিনিটা কম্পিউটাৰত একেলগে তিনি ধৰণৰ কিতাপ লিখি গৈছে। দিনে চাৰি হাজাৰকৈ শব্দ লিখা

ব্যক্তিসকলৰ তাগিদাত মই আৰু বেছিকৈ লিখি গ'লোঁ ..."

তেওঁ আৰু লিখিছে, "তেওঁলোকৰ অনুৰোধ মই নাৰাখিবও পাৰিলোহেঁতেন, আৰু তেনে অনুৰোধ নহা হ'লে যি কৰিলোহেঁতেন তাকে কৰি যাব পাৰিলোহেঁতেন।"

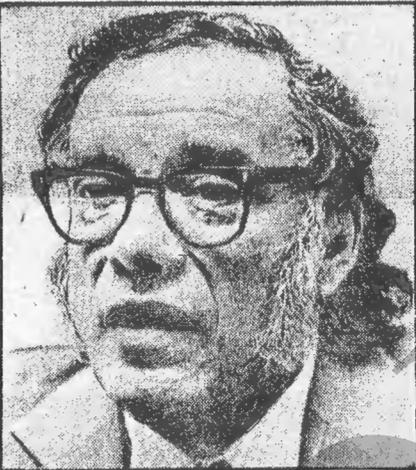
কিন্তু তেওঁ সম্পাদকসকলৰ অনুৰোধ সদায় কিয় ৰাখি গ'ল? তেওঁ কৈছে যে তেওঁক কোনোবাই "আপুনিহে এনে এটা বিশ্বয় ইমান সুন্দৰকৈ লিখিব পাৰিব" বা "আপুনিহে মাত্ৰ ইমান পেছাদাৰ লেখক যে সময়সীমা ৰাখিব পাৰিব" বুলি ক'লে তেওঁ সেই প্ৰশংসা শুনি পমি যায়। তদুপৰি, ভাল মাননি পালে তেওঁৰ জাল লাগে; কাৰণ, —তেওঁ ভাল মানুহ হ'ব

আইজাক এছিমভ

কলমত যাৰ যাদুৰ পৰশ আৰু

হৃদয়ত বিজ্ঞান-সংবাদ

ড. দীনেশ চন্দ্ৰ গোস্বামী

কোনোমতে ধাৰ-ধূপাৰ কৰি আইজাকক এটা পুৰণা টাইপ ৰাইটাৰ কিনি দিছিল। টাইপ ৰাইটাৰ এটাৰ বাবে আইজাকে দেউতাকক বহুদিনৰ পৰাই কুটুৰি আছিল। আইজাকৰ তিনি বছৰ বয়সত কছিয়া এৰি আমেৰিকালৈ অহা আইজাকৰ দেউতাকৰ সৰু পৰিয়ালটোৰ অৱস্থা সিমান ভাল নাছিল। কোনোমতে এখন সৰু দোকান দি, তাত পৰিয়ালৰ আটাইকেইটিয়ে দিনে ১৬ ঘণ্টাকৈ সপ্তাহটোৰ সাতো দিনে খাটি, দুবেলা দুসাজৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিছিল।

দোকানখনত বিক্ৰি কৰা কিতাপ-পত্ৰবোৰ বৰ পাতলীয়া বিধৰ, সেইবোৰে আইজাকৰ চিন্তাও পাতলীয়া কৰি পেলাব,— এইবুলি দেউতাক জুদাহ এছিমভে পুতেক আইজাকক সেইবোৰ পঢ়িবলৈ দিয়া নাছিল। কিন্তু বিজ্ঞানভিত্তিক কাহিনীৰ কিতাপ-আলোচনী বুলি শুনিলে যেনে-তেনে যোগাৰ কৰি তেওঁ পুতেকক পঢ়িবলৈ দিছিল। "বিজ্ঞান" শব্দটোৰ প্ৰতিয়েই তেওঁৰ এটা বিশেষ শ্ৰদ্ধা আছিল। "তেওঁ ভাবিছিল যে সেই (বিজ্ঞানৰ) কিতাপ-আলোচনীবোৰে মোক বিজ্ঞানী হ'বলৈ অনুপ্রাণিত কৰিব। তেওঁৰ সেই কথা শুদ্ধই আছিল।" —আইজাক এছিমভে দেউতাকৰ কথা শ্ৰদ্ধাৰে সু'ৰবি পাছত লিখিছিল।

১৫ বছৰ বয়সত আইজাকে যেতিয়া দেউতাকক টাইপ ৰাইটাৰ এটা খুজিলে, তেতিয়া বেছি পলম নকৰাকৈ দেউতাকে

আৰু বছৰত কমেও দহখনকৈ কিতাপ প্ৰকাশ কৰাটো তেওঁৰ বাবে যেন বৰ সহজ কামহে হৈ পৰিছে।

১৯৮০ চনত এখন আলোচনীত প্ৰকাশ কৰা এটা প্ৰবন্ধত আইজাক এছিমভে নিজেই তেওঁৰ প্ৰকাশিত কিতাপৰ হিচাপ এনেদৰে দি গৈছে: "যোৱা ত্ৰিছ বছৰত প্ৰকাশিত মোৰ ২১৮খন কিতাপৰ ভিতৰত ৫০ খন মান বিজ্ঞানভিত্তিক কাহিনীৰ (ছাইন্স ফিকশ্যন) কিতাপ আৰু ১২০খন মান বিজ্ঞানৰ (ছাইন্স ফেক্ট) কিতাপ আছে। দিনক দিনে সেইবোৰৰ জনপ্ৰিয়তা বাঢ়িহে আহিছে।"

১৯৮৩ চনত প্ৰকাশ পোৱা, আগতে প্ৰকাশ হোৱা, চিন্তাৰ দিগদশী তেওঁৰ ৬৬টা প্ৰবন্ধৰ সংকলন "দি ৰ'ডিং মাইণ্ড"ত এছিমভে এখন বৰ ব্যক্তিগত স্পৰ্শৰ পাতনি লিখি থৈ গৈছে। তেওঁৰ প্ৰবন্ধৰ এই ২৯ নম্বৰ সংকলনটোত (আগতে প্ৰায় ১৫০০ প্ৰবন্ধৰ ২৮টা সংকলন ওলাই গৈছে) এছিমভে লিখিছে:

"শিবোনামাৰ বিচৰণশীল মনটো (ৰ'ডিং মাইণ্ড) মোৰ আছে আৰু আছে টাইপ ৰাইটাৰত (বা ৱৰ্ড প্ৰচেছৰত) এক সহজ দক্ষতা। সম্পাদকসকলে সেই কথা ধৰিব পাৰিছে। তাৰ ফলত, যদিও নিজ ভাগে থাকিবলৈ এৰি দিয়া হ'লেও, এনেয়েও মই বিভিন্ন বিষয়ে লিখিলোহেঁতেন, এই মধুৰ

খুজিলেও বা তেওঁক মাননি নালাগিলেও, তেওঁক বয়বন্ধৰ যোগান ধৰা আৰু তেওঁলৈ সেৱা আগবঢ়োৱা মানুহবোৰতো আৰু সিমান ভাল নহয়। —তেওঁলোকে দেখোন বয়বন্ধ আৰু সেৱাৰ বাবে সদায় তেওঁক পইচা খোজে।

কিন্তু লিখাৰ অনুৰোধ নহা হ'লেহে তেওঁ কি কৰিলোহেঁতেন? সেই বিষয়ে এছিমভে কৈছে: "গ'লফ খেলা, ক'ৰবালৈ ঠাই চাবলৈ বা ফুৰিবলৈ যোৱা, ৰ'দত পৰি থকা, টেলিভিছ্যন চোৱা, পাটিলৈ যোৱা আদি নানা কামৰ কথা মই ভাবি চাইছোঁ; —কিন্তু সেই আটাইবোৰকেই মোৰ সমানে নিৰস লাগিছে। মই মাত্ৰ এটা কামকে মনেপ্ৰাণে কৰিবলৈ বিচাৰোঁ; —সেয়া হ'ল টাইপ ৰাইটাৰ (ৱৰ্ড প্ৰচেছৰ) এটাৰ আগত বহি মোৰ চিন্তাৰ সূতাতালৰ আঁত খুলি যোৱা।"

কল্প নাৰ কছৰং

কিবা এক মানসিক বাধ্যবাধকতা আৰু ঐকান্তিকতাই আইজাক এছিমভক ৭২ বছৰত মৃত্যুৰ সময়লৈকে ৱৰ্ড প্ৰচেছৰৰ আগত বহুৱাই ৰাখিলে। মন্ত্ৰমুগ্ধৰ দৰে তেওঁ কি-ব'ৰ্ড চলাই গৈ থাকিল।

১৯৮৮ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহৰ ২২ তাৰিখে ভাৰতৰ ২০০১-অকে ধৰি তিনিখন আলোচনী-কাকতৰ সম্পাদকক কৃত্ৰিম উপগ্ৰহৰ যোগেদি

আমেৰিকাৰ পৰা দিয়া এটা সাক্ষাৎকাৰত এই সৰ্বকালৰ প্ৰথম স্থানৰ বিজ্ঞান লেখকজনে কৈছিল, "মই ভ্ৰমণ কৰা নাই, পাহাৰ বগোৱা নাই, ডাঙৰ মানুহক লগ পোৱা নাই, মৃত্যুৰ দুৰাৰডলিৰ পৰা কথমপিহে উভতি অহা নাই। প্ৰায়খিনি সময়ই মই টাইপ ৰাইটাৰৰ আগত বহি মোৰ কল্পনাৰ কছৰং কৰিহে কটাইছোঁ।"

সেই কল্পনাৰ কছৰংতেৰে এছিমভে মৃত্যুৰ আগলৈকে চাৰিশখনতকৈও বেছি কিতাপ প্ৰকাশ কৰিলে।

এটা হিচাপ মতে তেওঁৰ মুঠ কিতাপৰ সাত ভাগৰ এভাগহে বিজ্ঞানভিত্তিক কল্পকাহিনীৰ কিতাপ। তাৰ ভিতৰত বিখ্যাত কেইখনমান হ'ল: আই, ৰবট (১৯৫১), দি টাৰছ লাইফ ডাট (১৯৫১), দি কাৰ্ণেটছ অৱ স্পে'ছ (১৯৫২), ফাউণ্ডেশ্যন; ফাউণ্ডেশ্যন এণ্ড এম্পায়ৰ; আৰু হেকেণ্ড ফাউণ্ডেশ্যন (১৯৫৩), দি কে'ভছ অৱ ষ্টিল (১৯৫৪), দি নেকেড ছান (১৯৫৭), আৰ্থ ইজ কম এনাফ (১৯৫৭)। ইয়াৰে ১৯৫৩ চনৰ ফাউণ্ডেশ্যন ট্ৰিল'জিৰ বাবে তেওঁক ছাইন্স ফিকশ্যনৰ সন্মানিত হিউ'ন' বঁটা দিয়া হয়। নাইটফল ৱান আৰু নাইটফল টু তেওঁৰ দুখন বিখ্যাত বিজ্ঞানভিত্তিক গল্পৰ সংকলন।

এছিমভৰ বিজ্ঞানভিত্তিক গল্প-উপন্যাস মাথোঁ বিজ্ঞানীৰ বাবেই নহয় (ভূতৰ সাধু যিদৰে ভূতৰ বাবে নহয়); সৰ্বসাধাৰণেও তাত বৰ আমোদ পায়। সেইদৰে তেওঁৰ কেইবাশও জনপ্ৰিয় বিজ্ঞানৰ কিতাপো বিজ্ঞানীৰ বাবে নহয়—জনসাধাৰণৰ বাবেহে। অৱশ্যে বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰয়ো সেইবোৰ বৰ আগ্ৰহৰে পঢ়ে। কাৰণ, এছিমভে বিজ্ঞানক নিৰস তৰ্ফা হৈ থাকিবলৈ নিদিয়; টাইপ ৰাইটাৰৰ কি-ব'ৰ্ডত তেওঁৰ আঙুলিৰ স্পৰ্শ লাগি বিজ্ঞান হৈ পৰে বসাল, বন্ধুত্বপূৰ্ণ আৰু হাস্যমধুৰ।

উদাহৰণ স্বৰূপে তেওঁ নিজে বসায়নৰ স্নাতক আৰু পি. এইচ. ডি. ডিগ্ৰিধাৰী হোৱা সত্ত্বেও আৰু পাছত বষ্টন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ জীৱবসায়ন বিভাগৰ শিক্ষক হোৱা সত্ত্বেও

তেওঁ তিনিটা খণ্ডত ১৯৬৬ চনত লিখা "আণ্ডাৰষ্টেণ্ডিং ফিজিক্স" নামৰ কিতাপখন বিজ্ঞান-অনুসন্ধিৎসু অন্য পাঠকৰতো কথাই নাই, পদাৰ্থবিজ্ঞানৰ ছাত্ৰৰ বাবেও মনোৰম, বিস্ময়কৰ, পঢ়িবলৈ বহিলে এৰিব নোৱৰা কিতাপ।

এছিমভৰ জনপ্ৰিয় বিজ্ঞানৰ আন কেইখনমান উল্লেখযোগ্য পুথি হ'ল: দি কেমিকেলছ অৱ লাইফ (১৯৫৪), ইনছাইড দি এটম (১৯৫৬), দি ৱৰ্ল্ড অৱ নাইট্ৰ'জেন (১৯৫৮), লাইফ এণ্ড এনাৰ্জি (১৯৬২), দি হিউমেন ব্ৰেইন (১৯৬৪), দি ইন্টেলিজেন্ট মেনছ গাইড টু দি ফিজিকেল ছাইন্সেজ (১৯৬৬), আৱাৰ ৱৰ্ল্ড ইন স্পে'ছ (১৯৭৪), আৰু ডিউজ অৱ দি ইউনিভাৰ্ছ (১৯৮১)।

এছিমভে দুটা খণ্ডত তেওঁৰ আত্মজীৱনীও বৰ সুখপাঠকৈ লিখি থৈ গৈছে। তাত ১৯২০ চনৰ ২ জানুৱাৰিৰ দিনা আগৰ কছিয়াত তেওঁৰ জন্মৰ পৰা ১৯২৩ চনত তেওঁৰ পৰিয়ালটো আমেৰিকালৈ অহা আৰু তাৰ পাছত নিউয়ৰ্কৰ ব্ৰুকলিনত তেওঁ ডাঙৰ-সীঘল হোৱা, কলাম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা তেওঁ ১৯৩৯ চনত স্নাতক আৰু পাছত পি. এইচ. ডি. হোৱা, পাছত বষ্টন বিশ্ববিদ্যালয়ত তেওঁ জীৱবসায়নৰ শিক্ষকতা কৰা, ১৯৫৮ চনত অধ্যাপকৰ পদ নামমাত্ৰ ৰাখি কেৱল লিখাৰ জীৱনলৈ অহা আদি কথা আৰু তেওঁৰ নিষ্ঠা, ঐকান্তিকতা, সাধনা, নিয়মানুবৃত্তিতা আৰু শৃংখলাৰ কথা সাধুৰ দৰে মনোৰমকৈ বৰ্ণোৱা আছে।

এছিমভে তেওঁৰ টাইপ ৰাইটাৰ অকল বিজ্ঞান-সত্য আৰু বিজ্ঞান-সাধুতে ব্যস্ত ৰখা নাই। তেওঁ অন্য বহুতো বিষয়ৰ কিতাপো একেই দক্ষতা আৰু শুদ্ধতাৰে লিখিছে। তাৰ ভিতৰত আছে চাৰিটা খণ্ডৰ হিষ্ট'ৰি অৱ নৰ্থ এমেৰিকা, দুটা খণ্ডৰ গাইড টু দি বাইব'ল, এখন জীৱনীমূলক অভিধান, কেইবাখনো বিশ্বকোষ, কেইবাখনো পাঠ্যপুথি আৰু কেইবাখনো ডিটেকটিভ পুথি।

তাত বাহিৰেও তেওঁ লিখি থৈ গৈছে শ শ প্ৰবন্ধ। মৃত্যুৰে তেওঁৰ কলম (ৱৰ্ড প্ৰচেছৰ) স্তব্ধ কৰিলে যদিও এছিমভৰ এতিয়ালৈকে সংকলিত নোহোৱা প্ৰবন্ধৰ সংকলনেই কেইবাটাও উলিয়াব পৰা যাব।

১৯৮৮ চনৰ সেই উপগ্ৰহ-সাক্ষাৎকাৰটোত এছিমভে কৈছিল, "কেনছাৰৰ লগত মই মুখামুখি হৈ আহিছোঁ, হাট এটাকৰো মই মুখামুখি হৈ আহিছোঁ; মোৰ (ছদ্‌পিণ্ডৰ) ট্ৰিপল বাইপাছ হাজাৰিও হৈ গৈছে। মই এই সত্য গ্ৰহণ কৰিছোঁ যে এদিন মই মৰিম। এই কথা মই সহজভাৱে মানি লৈছোঁ। কিন্তু মই এটা কথাৰ কাৰণেই মৰিব নোখোজে; —মোৰ আৰু বহুতো কিতাপ লিখিবলগীয়া আছে।"

অলপতে হোৱা এটা প্লেণ্টেট অপাৰেশ্যনৰ পাছত এছিমভে লিখাৰ পৰিমাণ কমাবলগীয়া হৈছিল; —কিন্তু সেই অৱস্থাতো তেওঁ মানৱজাতিৰ কোনোও পৰাজিত কৰিব নোৱৰা বেগত কিতাপ লিখি গৈছিল।

বিজ্ঞান আৰু বিজ্ঞানভিত্তিক সাহিত্যৰ এই ওজা লেখকজন বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতৰ বহুতো লেখকৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ মানৱৰ ইতিহাসত জিলিকি থাকিব।

ৰবটে কি নিয়ম মনা উচিত?

এছিমভৰ ৰবটবিজ্ঞানৰ "সাহিত্যিক" নিয়মবোৰ

আইজাক এছিমভে ১৯৫০ চনত তেওঁ প্ৰকাশ কৰা "আই, ৰবট" (I, Robot) নামৰ কিতাপখনত ৰবটে মানিব লগা তিনিটা নিয়ম বান্ধি থৈ গৈছে।

১৯২০ চনত জেক'ব'ভাকিয়াৰ বিখ্যাত লেখক কাৰেল কাপেকে (Karel Capek) তেওঁৰ আৰু ইউ. আৰ. (R. U. R. —Rossum's Universal Robot) নামৰ নাটকখনত ৰবটে কিদৰে যুক্তিমান হৈ মানুহৰ কৃতৃত্বকে নমনা হ'ল আৰু মানুহক বিনাশকে কৰিব খুজিলে তাৰ ছবি আঁকিছিল। তেতিয়াৰ পৰা বহুতো বিজ্ঞানকাহিনীৰ লেখকে ৰবটক মাথোঁ হিংসাকুৰীয়া, বিশ্বাসঘাতক, অনিষ্টকাৰী যজ্ঞমানৰ হিচাপেই চিত্ৰিত কৰিছিল।

ইয়াৰ বিপৰীতে এছিমভে তেওঁৰ "আই, ৰবট"ত কিন্তু ৰবটক মানৱহিতৈষী কৰি গঢ়ি তোলাৰ বাবে ৰবটে সদায় (সকলো ছাইন্স ফিকশ্যনতে) অনুসৰণ কৰিবলগীয়া তিনিটা নীতি বান্ধি দিয়ে। ৰবটবিজ্ঞানৰ নিয়ম (Laws of Robotics) নামৰ এই "সাহিত্যিক নিয়ম" তিনিটা হ'ল:

প্ৰথম নিয়ম: ৰবটে মানুহৰ অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰিব, বা নিষ্ক্ৰিয় হৈ থাকি মানুহৰ অনিষ্ট হ'বলৈ এৰিব দিব নোৱাৰিব।

দ্বিতীয় নিয়ম: ৰবটে মানুহৰ হুকুম মানিব লাগিব।

তৃতীয় নিয়ম: ৰবটে নিজকে ৰক্ষা কৰিব লাগিব।

এছিমভৰ মতে ইয়াৰে প্ৰথম নিয়মটোৰ জোৰ দ্বিতীয় নিয়মটোতকৈ বেছি। দ্বিতীয়টোৰ জোৰ তৃতীয়টোতকৈ বেছি। উদাহৰণ স্বৰূপে, ধৰক, মঠাউৰি এটা বানে এঠাইত থকাৰ খুজিছে, মানুহ এজনে পানীয়ে ভাঙি আহিব খোজাখিনিত শুই দি পানীয়ে ভাঙি আহিব খোজাটো বন্ধ কৰিবলৈ অহোপূৰ্ণকাৰ্য কৰিছে। মানুহজনে ৰবটটোক ক'লে, "পলা, পলা"। ৰবটটোৱে তেতিয়া দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় নিয়ম মানি পলাব লাগিছিল। কিন্তু, প্ৰথম নিয়ম মতে সি গৰাকীক ৰক্ষা কৰিব লাগিব। তেতিয়া দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় নিয়ম ভংগ কৰি হ'লেও সি মানুহজনক জোৰ কৰি তাৰ পৰা উঠাই পঠাই দিব, আৰু নিজে সোঁতটোৰ মুখত শুই পৰিব।

বিজ্ঞানভিত্তিক কাহিনীৰ লেখকসকলে এছিমভৰ এই নিয়মকেইটা কম-বেছি পৰিমাণে মানি চলাৰ ফলত, বিজ্ঞানভিত্তিক কাহিনীৰ ধাৰাটোৰেই আমূল পৰিবৰ্তন ঘটিল।

পাছত তেওঁৰ "ৰবটছ এণ্ড এম্পায়ৰ" নামৰ কিতাপত এছিমভে চতুৰ্থ নিয়ম এটাও যোগ দিয়ে: ৰবটে মানৱজাতিৰ অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰিব, বা নিষ্ক্ৰিয় হৈ থাকি মানৱজাতিৰ অনিষ্ট হ'বলৈ এৰি দিবও নোৱাৰিব।

অসমৰ বেডমিণ্টন আলোয়াৰ পৰা দীপংকৰলৈকে

চন্দন শৰ্মা

যোৱা মে' মাহৰ প্ৰথম সপ্তাহত ভাৰতৰ প্ৰায়বোৰ আগশাৰীৰ দৈনিক বাতৰি-কাকততে সৰু সৰু প্ৰকাশ হোৱা এটা খেলৰ খবৰে অসমত যথেষ্ট আলোড়ন তুলিলে। খবৰটো আছিল আগন্তুক বাৰ্ছলৈ আৰ্হিগৰা অলিম্পিক গেমছত অংশগ্ৰহণ কৰিবৰ বাবে ভাৰতীয় বেডমিণ্টন দলটো ঘোষণা কৰা হৈছে। দলটোত আছে তিনিগৰাকী খেলুৱৈ: বিমল কুমাৰ, মধুমিতা বিষ্ণু আৰু দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য। স্বাভাৱিকতে অসমৰ ক্ৰীড়াঙ্গণত স্থিতি, আৰু ১৯৪৮ চনত লণ্ডন অলিম্পিকছত ফুটবল খেলা ড. টালিমোবান আণ্ডৰ পিছত, সম্পূৰ্ণ ৪৪ বছৰৰ মূৰত আৰু এজন অসমীয়াই বিশ্বক্ৰীড়াৰ সেই শ্ৰেষ্ঠতম সমাৰোহত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ ওলোৱা বাতৰিটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। দীপংকৰৰ এনে এটি সাফল্যৰ পূৰ্বাভাস যোৱা বছৰ

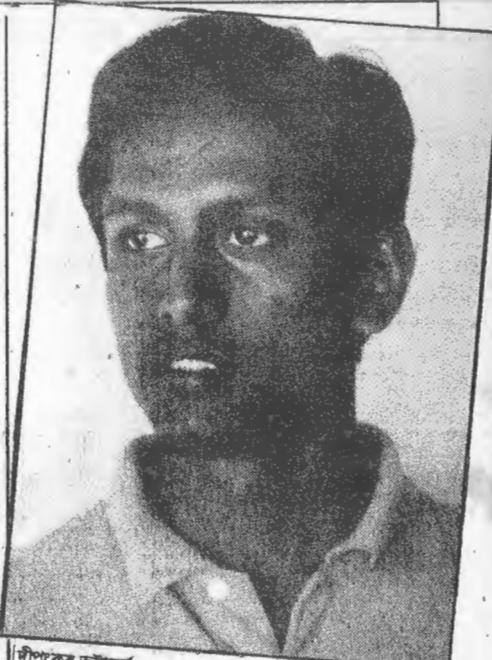

এফ. এম. আলোয়া

জুলাই মাহত গুৱাহাটীৰ এখন ইংৰাজী দৈনিক কাকতত দিছিলেই। বেডমিণ্টনৰ বাৰ্ছীয় মঞ্চৰ সৈতে অলপ-অচৰপ চা-চিনাকি ৰখা ক্ৰীড়াপ্ৰেমীয়েও আজি ডেৰ বছৰে ভাৰতৰ প্ৰতিযোগিতামূলক বেডমিণ্টনৰ ক্ষেত্ৰত দীপংকৰৰ সাফল্যৰ ধাৰাবাহিকতা আৰু শেহতীয়াকৈ আন্তৰ্জাতিক পৰ্যায়তো তেওঁৰ কৃতিত্বলৈ লক্ষ্য ৰাখি অনুমান কৰিছিল যে বাৰ্ছলৈনালৈ যদি বেডমিণ্টনৰ কোনোবা এজনো ভাৰতীয় খেলুৱৈ নিৰ্বাচিত হয় তেন্তে সেইজন হ'ব দীপংকৰ। তথাপি এইবোৰ আছিল কিছুমান কল্পনা আৰু অনুমান। অৱশ্যে সুখৰ কথা যে এই কল্পনা অবাস্তৱ আৰু এই অনুমান ভিত্তিহীন বুলি প্ৰমাণিত নহ'ল।

আচলতে অসমত সম্প্ৰতি আঙুলিৰ মূৰত লেখিব পৰা দুই-চাৰিবিধ খেলৰ ভিতৰত

বেডমিণ্টনো অন্যতম—য'ত এনে এটি গৌৰৱোজ্জ্বল অধ্যায়ৰ সূত্ৰপাত হোৱাটো কেৱল প্ৰয়োজনীয়ই নহয় যুক্তিযুক্তও। স্বাধীনোত্তৰ কালৰ অসমৰ ক্ৰীড়াক্ষেত্ৰলৈ বোধহয় প্ৰথমটো বাৰ্ছীয় স্বৰ্ণপদক আনিছিল এগৰাকী বেডমিণ্টন খেলুৱৈয়েই। সেয়া ১৯৬০ চনত মাদ্ৰাজত অনুষ্ঠিত বাৰ্ছীয় বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাৰ কথা। সেইবাৰ জুনিয়ৰ ছোৱালী বিভাগত বিজয়ী হৈছিল শ্ৰীলঙ্কাৰ জীয়েকী এফ. এম. আলোয়া। সেয়া আছিল আৰম্ভণি, এক উজ্জ্বল পৰম্পৰাৰ সূচনা। ভাবিলে আচৰিত হ'ব লাগে যে তেতিয়া অসমত কোনো ধৰণৰ প্ৰাৰম্ভিক বা শাস্ত্ৰসম্মত প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা নাছিল আৰু বাৰ্ছীয় প্ৰতিযোগিতাত অসমে যোগান কৰা তেতিয়া মাত্ৰ দুবছৰহে হৈছিল। ভাৰতীয় বাৰ্ছীয় বেডমিণ্টনৰ প্ৰতিযোগিতামূলক দিশত অসমৰ খেলুৱৈৰ অস্তিত্ব সেই সময়ত কিমান শক্তিশালী আছিল সেইটো ঠাৱৰ কৰা টান। কাৰণ তেতিয়ালৈকে বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ত সাঁচ বছৰালৈ অসমৰ কোনোবা খেলুৱৈ সক্ষম হৈছিল বুলি পুৰণি-তথ্য-পাতিৰ পৰা আভাস পোৱা নাযায়। সেই সময়ত অৱশ্যে অসমত বেডমিণ্টনৰ সংগঠনিক দিশ আছিল বৰ্তমানতকৈ বহু শক্তিশালী। কেৱল গুৱাহাটীতেই নহয়, অসমৰ প্ৰায় সকলো ঠাইতে বহু সংখ্যক সুসংগঠকৰ তত্ত্বাৱধানত খেলবিধৰ ব্যাপক অনুশীলন চলিছিল,— যথেষ্ট সীমিত সুবিধা আৰু পৰিসৰৰ মাজতো। আনহাতে তেতিয়াৰ অসম মানে আজিৰ উত্তৰ-পূব ভাৰত। গতিকে আজিৰ তুলনাত তাহানি ৰাজ্যখনৰ ভিতৰত বিভিন্ন জিলাৰ খেলুৱৈৰ মাজত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাও আছিল তীব্ৰতৰ। এনে ধৰণৰ বিভিন্ন অনুকূল-প্ৰতিকূল অৱস্থাত বাৰ্ছীয় স্তৰত, বিশেষকৈ ছোৱালীৰ শাখাত (যি সময়ত অসমত ছোৱালীয়ে দুটি স্কট পিন্জি খেলিবলৈ যোৱাটো সামাজিকভাৱে অনুমোদিত হোৱা নাছিল বুলিব পাৰি) আলোয়াৰ সেই কৃতিত্ব নিঃসন্দেহে এক যুগান্তকাৰী ঘটনা। সেই সাফল্যক এক উজ্জ্বল পৰম্পৰাৰ সূচনা বুলি কোৱা হৈছে হয়, কিন্তু লগতে এইবুলিও ক'ব পাৰি যে কিছুমান সূক্ষ্ম কাৰণত সেই পৰম্পৰা বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ত অসমৰ বেডমিণ্টনৰ সাফল্যৰ এক সুস্থিৰ তথা নিয়মিত ধাৰাবাহিকতাৰ সৃষ্টি কৰাত যথায়োগ্যভাৱে সহায়ক হৈ নুঠিল। এই সম্পৰ্কে কিছু কথা আলোচনা কৰাৰ প্ৰাসংগিকতা আছে। কিন্তু তাৰ আগতে,

দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য
ছবি: প্ৰসেনজিত দুৱৰা

মুত্ৰপ্ৰায় এই পৰম্পৰাৰ পুনৰ্জন্ম ঘটোৱা সত্ত্বেও দশকৰ একেবাৰে শেষ আৰু আশীৰ দশকৰ আৰম্ভণিছোৱাৰ কেইজনমান খেলুৱৈ,—বিপুল শৰ্মা, প্ৰণৱ দাস, মল্লিকা বৰুৱা, মাধুৰ্য বৰুৱা, মৃগয় শৰ্মা, সুশান্ত বৰা, দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য আদিৰ অৱদানখিনিৰ কথা মনত ৰাখিয়েই ক'ব পাৰি যে ১৯৭৭ চনৰ পৰা ১৯৯২ চনলৈকে—এই ডেৰদশক জুৰি অসমৰ খেলুৱৈৰ বাৰ্ছীয় স্তৰত বিস্তৰ সাফল্যৰ পৰবৰ্তী পৰ্যায় হিচাপে অস্তিত্ব: এগৰাকী খেলুৱৈৰো আন্তৰ্জাতিক মঞ্চত প্ৰতিষ্ঠা কেৱল প্ৰয়োজনীয়ই নহয়, সমীচীনো। আলোয়াৰ পাছৰ প্ৰায় দুই দশক জুৰি বাৰ্ছীয় স্তৰত অসমৰ বেডমিণ্টনৰ আভা আছিল তুলনামূলকভাৱে নিম্নতৰ। অৰ্থাৎ আলোয়াৰ সেই সাফল্যই যাঠীৰ দশকৰ অসমৰ বেডমিণ্টন খেলুৱৈসকলক নতুন ৰূপত উজ্জীৱিত কৰি তুলিলেও সেই পৰম্পৰাই বলিষ্ঠ ৰূপত গা-কৰি উঠিব পৰা নাছিল। সুবিমল চেটাৰ্জী, দীপ বৰুৱা, বলৰাম ঠাকুৰী, নৱচন্দ্ৰ সিং, প্ৰদীপ চলিহা আদি একাধিক প্ৰতিভাসম্পন্ন খেলুৱৈৰ আত্মপ্ৰকাশ সেই সময়তে ঘটিছিল যদিও বাৰ্ছীয় প্ৰতিযোগিতাত এওঁলোক সম্পূৰ্ণৰূপে সফল হৈছিল বুলি ক'ব নোৱাৰি। অৱশ্যে ইও সঁচা যে আলোয়াৰ সেই অভিলেখ আছিল ছোৱালীৰ শিতানতহে; আৰু সেই শিতানৰ মান সেই সময়ত আছিল যথেষ্ট নিম্ন স্তৰৰ। বেডমিণ্টনৰ শৈল্পিক নিপুণতা বা বুদ্ধিদীপ্ততাৰ স্থান সেই সময়ত ছোৱালীৰ শাখাত আছিল গৌণ। প্ৰদীপ চলিহাৰ ভাষাত, "... আলোয়া বাইদেউৰ প্ৰধান শক্তি আছিল ফিজিকেল ফিটনেছ। তেখেতৰ ষ্ট্ৰ'ক খুব বেছি নাছিল; কিন্তু ষ্টেমিনা আছিল অফুৰন্ত আৰু স্পিড আছিল তীব্ৰ।" আনহাতে যাঠীৰ দশকৰ মাজভাগৰ পৰা বিশ্ব বেডমিণ্টনৰ খেলৰ ষ্টাইলত এক বৈপ্লৱিক পৰিবৰ্তনে গা-কৰি উঠিল। চুং-কাং-লিয়াং, এডি চুং, উং পেং চুন

আদিৰ দৰে বিশ্ববন্দিত খেলুৱৈয়ে প্ৰতিষ্ঠা কৰা 'মালয়েছিয়ান আৰ্টিষ্টিক বেডমিণ্টন' হঠাৎ ধূলিসাত হৈ গ'ল ইন্দোনেছিয়াৰ ৰুডি হাৰ্টানো নামৰ এজন খেলুৱৈৰ হাতত আৰু জন্ম হ'ল 'পাৰাৰ বেডমিণ্টন'ৰ। এই নতুন ধাৰাটোৱে ভাৰতীয় বেডমিণ্টনৰ গাতো আঁচোৰ মাৰিলে আৰু ষ্ট্ৰ'ক গেমৰ পৰা পাৰাৰ গেমলৈ পৰিবৰ্তিত হোৱা সেই ট্ৰেনজিছ্যনেল সময়ছোৱাত একপ্ৰকাৰে দিকবিদিক জ্ঞান হেৰুৱাই এচাম খেলুৱৈ আঁৰতে বৈ গ'ল। কাৰণ খেলটোৰ শৈল্পিক নিপুণতাৰ দিশত বহুখিনি আগবঢ়া ভাৰতীয় খেলুৱৈসকল আছিল শাৰীৰিক সক্ষমতাৰ দিশত অত্যন্ত দুৰ্বল। তেনে অৱস্থাত ষ্ট্ৰ'কৰ প্ৰাধান্য শক্তি আৰু গতিবেগেৰে প্ৰায় নোহোৱা কৰি দিয়াৰ দৰে নতুন এটা ধাৰাৰ সফল অনুগামী হোৱাটো ভাৰতীয় খেলুৱৈসকলৰ বাবে বৰ সহজ নাছিল। ফলত এহাতে চিৰকালীন ষ্ট্ৰ'ক গেমৰ ক্ৰমশ: বিলুপ্তি আৰু আনহাতে উপযুক্ত ফিটনেছৰ অভাৱ সত্ত্বেও পাৰাৰ গেমৰ দুৰ্বল অনুশীলন,—এই দুই ধৰণৰ নেতিবাচক কাৰণতেই যাঠীৰ দশকৰ শেষ আৰু সত্তৰৰ দশকৰ আৰম্ভণিৰ ভাৰতীয় বেডমিণ্টনত খেলটোৰ ষ্টাইলৰ ছবিখন হৈ উঠিছিল যেন অন্ধুত ধৰণৰ এখন ক'লাজ। সত্তৰত: এনে এক বিশুংখল অৱস্থাৰ বাবেই উল্লিখিত অসমৰ খেলুৱৈকেইজন বাৰ্ছীয় স্তৰত আছিল যথেষ্ট নিম্নতৰ।

অৱশ্যে আন এটা দিশো এই ক্ষেত্ৰত সমানেই গুৰুত্বপূৰ্ণ। সেইটো হ'ল সেই সময়ৰ অসমৰ প্ৰতিভাসম্পন্ন খেলুৱৈ কেইগৰাকীৰ বাৰ্ছখনৰ মূল সুঁতিত প্ৰতিষ্ঠিত ধাৰা বা মানৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগসূত্ৰ আৰু ঘনিষ্ঠ পৰিচয়ৰ অভাৱ। তাহানি প্ৰদীপ চলিহা বা দীপ বৰুৱাই নেশ্যনেলছ খেলিবলৈ গৈ দীনেশ খামা, সুৰেশ গোৱেল বা দীপু ঘোষ আদিৰ মুখামুখি হোৱাৰ পাছতহে গম পাইছিল—তেতিয়াৰ বাৰ্ছীয় বেডমিণ্টনৰ মান কি বা বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ত প্ৰচলিত ধাৰাই তেতিয়া কোনপিনে গতি কৰিছে। সেইবোৰ তেওঁলোকে গম পাব

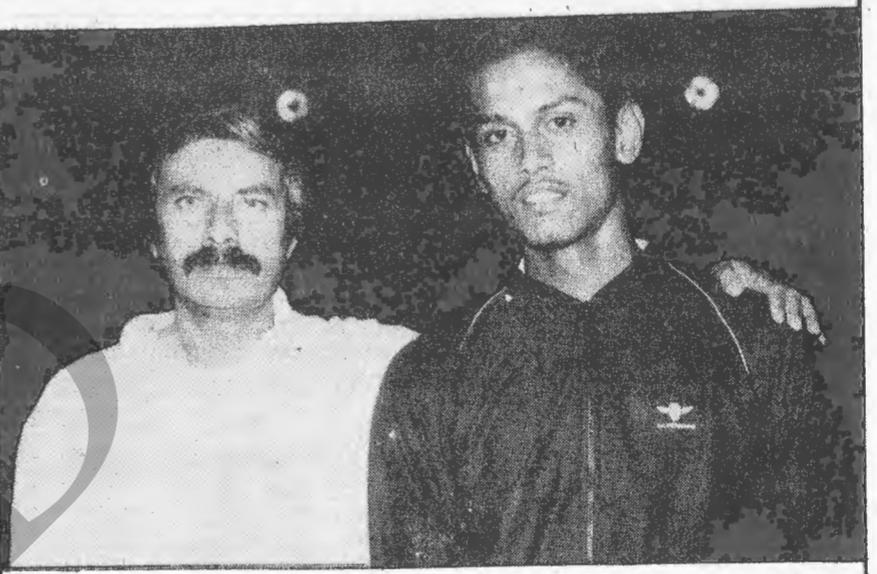

মাধুৰ্য বৰুৱা

বিপুল শৰ্মা

লাগিছিল ছমাহ আগতে,—যাতে সেইদৰেই নিজকে প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে। আনহাতে সাম্প্ৰতিক কালত অসমৰ খেলুৱৈখিনিয়ে প্ৰতিদিনে নিজ চকুৰে দেখিছে বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ৰ মান, আৰু সেই পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠিত খেলুৱৈকেইজনৰ সৈতে নিয়মিত অনুশীলন

দীপংকৰৰ সৈতে প্ৰদীপ চলিহা। ছবি: দীপক বেজবৰুৱা

প্ৰদীপ চলিহা অসমৰ প্ৰতিজন খেলুৱৈৰ বাবেই আদৰ্শস্বৰূপ আছিল বুলি ক'লেও হয়তো অতুক্তি কৰা নহ'ব। অসমৰ নতুন চাম খেলুৱৈৰ সৃষ্টিত প্ৰদীপ চলিহাৰ এই দিশটো ব্যাপকভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

কৰিবলৈকে তেওঁলোকে সুযোগ পাইছে। যেনে,—বাৰ্ছীয় স্তৰত স্থান লাভ কৰা মাধুৰ্যৰ সৈতে নিয়মিতভাৱে খেলি সুশাস্তই সেই মান সম্বন্ধে এটা ধাৰণা পাইছে আৰু নিজকে সেই অনুসৰি গঢ়ি-পিটি লবলৈ সুযোগ পাইছে। তেনেকৈয়ে, খেল শিকিবলৈ আৰম্ভ কৰাৰ পৰা দীপংকৰে লাভ কৰিছে মাধুৰ্য-সুশাস্তৰ নিয়মিত সাহচৰ্য। এজন নহয় দুজনকৈ, সুকীয়া ষ্টাইলৰ, বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠিত খেলুৱৈক তেওঁ মডেল হিচাপে পাইছে। একেদৰেই দীপংকৰৰ পিছত অমিতাভ গোস্বামীয়ে দেখি আহিছে তিনিজনকৈ উচ্চমানবিশিষ্ট খেলুৱৈ। তাৰ পাছত অজন্ত চৌধুৰীৰ সমুখততো দেশখনৰ প্ৰায় আটাইকেইজন শীৰ্ষস্থানীয় খেলুৱৈক সূক্ষ্মভাৱে নিৰীক্ষণ কৰাৰ বিস্তীৰ্ণ সুযোগ। ছোৱালীৰ ক্ষেত্ৰতো অৱস্থাটো প্ৰায় একেই। প্ৰথমে মল্লিকা বৰুৱা, তাৰ পাছত লোপা দাস, প্ৰীত্ৱা শৰ্মা আৰু এনেদৰে ক্ৰমান্বয়ে চাম অনুযায়ী সুকন্যা দত্ত, অঞ্জনা লাহতী, যুতিমালা বৰদলৈ আৰু সম্প্ৰতি পুষ্পা হাজৰিকা। বাৰ্ছীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠিত খেলুৱৈৰ নিয়মিত সাহচৰ্যই অন্যান্য খেলুৱৈসকলক কেৱল উপযুক্ত অনুশীলন-প্ৰশিক্ষণতহে যে সহায় কৰে এনে নহয়, উপযুক্ত আহাৰ, অত্যাধুনিক সা-সঁজুলি আদি সম্বন্ধেও এক স্পষ্ট ধাৰণা দিয়ে। তদুপৰি সেই প্ৰতিষ্ঠিত খেলুৱৈজন হৈ উঠে বাকীবোৰৰ আত্মবিশ্বাস আৰু মনোবলৰ উৎসস্বৰূপ,—যিটোৰ প্ৰয়োজন এজন খেলুৱৈৰ জীৱনত অপৰিহাৰ্য। বিশেষকৈ অসমৰ, কেৱল বেডমিণ্টনৰ নহয়,

অন্যান্য খেলুৱৈবো বাহিৰৰ খেলুৱৈৰ প্ৰতি একধৰণৰ অনাহক ভয়, শংকা, সমীহ বা কমপ্লেজ থকাটো প্ৰায়েই দেখা যায়। ফলত তুলনামূলকভাৱে বহু বেছি প্ৰতিভাবান হোৱা সত্ত্বেও কোনো-কোনো ক্ষেত্ৰত অসমৰ খেলুৱৈসকল বাৰ্ছীয় স্তৰত পিছৰ শাৰীত বৈ যায়। অসম-বেডমিণ্টনৰ নতুন চামটোৱে এইবোৰ অসুবিধা দূৰ কৰিবলৈ পোৱা সুযোগখিনিৰ অভাৱো সত্ত্বেও প্ৰদীপ চলিহা আৰু সেইসময়ৰ বহুতো প্ৰতিভাবান অসমীয়া খেলুৱৈ বাৰ্ছীয় মঞ্চত আশানুৰূপভাৱে সফল নোহোৱাৰ অন্যতম প্ৰধান কাৰণ। এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ব পাৰে,—আশীৰ দশকৰ আৰম্ভণিত হঠাৎ সেই নতুন চামৰনো জন্ম কেনেকৈ হ'ল? কিহৰ ফলত ওলাবলৈ সক্ষম হ'ল এই চামৰ প্ৰথমগৰাকী খেলুৱৈ মাধুৰ্য বৰুৱা—যাৰ সমুখত নাছিল বাৰ্ছীয় স্তৰৰ সাফল্যসমৃদ্ধ সমসাময়িক অসমৰ কোনো খেলুৱৈ? এইখিনিতে উত্থাপিত হয় প্ৰদীপ চলিহা নামৰ একাধিক খেলুৱৈজনৰ ভূমিকাৰ কথা। আৰু লগতে বিপুল শৰ্মা, প্ৰণৱ দাস আৰু ৰাজীৱ আচাৰ্যৰ প্ৰসংগ। অসমৰ বেডমিণ্টনত প্ৰদীপ চলিহা নামৰ ব্যক্তিজনৰ ভূমিকাৰ কথা একে আৰাৰেই কোৱাটো টান। আমি জনা মতে ১৯৬৪ চনত প্ৰথম তেওঁ ৰাজ্যিক প্ৰতিযোগিতাত খেলে আৰু তেতিয়াৰে পৰা আজিলৈকে (১৯৮৭ চনলৈকে ৰাজ্যিক দলৰ নিয়মীয়া খেলুৱৈ হিচাপে) যি নিষ্ঠা আৰু দায়বদ্ধতাৰে তেওঁ

দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য

(সাক্ষাৎৰ অন্তৰালত)

গুৱাহাটীৰ সপ্ৰতি বিহাবাৰী অঞ্চলৰ নিৱাসী এক ক্ৰীড়াৰূপী পৰিয়ালত দীপংকৰৰ জন্ম। ১৯৫৪ৰ দেউতাক ইন্দ্ৰৰ চক্ৰ ভট্টাচাৰ্য ডেকা কালত এগৰাকী ভাল ফুটবল খেলুৱৈ আছিল। অসমৰ কেইবাখনো ৰাষ্ট্ৰীয় স্তৰত প্ৰতিষ্ঠিত খেলুৱৈৰ অভিভাৱকসকলৰ মাজত ভট্টাচাৰ্যদেৱৰ স্থান অগ্ৰণ বোলে। সাত বছৰ বয়সৰ পৰা খেল আৰম্ভ কৰা দীপংকৰক আজি

স্কুল গেমছত কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় সংগঠনক প্ৰতিনিধিত্ব কৰি পৰিপাক অৰ্জন কৰে। অসমৰ ৰাজ্যিক দলত দীপংকৰে প্ৰথমবাৰৰ বাবে স্থান লাভ কৰে ১৯৮৩ চনত আৰু অংশগ্ৰহণ কৰে দুৰ্গাপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা মধ্যভাৰত আন্তঃৰাজ্যিক বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাত। তাৰ পাছত সেই বছৰৰে অক্টোবৰ মাহত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত আইস

আগতে অমল ইন্দ্ৰিয়াম আমৰ্ণক্ৰমে খেলুৱৈৰ বাবে সংৰক্ষিত চাকৰিত যোগদান কৰিছে। দেউতাক ইন্দ্ৰৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু প্ৰশিক্ষক শ্ৰীমতী চলিহাৰ সপক্ষে আৰু এজন ব্যক্তিবো দীপংকৰৰ খেলুৱৈ জীৱনলৈ প্ৰভুত বৰঙণি আছে। সেইজন হ'ল একনিষ্ঠ বেডমিণ্টনপ্ৰেমী গুৱাহাটীৰ উৎকল দাস। বেডমিণ্টনৰ দৰে ব্যৱহাৰলৈ বেল এৱিচ সুচাৰুৰূপে খেলি যোৱাত দীপংকৰে বহু পৰিমাণে আধিক আৰু মানসিক সকাহ উৎকলৰ দানৰ পৰাই পাইছে বুলি দীপংকৰে আজি কৃতজ্ঞতাৰে স্বীকাৰ কৰে। দীপংকৰ ঘৰখনৰ বৰপুত্ৰ। তেওঁৰ তলৰ তিনিওজন ভায়েকে বেডমিণ্টন খেলে। তাৰে

পিতৃ আৰু মাতৃৰ সৈতে দীপংকৰ (খঁপিঃ সন্মোহন শৰ্মা, উৎকল দাসৰ সৈতে দীপংকৰ, ছবিঃ সন্মোহন শৰ্মা)

কিছুদিন আগলৈকে যি দুৰৰ পৰাও লক্ষ্য কৰিছে, তেওঁৰে বিনাধিৰাই স্বীকাৰ কৰিব দীপংকৰক গঢ়ি তোলাত ভট্টাচাৰ্যদেৱৰ ভাগ আৰু অৱদানৰ কথা। কেৱল আধিক বা মানসিকভাৱেই নহয়, শাৰীৰিকভাৱেও প্ৰতিটো দিনৰ প্ৰতিটো ৰাতিপুৱা আৰু সন্ধিয়া ট্ৰেডিয়ামত দীপংকৰৰ সৈতে অনৱৰত দেখা যায় পুত্ৰৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যত গঢ়ি তোলাৰ বাবে নিষ্ঠাৰূপেই পিতৃক।

ৰাষ্ট্ৰীয় জুনিয়ৰ প্ৰতিযোগিতাত তেওঁ প্ৰথম বাৰৰ বাবে দেশানৈলৈ খেলে আৰু মুম্বয় শৰ্মাৰ সৈতে যোৰ যাকি ছাব জুনিয়ৰ ডবলছত বিজয়ী হয় আৰু ছিংগলছত মুম্বয়ৰ হাতত ফাইনেলত পৰাজিত হৈ বানাৰ্ছ আপৰ সন্মান অৰ্জন কৰে।

প্ৰথম দুজন—বিপন আৰু তীৰ্থকৰে ইতিমধ্যে ৰাজ্যিক দলৰ হৈ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত কৃষিক মাৰিছে। দুয়োজনেই সপ্ৰতি প্ৰচুৰ সন্মানপূৰ্ণ খেলুৱৈ হিচাপে অসমত পৰিচিত। কনিষ্ঠজন এতিয়া ন-শিকাক দলটোৰ প্ৰথম শাৰীত।

অসমৰ বেডমিণ্টনক আঁকোৱালি আছে, তাৰ তুলনা অন্ততঃ অসমত আইন কাৰো সৈতেই সম্ভৱ নহয়। পিছে আজিৰ আমাৰ আলোচনা সম্প্ৰতি অসম বেডমিণ্টন সংস্থাৰ সম্পাদক প্ৰদীপ চলিহাক লৈ নহয়। আমি চাব খুজিছোঁ ভাৰতৰ এগৰাকী অন্যতম নিখুঁত খেলুৱৈ প্ৰদীপ চলিহাৰ নো মাধুৰ্য, সুশাস্ত, মল্লিকা, দীপংকৰৰ দৰে প্ৰতিভাৰ বিকাশ হোৱাত কি প্ৰভাৱ আছে, তাকেহে।

পৰবৰ্তী কালতো প্ৰদীপ চলিহাই তেওঁৰ সমসাময়িক অসমৰ খেলুৱৈজনৰ দৰেই ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত বিশেষ কৃতিত্ব দেখুৱাব নোৱাৰিলে। ইয়াৰ সম্ভাৱ্য কাৰণবোৰো উনুকিয়াই অহা হৈছে। কিন্তু কেইটামান বিশেষ গুণৰ বাবে চলিহা তেওঁৰ সমসাময়িক খেলুৱৈসকলৰ পৰা পৃথক হৈ এক বিশিষ্ট পৰিচয়ৰে প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল। তাৰ ভিতৰত প্ৰথমটো হ'ল তেওঁৰ খেলৰ একক, অনন্য, নিখুঁত ষ্টাইল। খেলুৱৈ হিচাপে প্ৰদীপ চলিহা অসমত কিমান বেছি অৰ্পতিস্বৰ্গী আছিল সেইটো প্ৰমাণিত হয় ১৯৬৯ চনৰ পৰা ১৯৮২ চনলৈকে (মাজতে ১৯৭৭ চনৰ পৰা ১৯৮২ চনলৈকে) তেওঁ ৰাজ্যিক চেম্পিয়নৰ সন্মান

নিজৰ হাতত বখাৰ দৰে বিৰল কৃতিত্বৰ জৰিয়তে। এটা সময়ত খেলৰ ষ্টাইল, অধ্যৱসায়, নিয়মানুবৃত্তি আদি সকলো ক্ষেত্ৰতে প্ৰদীপ চলিহা অসমৰ প্ৰতিজন খেলুৱৈৰ বাবেই আদৰ্শৰূপ আছিল বুলি ক'লেও হয়তো অত্যাুক্তি কৰা নহ'ব। আৰু দ্বিতীয়টো হ'ল বেডমিণ্টন খেলটোৰ সকলো দিশৰে সৈতে প্ৰদীপ চলিহাই গঢ়ি তোলা আত্মীয়তা। অসমৰ নতুন চাম খেলুৱৈৰ সৃষ্টিত প্ৰদীপ চলিহাৰ এই দুয়োটা দিশেই ব্যাপকভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

সুশাস্ত বৰা (ছবিঃ সন্মোহন শৰ্মা)

খেলটো তৈয়াৰ কৰিব পাৰিলে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত চাব-জুনিয়ৰ বা জুনিয়ৰত সাফল্য অৰ্জন হয়তো সম্ভৱ হ'ব পাৰে। ধাৰণাটো যথেষ্ট তুলুঙা (superficial), কিন্তু এই ধাৰণা বা বিশ্বাসে সেইচাম খেলুৱৈৰ মনলৈ যে প্ৰেৰণা, উৎসাহ আৰু নিষ্ঠা আনি দিছিল, সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই। এইদৰে এচাম খেলুৱৈৰ বাবে আইডিয়েল হৈ উঠাত প্ৰদীপ চলিহাৰ সহায়ক আছিল আৰু দুটা বস্তু—খেলুৱৈ হিচাপে তেওঁৰ mental make-up আৰু image।

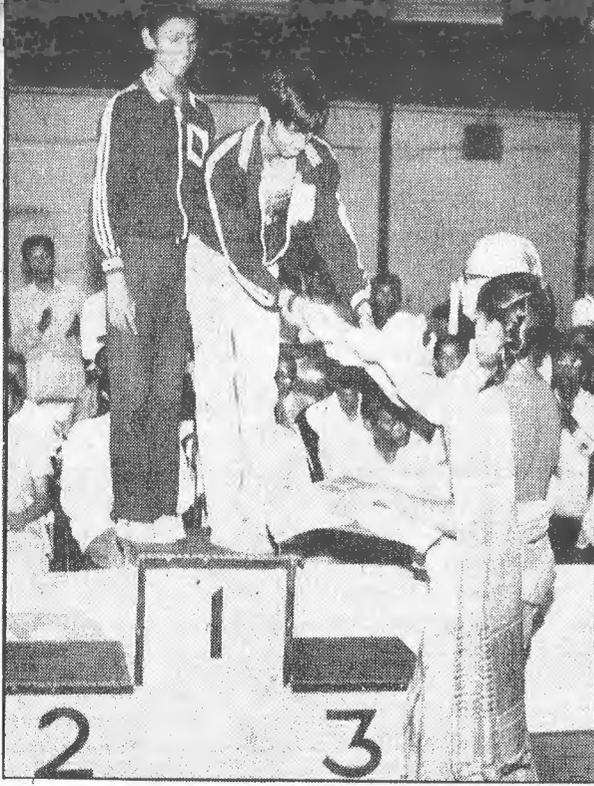
বহুলভাৱে সমাদৃত হোৱা আৰু ভাৰততো ক্ৰমান্বয়ে জনপ্ৰিয় হৈ উঠা "পাৰাৰ গেম"ৰ ধাৰণাটো আয়ত্ত কৰিছিল। ইয়াৰ প্ৰমাণ পোৱা যায় তেওঁ নিজকে গঢ়ি তোলাৰ বাবে কঠোৰ অনুশীলনত ব্ৰতী হোৱাৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্ততে ষ্টু'কৰ সম্বন্ধিতকৈ চূড়ান্ত শাৰীৰিক সক্ষমতা, গতিবেগ, স্মেছৰ জোৰ আৰু ছাটল-কৰৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ-ক্ষমতাতহে অধিক জোৰ দিয়া কাৰ্যত। প্ৰদীপ চলিহা নিঃসন্দেহে প্ৰথমজন খেলুৱৈ যি আধুনিক বেডমিণ্টনত উন্নত স্তৰৰ শাৰীৰিক সক্ষমতা যে অপৰিহাৰ্য সেই ধাৰণাটো অসমত প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। গতিকে চলিহাৰ এই পৰিশ্ৰমী মনোভাৱে তেওঁৰ পিছৰ চাম খেলুৱৈক বাককৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। অতি আদৰ্শনীয় শাৰীৰিক সক্ষমতাৰ বলতেই আশীৰ দশকৰ শেষ ভাগলৈ, অৰ্থাৎ প্ৰচলিত ধাৰণা অনুযায়ী খেলুৱৈ-জীৱনৰ বিয়লি বেলাতো, প্ৰদীপ চলিহা আছিল ভাৰতৰ প্ৰতিজন শীৰ্ষস্থানীয় খেলুৱৈৰ বাবেই শক্তিশালী প্ৰতিপক্ষ। কেৱল উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলতেই নহয়, আনকি বিহাৰ, পশ্চিম বংগ, উৰিষ্যা আৰু উত্তৰ প্ৰদেশতো সেই সময়লৈ প্ৰদীপ চলিহাৰ সমকক্ষ খেলুৱৈৰ সংখ্যা আছিল খুবোই কম। ক্ৰমান্বয়ে পিছৰ চাম চেমনিয়া খেলুৱৈৰ সমুখত প্ৰদীপ চলিহা আধুনিক বেডমিণ্টনৰ এটা ডিজাইন হৈ উঠিছিল। চেমনিয়াসকলৰ মাজত এটা ধাৰণাৰ সৃষ্টি হৈছিল যে "প্ৰদীপদা"ক হৰুৱাব পৰাকৈ

কিছুমান দিশ সৰ্ব্বক্ষে চৰ্চা আৰু প্ৰয়োগ আৰম্ভ হৈছে। ক'ৰ্টৰ ভিতৰত গতিবেগ এটা বহল বিষয়। এতিয়া আৰম্ভ হ'ল সমপৰ্যায়ৰ খেলুৱৈৰ মাজত ৰিফ্ৰেছ, ৰিক'ভাৰি আৰু ক'ৰ্ট ক্ৰাফটৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা। সেইদৰে একে "পাৰাৰ গেম" ষ্টাইলৰ অনুগামী খেলুৱৈসকলৰ মাজত দেখা দিলে ষ্টু'ক প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত বৈচিত্ৰ্য বা ডেৰিয়েশ্যনৰ প্ৰতি অধিক সচেতনতা। এই বিশেষ সূক্ষ্ম দিশসমূহ সুন্দৰভাৱে উপলব্ধি কৰি আয়ত্ত কৰা প্ৰথমজন অসমৰ খেলুৱৈ হ'ল বিপুল শৰ্মা, —যাৰ বাবে আজিও, ৰাজ্যখনত একাধিক আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খেলুৱৈৰ পয়োভৰ হোৱাৰ পাছতো, তেওঁ বিশিষ্ট। উদয় পাৰাৰ, বিক্ৰম সিং, ছৈয়দ মোদী আদিৰ সমসাময়িক বিপুল শৰ্মা আৰম্ভণিতে সেই চামটোত আছিল the first among equals. কিন্তু ক'ৰ্টৰ ভিতৰত তীব্ৰতৰ সংশালনশক্তি, অতুলনীয় ৰিটৰ্ক আদিৰ গৰাকী হৈয়ো তেওঁ দমৰ ক্ষেত্ৰত আছিল অত্যন্ত দুৰ্বল। ফলস্বৰূপে এফ. এম. আলোয়াৰ সোতৰ বছৰৰ পাছত দ্বিতীয় গৰাকী অসমৰ খেলুৱৈ হিচাপে ১৯৭৭ চনত বিপুল শৰ্মাই ৰাষ্ট্ৰীয় বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাত ফাইনেল খেলাৰ গৌৰৱ অৰ্জন কৰিলেও তাৰ ওপৰলৈ উধাব নোৱাৰিলে। (উল্লেখযোগ্য যে সেইবেলি গুৱাহাটীৰ ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰতিযোগিতাৰ ছেমিফাইনেলত বিপুল শৰ্মাই পৰাজিত কৰা কেৰালাৰ বিমল কুমাৰ এইবাৰ বাহিৰলৈ আৰু অলিম্পিকছত দীপংকৰৰ টিমমেট!) অৱশ্যে এটা কথাও ঠিক যে বিপুল শৰ্মা ছিনিয়ৰ পৰ্যায়লৈ উত্তীৰ্ণ হোৱা সময়ছোৱাত অসম বেডমিণ্টন সংস্থাৰ সাংগঠনিক দিশৰ অৱস্থা আছিল অতি শোচনীয়। বিভিন্ন অভ্যন্তৰীণ খেলিমেলিৰ বাবে ১৯৭৯ চনত ভাৰতীয় বেডমিণ্টন সংস্থাই অসম বেডমিণ্টন সংস্থাক চাৰিবছৰৰ বাবে ডিছএফিলিয়েট কৰাৰ দৰে দুঃসময়ো পাব হৈছিল তেতিয়া। আৰু সৰ্বোপৰি বিপুল শৰ্মা ইঞ্জিনিয়াৰিং শিক্ষাৰ বাবে সেই সময়তে চাবি বছৰৰ বাবে যোৰহাটত থাকিবলগীয়া হোৱাত প্ৰতিযোগিতামূলক বেডমিণ্টনৰ পৰা তেওঁ একেবাৰেই আঁতৰি গ'ল।

মল্লিকা বৰুৱা

বিজয়ী হ'ল। ঠিক তেতিয়াই মাধুৰ্য দিল্লীত নিগাজীকৈ থাকিবলৈ ললে আৰু সন্দেহ নাই যে ইয়াৰ ফলত তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয় মানৰ সৈতে অতি নিবিড়ভাৱে সাঙোৰ খাই পৰিল। কাৰণ দিল্লীত থকা মানে সৰহ সংখ্যক ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ প্ৰতিযোগিতাত সঘনে খেলি থাকিবলৈ সুযোগ পোৱা, বিভিন্ন মানৰ, বিভিন্ন বৈশিষ্ট্যৰ খেলুৱৈৰ সৈতে নিয়মিতভাৱে অনুশীলন কৰিবলৈ সুযোগ পোৱা, আৰু অধিক পাৰদৰ্শী প্ৰশিক্ষকৰ দিহা-ভাৰসা লাভ কৰা। ফলত ১৯৮৪ চনত প্ৰথম অসমৰ খেলুৱৈ হিচাপে মাধুৰ্য ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰতিযোগিতাৰ ল'ৰাৰ শাখাত বিজয়ী হ'ল আৰু সেইবছৰেই পুৰুষ শাখাত ছেমিফাইনেললৈকে খেলি সুপ্ৰসিদ্ধ অল ইংলেণ্ড বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ কৰাৰ গৌৰৱ অৰ্জন কৰিলে। এইদৰে অসমৰ এজন খেলুৱৈ জুনিয়ৰৰ পৰা ছিনিয়ৰলৈ উত্তীৰ্ণ হোৱাটো কিমান গুৰুত্বপূৰ্ণ বা সেই সময়ত সেইটো কিমান প্ৰয়োজনীয় আছিল তাক আজিও আনন্দৰে স্মৰণ কৰিব পৰা যায়। কাৰণ মাধুৰ্যৰ পিছত ১৯৮৩ চনত মুম্বয় শৰ্মাই ৰাষ্ট্ৰীয় ছাব-জুনিয়ৰত দ্বিমুকুট অৰ্জন কৰি চেমনিয়া শাখাত অসমৰ সাক্ষাৰ্য ধাৰাবাহিকতা অক্ষুণ্ণ ৰাখিছিল যদিও পুৰুষৰ শাখাত তেতিয়ালৈকে অসমৰ কোনো অস্তিত্বই নাছিল। এফ. এম. আলোয়াই সৃষ্টি কৰা সেই উজ্জ্বল পৰম্পৰা মৃতপ্ৰায় অৱস্থাৰ পৰা মাধুৰ্যই পুনৰ তুলি আনিলে। আজি দীপংকৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ ওলোৱা এক গৰিমাময় সৌধৰ ভেটিটোও গঢ়িছিল মাধুৰ্যই—১৯৮৪ চনত। গতিকে দেখা যায় যে প্ৰদীপ চলিহাৰ নিষ্ঠা, একাগ্ৰতা, ক্ৰীড়াকৌশল আৰু বিপুল শৰ্মাৰ ক্ৰীড়ানৈপুণ্যৰ সূক্ষ্মতৰ দিশবোৰৰ সফল অনুধাবনৰ লগতে মাধুৰ্যই আন এটা বস্তু যোগ কৰাৰ ফলতহে ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰুষ বিভাগত অসম নিজে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। সেইটো হ'ল অসমৰ বাহিৰত ৰাষ্ট্ৰখনৰ বেডমিণ্টনৰ কোনোবা এটা কেন্দ্ৰস্থলত থাকি এক পজাৰৰ সুযোগ গ্ৰহণ কৰা। মুঠতে এটা কথা ঠিক যে ৰাষ্ট্ৰীয় বেডমিণ্টনৰ মানৰ সৈতে অসমৰ যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰিলে মাধুৰ্যই।

১৯৮৩ চনৰ বাৰ্দ্দীয় ছাব-জুনিয়ৰ ডবলছৰ বিজয়ী দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু মন্য শৰ্মাই গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় উপাচার্য ড. যামিনীমোহন চৌধুৰীৰ পৰা পুৰস্কাৰ গ্ৰহণ কৰিছে।

এওঁলোকৰ এজনো বেছি দিন খেলৰ সৈতে জড়িত হৈ নাথাকিল। প্ৰণৱ দাস নিষ্ঠা তথা একাগ্ৰতাৰ দিশত যথেষ্ট পিছপৰা আছিল আৰু বাৰ্দ্দীয়ৰ হেঙাৰ আছিল উচ্চশিক্ষা। এওঁলোক দুজনে নিয়মীয়াকৈ খেলি থকা হ'লে অসমৰ বেডমিণ্টনৰ সাম্প্ৰতিক ছবিখন কিছু বেলেগ ৰূপত দেখা গ'লহেঁতেন বুলি ক'ব পাৰি।

বোকাখাতৰ পৰা আহি সূশান্ত বৰাই প্ৰকৃত অৰ্থত নিয়মিতৰূপে খেল আৰম্ভ কৰিছিল জুনিয়ৰ পৰ্যায় পাৰ হোৱাৰ পাছতহে। কিন্তু মাত্ৰ দুবছৰৰ ভিতৰতে তেওঁ ৰাজ্যখনত নিৰংকুশ প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। সম্পূৰ্ণ চৈধ্য বছৰৰ অন্তত অসমৰ পুৰুষ বিভাগৰ ৰাজ্যিক চেম্পিয়নৰ সন্মান প্ৰদীপ চলিহাৰ পৰা নিগাজীকৈ সূশান্ত বৰাই হাতলৈ গ'ল। এইখিনিতে উনুকিয়াব পাৰি যে অসমৰ ঘৰুৱা প্ৰতিযোগিতাত মাধুৰ্যতকৈ সূশান্ত সদায় এখোপ ওপৰত আছিল; কিন্তু বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ত তেওঁ প্ৰথম অৱস্থাত আছিল অভাৱনীয়ৰূপে বিফল। সূশান্তৰ খেলৰ গতিবেগ সিমানে তীব্ৰ নহয়; কিন্তু ছাটল-ককৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ ক্ষমতা অতি সুন্দৰ। লগতে তেওঁৰ অতিবিক্ৰম সুবিধা হ'ল দৈহিক উচ্চতা, যাৰ ফলত তেওঁৰ ড্ৰপ ষ্ট্ৰ'কবোৰ যথেষ্ট তীব্ৰ আৰু ক'ৰ্টখনৰ যি কোনো ঠাইলৈ যোৱা ছাটল-ককটো তেওঁ অহিনতকৈ অধিক সহজে ঢুকি পায়। আধুনিক বেডমিণ্টনত প্ৰয়োজ্য সকলো ষ্ট্ৰ'কৰ ওপৰত সুন্দৰ দখল থকা সূশান্ত বৰাই এজন সম্পূৰ্ণ খেলুৱৈ,— যাৰ খেলত মাধুৰ্যৰ চমৎকাৰ, দপদপনিৰে পৰিপূৰ্ণ ক্ৰীড়াশৈলীৰ বিপৰীতে দেখা যায় এক পৰিমার্জিত, নিয়ন্ত্ৰিত ক্ৰীড়াশৈলী।

এইদৰে অসমৰ বেডমিণ্টনৰ সামগ্ৰিক ধাৰালৈ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে বৰঙণি যোগোৱাৰ লগতে সূশান্তই মাধুৰ্য আৰু দীপংকৰৰ মাজৰ সময়ছোৱাত বাৰ্দ্দীয় মঞ্চত অসমৰ সাফল্যৰ ধাৰাবাহিকতা অক্ষুণ্ণ ৰাখিলে। ১৯৮৯ চনত সূশান্তৰ জয়যাত্ৰাৰ সূচনা হ'ল। সেইবাৰ বাৰ্দ্দীয় প্ৰতিযোগিতাত ভাৰতীয় বেডমিণ্টনৰ কিম্বদন্তী প্ৰকাশ পাণ্ডুকনক পৰাজিত কৰি সূশান্ত বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল। তাৰ পাছত তেওঁ প্ৰথম অসমৰ খেলুৱৈ হিচাপে বিশ্বকাপ বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতা খেলাৰ গৌৰৱো অৰ্জন কৰিলে। ক্ৰমান্বয়ে তেওঁ ইতিমধ্যে প্ৰতিষ্ঠিত মাধুৰ্য আৰু প্ৰচুৰ সম্ভাৱনাময় দীপংকৰৰ বাবে অপ্ৰতিৰোধ্য চেলো হৈ উঠিল। এই কথাটোৱে দীপংকৰক যথেষ্ট প্ৰভাৱিত কৰিলে আৰু নিজকে গঢ়ি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ সষ্টম আৰু সক্ৰিয় হ'ল।

এইখিনিতে সূশান্ত সম্পৰ্কে এটা বিশেষ দিশৰ কথা উল্লেখ কৰি থোৱাটো নিতান্তই প্ৰসংগিক। আগতেই কোৱা হৈছে যে সূশান্ত ছাব-জুনিয়ৰ বা জুনিয়ৰ আদিত নেখেলাকৈ পোনছাট্টেই বাৰ্দ্দীয় বেডমিণ্টনৰ পুৰুষৰ পৰ্যায়ত অৱতীৰ্ণ হৈছে। ভাৰতত এইটো যথেষ্ট ব্যতিক্ৰমধৰ্মী কথা। সাধাৰণতে দেখা যায় যে পাছলৈ বাৰ্দ্দীয় স্তৰৰ পুৰুষৰ শাখাত সফলতা অৰ্জন কৰা প্ৰায় সকলো খেলুৱৈয়েই কিবা নহয় কিবা প্ৰকাৰে জুনিয়ৰ বা ছাব-জুনিয়ৰ স্তৰতেই ইয়াৰ পূৰ্বাভাস দাঙি ধৰে। সূশান্তৰ বাহিৰে সম্প্ৰতি আৰু মাত্ৰ দুজন খেলুৱৈৰহে নাম আমাৰ মনলৈ আহিছে; ইকবাল মেদাগী আৰু হৰজিৎ সিং। এই দুয়োজন খেলুৱৈয়েই পুৰুষ বিভাগত পদাৰ্পণ কৰাৰ আগলৈকে

বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ত কোনো সাফল্য অৰ্জন কৰিব পৰা নাছিল। কিন্তু পুৰুষৰ বিভাগলৈ উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাছত দুয়ো হৈ উঠিল বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ৰ দুজন দুৰ্ঘৰ খেলুৱৈ। ১৯৭২ চনত প্ৰথম বাৰ্দ্দীয় চেম্পিয়নৰ সন্মান দখল কৰি ১৯৮০ চনত ছৈয়দ মোদীৰ হাতত পৰাজিত হোৱালৈকে এই নবছৰীয়া ইতিহাসত প্ৰকাশ পাণ্ডুকানে মাত্ৰ আৰু এবাৰেই ভাৰতৰ মাটিত পৰাজয় বৰণ কৰিছিল আৰু সেয়া আছিল ১৯৭৪ চনত বোম্বাইৰ জিমখানা বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাত ইকবাল মেদাগীৰ বিৰুদ্ধে খেলোতে। ঠিক তেনেদৰে প্ৰকাশ পাণ্ডুকানৰ পিছত ভাৰতৰ বাৰ্দ্দীয় বেডমিণ্টনৰ একচ্ছত্ৰী সম্ৰাট ছৈয়দ মোদীক প্ৰতিখন প্ৰতিযোগিতাতেই তীব্ৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাৰ সোৱাদ দিছিল চেমনীয়া পৰ্যায়ত কোনো চিনচাব নৰখা হৰজিৎ সিঙে। প্ৰাক্তন বাৰ্দ্দীয় চেম্পিয়ন তথা 'পাৰাৰ গেম'ৰ এজন বিশিষ্ট খেলুৱৈ বিমল কুমাৰৰ প্ৰচণ্ড শক্তিসৰ্ব্ব্ব ক্ৰীড়াশৈলীও অধিকাংশ প্ৰতিযোগিতাত নিম্প্ৰভ হৈ পৰিছিল হৰজিৎ সিঙৰ নিখুঁত ক'ৰ্ট ক্ৰাফট, তীব্ৰ গতিবেগ আৰু অফুৰন্ত দমৰ প্ৰকাশত। কিন্তু সূশান্তৰ ব্যতিক্ৰমধৰ্মীতা ইকবাল, হৰজিৎতকৈ আৰু অধিক ব্যাপক। কাৰণ স্থান পাব পৰা ধৰণে সফল নহ'লেও ইকবাল বা হৰজিৎ প্ৰত্যেকেই জুনিয়ৰ পৰ্যায়ত বাৰ্দ্দীয় প্ৰতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু পুৰুষ বিভাগলৈ উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাছত দুয়োৰে আছিল বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ৰ মানৰ সৈতে নিবিড় পৰিচয়ৰ যোগে অৰ্জন কৰা ব্যাপক অভিজ্ঞতা। আনহাতে সূশান্তৰ বিশেষত্ব এইখিনিতেই যে তেওঁ পুৰুষ পৰ্যায়লৈ উন্নীত হোৱাৰ আগলৈকে বাৰ্দ্দীয় প্ৰতিযোগিতাত খেলাই নাছিল। প্ৰকৃত অৰ্থত প্ৰতিযোগিতামূলক বেডমিণ্টনত,—আনকি ৰাজ্যিক পৰ্যায়তো,—সূশান্ত অৱতীৰ্ণ হৈছিল তেওঁৰ বয়স ওঠৰ বছৰ পাৰ হোৱাৰ পাছতহে।

ইতিমধ্যেই কৈ অহা হৈছে যে সম্প্ৰতি দীপংকৰ অলিম্পিকত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ মনোনীত হোৱাটো বাৰ্দ্দীয়ৰ বেডমিণ্টনৰ দৃশ্যপট সম্বন্ধে ভূ-ৰাখোতা মহলৰ বাবে বৰ বেছি আচৰিত হ'বলগীয়া বা অপ্ৰত্যাশিত খবৰ নহয়। কাৰণ—যদিও এতিয়ালৈকে দীপংকৰে পুৰুষ বিভাগৰ বাৰ্দ্দীয় চেম্পিয়নশ্বিপৰ সন্মান অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই, তথাপি যোৱা দুবছৰ ধৰি দেশৰ অন্যান্য প্ৰায় সকলো শীৰ্ষস্থানীয় প্ৰতিযোগিতাত তেওঁৰ নিৰংকুশ প্ৰাধান্যই জাম সকলোকে ম্লান কৰিছে আৰু ভাৰতীয় বেডমিণ্টন সংস্থাৰ দ্বাৰা যোৱাৰ বছৰেকীয়া ৰেংকিং তালিকাত দীপংকৰে লাভ কৰিছে এক নম্বৰ স্থান। তদুপৰি শেহতীয়াকৈ আন্তৰ্জাতিক ক্ৰীড়াক্ষেত্ৰত, বিশেষকৈ ইউৰোপীয়ান ছাৰ্কিটৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহত তেওঁৰ কৃতিত্বৰ বাবে সচেতন ক্ৰীড়ামোদীয়ে আশা কৰিছিল যে আন্তৰ্জাতিক ক্ৰীড়াক্ষেত্ৰত এগৰাকী প্ৰতিভাসম্পন্ন খেলুৱৈ হিচাপে দীপংকৰে স্বীকৃতি লাভ কৰাৰ আৰু ততোধিক সাফল্যৰ বাবে সুযোগ পোৱাৰ এয়েই উপযুক্ত সময়।

এইখিনিতে এটা কথা উনুকিয়াই থোৱাটো বাৰ্দ্দীয় যে অলিম্পিকত অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ সুযোগ পোৱাটো এজন খেলুৱৈৰ বাবে কেৱল যে আবেগিক দিশৰ পৰাই গুৰুত্বপূৰ্ণ তেনে নহয়, এইটো আন্তৰ্জাতিক পৰ্যায়ৰ এটা স্বীকৃতি। কাৰণ থমাছ কাপ বা ডেভিছ কাপৰ ক্ষেত্ৰত যেনেকৈ দেশখনৰ বাৰ্দ্দীয় সংগঠনটোৱে নিৰ্বাচিত কৰি দিলেই এজন খেলুৱৈয়ে ইয়াত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে, অলিম্পিকৰ ক্ষেত্ৰত কিন্তু বাৰ্দ্দীয় সংগঠনৰ দ্বাৰা নিৰ্বাচিত হোৱাৰ পাছতো অলিম্পিকত অংশগ্ৰহণ কৰিবৰ বাবে বিশ্বস্তৰৰ শীৰ্ষতম সংগঠনটোৰ দ্বাৰা খেলুৱৈজনৰ নামটো অনুমোদিত হ'ব লাগে। আৰু এই অনুমোদনৰ ভিত্তি খেলুৱৈজনৰ দেশীয় প্ৰতিযোগিতাৰ ফলাফল নহয়, আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ পাৰদৰ্শিতাহে। গতিকে অলিম্পিকত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ সুযোগ পোৱাটোৱেই এটা ডাঙৰ আন্তৰ্জাতিক স্বীকৃতি।

দীপংকৰৰ খেলুৱৈ জীৱনৰ গ্ৰাফডাললৈ মন কৰিলে দেখা যায়,—১৯৮২-৮৩ চনৰ অতি উজ্জ্বল সম্ভাৱনাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে ৰাজ্যিক আৰু বাৰ্দ্দীয় বেডমিণ্টনৰ মঞ্চত পদাৰ্পণ কৰাৰ পাছত প্ৰায় তিনি বছৰমান তেওঁ আছিল আচৰিত ধৰণে নিস্তেজ। ১৯৮৩ চনত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত জুনিয়ৰ বাৰ্দ্দীয় বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাৰ দ্বাৰা জুনিয়ৰ শাখাৰ দ্বিমুকটৰ অধিকাৰী মন্য শৰ্মাৰ ডবলছ পাটনাৰ আছিল দীপংকৰ আৰু মাধুৰ্য-মন্য শৰ্মাৰ পিছতেই বাৰ্দ্দীয় মঞ্চৰ ছাব-জুনিয়ৰ শাখাত অসমৰ সাফল্যৰ ধ্বজাবাহক হিচাপে তেওঁকেই সকলোৱে ধৰি লৈছিল। কিন্তু সকলো দিশতে বাৰ্দ্দীয় ছাব-জুনিয়ৰ মানৰ সৈতে ফেৰ মাৰিব পৰা ধৰণে উপযুক্ততা থকা সত্ত্বেও দীপংকৰ তাৰ পাছৰ দুয়োখন নেশ্যনেলছত বিফল হ'ল আৰু ইতিমধ্যে বয়সৰ পিনৰ পৰা জুনিয়ৰ পৰ্যায়লৈ উন্নীত হোৱাত তেওঁ ভাৰতৰ ছাব-জুনিয়ৰ চেম্পিয়ন হ'ব নোৱাৰিলে।

কিন্তু জুনিয়ৰ পৰ্যায়লৈ উঠাৰ লগে-লগেই দীপংকৰে সম্পূৰ্ণ কৃতিত্বৰে মাধুৰ্যৰ সাফল্যৰ পদাংক অনুসৰণ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। সেই কাম কিন্তু তেওঁৰ বাবে বৰ সহজ নাছিল; কাৰণ—ছাব-জুনিয়ৰ পৰ্যায়ত তেওঁৰ ব্যৰ্থতা। পিছে দীপংকৰ অনন্য এইকাৰণেই যে সাধাৰণতে জুনিয়ৰ বা তাৰ পাছত অধিক সাফল্য আহিবৰ বাবে ভেটিস্বৰূপ বুলি বিবেচিত ছাব-জুনিয়ৰ শাখাত তেওঁৰ ব্যৰ্থতাই তেওঁক জুনিয়ৰ পৰ্যায়ত কোনো ধৰণেই প্ৰভাৱিত কৰিব নোৱাৰিলে। ১৯৮৭ চনৰ বাৰ্দ্দীয় বেডমিণ্টন প্ৰতিযোগিতাত দীপংকৰে পঞ্জাবৰ গৌৰৱ ভাট্টাৰক পৰাজিত কৰি জুনিয়ৰ বাৰ্দ্দীয় চেম্পিয়নৰ সন্মান আকৌ অসমলৈ লৈ আহিল। সেই ফাইনেল খেলখনৰ স্ক'ৰ আছিল ১৫-১, ১৫-৩। সম্ভৱতঃ আজিলৈকে বাৰ্দ্দীয় প্ৰতিযোগিতাৰ কোনো এখন ফাইনেল খেলেই ইমান বেছি একপক্ষীয় হোৱা নাই। উল্লেখযোগ্য যে দীপংকৰৰ সেই পাৰদৰ্শিতাত ভাৰতীয় বেডমিণ্টনৰ ধ্বংসৰ

প্ৰকাশ পাণ্ডুকান ইমান মুগ্ধ হৈছিল যে, সাধাৰণতে জুনিয়ৰ খেলুৱৈৰ প্ৰতিভা আৰু দক্ষতাৰ বিষয়ে মন্তব্য কৰাত যথেষ্ট হিচাপী আৰু সাৱধানী প্ৰকাশে একে আৰ্যবেই সাংবাদিকক কোছিল: "ভাৰতৰ বৰ্তমান আটাইতকৈ প্ৰতিভাসম্পন্ন তৰুণ খেলুৱৈজন হ'ল দীপংকৰ।"

সেয়াই আৰম্ভণি। আৰু সেয়া যে যথার্থতেই এক ব্যতিক্ৰমধৰ্মী আৰম্ভণি, সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই। দীপংকৰৰ এই সাফল্যই অসমৰ বেডমিণ্টনলৈ এক বিশিষ্ট বৰঙণি যোগালে। সেইটো হ'ল,—পুনৰ বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ত অসমৰ খেলুৱৈৰ খোপনি দুঢ় হোৱাটো। ইতিমধ্যে মাধুৰ্যই পুৰুষ-বিভাগত প্ৰবেশ কৰিছে আৰু এই বিভাগতেই বাৰ্দ্দীয় মঞ্চত কিবা এটা ডাঙৰ অঘটন ঘটাৰ বাবে সুযোগ আৰু সময়ৰ সন্ধানত বৈ আছে সূশান্ত। ফলত জুনিয়ৰ শাখাত অসমৰ আধিপত্য প্ৰায় নথকাৰেই। ঠিকে তেনে এক সন্ধিক্ষণতে দীপংকৰে জুনিয়ৰ চেম্পিয়ন হৈ ৰাজ্যখনৰ অসংখ্য চেমনীয়া খেলুৱৈৰ সমুখত পুনৰ এটা মডেল থিয় কৰালে। আগতেই কোৱা হৈছে—নতুন চাম খেলুৱৈৰ মাজৰ পৰা আৰু এজন চেম্পিয়ন তৈয়াৰ হোৱাত আৰু সাফল্যৰ আবেশ-উদ্দীপনাৰে পৰিপূৰ্ণ পৰিবেশটো অক্ষুণ্ণ কৰি ৰখাত এই মডেল কিমান গুৰুত্বপূৰ্ণ।

সৰুৰে পৰা দীপংকৰৰ খেলত দেখা গৈছিল একধৰণৰ শাস্ত্ৰসম্মত জ্যামিতিক বিন্যাস, যিটো দিশত তেওঁ মাধুৰ্যৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত। সুন্দৰ ওখ টছ, অগতানুগতিক ধৰণে সুলভ ছাৰ্ভিছ আৰু ক'ৰ্টৰ ভিতৰত অনায়াস অথচ সুনীয়ন্তিত গতি। প্ৰথম অৱস্থাত পিছে খেলটোৰ সূক্ষ্ম দিশসমূহ আয়ত্ত কৰাত দীপংকৰে যথেষ্ট সময় লৈছিল আৰু ফলত প্ৰথম চাৰিবছৰমান ষ্ট্ৰ'ক প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ খেলটো হৈ উঠিছিল ষ্ট্ৰিবি'ষ্টাইপড। সেই সময়ত যিকোনো এজন চতুৰ, বুদ্ধিসম্পন্ন খেলুৱৈৰ হাতত দীপংকৰ সহজে সংকটত পৰিছিল; কাৰণ তেওঁৰ ষ্ট্ৰ'ক প্ৰয়োগৰ ৰীতি, কৌশল আৰু ভংগিমা আছিল পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত। বেডমিণ্টন খেলত ষ্ট্ৰ'ক প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত দুটা কথা আছে। এটা হ'ল সমগ্ৰ খেলখনত শাস্ত্ৰসম্মতভাৱে নিখুঁত ষ্ট্ৰ'ক প্ৰয়োগ, আৰু আনটো হ'ল বেলিৰ মাজত বিপক্ষৰ স্থিতি, খেলখনৰ অৱস্থা আদিলৈ লক্ষ্য ৰাখি মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে এটা সিদ্ধান্ত লৈ শাস্ত্ৰসম্মত ষ্ট্ৰ'ককে কিছু পৰিশোধিত (improvised) ৰূপত প্ৰয়োগ কৰা। ই খেলখনলৈ আনে বৈচিত্ৰ্য (variation)। যেনে,—মিড ক'ৰ্টৰ পৰা স্পট জাম্প কৰি ক্ৰছ ক'ৰ্ট স্মেছ, নে'টত অকস্মাৎ টেপিং আদি। এই দ্বিতীয় দিশটোৰ পূৰ্ণ প্ৰকাশ দেখা যায় মাধুৰ্যৰ খেলত। প্ৰথমটো দিশৰ সুবিধা হ'ল,—শাৰীৰিকভাৱে উপযুক্ত সক্ষমতাহীন আৰু উচ্চপৰ্যায়ৰ বুদ্ধিমতাহীন খেলুৱৈৰ বাবে ই মাৰাত্মক। কিন্তু বাৰ্দ্দীয় পৰ্যায়ত কোৱাৰ্টাৰ ফাইনেল স্তৰৰ পাছত এনে ক্ৰটিপূৰ্ণ খেলুৱৈ সাধাৰণতে দেখা নাযায়। সুখৰ কথা যে

দীপংকৰে এই সত্যটো ঠিক সময়তে উপলব্ধি কৰিলে আৰু তেওঁৰ খেল বিভিন্ন বৈচিত্ৰ্যৰে সজাই তুলিলে। তেওঁৰ খেলত অন্তৰ্নিহিত শাস্ত্ৰসম্মত জ্যামিতিক বিন্যাস আৰু তাৰ সৈতে, নতুনকৈ যোগ দিয়া বৈচিত্ৰ্যময়তাৰ সমাহাৰত দেখা গ'ল এক অনন্য, স্বকীয় ক্ৰীড়াশৈলীৰ গৰাকী দীপংকৰ,—যি ভয়াবহ হৈ উঠিব পাৰে 'পাৰাৰ গেম' আৰু 'ষ্ট্ৰ'ক গেম' দুয়োধৰণৰ শৈলীৰ অনুগামী যি কোনো খেলুৱৈৰ বিৰুদ্ধে।

ইয়াৰ লগে-লগে দীপংকৰে গঢ়ি তুলিলে অতি উচ্চমানৰ শাৰীৰিক সক্ষমতা আৰু প্ৰচণ্ড পেশীৰ শক্তি। এই পেশীৰ শক্তিয়ে বেডমিণ্টনত প্ৰধানতঃ দুই ধৰণে ক্ৰিয়া কৰে: স্মেছৰ জোৰ আৰু স্থিতি শক্তি (endurance) বৃদ্ধি। শাৰীৰিক সক্ষমতা উন্নত কৰাৰ ফলত দীপংকৰৰ খেলৰ কেইটামান দিশ আপোনা-আপুনি উন্নীত হ'ল। ক'ৰ্টৰ ভিতৰত তেওঁৰ গতি আৰু ৰিফ্লেক্স যতিহীন হৈ উঠিল। আৰু আটাইতকৈ লেখতলবলগীয়া কথাটো হ'ল আগৰ দৰে ইকে-বিহকে মাৰ-ধৰ কৰি খেলা দীপংকৰৰ খেলত দেখা গ'ল এক নিয়ন্ত্ৰিত, পৰিমার্জিত আৰু ছন্দশীলতাৰ চাপ।

মাধুৰ্য, সূশান্ত আৰু দীপংকৰ,—এই তিনিওজনৰ খেলৰ পাৰ্থক্যনো কি? পাৰ্থক্য অতি সূক্ষ্ম। এই তিনিওজনে ইজনে সিজনৰ বিপক্ষে খেলি থাকোঁতে সেই পাৰ্থক্য উপলব্ধি কৰা বা বুজাটো বৰ টান নহয় যদিও তাক কোনো সূত্ৰৰে গাঁঠি লিখিত ৰূপত বুজোৱাটোহে যথেষ্ট টান। তথাপি কিছু সৰলীকৰণৰ সহায়েৰে ক'ব পাৰি যে তিনিওজনৰ খেলৰ ষ্ট্ৰ'কসমূহ যদি এটা এটাকৈ ফাইয়াই চোৱা হয়, তেন্তে দেখা যাব—সূশান্ত কিছু উন্নত। আনহাতে ক'ৰ্টত গতিবেগ, ৰিফ্লেক্স, ৰিকভাৰি আৰু খেলৰ ষ্টাইলৰ ডেৰিয়েশ্যনৰ পিনৰ পৰা মাধুৰ্য ওপৰত। আৰু দীপংকৰৰ বিশেষত্ব হ'ল খেলটোৰ প্ৰতিটো দিশৰ সুসম্ভৱ ফলত গঢ়ি তোলা এক দুৰ্লভ, নিপুণ সামগ্ৰিক ক্ৰীড়াশৈলী। আন এটা আনুষংগিক দিশতো দীপংকৰ আন দুজনতকৈ উন্নত:—সেয়া হ'ল তেওঁৰ মেচ টেম্পাৰামেণ্ট আৰু স্মাৰ্টিক শক্তিৰ দিশটো। খেলি থকা অৱস্থাত দীপংকৰৰ মুখখন বা চকুলৈ চাই ধৰিব নোৱাৰি তেওঁ গেমটোত বা খেলখনত আগবাঢ়ি আছে নে পিছ পৰি আছে।

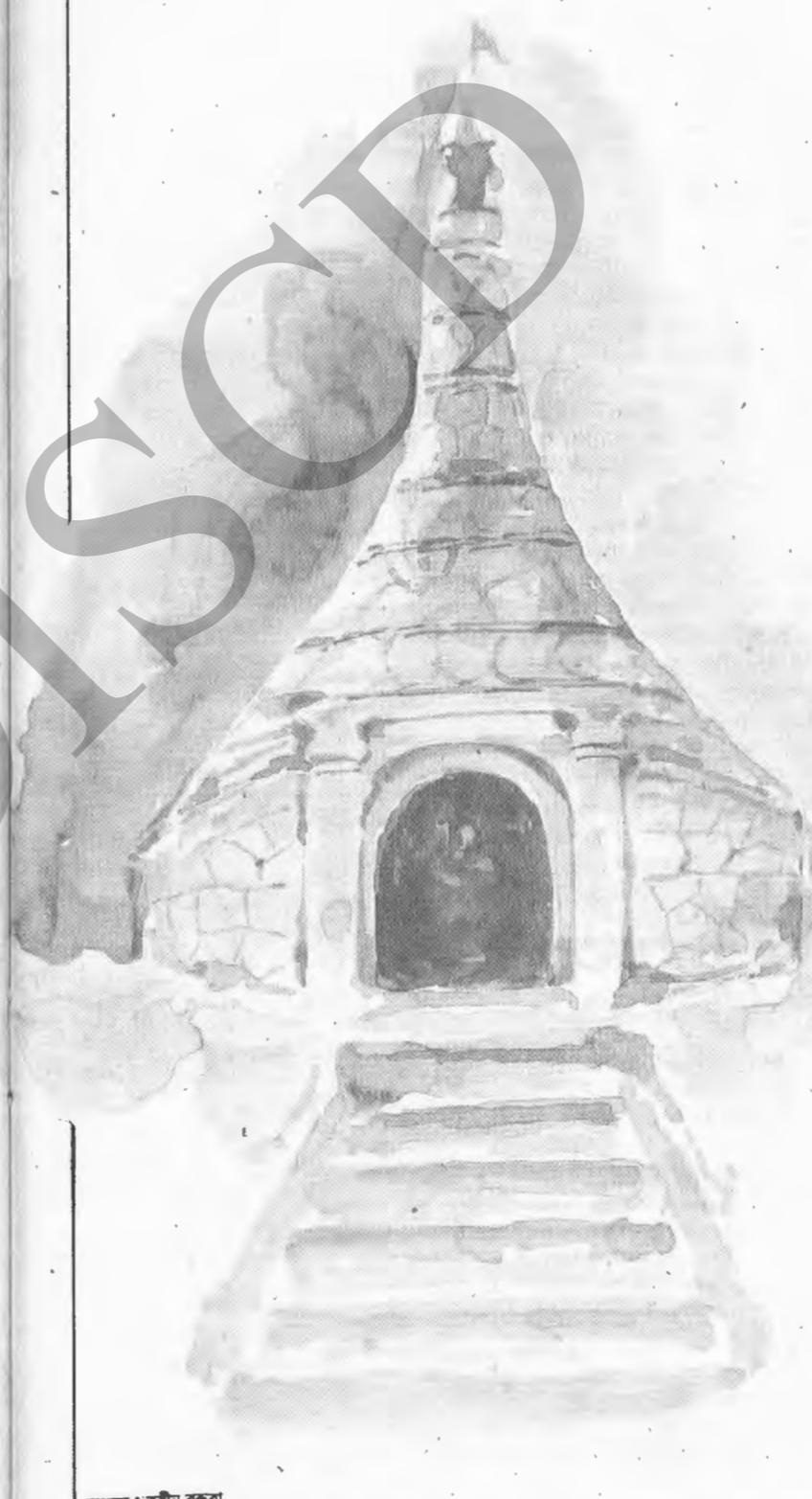
মনঃসংযোগ ক্ষমতাৰ দিশতো দীপংকৰে সূশান্ত আৰু মাধুৰ্যতকৈ সামগ্ৰিকভাৱে আগুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে। মাধুৰ্যৰ খেল আৰু মেজাজৰ মাজেৰে জিলিকি উঠে 'কিলিং ইনষ্টিংষ্ট' বোলা কথাষাৰৰ স্পষ্ট আভাস। কিন্তু প্ৰায়েই দেখা যায় যে স্মাৰ্টিক উত্তেজনা যথোচিতভাৱে দমাই ৰাখিব নোৱাৰাৰ ফলত তেওঁ কক্ষমেজাজী হৈ উঠে আৰু তেতিয়াই তেওঁৰ খেলতো আউল লগা আৰম্ভ হয় আৰু নিগেটিভ ষ্ট্ৰ'কৰ পৰিমাণ বাঢ়ি যায়। এনেকৈয়ে, বেছিভাগ ক্ষেত্ৰতেই, মাধুৰ্য হৈ পৰে উষ্ণ মেজাজ, ধৈৰ্যহীনতা আৰু স্মাৰ্টিক উত্তেজনাৰ বলি। ১৯৮৯ চনৰ বাৰ্দ্দীয় প্ৰতিযোগিতাত প্ৰকাশক হৰুৱা সূশান্তক

চেং

হীৰেন চৌধুৰী

পাটকাই পৰ্বতৰ পাদদেশত থকা 'ছকরাং' উপত্যকাৰ আকাশত বেলি লহিয়াবলৈ এতিয়াও বহুতো সময় বাকী আছে। বৰশীটো গছৰ গুৰিতে আউজাই থৈ চেঙে বিৰাট 'আকু' গছজোপাৰ মাটিৰ পৰা প্ৰায় দুই মানুহমান ওখত থকা বিছনাৰ নিচিনা ফেৰেঙণিটোত প্ৰতি দিনৰ দৰে আধা শোৱা অৱস্থাত জিৰাই আছে। গছডালৰ তলপ দুৰৈদিয়েই "নামচাও" বোলা পাহাৰী নৈখনৰ দৰে পোহৰত তিববিৰাই বৈ গৈ আছে। নৈখনত মাছ অজস্ৰ, বেচ ডাঙৰ ডাঙৰ। বেছিভাগেই 'শ্ৰে' মাছ। নৈখনৰ বুকুখন ডাঙৰ; সৰু, ঘূৰণীয়া-ঘূৰণীয়া, শেলুৱৈ গজা পিছল-পিছল শিলেৰে ভৰা। মাছবোৰে সেই শিলনিবোৰৰ মাজেৰে অকাই-পকাই ঘূৰি ফুৰে। খৰকালি নৈখনত পানী এককালৰ ওপৰ নাথাকেই। বাৰিষাহে ভয়ংকৰ শব্দেৰে দুই পাৰ ওপচাই পানী বৈ যায়। সেই তিনিমাহত মাছ মৰা প্ৰায় অসম্ভৱ। খৰকালি বৰশীত মঙহৰ টুকুৰা গাঠি দুৰৈলৈ দলিয়াই দিয়াৰ লগে-লগে খকুৰা 'শ্ৰে' মাছে টপৰকৈ মঙহৰে সৈতে বৰশী গিলি পেলায়। তাৰ পাছতহে আচল ধৈৰ্যৰ যুদ্ধ আৰম্ভ হয়। মাছে বৰশী গিলিয়েই বিজুলী সঞ্চাবে ছুটি মেলে। বৰশী বোৱাজনেও মাছৰ লগে-লগে নদীৰ পাৰে-পাৰে লৰ ধৰিব লাগে। নদীখনৰ পাৰতো শিলনি; গতিকে অসাৱধান হৈ মাছৰ লগে-লগে লৰ মাৰিলে শিলত উজুটি খাই পৰি হাত-ভৰি ভঙাৰ সম্ভাৱনা আছে। চেঙৰ কিন্তু সেই ভয় নাই। সি প্ৰায় সাত বছৰৰ পৰাই 'নামচাও'ত 'শ্ৰে' মাছ মাৰি আহিছে। তাক মাছ মাৰিবলৈ শিকাইছিল তাৰ নিচাদেৱক নগোৱে। আজিকালি সি বৰশীৰে মাছ মৰাতো এৰি দিছে। অৱশ্যে অভ্যাসবশতঃ বৰশীটো সি লগত লৈ আহে। সেইটো তাৰ কোনো কামতে নালাগে।

সি গছৰ পাতৰ ফাঁকেৰে আকাশলৈ এবাৰ জুমি চালে। আকাশত বেলিটো মুৰৰ

অংকন : ববীন বৰুৱা

প্ৰতিযোগিতাত বানাহ আপৰ সন্মান অৰ্জন কৰিছিল। থমাছ কাপৰ পাছত দীপংকৰ যায় ইউৰোপীয়ান ছাৰ্কিটৰ এলানি প্ৰতিযোগিতালৈ। সেই ভ্ৰমণত ছুইডিছ অ'পেন, ফ্ৰেঞ্চ অ'পেন আৰু অল ইংলেণ্ডৰ দৰে উচ্চ পৰ্যায়ৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহত তেওঁ কোৱালিফাইং ৰাউণ্ডৰ বাধা অতিক্ৰম কৰি মূল ৰাউণ্ডত অংশগ্ৰহণ কৰে আৰু যথেষ্ট কৃতিত্ব প্ৰদৰ্শন কৰে। তাৰ পাছত এপ্ৰিল মাহত তেওঁ কুৱালালামপুৰত অনুষ্ঠিত এছিয়ান বেডমিণ্টন কনফেডাৰেশ্যন (ABC) প্ৰতিযোগিতাত বিৰল পাৰদৰ্শিতাৰ পৰিচয় দিয়ে। ইয়াৰ লগে-লগেই দীপংকৰে আন্তৰ্জাতিক বেডমিণ্টন সংস্থাৰ দ্বাৰা ঘোষিত বেংকিঙৰ তালিকাত ৩৮তম স্থান লাভ কৰে। এ. বি. ছি.ৰ পাছতে ভিয়েনাত অনুষ্ঠিত অষ্ট্ৰিয়ান অ'পেনত ভাগ লবলৈ দীপংকৰ সাজু হৈছিল যদিও বসন্ত বাগৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হৈ তেওঁ গুৱাহাটীলৈ উভতি আহে আৰু তেতিয়াই ঘোষিত হয় বাৰ্ছিলোনা অলিম্পিকলৈ মনোনীত হোৱা ভাৰতীয় খেলুৱৈ তিনিজনৰ নাম। তিনি সপ্তাহ জিৰণিৰ অন্তত দীপংকৰে এতিয়া বাংগালোৰত চলি থকা অলিম্পিক প্ৰস্তুতি শিবিৰত অনুশীলন কৰি আছে।

সমুখত অলিম্পিক,—দি গ্ৰেটেট শ্ব' অন আৰ্থ। তাৰ পাছত কেৱল ভাৰতেই নহয়, বিশ্ব বেডমিণ্টনৰ বহল ক্ষেত্ৰখন হ'ব দীপংকৰৰ ৰণাংগণ। কিবা প্ৰকাৰে তেওঁ বিদেশলৈ, বিশেষকৈ ইউৰোপৰ কোনোবা এখন দেশলৈ, গৈ তাত নিগাৰ্জীকৈ থাকি বিশ্ব মানৱ সৈতে পাৰ্যমানে ঘনিষ্ঠ হ'বলৈ প্ৰচেষ্টা চলোৱাৰ সম্ভৱতঃ এইটোৱেই সময়। সপ্তৰ দশকৰ শেষভাগত ডেনমাৰ্কলৈ গৈ নিজৰ খেলৰ ৰেহৰূপ সম্পূৰ্ণভাৱে সলনি কৰি পেলোৱা প্ৰকাশ পাড়ুকানৰ উদাহৰণেই বোধহয় এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট। আমি বিশেষকৈ ইউৰোপীয় দেশৰ কথা উল্লেখ কৰাৰ কাৰণ হ'ল,— সম্প্ৰতি বিশ্ব বেডমিণ্টনত স্কিলৰ চৰ্চা ব্যাপক হাৰত সেই দেশবোৰতেই হয়। এছিয়াৰ দেশসমূহৰ, অৰ্থাৎ ইণ্ডোনেছিয়া, মালয়েছিয়া, চীন, জাপান আদিৰ খেলুৱৈসকল বৰ্তমান ফিটনেছ-কেন্দ্ৰিক বেডমিণ্টন লৈয়েই ব্যস্ত। অৱশ্যে ইও সঁচা যে এইজাতীয় ফিটনেছ চৰ্চাৰ সুফলো তেওঁলোকে পাইছে। সদ্যসমাপ্ত থমাছ কাপ আৰু উবেৰ কাপৰ ফলাফলেই তাৰ প্ৰমাণ। কিন্তু বিশ্ব পৰ্যায়ৰ ক্ৰীড়ানৈপুণ্য আৰু খেলটোৰ সুস্ফূৰ্তিসুস্কৃতি দিশবোৰ আয়ত্ত কৰাতো দীপংকৰৰ বাবে এতিয়া এই মুহূৰ্তত অতি প্ৰয়োজনীয়। ইউৰোপত থাকি ফিটনেছৰ সকলো যত্নই এজন খেলুৱৈয়ে লব পাৰে; কিন্তু এছিয়াত থাকি যথোপযুক্ত ধৰণে স্কিলৰ চৰ্চা কৰিব নোৱাৰে। তেনেহ'লে আজিও বিশ্ব বেডমিণ্টনত এছীয় খেলুৱৈৰ আধিপত্য ইমান বেছি কিয়? ৫-ইটোৱেই সম্প্ৰতি বেডমিণ্টন প্ৰেমীৰ বাবে আটাইতকৈ ৰহস্যময় বিষয়। হয়তো অদূৰ ভৱিষ্যতৰ কোনোবা এটা সুদিনত এই প্ৰশ্নৰ যথাযথ উত্তৰ বা ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিব সাম্প্ৰতিক কালৰ ভাৰতীয় বেডমিণ্টনৰ 'দি ম'ষ্ট কনছিষ্টেণ্ট ষ্টেয়াৰ' দীপংকৰ ভট্টাচাৰ্যই।

যাওক। হায়দৰাবাদৰ নেশ্যনেলছৰ ঠিক পাছতে, প্ৰায় এমাহৰ ভিতৰতে গোৱা, থানে (বোম্বাইৰ ওচৰত) আৰু বাংগালোৰৰ তিনিখন ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ আমন্ত্ৰণমূলক প্ৰতিযোগিতাত দীপংকৰে অনায়াসে ফাইনেলত পদাৰ্পণ কৰে আৰু তাৰে প্ৰথম দুখনত চূড়ান্ত বিজয়ীৰ সন্মান অৰ্জন কৰে। গোৱাৰ প্ৰতিযোগিতাৰ ফাইনেলত দীপংকৰৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী আছিল বিমল কুমাৰ আৰু থানেত তেওঁ পৰাজিত কৰিছিল হায়দৰাবাদ নেশ্যনেলছত চেম্পিয়নশ্বিপ অৰ্জন কৰা জৰ্জ থমাছক। বাংগালোৰত দীপংকৰ পৰাজিত হৈছিল ৰাজীৱ বাগ্গাৰ হাতত। প্ৰকৃত অৰ্থত সেইলানি প্ৰতিযোগিতাত এনে ব্যাপক হাৰত সাফল্য লাভ কৰাৰ পাছতেই ৰাষ্ট্ৰীয় বেডমিণ্টনৰ মানচিত্ৰত দীপংকৰৰ ভাবমূৰ্তি এক সম্পূৰ্ণপূৰ্ণ স্তৰলৈ উন্নীত হ'ল।

তাৰ পাছত আহিল আগষ্ট মাহত গুৱাহাটীৰ প্ৰতিযোগিতাখন—য'ত সমবেত হৈছিল ৰাজীৱ বাগ্গাৰ বাহিৰে দেশখনৰ আন প্ৰায় সকলো শীৰ্ষস্থানীয় খেলুৱৈ। সমগ্ৰ প্ৰতিযোগিতাখনতে কোনো এজন খেলুৱৈয়েই দীপংকৰৰ বিৰুদ্ধে দুয়োটা গেম যোগ কৰিও ১৫ পইণ্ট আৰ্জিব নোৱাৰিলে। ছেমিফাইনেলত যোৱাবাৰৰ ৰাষ্ট্ৰীয় চেম্পিয়ন জৰ্জ থমাছক দীপংকৰে পৰাজিত কৰে ১৫-১০, ১৫-৩ পইণ্টত আৰু ফাইনেলত প্ৰবীণ কুমাৰে প্ৰথমটো গেম ডিউছলৈ লৈ যাবলৈ সক্ষম হৈছিল (১৮-১৩) যদিও পাছৰ গেমটোত ৭-১ পইণ্টত পিছ পৰি বাকীখিনি নেখেলাকৈ পৰাজয় বৰণ কৰে। সন্দেহ নাই যে দীপংকৰৰ সেই জয়লাভ আছিল যথার্থতে এক নিৰংকুশ প্ৰাধান্যৰ চানেকি। সমসাময়িকভাৱে উত্তৰ প্ৰদেশৰ বেবিলিত অনুষ্ঠিত আৰু এখন সৰ্বভাৰতীয় প্ৰতিযোগিতাতো দীপংকৰে তেওঁৰ জয়যাত্ৰা অব্যাহত ৰাখিলে। এইদৰে ক্ৰমান্বয়ে সাফল্যৰ ধাৰাবাহিকতাৰ পিনৰ পৰা বছৰটোত তেওঁ এনে এটা অভিলেখ স্থাপন কৰিলে যে ১৯৯২ চনৰ মাদ্ৰাজ নেশ্যনেলছ আৰম্ভ হোৱাৰ আগেয়েই ৰাষ্ট্ৰখনৰ বেংকিঙত দীপংকৰ প্ৰথম হোৱাটো একপ্ৰকাৰ স্থিৰ হৈ গ'ল। অপ্ৰত্যাশিতভাৱে মাদ্ৰাজ নেশ্যনেলছৰ ফাইনেলত ৰাজীৱ বাগ্গাৰ হাতত পৰাজিত হোৱাৰ পাছতো বেংকিঙৰ তালিকাৰ শীৰ্ষত জিলিকিল দীপংকৰৰ নাম। তাৰ ঠিক পাছতে, জানুৱাৰি মাহত, বাংগালোৰত অনুষ্ঠিত সৰ্বভাৰতীয় প্ৰাইজমানি প্ৰতিযোগিতাত আকৌ দীপংকৰ চেম্পিয়ন হ'ল। এইবাৰ বানাহ আপ সুশাস্ত বৰা। এনেকৈয়ে দীপংকৰৰ সাফল্যৰ আভাৰে বৰ্ণঢাটা ৰূপেৰে শেষ হ'ল ৰাষ্ট্ৰীয় বেডমিণ্টনৰ ১৯৯১-৯২ বছৰটো।

এই বছৰৰ আৰম্ভণিতে প্ৰথম বাৰৰ বাবে দীপংকৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰুষ দলত অন্তৰ্ভুক্ত হ'ল। ফেব্ৰুৱাৰি মাহত হংকঙত অনুষ্ঠিত থমাছ কাপ প্ৰতিযোগিতাত দীপংকৰে ভাৰতীয় দলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। অৱশ্যে ইয়াৰ আগতে জুনীয়ৰ শাখাত থাকোঁতে তেওঁ হলেণ্ড, মস্কো আৰু জাকাৰ্টাত ভাৰতীয় চেম্ৰনীয়া দলৰ হৈ অংশগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু মস্কোৰ

ছেমিফাইনেলত পৰাজিত কৰি, ফাইনেলত বিমল কুমাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰথম গেম জিকি, দ্বিতীয় গেমত ১৪-১২ পইণ্টত আণ্ডৱাই থাকিও নিজৰ ছাৰ্ভিছ বাহিৰলৈ মাৰি পঠিওৱাৰ ফলত সেই গেমটো, খেলখন আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় চেম্পিয়নশ্বিপৰ সন্মানৰ পৰা মাধুৰ্য ৰক্ষিত হোৱা ঘটনাটো বোধহয় তেওঁৰ অধৈৰ্য মনোভাবৰ প্ৰত্যক্ষ উদাহৰণ বুলি ক'ব পাৰি। আনহাতে সুশাস্তৰ ক্ষেত্ৰত সেই 'কিলিং' ইনষ্টিংক্ট'ৰ যথেষ্ট অভাৱ দেখা যায়। অসম্ভৱ ধৈৰ্যশীল, ঠাণ্ডা মেজাজৰ সুশাস্তই খেলখনত বিপক্ষক থকা-সৰকা কৰি জিকাতকৈ খেলাৰ আনন্দ আহৰণ কৰি বা খেলখন খেলি উপভোগ কৰিহে ভাল পায় যেন ধাৰণা হয়। কাৰণ প্ৰায়েই দেখা যায় যে স্মেছ কৰি পইণ্টটো শেষ কৰিবলগীয়া সময়তো তেওঁ বেলিৰ প্ৰতিহে অধিক আসক্ত। ফলত যথোপযুক্ত শাৰীৰিক সক্ষমতাসম্পন্ন প্ৰতিপক্ষৰ বাবে বহুক্ষেত্ৰতেই সুশাস্তৰ বিৰুদ্ধে খেলখন পৰিশ্ৰমসাপেক্ষ হ'লেও কৌশলৰ দিশৰ পৰা সহজ-সৰল হৈ পৰে। এইখিনিতেই দীপংকৰৰ বৈশিষ্ট্য মন কৰিবলগীয়া। মাধুৰ্যৰ সমপৰ্যায়ৰ নহ'লেও প্ৰয়োজনীয় আক্ৰমণাত্মক মনোবৃত্তি দীপংকৰৰ আছে আৰু সেই আক্ৰমণৰ স্পৃহাক তেওঁ সুন্দৰভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে যথোচিত ধৈৰ্য আৰু ঠাণ্ডা মেজাজেৰে। ফলত দুটা অতি প্ৰধান দিশত দীপংকৰে আতিৰিক্ত সুবিধা লাভ কৰে: যেতিয়া যিটো ষ্ট্ৰ'ক খেলিব লাগে অৱধাৰিতভাৱে সেইটো খেলাৰ স্বাভাৱিক প্ৰণয়তা আৰু নিগেটিভ ষ্ট্ৰ'ক প্ৰয়োগৰ প্ৰণয়তা।

তদুপৰি আন দুটা দিশতো দীপংকৰে মাধুৰ্যক অতিক্ৰম কৰিছে। প্ৰথমটো হ'ল বিপক্ষৰ ক'ৰ্টৰ একেবাৰে চুক কেইটা ব্যৱহাৰ কৰাত তেওঁৰ সহজাত দক্ষতা। দীপংকৰৰ খেলটো মূলতঃ অ'পেনিং ষ্টাইলৰ। ওখ ছাৰ্ভিছ আৰু টছেৰে তেওঁ পইণ্টটোৰ বাবে যুঁজখন মুকলি কৰি খেলে। আনহাতে মাধুৰ্যৰ খেলটো সম্পূৰ্ণ ফিনিষ্টিং ষ্টাইলৰ। গতিকে বেছি সময় ছাটল-ককটো মাধুৰ্যই ওপৰত নাৰাখে আৰু ফলত তেওঁ প্ৰতিপক্ষক ক'ৰ্টৰ চুকলৈ ঠেলি লৈ যোৱাত মনোনিবেশ কৰিবৰ বাবে বেছি সময় আৰু ষ্ট্ৰ'ক খৰচ নকৰে। কিন্তু দীপংকৰক প্ৰায়েই যত্নবান হোৱা দেখা যায় প্ৰতিপক্ষক চাৰিওটা চুকলৈ লৈ যোৱাত আৰু তাৰ পাছত সেই চুককেইটাৰ পৰা উভতি অহা প্ৰতিপক্ষৰ দুৰ্বল ৰিটাৰ্নবোৰৰ পূৰ্ণ সুযোগ গ্ৰহণ কৰাত। সম্ভৱতঃ সেইবাবেই দীপংকৰৰ খেলটো তুলনামূলকভাৱে অধিক এফেক্টিভ। আৰু দ্বিতীয়টো হ'ল দীপংকৰৰ দৈহিক উচ্চতা।

যোৱা ডেৰ বছৰমানজৰি ৰাষ্ট্ৰীয় বেডমিণ্টনৰ প্ৰতিযোগিতামূলক ক্ষেত্ৰত দীপংকৰৰ একাধিপত্যত্যাখিনি এবাৰ ফ'হিয়াই চালেই সম্প্ৰতি ভাৰতৰ আনকেইগৰাকী শীৰ্ষস্থানীয় খেলুৱৈ আৰু দীপংকৰৰ মাজত থকা সাফল্য আৰু পাৰদৰ্শিতাৰ পাৰ্থক্যখিনি স্পষ্টভাৱে জিলিকি উঠে। ১৯৯১ চনৰ প্ৰথমভাগত অনুষ্ঠিত হোৱা হায়দৰাবাদৰ ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰতিযোগিতাৰ পাছৰ পৰাই ধৰা

ওপৰৰ পৰা পশ্চিমলৈ বুলি প্ৰায় চাৰিখোজ আগবাঢ়িলেই। 'শ্ৰে' মাছে ভুমুকি মাৰিবৰ সময় হৈছেই। চেঙে ফেৰেঙণিটোত ভালকৈ বহি ধনুখন জুকিয়াই ললে। কাঁড় তাৰ হাতত তিনিপাট আছে। তিনিও পাটেই লোহাৰ। আগকিটা বঁৰশীৰ দৰে; চামুৰাইৰ দৰে চোকা। কাঁড়কেইপাতৰ নেজত 'নে' হৰিণীৰ নাড়ীৰে পকোৱা দীঘল-দীঘল বহী লগোৱা আছে। বহীকিডালো বেলেগ-বেলেগ তিনিডাল মোটা-মোটা ডালত বন্ধা। চেঙে ধনুখনত কাঁড় এপাত জুৰি কাঁড়ৰ নেজত বন্ধা নাড়ীৰ বহীডাল ক'তো পাক নোখোৱাকৈ সজাই লৈ, গছৰ ডালত ভালকৈ আউজি এক মনে 'শ্ৰে' মাছ চোৱাত লাগিল। ভালেমান সময় বাট চোৱাৰ পাছতো ডাঙৰ 'শ্ৰে' মাছ পানীৰে নবগোৱা দেখি সি মনে-মনে আচৰিত হ'ল। মাছ অৱশ্যে পাৰ হৈছে। ভালেমান সৰু-সৰু 'শ্ৰে' পোৱালিয়ে মিছাকৈয়ে পানীত লুকাভাকু খেলি-খেলি তাক জোকাই-জোকাই গুচি গৈছেগৈ। কিন্তু ডাঙৰ এটাৰো কোনো গুংসূত্ৰ নাই। সময় ভালেখিনি পাৰ হৈ গ'ল বুলি সি পাতৰ সুকুণ্ডাৰে আকৌ বেলিটোলে ভুমুকি মাৰি চালে। তাৰ নিজৰেই হাঁহি উঠি গ'ল। বেলিটোৱে মাত্ৰ আৰু তিনিখোজহে আগবাঢ়িছে। এতিয়াও অস্ততঃ আৰু পাঁচ খোজ আগবাঢ়িবলৈ আছে।

সঁচায় 'শ্ৰে' মাছ মৰাত তাৰ একেবাৰে ধৈৰ্য নাই। অথচ জীৱনৰ প্ৰতিটো কামতে তাৰ ধৈৰ্য আছে। মনত থকাৰে পৰা তাক তাৰ নিচাদেৱকৈ ধৈৰ্য বঢ়াবৰ বাবে অজ্ঞ শিক্ষা দি আহিছে। পুৱা বেলি ওলোৱাৰ পৰা বেলি মাৰ যোৱালৈকে নিচাদেৱকৈ তাক বেলিলৈ মুখ কৰি দিনৰ দিনটো প্ৰচণ্ড ৰ'দত একে ঠাইতে বহুৱাই থৈছে। ক'তো, কাহানিওতো তাৰ আমনি লগা নাই। পদ্মাসনত বহি সি কত-বাতি প্ৰাণায়াম কৰি উজাগৰে কটাইছে, কেতিয়াওতো তাৰ ধৈৰ্য হেৰোৱা নাই।

নিচাদেৱকৰ লগত চামুৰাইৰে যুজি-যুজি সি হয়তো ভাগৰি পৰিছে; কিন্তু সি সজাগতা হেৰুৱায় নাই। অথচ 'শ্ৰে' মাছে অলপ পলম কৰিলেই তাৰ ধৈৰ্যচ্যুতি ঘটি যায়। সি মনে-মনে হিচাপ কৰি চালে; —সাত বছৰ বয়সৰ পৰা আজি তাৰ একুৰি দুবছৰ বয়সলৈকে, অৰ্থাৎ পোন্ধৰ বছৰে মাছ মাৰিও তাৰ সংযমৰ একো উন্নতি হোৱা নাই। সি নদীখনৰ সিপাৰলৈ চাই পঠিয়ালে। নদীৰ সিপাৰৰ পৰাই আৰম্ভ হৈছে অটব্য অৰণ্য। হিংস্ৰ জন্তু-জানোৱাৰেৰে ভৰা, বেলিৰ পোহৰ সৰকিব নোৱৰা ডাঠ হাবিখন শেষ হৈছেগৈ নীলা আকাশত ভেজা দি বৈ থকা পাটকাই পৰ্বতখনত। সৰুতে পাটকাই পৰ্বতখন সি কেইবাবাৰো নিচাদেৱকৰ লগত বা অকলে-অকলে বগাইছে। পাহাৰৰ টিঙত উঠি সিটো পাৰলৈ বহুপৰ চাই-চায়ো জংগলৰ বাহিৰে সি কাহানিও একো দেখা নাই। তাৰ মনত সদায় ভাব হৈছে,—পাটকাই পৰ্বতখনেই পৃথিৱীৰ প্ৰায় শেষ, আৰু সিফালে যি ডৰা হাবি আছে সেই হাবিডৰাই পৃথিৱীৰ শেষ হাবি। সি পাটকাই পাহাৰৰ সিপাৰে আৰু কি আছে জানিবৰ বাবে চোমদেৱৰ মন্দিৰৰ বুঢ়া

দেওধাইজনক সুধি, সেই একোটা উত্তৰেই পাই আহিছে; —সেই হাবিডৰাই শেষ। কিন্তু তাৰ নিচাদেৱকৰ মতে হাবিডৰাৰ সিফালেও আৰু নিশ্চয় কিবা আছেই; কাৰণ ভংগৱান তথাগতৰ সৃজনৰ কথা মনুষ্যৰ ভাবি অস্ত কৰাৰ ক্ষমতা নাই।

নিচাদেৱকৰ কথা তাৰ মানত শিলৰ বেথা বুলিয়েই সি বিশ্বাস কৰিব খুজিলেও তাৰ কিন্তু স্বৰূপতে বিশ্বাস নহয়। কিন্তু পাছলৈ সি নিজেই প্ৰমাণ পালে যে পাটকাইৰ সিপাৰেও পৃথিৱী এখন আছে। মানুহ আছে। সকলো আছে। তাৰ মনত আছে—এবাৰ সি পাটকাই পৰ্বতৰ টিঙত থিয় হৈ নিচাদেৱকক কৈছিল যে পাটকাই পৰ্বতটোৱেই পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ওখ ঠাই, পাহাৰতকৈ ওখত আছে ডাৱৰ আৰু ডাৱৰৰ ওপৰত আকাশ। তেওঁ ডাৱৰ আৰু আকাশৰ মাজতেই স্বৰ্গখন আছে নেকি? তাৰ প্ৰশ্ন শুনি নিচাদেৱক মিতিকিয়া হাঁহি এটা মাৰি তাকেই ওলোটাই প্ৰশ্ন কৰিছিল,—ডাৱৰবোৰতো বতাহে উৰুৱাই নিয়ে; তেতিয়া দেখোন আকাশখন সম্পূৰ্ণকৈ ওলাই পৰে; তেতিয়া ডাৱৰ আৰু আকাশখনৰ মাজত থকা স্বৰ্গখন ক'লৈ যায়? প্ৰশ্নটো শুনি সি বিমোৰত পৰি ভবা-গুণা কৰিবলৈ লওঁতেই নিচাদেৱক তাৰ ভাবনাৰ শিকলিডাল ছিঙি তাক কৈছিল, “ওন চেং, এই পাটকাই পৰ্বতখনেই পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ওখ ঠাই নহয়। পাটকাই পৰ্বততকৈও দুগুণ ওখ পাহাৰ উত্তৰে আছে। নাম হ'ল হিমালয়। সেইটো সদায়ে বৰফেৰে ঢকা থাকে। আকাশৰ ডাৱৰবোৰো তাত, হিমালয়ৰ মুৰৰ ওপৰত নাথাকি হিমালয়ৰ বুকুত মালা হৈ থাকে।”

কথাবোৰ শুনি সি ইমান আচৰিত হৈছিল যে কথমপিহে থৰ হেৰুৱাই পাটকাই পাহাৰৰ পৰা বাগৰি পৰা নাছিল। কোনোমতে কঁপা-কঁপা মাতৰে সি নিচাদেৱকক সুধিছিল, “আ... আপুনি কেনেকৈ জানিলে?”

নিচাদেৱক আকৌ মিতিকিয়া হাঁহি এটা মাৰি কৈছিল, “কাৰণ প্ৰথমে মই মোৰ নিষ্পন্ন দেশৰ পৰা আহি চীনদেশত আছিলোহি। চীনদেশৰ পৰা নানান পাহাৰী দেশ বগাই মুংবি-মুংবাম, মুংমিত-কুপকিং হৈ এই মাউলুং দেশলৈ আহোঁতে মই হিমালয়খন বগাই পাৰ হৈ আহিছিলো।”

চেং একেবাৰে স্তব্ধ হৈ গৈছিল।

চেঙে আকৌ নদীলৈ চকু দিলে। নাই সমগ্ৰ এতিয়াও হোৱা নাই। তাৰ চকু গ'ল নদীৰ সিপাৰৰ ডাঠ হাবিডৰালৈ। হাবিৰ বাঁওকাষে হাবিলৈ সোমোৱা এটা লুংলুঙীয়া বাটৰ চিন আছে। সি জানে সেই বাটেদিয়েই তাৰ নিচাদেৱক হাবিৰ পৰা ওলাই আহিব, আৰু নিচাদেৱক ওলাই অহাৰ লগে-লগে, ডাঙৰ-ডাঙৰ 'শ্ৰে' মাছে নদীৰ বুকুত বিহাৰ কৰিবলৈ লব। এইটো কথা জানিও, তাৰ নিজৰ ধৈৰ্যহীনতাৰ বাবে কথোটো পাহাৰি অস্থিৰ হৈ পৰে।

ধৈৰ্য তাৰ আছে। নিচাদেৱকৈ ধৈৰ্য বোলা বস্তুটো তাৰ হাড়-হিমজুৰে সুমুৱাই দিছে। তাক তেওঁ একে লেথাৰিয়ে পুৱা বেলি ওলোৱাৰ পৰা বেলি মুৰ পোৱালৈকে হাবিৰ

মাজে-মাজে, খলা-বমা বাটেৰে, পিঠিত গধুৰ-গধুৰ শিল ভৰোৱা মোনা বান্ধি বিজুলী সঞ্চাৰে আৰু নিঃশব্দে লৰিবলৈ দিছে। অকাতৰে সি লৰিছেও, কিন্তু আমনিতো তাৰ কাহানিও লগা নাই। নিচাদেৱক লাহে-লাহে একৰ পৰা গণিবলৈ লওঁতেই সি প্ৰকাশ ওখ 'মাং' গছৰ আগলৈকে বগাই, এশ গণি শেষ কৰাৰ আগতে মাটিত নামিছেহি। কিন্তু কেৱল এজোপা গছতেইতো নহয়, অস্ততঃ আঠ-দহজোপা গছ একেলগাৰিয়ে বগায়ো তাৰ মনলৈ আমনিৰ কথা অহাই নাই। একে উশাহে সি লাহে-লাহে দুশলৈকে গণি পানীৰ তলত বুৰ মাৰি আছে। প্ৰাণায়ামৰ জোৰত সি পাঁচশলৈকে গণিও পানীৰ তলত বুৰ মাৰি থাকিব পাৰে; কিন্তু তাৰ নিচাদেৱকৰ নিষেধ আছে,—আৰু সৰহপৰ পানীৰ তলত থাকিলে মগজুলৈ উশাহ নোযোৱাৰ কাৰণে তাৰ মগজুৰ বিকৃতি হ'ব পাৰে বুলি। পানীত গজা 'কাও' ফুলৰ ঠাৰি মুখত লৈ সেই ঠাৰিৰ মাজেৰে মুখেৰে উশাহ লৈ সি পুৱাৰে পৰা বেলি লহিওৱালৈকে পানীৰ তলত বুৰ মাৰি আছে। ক'তো, সিতো কাহানিও অসহনীয় হোৱাৰ কাৰণে ওলাই অহাৰ কথা ভবা নাই। তদুপৰি তাৰ জীৱনত যিটো ঘটনা ঘটি গৈছিল, যিটোৰ কথা মনত পৰিলে আজিও তাৰ গাৰ নোম শিয়ৰি উঠে, সেইটোতো তাৰ জীৱনৰ চূড়ান্ত ধৈৰ্যৰ পৰীক্ষা আছিল। সেইটোৰ ফলাফল আছিল জীৱন নাইবা সাক্ষাৎ মৃত্যু।

আজি প্ৰায় তিনি বছৰৰ আগৰ কথা। বৌদ্ধ পূৰ্ণিমাৰ আগদিনা তাৰ নিচাদেৱকৈ তাক কৈছিল, “চেং, কাইলৈ বৌদ্ধ পূৰ্ণিমা। তথাগত মহাপ্ৰভুৰ ছশ পঞ্চাছ বছৰীয়া জন্ম-জয়ন্তী। কাইলৈ মই চলপুৱাতে তথাগতৰ পোগোদালৈ গৈ দিনে-ৰাতিয়ে তথাগতৰ উপাসনা কৰিম। তয়ো মোৰ লগতে ওলাবি। দিনে-ৰাতিয়ে আমি তাতে থাকিম। কিন্তু তইতো তথাগতৰ ভক্ত নহৰ; গতিকে তই ধনু-কাঁড় আদি লৈ ওলাবি। ওচৰে-পাজৰে খেলি-মেলি থাকিবি। তাতে বান্ধি-মেলি খাবি। কি হ'ল? যাবিনে?”

চেঙৰ সঁচাকৈয়ে তথাগতৰ প্ৰতি ভক্তি নাই। চোমদেৱলৈকো নাই। কিন্তু দুয়োৰে প্ৰতি অজানা ভয় এটা তাৰ মনত সদায় আছে। তাৰ যাবৰ মন নাথাকিলেও সি জীৱনত কাহানিও নিচাদেৱকৰ কথা পেলাব নোৱাৰে বাবেই যাব বুলি থিৰ কৰি বস্তু-বাহানি গোটোৱাত লাগিল। বস্তু মানে ভাত বহোৱা তামৰ টেকেলি এটা, লোণৰ লদা এটা, চাউল এসোপা, হাড়-কঁপোৱা জাৰত বাতি গাত লবলৈ ভালুকৰ নোমৰ থঙা এখন। টেকেলিটোত তিনি কটা চাউল অৰ্থাৎ তিনিটা মানুহৰ ভাত এবাৰতে বহাব পাৰি; পিছে বলাী মানুহ কাৰণে সেইখিনি ভাতে নিচাদেৱক আৰু তাক কোনোমতে আঁচিবহে। নিচাদেৱকতো দিনে-ৰাতিয়ে অনাহাৰে-অনিদ্ৰাই পূজাতে থাকিব; গতিকে তেওঁৰ পেটৰ ভাত আৰু গাৰ থঙাৰ প্ৰশ্নই নুঠে। গতিকে তাৰ বাবে বাকী থাকিল মঙহ। হাবিততো মঙহৰ অভাৱেই নাই! কিবা এটা মাৰি জুইত সেকি ললেই

হ'ল। আজিৰ দৰে তেতিয়া সিহঁতৰ বাং কুকুৰো নাছিল।

আজিকালি অৱশ্যে সিহঁতৰ পাঁচোটাকৈ বাংকুকুৰ আছে। বাংকুকুৰ সাধাৰণতে সাংঘাতিক বনৰীয়া। সিহঁতে হাবিত জাক পাতি ঘূৰি ফুৰে আৰু পছ আদি নিৰীহ প্ৰাণীক একগোট হৈ চাৰিওফালৰ পৰা আক্ৰমণ কৰি, সিহঁতৰ গা চোকা দাঁতেৰে চিৰাচিৰকৈ ফালি, হত্যা কৰি নিজৰ ভিতৰতে যুজ-বাগৰ কৰি খাই পেলায়। সিহঁতৰ বাংকুকুৰ কেইটা অৱশ্যে আধা বনৰীয়া। তাক, নিচাদেৱক আৰু অকণমান সাত বছৰীয়া বাজকোঁৱৰ চিউকৰ বাহিৰে আন মানুহক পালে সিহঁতে চিৰাচিৰ কৈ পেলাব।

বাজকোঁৱৰ চিউক বা চুকাফা সম্বন্ধত তাৰ নাতিয়েই হয়। চিউকে প্ৰায় পাঁচবছৰ বয়সৰ পৰাই বাংকুকুৰকেইটাৰ লগত বাগৰা-বাগৰি কৰি উমলি আহিছে। তেতিয়া পোৱালিকেইটাও নিচেই কুমলীয়া আছিল। বাং কুকুৰকেইটাৰ নাম হ'ল ঠংলী, ওংৰী, কাবাং, নোবাং আৰু পিকং। ইহঁতৰ ভিতৰত ঠংলী আৰু ওংৰী গাভিনী হৈ আছে, আৰু দুমাহ মানৰ ভিতৰতে চোমদেৱে কৰিলে পোৱালি দিব লাগে। এই বাং কুকুৰকেইটা পোৱাৰো এটা কাহিনী আছে। দুবছৰৰ আগতে নিচাদেৱকৰ পোগোদাটোৰ কাণতে এজনী কুকুৰণীয়ে আহি পাঁচোটো পোৱালি দিছিলহি। নিচাদেৱকৈ মৰম কৰি কুকুৰজনীক দুয়োবেলা কেঁচা মঙহ খুৱাইছিল। স্বাভাৱিকতে দুয়োৰে মনত মৰমৰ ভাব এটা উপজিছিল। এদিন নিচাদেৱকৈ পোগোদালৈ গৈ দেখে— সাংঘাতিক ঘটনা। কুকুৰ পোৱালিকেইটা খাবলৈ অহা তিনিটা হায়েনাৰ লগত পেটৰ পোৱালিকেইটা বচাবলৈ দুৰ্বল কুকুৰজনীয়ে অকলে তয়াময়া যুজ কৰি ভাগৰি পৰিছে। নিচাদেৱকৈ দেখিয়েই 'বুছিদান'ৰ ভয়ংকৰ চিঞৰ এটা মাৰি, চকুৰ পচাৰতে হায়েনা-কেইটাক টুকুৰা-টুকুৰ কৰি পেলালে যদিও কুকুৰজনীক বচাব নোৱাৰিলে। উপায় নাপাই তেওঁ টোপোলা বান্ধি পোৱালি কেইটাকে ঘৰলৈ লৈ আহিল। সেই সময়ত পোৱালিকেইটাৰ চকু ফুটাই নাছিল। তেতিয়াৰ পৰা নিচাদেৱক আৰু চেঙে মিলি কপাহৰ টুকুৰা গাখীৰত তিয়াই পোৱালি কেইটাক চুপি-চুপি খাবলৈ দিছিল। তেওঁলোকে তেনেকৈ সিহঁত কেইটাক তুলিলে। প্ৰথমবাৰ গাখীৰ খুৱাওঁতে নিচাদেৱকৈ চেঙেলৈ চাই বহস্যময় মিতিকিয়া হাঁহি এটা মাৰি কৈছিল, “তোকো মই এনেকৈ গাখীৰ চুপাই-চুপাই তুলিছিলো।” কথটো শুনি চেং অতি আচৰিত আৰু অভিভূত হৈ পৰিছিল। সেই পোৱালিকেইটা অহাৰ দিনৰে পৰা সিহঁত চিউকৰ খেলৰ লগৰী হ'ল।

বৌদ্ধ পূৰ্ণিমাৰ দিনা টালি-টোপোলা বান্ধি নিচাদেৱকৰ সৈতে চেং ওলাল। অস্ত-শস্ত্ৰৰ ভিতৰত দুয়োৰে বাঁও-কঁকালত দীঘল-দীঘল 'কাটানো' (ভৰোৱাল), সোঁফালে চুটি-চুটি ৱাকী জাৰ্চী (ভৰোৱাল)। এই দুইখনকে একেলগে 'দাইপো' বোলা হয়। সৌকান্ধত

'ক্ৰাং' হৰিণৰ শিঙেৰে সজা ধনু, বাঁও কান্ধত কাঁড়ৰ টোম। চেঙৰ হাতত দীঘল 'হোকো' (যাটী) এপাত। নিচাদেৱকৰ হাতত যাটী নাই; কেৱল চাকা আদি পূজাৰ সৰঞ্জাম। আৰু দুয়োৰে হাতত লুকাই আছে মাৰাণ্যক 'নিষ্পনী' যুগুৎসুৰ কৌশলসমূহ।

হাবিৰ মাজে-মাজে গৈ সিহঁতে নিচাদেৱকৰ পোগোদাটো পালেগৈ। পোগোদাটো নিচাদেৱকৈ নিজ হাতে সজা। কোনো কাৰুকাৰ্য নাই যদিও চটা-চটা শিলেৰে সজা, এটা মানুহৰ সমান ওখ ধুনীয়া মাৰ্জিত পোগোদা। নিচাদেৱকৈ সেইটো সাজিছিল চেঙৰ জন্মৰ প্ৰায় দহ বছৰৰ আগতে। ওচৰে-পাজৰে পৰি থকা ডাঙৰ-ডাঙৰ শিলবোৰৰ পৰা চটা-চটাকৈ টুকুৰা কাটি উলিয়াই খাজে-খাজে সুন্দৰকৈ সজাই পেগোদাটো সাজোঁতে নিচাদেৱকৰ পাঁচ বছৰৰো ওপৰ সময় লাগিছিল। পোগোদাটো সজা হৈছিল এটা প্ৰকাণ্ড শিলৰ ওপৰত। সেইটোৰ গৰ্ভগৃহত আছিল তথাগত বুদ্ধৰ এবিগেত ওখ, সোণৰ মূৰ্তি এটা। সেইটো নিচাদেৱকৈ 'নিষ্পন'ৰ পৰা আহোঁতেই বুকুত বান্ধি লৈ আহিছিল। মূৰ্তিটোৰ সোঁমা মিতিকিয়া হাঁহিটোৱে চেঙৰ প্ৰাণত সদায় এটা অদ্ভুত অনুভূতি জগাইছিল। কিবা ধৰণৰ যেন ভয়-ভক্তি সংমিশ্ৰিত ভাব এটা! মূৰ্তিটোৰ সন্মুখতে এটা হাতেৰে কটা শিলৰ খোৰোঙত এদম কপাহত 'পুন' গছৰ গুটিৰ তেল ঢালি জ্বলোৱা জুইকুৰা কাহানিও নুনুমায়। সেই জুইকুৰাৰ শিখাত তথাগতৰ মুখখন বহস্যময়ভাৱে অনবৰত তিৰবিৰাই থাকে।

চেঙে সকলো অস্ত-শস্ত্ৰ সোলোকাই থৈ বুদ্ধক সাষ্টাংগে সেৱা জনালে। তাৰ পাছত পুনৰ অস্ত-শস্ত্ৰ সামৰি লৈ, ধ্যানত বহিবলৈ লোৱা নিচাদেৱকক মাত নলগোৱাকৈয়ে জংগলৰ ফালে আগবাঢ়িল। সিহঁত ঘৰৰ পৰা ওলাই আহিছিল ৰাতিৰ আকাশত তৰাই তিৰবিৰাই থাকোঁতেই। এতিয়া সূৰ্যদেৱে সাৰ পাই লৰালৰিকৈ গা-পা খুই নিজৰ দৈনন্দিন কাম পৃথিৱী প্ৰদক্ষিণৰ বাবে সাজু হৈছেহে মাথোন, ভালকৈ আকাশত দেখা দিয়াই নাই। চেঙৰ মহা চিন্তা লাগিল। দিনৰ দিনটো কি কৰা যায়। চিকাৰ হয়তো কৰিব পাৰি; কিন্তু অনাহকত জীৱ বধ কৰাটো তাৰ নৈতিকতাৰ বাহিৰত। ভাবি-চিন্তি সি আকৌ আকাশলৈ চালে। সূৰ্য যেন সেই আগৰ ঠাইতে। তাৰ মানে আজি তাৰ একো কৰিবলৈ নাই বাবে সময়ো তাৰ বাবে স্তব্ধ হৈ গ'ল। এনেতে তাৰ চকুত পৰিল পাটকাই পৰ্বতমালা। মুহূৰ্ততে সি থিৰাং কৰি পেলালে,—সি পাটকাই বগাই পাৰ হৈ সিটো পাৰে চাই আহিব। ভোক লাগিলে বাটত বান্ধি খাবলৈ চাউল আৰু তামৰ টেকেলিটো লোৱাৰ কথা ভাবি সি নিজেই নিৰস্ত হ'ল। আজি তথাগতৰ জন্মদিন। নিচাদেৱক লঘোনে থাকিব। আৰু নিচাদেৱকৈ দিয়া—সকলো দৈহিক পৰিশ্ৰম কৰিও দুদিন-দুদিনা দুৰ্বল নোহোৱাকৈ লঘোনে থকাৰ শিক্ষাৰ বলত সি এদিন-এদিনা হেলাৰঙে পাৰ কৰিব পাৰিবই। এবাৰ পোগোদাটোলৈ চাই সি

পাটকাই পৰ্বতৰ ফালে লৰ ধৰিলে। অলপ সময়ৰ পাছতে সি লক্ষ্য কৰিলে যে যি ফালেদি সি লৰি গৈ আছে সেইটো এটা অস্পষ্ট বাট। হয় জন্তুৰ খোজত সৃষ্টি হৈছে, নহ'লে—সি স্তব্ধ হৈ গ'ল। জন্তুৰ খোজত নহ'লে কাৰ খোজত? মানুহৰ? জন্তুৰ পানী খোৱা ঠাইলৈ যাওঁতে এটা বাটৰ সৃষ্টি কৰে যদিও বাটটো বহুতো প্ৰাণীয়ে একেলগে চলাচল কৰাৰ ফলত বহল হয়। সাধাৰণতে জন্তুৰে একেটা বাটেৰে কেতিয়াও অহা-যোৱা নকৰে। সি চাপৰি ভালকৈ পৰীক্ষা কৰোঁতেই এটা অস্পষ্ট ভৰিৰ ছাপ দেখি তাৰ সৰ্বশৰীৰ ৰোমাঞ্চিত হৈ উঠিল। মানুহৰ ভৰিৰ খোজ! সি তাৰ অস্ত-শস্ত্ৰবোৰ এবাৰ পৰীক্ষা কৰি লৈ সেই বাটটো এৰি হাবিৰ মাজে-মাজে সেই বাটটো সমান্তৰালভাৱে তাৰ গতিবেগ বঢ়াই নিঃশব্দে লৰিবলৈ ললে।

পাটকাই পৰ্বতৰ পাদদেশ পাই সি তীক্ষ্ণ দৃষ্টিৰে পাহাৰৰ টিঙৰ চৌপাশে চকু ফুৰাই ভালেমান সময় বহি থাকিল। তাৰ ভৰিৰ ওপৰেদি সৰু সাপ আৰু অন্যান্য সৰীসৃপ প্ৰাণী বগাই পাৰ হৈ গ'ল যদিও সি সেইবোৰলৈ জ্ঞানপূৰ্ণকৈ নকৰিলে। সি দেখিলে—আগৰ বাটটোৱে অকাই-পকাই পাহাৰৰ দুটা টিঙৰ মাজৰ চাপৰ খিনিলৈকে বগাই গৈছে। বাটৰ চিনটো প্ৰায় অস্পষ্ট যদিও তাৰ শেনদৃষ্টিত বাটটো ফটফটীয়াকৈ ধৰা পৰিল। সি আৰু এটা কথা উপলব্ধি কৰিলে: পাহাৰৰ সেই চাপৰ অংশটোৱেদি অতি সহজে পৰ্বতটো পাৰ হৈ সিপাৰলৈ যাব পাৰি। তাৰ বহস্যপূৰ্ণত সি মনটো এই আবিষ্কাৰটোৰ আনন্দতে নাচি উঠিল। সি ইমানদিনে নিচাদেৱকৰ লগত যিমানবাৰ পৰ্বতটোৰ টিংটোলৈ উঠিছে সিমান বাৰেই পোগোদাটোৰ পৰা টিঙলৈ বুলি চিগাই অটব্য হাবি ভাঙি পোনাই দিছিল। বাট অসম্ভৱ দুৰ্গম হোৱাৰ বাবে, তদুপৰি টিংটোও অতি ওখ হোৱাৰ বাবে, পুৱা বেলি ওলোৱাতে গ'লে তিনিদিনৰ মূৰত, সাজ ভাগোতেহে টিংটোৰ ওপৰ পাইছিলগৈ। ফলত দুৰ্বাতি হাবিত আৰু এৰাতি পাহাৰৰ টিঙতে কটাৰ লগীয়া হৈছিল। কিন্তু এই মানুহ অহা-যোৱা কৰা নতুন বাটটোৱে গ'লে এদিন এৰাতিৰ ভিতৰতে পাহাৰৰ চাপৰকণত উঠিব পাৰি। অৱশ্যে সাধাৰণ মানুহৰ খোজেৰে গ'লে হয়তো টিংটোলৈ সাদিন সাত ৰাতি আৰু চাপৰকণলৈ তিনি দিন তিনি ৰাতিৰ ওপৰ লাগি যাব। সি মনে-মনে ঠিক কৰিলে যে নিচাদেৱকক সুধি সাদিনমান সময় হাতত লৈ, সেই চাপৰকণ পাৰ হৈ সিপাৰে কিটোনো আছে চাই আহিবগৈ। সেই কেইদিনৰ কাৰণে সৰহকৈ চাউল লৈ আহিব। ৰাতি হ'লে ডাঙৰকৈ গাত এটা খান্দি তাৰ ভিতৰত সোমাই জুই ধৰি ভাতমুঠি সিজাই লব। আঁতৰৰ পৰা জুই দেখাৰ কাৰো চৰ্খা পুৰুষৰো সাধ্য নহ'ব। লগত খাবলৈ এসোপা শুকান মাছ আৰু মঙহ লৈ আহিব। কথটো থিৰাং কৰাৰ লগে-লগে সি সময়ৰ উমান লবলৈ আকাশলৈ চাই মূৰৰ ওপৰত বেলিটো নেদেখি অলপ আচৰিত হ'ল। ভালকৈ চাই সি দেখে, বেলিটোৱে দিনটোৰ কাম সমাধা কৰি ঘৰলৈ যোৱাৰ যো-জা

কৰিছেই! চকুৰ পচাৰতে ইমান সময় পাৰ হৈ যোৱা দেখি সি অবাক হ'ল। এনেতে আকাশত প্ৰকাণ্ড "মাইহাং" যেন নুমাই থকা জোনটো দেখি তাৰ মনত পৰি গ'ল—আজি ৰাতি বৌদ্ধ পূৰ্ণিমা। অৰ্থাৎ জোনৰ পোহৰত হাবিখন দিনযেন পোহৰ হৈ থাকিব। সি মনে-মনে হিচাপ কৰি চাই দেখিলে যে সি বেগেৰে লৰি গ'লে মাজনিশাৰ আগতেই পেগোদাটো পাই যাবগৈ। ভবা মতেই কাম। সি লৰি-লৰি মাজ নিশাৰ বহুতো আগতে পেগোদা পাই দেখে যে পেগোদাৰ বাহিৰৰ বাৰান্দান চাকিৰ জুয়ে জ্যোতিষ্ক কৰি ৰাখিছে। চাকিৰ মালাধাৰৰ মাজত, গৰ্ভগৃহস্থ চাকিৰ পোহৰত তিববিৰাই থকা বহুসাময় মিচিকিয়া হাঁহিৰে ধ্যানমগ্ন তথাগতক সন্মুখত লৈ বহি আছে পাহাৰসদৃশ দেহাৰে নিঃশব্দ, নিশ্চল, ধ্যানমগ্ন তাৰ নিচাদেৱক নগো।

সি তথাগতক দূৰৈৰ পৰাই সান্ধাংগে সেৱা জনাই শোৱাৰ যো-জা কৰাত লাগিল। লঘোনে থকাৰ সিদ্ধান্ত পুৱা ভাগতেই লোৱা হৈছেই। পেগোদাৰ সন্মুখত অংগন হিচাপে থকা শিলটো প্ৰকাণ্ড ডাঙৰ। তাৰ ওপৰত হেলাৰঙে চাৰি-পাঁচটা মানুহ শুব পাৰে। তাৰ কিন্তু এনে এটা বিশুদ্ধ পৰিবেশৰ মাজত তথাগতৰ সমানে-সমানে শুবলৈ ইচ্ছা নগ'ল। সি ভালুকৰ নোমৰ খঙাখন লৈ তলৰ ঘাঁহলৈ নামি আহিল। ডাঙৰ চামুৰাইখন খুলি অভ্যাসবশতঃ খঙাৰ ভিতৰত বাঁও হাতৰ

কাষতে দীঘলকৈ পাৰি থলে; সৰুখন থলে সোঁহাতৰ কাষত। খঙাখন গাত লৈ খঙাৰ বাহিৰত সোঁহাতে যাত্ৰীপাত আৰু বাঁওহাতে ধনুখন থৈ কাঁড়ৰ টোমটো গাক কৰি ললে। খঙাখন ভৰিৰ পৰা ডিঙিলৈকে লৈ, গাৰ চাৰিওফালে ভালকৈ খুচি ললে। ইমান সময়ে সি জাৰৰ কথটো অনুভৱই কৰিব পৰা নাছিল। খঙাখনত বন্দী হোৱাৰ আগতেহে সি অনুভৱ কৰিছিল যে জাৰটো সঁচাই উৎকট। ভাগ্যে যে তাক খঙাখন আনিবলৈ তথাগতই সন্মতি দিছিল। সি নিচাদেৱকৰ কথা ভাবিলে। মানুহৰ মনত কিমান সংযম থাকিলে এই উৎকট জাৰতো উদং গাৰে বাহা-জান-শূন্য হৈ ধ্যানত থাকিব পাৰে। সঁচাই, সিয়ো যদি নিচাদেৱকৰ দৰে সাধক হ'ব পাৰিলেহেঁতেন। এনেকৈ ভাবি থাকোঁতেই সি গভীৰ নিদ্রাত মগ্ন হৈ পৰিল। কিমান পৰা শুই আছিল সি ক'ব নোৱাৰে; হঠাতে এসময়ত সি সাৰ পাই গ'ল। সাৰ পাই গ'ল মানে শাৰীৰিকভাৱে সাৰ নাপালেও তাৰ মনটো কিবা এটা অজান বিপদৰ শংকাত সম্পূৰ্ণভাৱে জাগি উঠিল। নিচাদেৱকৰ শিক্ষাত সিও ধ্যান-প্ৰাণায়ামৰ যোগেদি তাৰ ষষ্ঠ ইন্দ্ৰিয়টোক বশলৈ আনিবলৈ বহুশুণে সক্ষম হৈছিল। সি মনেৰে গম পালে—তাৰ সৌভাগ্যৰ কাষেদি কিবা এটাই বগাই তাৰ বুকুৰ পিনে আগবাঢ়ি আহি আছে। বস্তুটো কি তাৰ উমান পোৱাৰ আগতেই সেইটো এহাতমানেই সোমাই আহিল। লগে-লগে ষষ্ঠ

ইন্দ্ৰিয়টোৱে তাৰ মগজুৰ কাণে-কাণে ফুচফুচাই জনাই দিলে যে সেইডাল এডাল বিষধৰ সাপ। লগে-লগে তাৰ দেহটোও জাগি উঠিল। তাৰ কিবা এটা কৰিবৰ একো উপায় নাই। গাৰ চাৰিওকাষে খঙাখন কটকটীয়াকৈ খোচা আছে। শৰীৰৰ যিকোনো অংগৰ সামান্য সঞ্চালনেই খঙাখনত অতি মৃদুকৈ হ'লেও কঁপনি তুলিব। সেই কঁপনিয়ে সাপডালক শংকিত কৰি তোলাৰ লগে-লগে সি তাৰ বুকুত দংশন কৰিবই।

অলপ পাছতে সাপডালে খঙাৰ ভিতৰত সম্পূৰ্ণকৈ সোমাই, কুণ্ডলী পকাই, খঙাৰ উম লৈ শুই থাকিল। চেঙে প্ৰাণায়ামৰ বলত তাৰ সমগ্ৰ শৰীৰটোকে মৃত কৰি পেলালে। সময়ৰ উমান লবলৈ সি আকাশৰ জোনটোলৈ চাই বুজিলে—দিন হ'বলৈ এতিয়াও ভালেখিনি সময় আছে। তাৰ কৰিবলৈ একো নাই। সি জানে যে সাপডালে তাক আক্ৰমণ কৰিবলৈ অহা নাই। সেইটো উদ্দেশ্য হোৱা হ'লে সি তাৰ মুকলি হৈ থকা মূৰটোতে খোঁট মাৰিব পাৰিলেহেঁতেন; কিন্তু সি আহিছে প্ৰচণ্ড জাৰৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈহে। ভুলতে সি তাৰ ডিঙিৰ কাষৰ ফাক হৈ থকা খঙাৰ ফুটাটোক মাটিৰ গাঁত বুলি ভিতৰলৈ সোমাই আহিল আৰু এতিয়া চাগে সি তাৰ কলিজাৰ ধক-ধক শব্দৰ সংগীতত বিভোৰ হৈ টোপনি যোৱাৰ উপক্ৰম কৰিছে।

(আগলৈ)

(পঞ্জাবী, উৰ্দু, হিন্দী আৰু ইংৰাজী ভাষাৰ যশস্বী লেখক কটাৰ সিং ডুংগলৰ এই গল্পটো Greatest Short Stories of The World নামৰ গ্ৰন্থত সন্নিবিষ্ট হৈছে।)

নীলিৰ গাৰ বৰণ গাখীৰেৰে ধোৱা এডোখৰ মাখনৰ দৰে বগা। তাই স্বাস্থ্যৱতী আৰু শক্তিশালী।

"ভাল স্বাস্থ্যৰ গাইৰ গাখীৰ সুস্বাদু আৰু স্বাস্থ্যকৰ।"—এইবাৰ কথা মোৰ পত্নীৰ বৰ প্ৰিয়। তেৱেই আমাৰ গুৱালটোৰ গৰু এপালৰ মাজৰ পৰা তাইক বিচাৰি উলিয়াইছে।

ৰাতিপুৱা সদায় নীলিক আমাৰ ঘৰলৈ অনা হয়। পিপল গছজোপাৰ তলত থিয় হৈ তাই আমাক এলোটা সুন্দৰ গাখীৰ দি থৈ যায়। তাইৰ শৰীৰৰ উত্তাপেৰেই সম্ভৱ গাখীৰখিনি গৰম হৈ আছে।

আমাৰ গুৱালটোৰ লগতহে নীলি আমাৰ ঘৰলৈ আহে। নীলিক খুৱাবলৈ গুৱালটোৱে মূৰত এপাচি বুট আৰু খলিহে লৈ আছে। গাখীৰ খীৰাবৰ সময়ত গুৱালে পাচিটো নীলিৰ সন্মুখতে থৈ তাৰ খহটা হাতখনেৰে নীলিৰ

পিঠিখন আলফুলকৈ পিহিবলৈ ধৰে। তাৰ পাছত সি গাখীৰৰ বাচনটো আঁঠুৰ মাজত লৈ গাখীৰ খীৰাবলৈ আৰম্ভ কৰে। বাচনটোত যেতিয়াই গাখীৰৰ মিহি ৰূপালী সূঁটিটি পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে তেতিয়া চৌদিশ সংগীতৰ ধ্বনিৰেহে যেন মুখৰিত হৈ উঠে। গুৱালে গাখীৰ খীৰাই থকাৰ সময়ত নীলিয়ে বৰ হেঁপাহেৰে ভুটি, খলিহে, বুট, কপাহৰ গুটি ইত্যাদি খাই থাকে।

নীলিক যাতে যথেষ্ট পৰিমাণে ভাল বস্তু খাবলৈ দিয়া হয় এই বিষয়ে মোৰ পত্নীয়ে গুৱালটোক কাঢ়া আদেশ দি থৈছিল। তেওঁ নিজেও সেইবোৰ পৰীক্ষা কৰিছিল। গাইজনীয়ে ভালকৈ খাবলৈ পালেহে ভাল গাখীৰ দিব পাৰিব বুলি তেওঁৰ এটা বিশ্বাস আছিল।

নীলি সদায় পুৱা আহে। উৎসাহ আৰু আগ্ৰহেৰে তাই জপনাখন পাৰ হয়। এই উৎসাহ তাইৰ সুস্বাদু আহাৰ খাবলৈ পোৱা বাবেই হয়নে? নে ই শৰীৰত গাখীৰৰ ডাৰ কঢ়িয়াই লৈ ফুৰাৰ যত্নগাৰ পৰা মুক্ত হোৱাৰ আনন্দ? মই বুজি পোৱা নাছিলো।

এইদৰে সদায় নীলিয়ে আমাৰ ঘৰত পদাৰ্পণ কৰে। আমি শুই উঠাৰ আগেয়ে নাইবা শুই উঠাৰ লগে-লগেই তাই আহি হাজিৰ হয়।

গাখীৰৰ লোটাতে সংগীতৰ ধ্বনি তুলি তাই গুৱালৰ লগত নিৰৱে আঁতৰি যায়।

কেইবাটাও মাহ বাগৰি গ'ল। হঠাৎ আমি এদিন শুনিিলো,—নীলিয়ে গাখীৰ দিয়া বন্ধ কৰিছে।

কেইবা সপ্তাহৰ পাছত যেতিয়া তাই আকৌ এদিন আমাৰ ঘৰলৈ আহিল, সেইদিনা তাইৰ পিছে-পিছে এটি সৰু পোৱালিও আছিল। পোৱালিটি বৰ নিৰীহ আৰু ভয়াভূৰ আছিল। চকুৰ চাৱনিও আছিল তেনেই সহজ-সৰল।

ৰাতিপুৱা নীলিয়ে যিখিনি গাখীৰ দিয়ে সেইখিনিহে আমাৰ হিচাপৰ গাখীৰ। গুৱালটোৱেও একেবাৰে শেষ টোপা গাখীৰো এৰি নিদিয়ে। মোৰ পত্নীয়ে লক্ষ্য কৰি আছিল যে গুৱালে দামুৰিটোৰ বাবে অলপো গাখীৰ বাকী নাৰাখে। দামুৰিটোৰ প্ৰতি সি বৰ অনায়াস কৰা বুলি মোৰ পত্নীয়ে তাক সোঁৱৰাই থাকে; কিন্তু সি জানে মোৰ পত্নীৰ কথা শুনে?

লাহে-লাহে গুৱালটোৱে নীলিৰ দানা-পানীৰ ক্ষেত্ৰতো কৃপণালী কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সি কয়,—“ওহাৰ চুহিবলৈ দামুৰিটো

হে' মোৰ প্ৰভু, উভতি আঁহা

মূল : কটাৰ সি ডুংগল
অনুবাদ : মামণি ৰয়ছম গোস্বামী

আছে যেতিয়া তাইক হিচাপতকৈ বেছি দানা-পানী দিয়াৰ আৰু প্ৰয়োজন নাই। তাই এনেয়ে গাখীৰ দিব।"

মোৰ পত্নীয়ে অসন্তুষ্ট হৈ এদিন ক'লে, "নীলিয়ে আগেয়ে ইমান ভাল গাখীৰ দিছিল;—এতিয়া আৰু তেনেকুৱা গাখীৰ নিদিয়ে। দামুৰিটোও একেবাৰে শুকাই-খঁপাই হাড়ে-হালে লাগি যোৱাৰ নিচিনা হৈছে।"

অংকন : ৰবীন বৰুৱা

বিক্ৰম

সমুদ্ৰ-পৃষ্ঠৰ পৰা ৫০,০০০ ফুট ওপৰত বিক্ৰমে দুঃসাহসিকভাৱে বিমানখনৰ পিঠিত বগাবলৈ ধৰিলে।

সোঁৱা পালো। চকুৰ কি যে আকৰ্ষণীয় গুণ!

তেওঁ সেইটো লৈ উভতি আহিল।

বিক্ৰমে মৌপনি লবলৈ চেষ্টা কৰোঁতেই বিমানখন বাঁওফালে হাউলি গ'ল।

... AND VIKRAM TAKES FULL ADV.

... আৰু বিমানখনৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰিলে। ইতিমধ্যে বিমানখনো আগৰ অৱস্থালৈ আহিল।

বিক্ৰম আপুনি ঠিকে আছেনে?

আহোঁ! হঠাতে পাকঘূৰণিত পৰিলোঁ। কেপ্টেইন; ভাৰত মহাসাগৰৰ ফালে। বলা।

(আগলৈ)

গুৱালটোৱে মোৰ পত্নীক এটাই উত্তৰ দিয়ে, “নীলিয়ে তাইৰ পোৱালিটোৰ বাবে সদায়ে কিছু গাখীৰ লুকুৱাই ৰাখে।”

এই কথা প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাবলৈ সি দামুৰিটোৱে তাৰ দাঁতৰ আলুৰে কেনেকৈ মাৰৰ শুকান ওহাৰ চুহি থাকে সেই দৃশ্যটো দেখুৱাই দিলে। এৰা; তাৰ দাঁত গজাই নাছিল।

মোৰ পত্নীয়ে যি ভয় কৰিছিল সেয়ে হ’ল। গাখীৰ খাবলৈ নাপাই দামুৰিটো এদিন মৰি থাকিল।

পাছদিনা গুৱালটো তলমূৰকৈ আহি আমাৰ ঘৰত উপস্থিত হ’ল।

সি ক’লে,—দামুৰিটো মৰিল। নীলিয়ে একো মুখত দিয়া নাই। গতিকে আজিৰ গাখীৰখিনিৰ বাবে আমি যাতে আন কৰবাত বন্দবস্ত কৰোঁ।

মোৰ পত্নীয়ে বৰ আঘাত পালে। গুৱালটোক তেওঁ কমা কৰিব নোৱাৰিলে।

তেওঁৰ ধাৰণা হ’ল—সি ইচ্ছাকৃতভাৱেই দামুৰিটো মাৰিলে। এতিয়া নীলিয়ে চাগৈ গাখীৰ দিয়া একেবাৰেই বন্ধ কৰিব।

তেওঁ ক’লে, “সি গাখীৰ আছিল দিয়া! দুটোপালমান গাখীৰ বচাবলৈ গৈ দামুৰিটোকে মাৰি পেলালে। কেনে সুন্দৰ গাই এজনী হ’লহেঁতেন!” পত্নীৰ কথাত খঙতকৈ অৱশ্যে পুতৌহে বেছি আছিল।

পাছদিনা পুৱা আমাৰ চোতাললৈ নীলি আহিল। জপনাৰ সন্মুখত তাই নিৰৱে থিয় হৈ থাকিল। সাধাৰণতে যেতিয়া তাই জপনাখন বাহিৰৰ পৰা বন্ধ হৈ থকা দেখে, তেতিয়া শিঙেৰে খুচি-খুচি তাই সেইখন খুলিবলৈ চেষ্টা কৰে। আজি তাই তেনেকুৱা নকৰিলে। এক অত্যন্তী উদাসী দৃষ্টিৰে তাই জপনাখনৰ ওচৰত থিয় হৈ থাকিল।

গুৱালটোৱে আহি জপনাখন খুলিলে। অনিচ্ছাকৃতভাৱেই নীলিয়ে যেন গুৱালটোৰ পিছে-পিছে সোমাই আহিল।

মই বাৰাণ্ডাৰ পৰা চাই আছিলো। মোৰ ওচৰতে মোৰ পত্নীয়ে কেঁচুৱা ছোৱালীজনীক বুকুত লৈ থিয় হৈ আছিল।

গুৱালটোৱে খলিহেৰে ভৰা পাচিটো পিপল গছজোপাৰ তলত থলে। তাৰ পাছত সি বৰ চতুৰভাৱে পাচিটো তাইৰ সন্মুখত জাৰিবলৈ ধৰিলে,—যাতে সৰিয়হৰ সিটাৰ গোন্ধটোৱে তাইৰ নাকৰ ওচৰলৈ গৈ তাইক আহাৰ খাবলৈ উৎসুক কৰি তোলে। কিন্তু এই সুস্বাদু খলিহেৰে প্ৰতি তাইৰ এতিয়া আৰু কোনো লোভ নাই। তাৰ পাছত তাইৰ সন্মুখত যেতিয়া পাচিটো ৰখা হ’ল, তেতিয়াও তাই লৰচৰ নকৰিলে। এইবাৰ গুৱালে এমুঠি বুটী নীলিৰ মুখৰ ওচৰত দাঙি ধৰিলে।

নীলিয়ে এখোজ আঁগুৱাই আহি আকৌ থমকি ৰ’ল। তাইলৈ অনা বুটী, খলিহে ইত্যাদি একোৱেই তাইক আৰু আকৰ্ষণ নকৰিলে।

এইবাৰ গুৱালে নীলিৰ কপালত বৰ আদৰেৰে হাত ফুৰাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

তাইক প্ৰশংসা কৰি সি এটি গীতো গালে। তাৰ পাছত আকৌ সি পাচিটো লৈ তাইৰ ওচৰলৈ আহি জাৰিবলৈ ধৰিলে। আকৌ খলিহেৰে গোন্ধ চাৰিওফালে বিয়পি পৰিল। নীলি যত্নচালিতৰ দৰে পাচিটোৰ ওচৰলৈ গ’ল; কিন্তু পাচিট মুখ দিও আকৌ তাই মুখ আঁতৰাই আনিলে। তাৰ পাছত লাহে-লাহে তাই পাচিটোৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি আহিল। তাই একো মুখত নিদিলে।

গুৱালে অসহায় হৈ আমাৰ মুখলৈ চালে। তাৰ পাছত সি পাচিটো মূৰত লৈ গৌ-গৌৱাই জপনা পাৰ হৈ গুচি গ’ল।

মোৰ পত্নীয়ে আমাৰ লগুৱাটোক পঠিয়াই ওচৰৰ ডেয়েৰিৰ পৰা গাখীৰ অনাৰ বন্দবস্ত কৰিলে। তেওঁ ভোৰভোৰাই থাকিল— “এচিকটা গাখীৰৰ কাৰণে সি দামুৰিটো মাৰি পেলালে!”

মই গুৱালটোক মূৰত পাচিটো লৈ আলিৰে নামি যোৱা দেখিলো। তাৰ পিছে-পিছে অন্ধকাৰৰ মাজেৰে খুপি-খুপি খোজ কাটি যোৱাৰ দৰে যেন বৰ অনামনস্বভাৱেই নীলি আগবাঢ়ি গ’ল।

মোৰ পত্নীয়ে লগুৱাটোক ক’লে, “ডেয়েৰিৰ পৰা অলপ গোবৰো আনিবি। কাইলৈ সংক্ৰান্তি। চৌকা লেপিৰ লাগিব।”

কটা যোৱা চিলাৰ দৰে নীলিৰ প্ৰতিচ্ছবি দূৰ দিগন্তত হেৰাই গ’ল।

পাছদিনাখন পুৱা বৰ সোনকালে কোনোবাই জপনা খোলা শুনিলো। দুৱাৰ খুলি মই চোতালত নীলি আৰু গুৱালটোক দেখা পালো।

মই লক্ষ্য কৰিলো,—নীলিয়ে গুৱালটোৱে দাঙি অনা পাচিটোৰ পিনে মূৰ তুলি চাইছে।

মই নিজকে কোৱাৰ দৰে ক’লো,— “গুৱাল যুদ্ধত জিকিল।”

“হয়, মোৰ ভুল হোৱা নাছিল। গুৱালটোৱে পাচিটো পিপল গছজোপাৰ তলত থোৱাৰ লগে-লগে নীলিয়ে আগবাঢ়ি গৈ পাচিটোত মুখ দিলে। যোৱা দুদিন তাই মুখত একো দিয়া নাছিল।

এইবাৰ গুৱালে বৰ আগ্ৰহেৰে বাচনটো লৈ গাখীৰ খীৰাবলৈ বহিল। কিন্তু নীলি পিছুৱাই গ’ল। গুৱালো লগে-লগে গ’ল। কিন্তু নাই, নীলিয়ে কোনোমতেই তাইৰ ওহাৰত হাত দিবলৈ নিদিয়ে।

একেবাৰে অসহনীয় হোৱাৰ দৰে গুৱালটো থিয় হ’ল।

নীলিয়ে এইবাৰ কালেকো জ্বৰুপ নকৰি পাচিট মুখ দিলে। যোৱা দুদিন ধৰি তাই মুখলৈ একো নিয়া নাছিল।

গুৱালটোৱে কিছু সময় অপেক্ষা কৰিলে। সি নীলিৰ পিঠিত হাত বুলাই থাকিল। তাৰ পাছত আকৌ এৰাৰ সি গাখীৰ খীৰাবলৈ চেষ্টা কৰি চালে। কিন্তু যেতিয়াই সি নীলিৰ বাঁট দুটাত হাত দিলে তেতিয়াই তাই উচাট মাৰি আঁতৰ হ’ব খুজিলে। এইবাৰ নীলিয়ে ভৰিৰে লাঠি মাৰি গুৱালটোক আঁতৰাই পঠিয়াবলৈও যত্ন কৰিলে। সি তবধ মানিলে।

আকৌ এৰাৰ চেষ্টা কৰিব নেকি? খঙত সি টিঙিবি তুলা যেন হ’ল। আগবাঢ়িবলৈও সি

সাহ গোটাৰ নোৱাৰিলে। চকু যোপা কৰি সি নীলিলৈ কিছু সময় চাই থাকিল। তাই জ্বৰুপ নকৰিলে। এইবোৰ একো হোৱা নাই—এনে এটা ভাবেৰে তাই ঘাঁহ পাগুনিবলৈ ধৰিলে।

এসময়ত গুৱালটোৱে নীলিৰ মুখৰ আগৰ পৰা ঘাঁহ আৰু খলিহেৰে ভৰা পাচিটো টানি আনি মূৰৰ ওপৰত তুলি লৈ গৌ-গৌৱাই জপনাৰ পিনে আঁগুৱাই গ’ল।

কিছুসময় নীলিয়ে একে ঠাইতে থৰ হৈ থাকিল। তাৰ পাছত তাই ডিঙি মেলি সিনো কোন পিনে গ’ল চালে। জপনা খুলি গুৱালে গৈ আলিবাটত ভৰি দিলে। এইবাৰ নীলিয়ে হেৰেলিয়াবলৈ ধৰিলে। গুৱালে উভতিও নাচালে।

তাই থৰ লাগি একেপিনে বহু সময় চাই ৰ’ল।

শোকে খুন্দা মাৰি ধৰা হৃদয়েৰে যেন তাই ক’লে, “হে’ মোৰ প্ৰভু, উভতি আহাঁ! মোক আৰু উপবাসে নাৰাখিবা। স্বয়ং ভগৱানে যিমানখিনি কৰিব লাগে কৰিছে। হে’ প্ৰভু দহোকুৰি। উভতি আহাঁ! তুমি কিয় বুজি নোপোৱা যে মই মোৰ পেটৰ সন্তানটো হেৰুৱাইছোঁ। মোৰ তেজ মাংসৰ সন্তান।

... উভতি আহাঁ মোৰ প্ৰভু। মইতো তোমাক মোৰ গাখীৰ নিদিওঁ বুলি কোৱা নাই। মই গাখীৰ নিশ্চয় দিম। দুদিনমান পাছত মই মৰি যোৱা সন্তানটোৰ কথা পাহৰিব পাৰিম।

তেতিয়া তুমি মোৰ গাখীৰ খীৰাব পাৰিবা। মোৰ সন্মুখতে শুকান ঘাঁহ বন এপাচি ৰাখিও তুমি মোক খীৰাব পাৰিবা। ... হে’ প্ৰভু, উভতি আহাঁ। মোক আৰু উপবাসে নাৰাখিবা। ভোক আৰু পিয়াহত মই অস্থিৰ হৈ পৰিছোঁ। যোৱা দুদিন মই একো খোৱা নাই। হে’ প্ৰভু, উভতি আহাঁ। উভতি আহাঁ ...!”

নীলিয়ে পিপল গছজোপাৰ তলত থিয় হৈ জপনাৰ পিনে থৰ হৈ চাবলৈ ধৰিলে। গুৱালটো কিন্তু উভতি নাছিল।

নানান দুশ্ৰুপ্য গ্ৰন্থাদিত সিচৰতি হৈ থকা আধুনিক আৰ্যভাষাৰ ঐতিহাসিক দিশসমূহক ভাষাতাত্ত্বিক পৰ্যালোচনা তথা বিশ্লেষণ পূৰ্ণ দৃষ্টিভংগীৰে অসমীয়া ভাষাত নতুনকৈ সংযোজন

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ
ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰ, আসনৰ অধ্যাপক

ড. সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামীৰ

প্ৰাকৃত পাঠ মঞ্জুসা

মূল্য : ৩৫.০০ টকা

বনলতা
গুৱাহাটী-১, ডিব্ৰুগড়-১

কবিতা

বীজ হীৰেন ভট্টাচাৰ্য

ক’তো গদাৰ উজ্জ্বলতা নাই
বৰ ফিকা হৈ গৈছে মোৰ কবিতা।
বুকু খান্দি উলিয়াই আনা তেজ ঘাম শ্ৰেণ
মোৰ সেই সতেজ খনিজ।

তোমাৰ স্পৰ্শত জ্বলি উঠক মোৰ হাড়ৰ সমিধ।

দুচকুৰ লোৰ কাটি লৈ আহাঁ নদীৰ বলিয়া ধল
তেজতকৈ তীব্ৰতা অধিক উজ্জ্বল।
বোধ-মেধাৰ শুকান কোঁহে-কোঁহে পলস পৰক
সাৰ পাওক তেজ-পদুমৰ বীজ।

কোমল কাঞ্চন ভূপেন দাস

ফুলৰ মানুহ
ফুলৰ ঘৰ

ফুলৰ সময় ইয়াত

পদূলিমুখৰ পৰাই
ৰুগজ ন ব’দ বতাহ
আৰু ফুলৰ গান

গ্ৰীষ্মৰ এদিন
বৰ্ষাৰ এদিন

হেমন্তৰ এদিন
বসন্তৰ এদিন

ডিব্ৰুগড়ৰ দলং এৰি
বান্দৰদোৱাৰ পোহাৰ এৰি

মই কিয় তোমাৰ কাষত বহিছিলোঁগৈ
তোমাৰ পৰাগ পৰাগ

আবেগ উদ্যান

উমাল হিয়াত কোমল কাঞ্চন

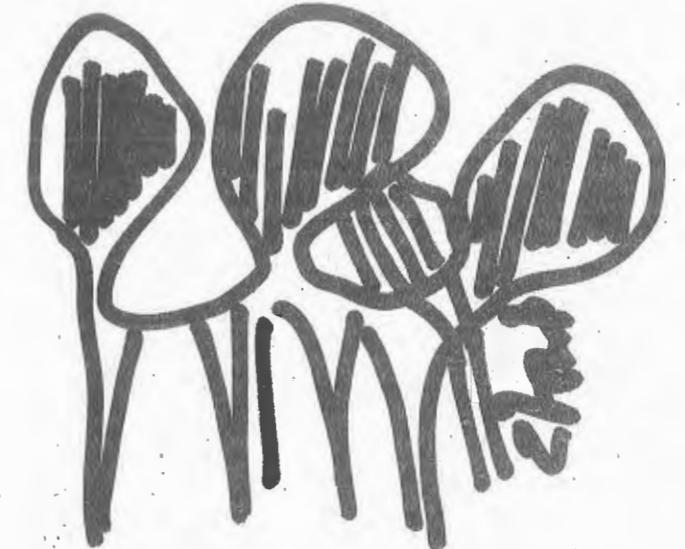
তেজৰ পৰা তেজলৈ

মাটি
পানী

ব’দ
পোহৰ...

আৰু অনেক শস্যৰ গান

পোহৰৰ পৰা পোহৰলৈ-পলস
শিপাৰ গুণগুণনি।

এদিন মোৰ হৈ কবিতা এটাই অতনু ভট্টাচাৰ্য

এদিন মোৰ হৈ কবিতা এটাই কান্দিছিল

ছিগাৰেট এটাই মোৰ শৈশৱ সুৰবি এৰিছিল
এটা দীঘল ছমুনিয়াহ
বিলাপ কৰোঁতে-কৰোঁতে নিজৰ মাজতে হেৰাই গৈছিল মমবাতি এডাল

এদিন বাগিচাৰ গোলাপবীলাকে কথা কটাকটি কৰিছিল
মোৰ জীৱনৰ উত্থান আৰু পতন সম্পৰ্কে
সিহঁতে নিভূতে কৰিছিল বহু গোপন আলচ

দুখে মোক লৈ গৰ্ব কৰিছিল আৰু বেদনাই ভাবিছিল
মই তেওঁৰ স্তম্ভ শ্ৰেণিক

এদিন মোক অকলে পাই স্ট্ৰিটলাইট এটাই
মিচিকিয়াই হাঁহিছিল

তাঁৰত ওলমি থকা বাদুলি এটাই মোক দেখি
ৰোমন্থন কৰিছিল নিজৰ স্বপ্ন ময় অতীত

ঘড়িবোৰে সময় থাকোঁতে মোক সতৰ্ক কৰি দিছিল
দূৰত হঠাৎ স্তব্ধ হৈ গৈছিল গিজাৰ ঘণ্টাধ্বনি আৰু
সমুদ্ৰৰ গৰ্জন

জীৱনে হিচাপ কৰিছিল মোৰ পাই হেৰুৱা
আৰু কাহানিও নোপোৱাৰ,
আৰু মৃত্যুৱে স্বপ্ন দেখিছিল মোক আপোন কৰি লোৱাৰ

পাই গ'লো দৈনন্দিন পদ্যৰ বিষয়

আনন্দ খনিকৰ

সেই যে সোণালী দিন
ল'ৰালিৰ
খেলি ফুৰোঁ বাটে-বাটে
হাতত কেটেপা আৰু
পকেটত—
কুতুবুদ্দিন চাহাবৰ
ঘৰৰ আগেদি যোৱা
বাটটোৰ পৰা
বাছি অনা শিলপুটি লৈ—!
(শিলপুটি বিচাৰিও
তালৈহে যাব লাগে;
গাঁও হেন চহৰৰ
বাকীবোৰ কেঁচা বাট
খুলি আৰু মাটি।)
সেই যে গোলোক বোলা
বুঢ়াটোৱে ভাং কুটে
সীন বোলা কেঁচাটোৱে
টিকিৰা জ্বলায়—!
(কেঁচাটো অঁকৰাও।
সেইটোক দেখিলেই
আমাতকৈ সৰুবোৰ
ভয়তে পলায়।)
সেই যে স্কুলখন—
পকা ভেটি
কেঁচা বেৰ
মুকলি পথাৰ—
ভৰি থাকে কোৰশলা বন—
সেই তেতিয়াৰে পৰা,
তেতিয়াৰে পৰা
কবিতা লিখিম বুলি
বান্ধিছিলো মন।

কিন্তু বিষয় ?
কি লৈ লিখিম কবিতা ?
জোনবাই হাতীপটি
সেন্দূৰীয়া মেয়
সখিয়তী পখী কিম্বা
পিৰালিৰ
গধূলি-গোপাল ?
নাই নাই,
সেইবোৰ মাজ্জাতা দিনৰ।
যুগ-যুগান্তৰ ধৰি
অলেখ কবিয়ে
সেইবোৰ ফাঁহ-ফাঁহ কৰি
উলিয়াই থলে হাড়-ছাল।

তেনেহ'লে ?
আইতাৰ সোলা মুখ
দুমহীয়া কেঁচুৱাৰ

'খাই-মাক-হাঁহি'
সন্তান-সন্তৱা হোৱা
নতুন বোৱাৰী
কিম্বা
তন্বী সূত্ৰী যুবতীৰ
মোহময়ী ৰূপ
চোতালত যাৰ প্রতি খোজ
এটি-এটি পদুমৰ পাহি।

পিছে নহ'ব নহ'ব,
এইবোৰ পেন-পেন
কালিদাসী কাৰবাৰ
নচলিব।
এনে কবি ৰোমাণ্টিক
বুজু ৰাও চাগৈ।
নাই নাই,
ইমান অপেক্ষা কৰি
শেষত নোৱাৰোঁ হ'ব
আৰু এক গণেশ গগৈ।

বাস্তৱ বাস্তৱ! —
কোনোবাই ক'ব'ব পৰা
কলে যেন উদাত্ত কঠৰে—
আচল বিষয়বস্তু
জনগণ, নিষ্পেষণ,
দৰিদ্ৰৰ হাহাকাৰ
মুক্তিৰ বিদ্ৰোহ,—
সেয়ে তোৰ কবিতাৰ উহ।
কিন্তু মই মাৰ্কাৰমা
গোলামৰ সঁচ
'কেৰাণী-কলম' পিহোঁ
চচমাৰ পাৱাৰ বাঢ়ে
ছমাহে-ছমাহে
এমিবিক গ্ৰহণীয়ে
চুটি নিলে কলিজাৰ তেজ;
চাহাবক খাতিৰ লগাই
দৰখাস্ত নিদিয়াকৈ
মুখে-মুখে ছুটী লওঁ
মাহত ছদিন।
খৰচী ডাক্তৰ এৰোঁ
হোমিঅ'পেথিক ধৰোঁ
আৰু ধৰোঁ আয়ৰ্বেদী বেজ।

সেইহেন মইটোক
লিখিবলৈ কোৱা তুমি
মুক্তিৰ কবিতা ?
হাঃ হাঃ হাঃ

হহ'ৱালা!
চকুপানী মচিবলৈ' যিখন কমাল
সেইখন তেজৰেই তিতা।

বহুদিন পাৰ হ'ল
আশা এৰা নাই।
পেনছন লাভ কৰা
বেতৰ চকীত বহি
খবৰ-কাগজ পঢ়োঁ
উবাই ঘূৰাই।
আৰু ভাবোঁ
কবিতাৰ বিষয়ৰ কথা।
এবছৰ, দুবছৰ, কিমান বছৰ—
এদিন হঠাতে যেন—
পালো! পালো!
মোৰ সুদীৰ্ঘ কালৰ
বিচৰাৰ অভিযান অন্ত।
এইটো জাতিৰ বাবে
কবিতাৰ উত্তম বিষয়
ভৃগু আৰু প্ৰফুল্ল মহন্ত।

বিদায়-সভাত পোৱা
সোণোৱালী ডটপেন লৈ
ৰৈ থাকোঁ
ভাব আৰু শব্দৰ কাৰণে।
সেইবোৰো ক'ত জানো ৰৈ থাকে! —
নাহে।
দিন যায় বাতি আহে,
খবৰ-কাগজ আহে,
খবৰৰ সমুদ্ৰত
আকৌ হেৰাই যায়
পদ্যৰ বিষয়।
থাকি যায় বৃদ্ধ আৰু অস্থিৰ শূন্যতা।

কিন্তু লাহে-লাহে
চকু মেল খালে।
জান চকু ? হ'ব পাৰে।
সমুখত খবৰৰ সমুদ্ৰ-মহন।
আবিৰ্ভাৱ!
—নতুন বিষয়, অতি আধুনিক।
হ'ল মোৰ চিন্তা নাইকিয়া।
জাতিৰ কলিজা আৰু
ধমনীৰ দৰে
অতি দৰকাৰী,
দৈনন্দিন জীৱনৰ পুৱাৰ আহাৰ—
শইকীয়া, আলফা, আৰু
আলফা শইকীয়া!

ভাৰতৰ পুৰাণ

গবুলোৰ প্ৰিয় শ্ৰীকৃষ্ণ

কুৰুই চনাৰ লগে-লগে গছ দুজোপ মাটিত আগনি
পালি।

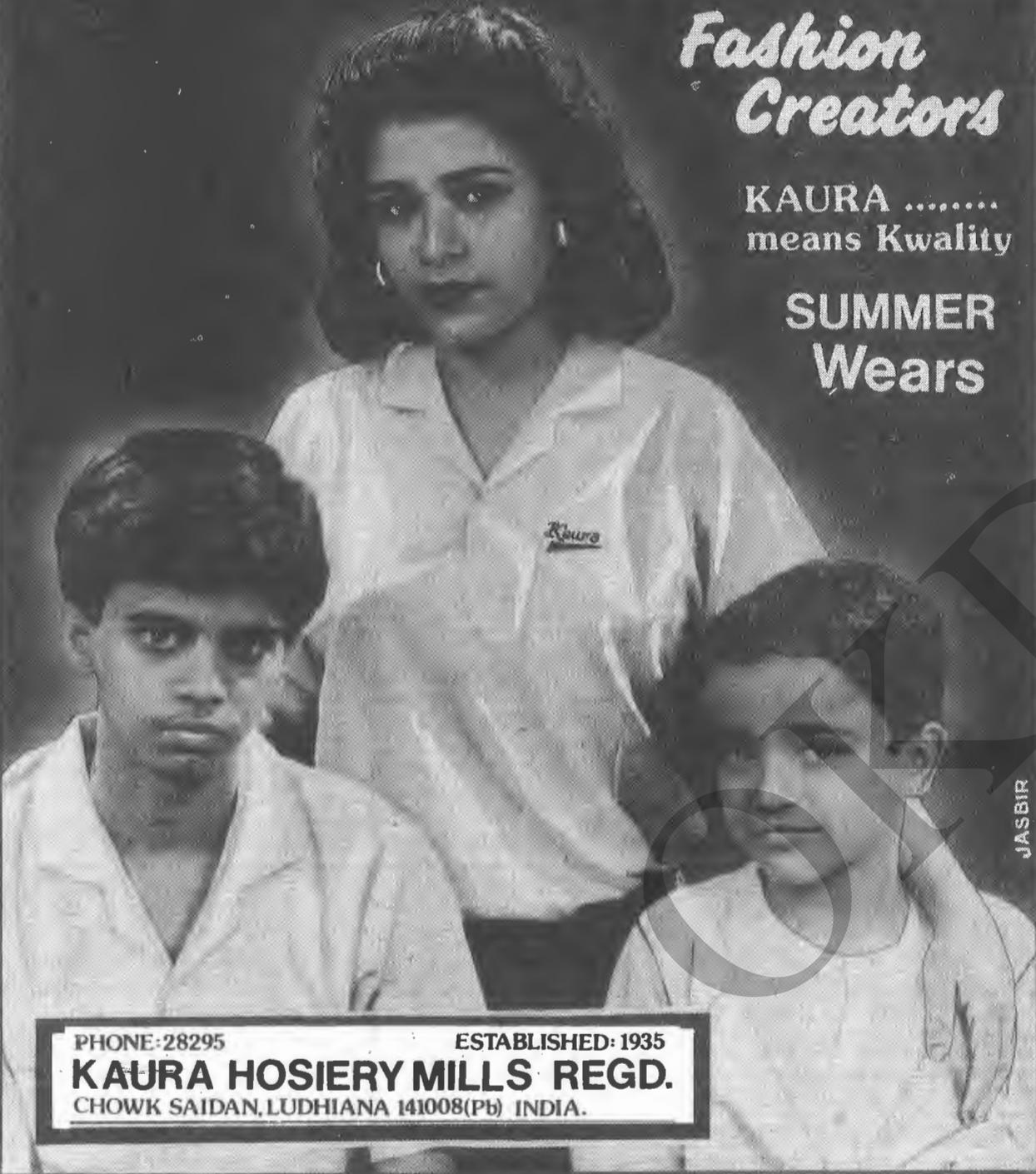
(আগলি)

Kaura®
Garments

**Fashion
Creators**

KAURA .....
means Kwality

**SUMMER
Wears**

JASBIR

PHONE: 28295

ESTABLISHED: 1935

KAURA HOSIERY MILLS REGD.

CHOWK SAIDAN, LUDHIANA 141008(Pb) INDIA.

কলা-সংস্কৃতি

আলোকচিত্রৰ বিষয়ে

প্রশান্ত ভট্টাচার্য

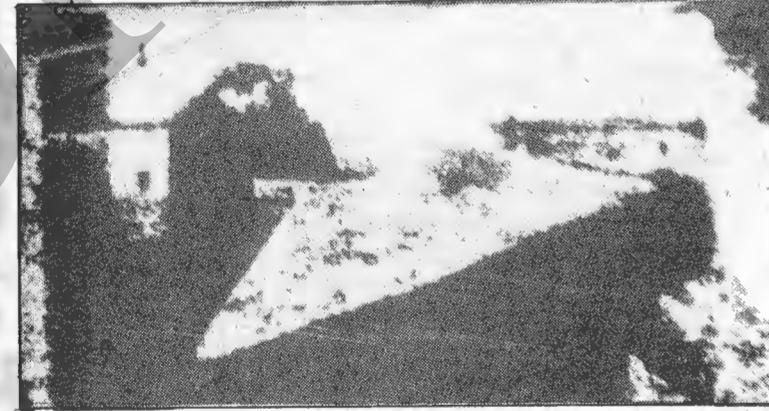
মানৱৰ গুহাজীৱনতেই আৰম্ভ হৈছিল কলাৰ কৰ্ষণ। প্ৰাগঐতিহাসিক কালৰ গুহাচিত্ৰসমূহে সেই কালক আমাৰ আগত আজিও ব্যক্ত কৰে। অতীতৰ কলাৰ এই পৰম্পৰাৰ বিপৰীতে যোৱা দুই শতিকাত আন এক নতুন মাধ্যমে মানৱ জীৱনত ভূমুকি মাৰিলেহি। ই হ'ল আলোকচিত্ৰ।

কলাৰ এই নতুন মাধ্যমটোৰ বুৰঞ্জী আন মাধ্যমবোৰৰ তুলনাত নিতান্তই চমু। যোৱা শতিকাৰ ত্ৰিছৰ দশকত বিকাশ লাভি, সেই শতিকাৰে পঞ্চাছৰ দশকত ই নিজস্ব স্থান অধিকাৰ কৰিলে। সেই সময়ছোৱাত মানৱ প্ৰতিকৃতিৰ অধ্যয়ন আৰু নৈসৰ্গিক দৃশ্যই আছিল মাধ্যমটোৰ যোগেদি কৰা চৰ্চাৰ মূল বিষয় বস্তু। কলাৰ এই নতুন মাধ্যমটোৱে আটাইতকৈ প্ৰভাৱিত কৰিলে চিত্ৰকলাক।

তুলিছিল। “কেমেৰা অবস্কুৰা” নামৰ এই সঁজুলিটো আছিল মূলতঃ “পিনহ’ল (pinhole) কেমেৰা” আৰু সেইটো আছিল আজিৰ কেমেৰাবোৰৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰৰ বস্তু। সঁজুলিটো হ’ল পোহৰ সোমাব নোৱাৰা এটা কোঠা; — যাৰ এখন দেৱালত এটা ছিদ্ৰ থাকে। ছিদ্ৰৰ মাজেদি পাব হোৱা পোহৰৰ বশ্মিয়ে কোঠাটোৰ বিপৰীত ফালৰ বেৰত, বাহিৰৰ বিষয়বস্তুৰ ওলোটো প্ৰতিবিম্বৰ সৃষ্টি কৰে। এই প্ৰতিবিম্বৰ সহায়েৰেই চিত্ৰকৰসকলে বিষয়বস্তুৰ যথার্থ ৰূপ অনুধাৱন কৰি মূল চিত্ৰখনত তাক স্থান দিছিল।

ৰাসায়নিক পদাৰ্থৰ যোগেদি স্থায়ী ৰূপ দিবলৈ সমৰ্থ হ’ল। পিছে নিপ্চিৰ আলোকচিত্ৰৰ মান আছিল পুতৌ লগা বিধৰ। তেওঁ ব্যৱহাৰ কৰা ৰাসায়নিক দ্ৰব্যৰে দিনৰ তীব্ৰ পোহৰত, ছবি ধৰি ৰাখিবলৈ প্ৰায় আঠ ঘণ্টা সময় লাগিছিল। নিপ্চিৰ মৃত্যুৰ পাছত লুই ডেগৰিয়ে তেওঁৰ নিজস্ব চিত্ৰগ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াক উন্নত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিলে। ১৮৩৮ চনত তেওঁ সফল হ’ল। নিপ্চিৰ আঠ ঘণ্টা exposure-অৰ ঠাইত তেওঁ এইবাৰ সময় ললে মাত্ৰো পোন্ধৰ মিনিট। তেওঁ এই নতুন ছবিবোৰৰ নাম দিলে Daguerotypes। এই ছবিবোৰ মানুহৰ আলোচনাৰ বিষয়বস্তু হৈ পৰিল। ই নাম পালে ‘সূকাৰ্ঘ্যে’ অঁকা ছবি’।

সূৰ্যৰ সহায়ত অঁকা এই ছবিবোৰে বহুতো চিত্ৰকৰকে ভৱিষ্যত পেছা সম্পৰ্কে সন্দেহান কৰিলে। কিন্তু আন কিছুমানে ইয়াক চিত্ৰৰ মান উন্নত কৰাৰ কৌশল ৰূপে গ্ৰহণ কৰিলে। এইসকলৰ ভিতৰত ফৰাছী চিত্ৰকৰ ইউজেন ডেলাকোৱা (১৭৯৮-১৮৬৩) অন্যতম। আলোকচিত্ৰ প্ৰক্ৰিয়া আবিষ্কাৰৰ পাছত অধিক লাভবান হ’ল প্ৰতিকৃতি অংকন কৰোঁতাসকল। প্ৰতিকৃতি অঁকাৰ বাবে এজন মানুহে চিত্ৰকৰজনৰ ওচৰত থাকিব লগা সময় কমিল। মানুহজনৰ আলোকচিত্ৰ এখন তুলি ৰাখি তাৰ আলমতে মূল ছবিখন অঁকাৰ এক পৰম্পৰা গঢ়ি উঠিল। কোনো-কোনো চিত্ৰকৰে আকৌ আলোকচিত্ৰখনৰ ওপৰতে ৰঙৰ প্ৰলেপ দি প্ৰতিকৃতি তৈয়াৰ কৰিলে। ঊনবিংশ শতিকাৰ পঞ্চাছৰ দশকত অঁকা সবহভাগ

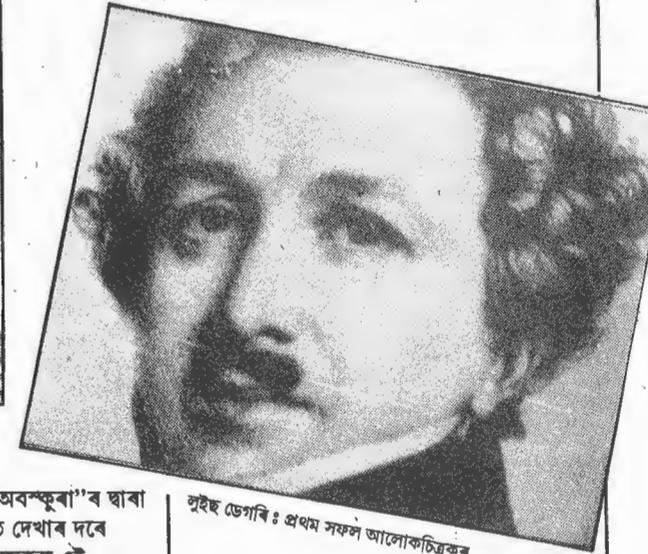
জোছেফ নিপ্চিৰ আলোকচিত্ৰ (১৮২৬)

আলোকচিত্ৰই কঢ়িয়াই অনা যথার্থতাৰ (sense of exactness) সম্ভাৱনাই সেই সময়ত ইউৰোপৰ চিত্ৰকৰসকলকো ভবাই তুলিলে আৰু সেয়ে বহুতে নতুন ক্ষেত্ৰৰ সন্ধানত আত্মনিয়োগ কৰিলে। পৰোক্ষভাৱে চিত্ৰকৰসকলৰ এই নতুনৰ সন্ধানই ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ আৰু এই শতিকাৰ আৰম্ভণিত “ইমপ্ৰেশ্যনিজিম”ৰ জন্ম দিলে। ই পাশ্চাত্য চিত্ৰকলাৰ ইতিহাসত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা।

এক মাধ্যম হিচাপে আলোকচিত্ৰই সমাজত স্থান অধিকাৰ কৰাৰ প্ৰায় তিনিশ বছৰৰ আগৰে পৰা ইউৰোপৰ চিত্ৰকৰসকলে একধৰণৰ ‘কেমেৰা’ ব্যৱহাৰৰ পৰম্পৰা গঢ়ি

সেই সময়ত “কেমেৰা অবস্কুৰা”ৰ দ্বাৰা সৃষ্ট চিত্ৰখন আছিল দাপোনত দেখাৰ দৰে বিষয়বস্তুৰ প্ৰতিবিম্ব। চিত্ৰকৰসকল এই প্ৰতিবিম্বৰ স্থায়িত্ব অনাত ব্ৰতী হ’ল। যোৱা শতিকাৰ বিছৰ দশকত ইউৰোপৰ কেইবাজনো চিত্ৰকৰে কেমেৰাৰ দ্বাৰা সৃষ্ট প্ৰতিবিম্বক স্থায়িত্ব প্ৰদান কৰিবলৈ পোহৰৰ প্ৰতি সংবেদনশীল ৰাসায়নিক দ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰ কৰাৰ চেষ্টা চলালে। এইসকলৰ ভিতৰত ফৰাছী চিত্ৰকৰ লুই ডেগৰি আৰু ইংলেণ্ডৰ উইলিয়াম হেনৰি অন্যতম।

যোৱা শতিকাৰ বিছৰ দশকত ফৰাছী বিজ্ঞানী জোছেফ নিপ্চিয়ে প্ৰথমবাৰৰ বাবে কেমেৰাৰ প্ৰতিবিম্বক পোহৰ-সংবেদী

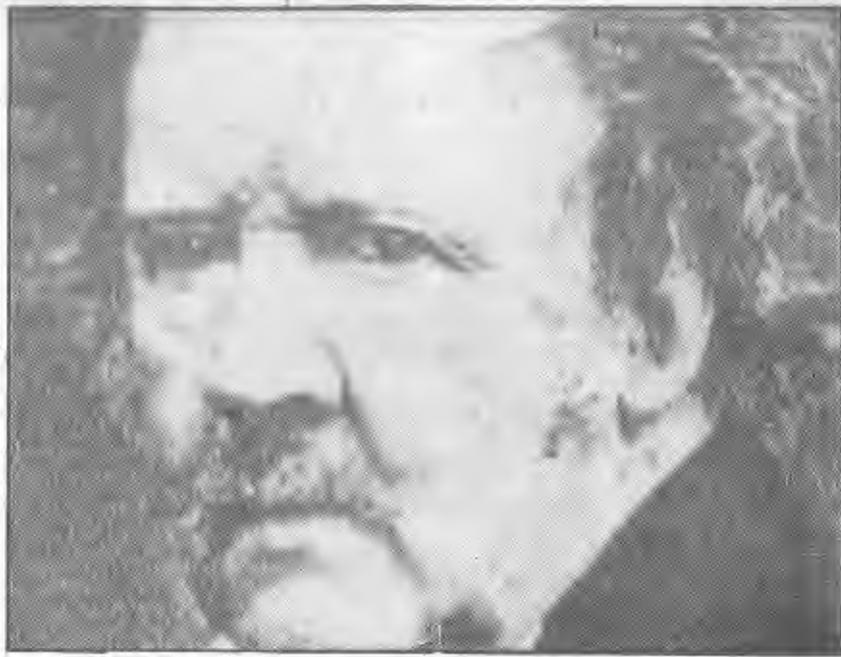
লুইছ ডেগৰি : প্ৰথম সফল আলোকচিত্ৰকৰ

প্ৰতিকৃতিয়েই আলোকচিত্ৰৰ সহায়ত অঁকা হৈছিল। পিছে ক্ৰমে অধিক সংখ্যক ফ্ৰেতাৰ আলোকচিত্ৰৰ প্ৰতিহে অধিক গুৰুত্ব দিয়াত বহু চিত্ৰকৰ বিপৰ্যয়ৰ সম্মুখীন হ’ল। সেয়ে বহুতে আলোকচিত্ৰৰ চৰ্চা আৰম্ভ কৰিলে। ইয়াৰ ফলত চিত্ৰকৰসকলৰ ছাঁ-পোহৰ আৰু স্পে’ছৰ ধাৰণা আলোকচিত্ৰৰ নতুন মাধ্যমটোত সোমাই পৰিল। তাৰ ফলত ইয়াৰ সৌন্দৰ্য বহুগুণে বৃদ্ধি পালে আৰু ই কলাৰ এক নতুন মাধ্যম ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিলে।

কেৱল প্রতিকৃতি আঁকোতাসকলেই নহয়, চিত্ৰকৰসকলেও যোৱা শতিকাৰ পঞ্চাছ আৰু ষাঠিৰ দশকৰ শিল্পকৰ্মত আলোকচিত্ৰৰ দৰে যথার্থতাক অনুধাৱন কৰা দেখা যায়। যদিও সেই সময়ত আলোকচিত্ৰই বিষয়বস্তুক যথার্থ ৰূপত প্ৰতিফলিত কৰে বুলি ভবা হৈছিল, মূলতঃ সি কিন্তু তেনে নাছিল। কেতিয়াবা মূল দৃশ্যৰ পৰিবৰ্ধন ঘটছিল আৰু বহু সময়ত ছবিবোৰ আছিল উজ্জ্বল আৰু গাঢ়। ইয়াৰ মাজত আছিল উজ্জ্বল-অনুজ্জ্বলৰ মধ্যম পৰ্যায়। যদিও ই যান্ত্ৰিক আৰু বাসায়নিক আসোৱাহৰ ফল আছিল, ই আলোকচিত্ৰক কৰিছিল অধিক বৈচিত্ৰ্যময়। উজ্জ্বল আৰু ধূসৰৰ এই বৈচিত্ৰ্যক এডবাৰ্ড মানেৰ দৰে চিত্ৰকৰে নিজস্ব সৃষ্টিত সন্নিবিষ্ট কৰিছিল।

ৰঙীন আলোকচিত্ৰৰ কল্পনাই ক্ৰমে বাস্তৱৰ ৰূপ লয় কুৰি শতিকাৰ আৰম্ভণিত। এই সময়ছোৱাত বহু চিত্ৰকৰে চিত্ৰকৰ্মত ৰঙীন আলোকচিত্ৰৰ যথার্থ ৰঙৰ অনুসৰণ নকৰি স্বাধীনভাৱে ৰঙৰ প্ৰয়োগ কৰিলে,—যাতে আলোকচিত্ৰৰ সৈতে তেওঁলোকৰ সৃষ্টিৰ এক ব্যৱধান ৰাখিব পৰা যায়। পিছে কুৰি শতিকাৰ বিছ আৰু ত্ৰিছৰ দশকৰ অতিযথার্থতাবাদী শিল্পী ছালভাডোৰ ডালি, বেনি মেগ্ৰিতি আদিয়ে ৰঙীন আলোকচিত্ৰৰ ৰং আৰু যথার্থতাক সফলভাৱে চিত্ৰিত প্ৰয়োগ কৰিলে।

যিদৰে আলোকচিত্ৰই চলি অহা চিত্ৰৰ পৰম্পৰাক প্ৰভাৱান্বিত কৰিলে, তেনেদৰে চিত্ৰয়ো আলোকচিত্ৰৰ বিকাশৰ বাট মুকলি কৰিলে। বিগত শতিকাৰ পঞ্চাছৰ দশকত ইউজেন ডেলাক্ৰোৱাৰ দৰে চিত্ৰকৰে চিত্ৰৰ

কল্প টেলবট

বাবে আলোকচিত্ৰৰ সহায় লোৱাৰ উপৰিও আলোকচিত্ৰক প্ৰথম বাৰৰ বাবে শিল্পকৰ্মৰ প্ৰদৰ্শনীত স্থান দিলে। ১৮৫৫ চনত তেওঁ নিজেও আলোকচিত্ৰ গ্ৰহণৰ কামত সক্ৰিয় ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে আৰু ডুবাৰ্কৰ দৰে আলোকচিত্ৰ শিল্পীলৈ মডেলৰ ভংগিমা পোহৰ নিয়ন্ত্ৰণ আদিৰ কামত সহায়ো আগবঢ়ালে।

সময়ৰ লগে-লগে পোহৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত উন্নতি ঘটিল। যোৱা শতিকাৰ ষাঠিৰ দশকৰ শেষৰ ফালে অধিক পোহৰসংবেদী ৰসায়নৰ ব্যৱহাৰে exposure-অৰ সময় ১/৫০ ছেকেণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰিলে। এনেদৰে আলোকচিত্ৰই ক্ৰমে শিল্পক্ষেত্ৰত আসন গ্ৰহণ কৰিলেহি। বহু সময়ত আলোকচিত্ৰত চিত্ৰিত বিষয়বস্তুৰ যথার্থ উপস্থিতিক একধৰণৰ আসোৱাহ ৰূপে গণ্য কৰা হৈছিল। সেয়ে ইয়াৰ শিল্পমান উন্নত কৰিবলৈ ইয়াক চিত্ৰৰ দৰে ৰূপ দিয়াৰ প্ৰচেষ্টাও চলিল। লেন্সৰ সম্মুখত ৰঙীন আৰু ঈষৎ স্বচ্ছ আৱৰণ ৰাখি প্ৰতিকৃতিৰ স্বৰূপ সলোৱা হ'ল। ইংলেণ্ডৰ গুণ্ডাড ৰজলিণ্ডাৰৰ দৰে আলোকচিত্ৰ শিল্পীয়ে বিভিন্ন নিগেটিভৰ সহযোগত মূল চিত্ৰখন তৈয়াৰ কৰিছিল। একেখন ফ'ট' প্লেটতে ভিন্ন পৰিবেশৰ ভিন্ন ঘটনাক উপস্থাপন কৰাৰ চেষ্টা চলিছিল। 'The two way of life' এই পদ্ধতিৰে তৈয়াৰ কৰা এখন বিখ্যাত আলোকচিত্ৰ। মূল চিত্ৰখন তৈয়াৰ কৰোঁতে ত্ৰিছখনতকৈও অধিক নিগেটিভৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। ১৮৫৭ চনত ইংলেণ্ডত এইখন প্ৰদৰ্শন কৰা হৈছিল।

১৯৫২ চনত আমেৰিকাৰ আলোকচিত্ৰকৰ আলফ্ৰেড ষ্টিগলিটজৰ পৃষ্ঠপোষকতাত Photo-Secession নামৰ এটা শিল্পদল গঠিত হয়। এই দলটোৰ মুখ্য উদ্দেশ্য আছিল আলোকচিত্ৰই সৃষ্টি কৰা পৰম্পৰাক আঁতৰাই মাধ্যমটোক নতুন ৰূপ দান কৰা। সেই সময়তে

চিত্ৰকলাৰ মাধ্যমত বিমূৰ্ততাৰ ধাৰণাই ঠাই লোৱাত আলোকচিত্ৰকৰসকলো ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল। Photo-Secession-অৰ অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে এই বিমূৰ্ততাৰ ধাৰণা গ্ৰহণ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিলে। ১৯১৭ চনত এলভিন ক'বৰ্নে Vortographs নামৰ এক ধৰণৰ বিমূৰ্ত আলোকচিত্ৰ প্ৰদৰ্শন কৰিলে। এই পদ্ধতিত লক্ষ্যবস্তু আৰু লেন্সৰ মাজত প্ৰিজম ৰখা হৈছিল। ইয়াৰ ফলত আলোকচিত্ৰখনত বিষয়বস্তুটো খণ্ডিত আৰু পৰিবৰ্ধিত হৈছিল। উনবিংশ শতিকাৰ ত্ৰিছৰ দশকত ফক্স টালবটে ব্যৱহাৰ কৰা আলোক-অংকণ পদ্ধতিত কেমেৰাৰ পৰিবৰ্তে আলোকসংবেদী প্লেটত ভিন্ন আকৃতিৰ উপাদান থৈ সেইবোৰত সূৰ্যৰ পোহৰ পৰিবলৈ দিয়া হৈছিল। একে পদ্ধতিতে ১৯১৮ চনত জাৰ্মানৰ ক্ৰিষ্টিনস্কাডে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। কিন্তু এইবাৰ ফ'ট'প্লেটৰ ওপৰত ৰখা হৈছিল ফটা-ছিটা কাগজ, অলাগতীয়া সামগ্ৰী, আৱৰ্জনা আদি। সামগ্ৰীবোৰ সুন্দৰকৈ সজোৱাৰ ফলত ফ'ট'প্লেটত সৃষ্টি হৈছিল সুন্দৰ নমুনা। পাছলৈ এই পদ্ধতিয়ে নাম পাইছিল ফ'ট'গ্ৰাম।

এনেদৰেই সময়, জিজ্ঞাসা, ভিন্নজনৰ চিন্তা আৰু চেষ্টাৰ ফলে 'সূৰ্যই চিত্ৰ আঁকা' পদ্ধতিটোলৈ আমূল পৰিবৰ্তন আনিলে আৰু ইয়াক এক সুস্থ প্ৰকাশ-মাধ্যমৰূপে গঢ় দিলে। যোৱা কেইটামান দশকৰ ভিতৰতে আলোকচিত্ৰ গ্ৰহণৰ কৌশল আৰু তাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় লেন্সৰ ব্যৱহাৰে মাধ্যমটোৰ সম্ভাৱনাকো অধিক শক্তিশালী কৰিছে। পৰিবৰ্ধন আৰু প্ৰয়োজনসাপেক্ষে সংকুচিত কৰিব পৰা 'আইবিছ'ৰ ব্যৱহাৰে লেন্সৰ ব্যৱহাৰিক ব্যাস হ্ৰাস-বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে পোহৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ সুবিধা দিছে। 'আইবিছ'ৰ ছিদ্ৰৰ হ্ৰাস-বৃদ্ধিৰ যোগেদি ছবিৰ গভীৰতা কম বা বেছি কৰিব পৰা গৈছে। আধুনিক কেমেৰাবোৰত বিষয়ৰ লগত সংগতি ৰাখি

এডবাৰ্গ মানেৰ ছবি (আলোকচিত্ৰৰ প্ৰভাৱ)

ফ'কেল দৈৰ্ঘ্য সালসলনি কৰিব পৰা লেন্সৰ প্ৰয়োগ কৰা হৈছে। টেলিফ'ট' আৰু জ'ম লেন্সে দৃষ্টিকোণৰ পৰিসৰ কম কৰে। তাৰ ফলত আঁতৰত থকা লক্ষ্যবস্তু পৰিবৰ্ধিত ৰূপত ছেলুলয়ডত ধৰা পৰে। আনহাতে ৰাইড-এংগল লেন্সৰ সহায়ত দৃষ্টিকোণৰ পৰিবৰ্ধন ঘটাই সাধাৰণ চকুৰে দেখাতকৈও অধিক দৃশ্যাংশ সামৰি লব পাৰি।

ক'লা-বগা আৰু ৰঙীন আলোকচিত্ৰ গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত লেন্সৰ সম্মুখত ভিন্ন ৰঙী ফিল্টাৰ ব্যৱহাৰ কৰি চিত্ৰখনৰ বৰণৰ সালসলনি ঘটোৱা হয়। অৱশ্যে এই ক্ষেত্ৰত বিষয় বস্তুৱে দাবী কৰা গুৰুত্বৰ প্ৰতিও লক্ষ্য ৰখা হয়। যদিও আলোকচিত্ৰত পোহৰৰ উৎস হিচাপে সূৰ্যৰ পোহৰকে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, আজি বহু ক্ষেত্ৰত সেই উৎসৰ ঠাই লৈছে ইলেকট্ৰনিক ফ্লাছে। ই সীমিত পৰিসৰত বিষয়বস্তুক উদ্ভাসিত কৰে। আধুনিক ফ্লাছসমূহত থকা 'ইলেকট্ৰনিক আই'ৰ সহায়ত এনে উৎসৰ পৰা নিৰ্গত পোহৰ স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে

নিয়ন্ত্ৰিত হয়। সময়ৰ লগে-লগে অধিক আলোক-সংবেদনশীল ৰসায়নৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। এনে ৰসায়ন ব্যৱহাৰ কৰি তৈয়াৰ কৰা highspeed ফিল্মৰ জৰিয়তে কম পোহৰতো চিত্ৰগ্ৰহণ সম্ভৱ হৈছে। সেইদৰে ছাটীৰ পৰিবৰ্তনশীল গতিয়ে আমি খালী চকুৰে নেদেখা এখন জগত আমাৰ আগত উন্মুক্ত কৰিছে। আজি চকুৰে নেদেখা কোষৰ অভ্যন্তৰৰ পৰা তাৰকাৰাজ্যৰ বিশালতালৈকে আলোকচিত্ৰ মাধ্যমটোৱে নিজৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ বিস্তাৰ কৰিছে।

বহু আলোকচিত্ৰ শিল্পীয়ে সাৰ্থকভাৱে ছবি এখন ছেলুলয়ডত ধৰি ৰখাকেই এই শিল্পৰ মূল অংশ বুলি গণ্য কৰে। আনহাতে আন কিছুৱে মনোনিবেশ কৰে ডাৰ্কৰুমৰ কাম-কাজত। বিশেষ ধৰণৰ processing কৌশলৰ সহায়ত কেমেৰাই ছেলুলয়ডত ধৰি ৰখা মূল ছবিৰ ব্যাপক পৰিবৰ্তন সাধন কৰিব পৰা যায়।

সাধাৰণতে ভবাৰ দৰে একোখন আলোকচিত্ৰক অকল কেমেৰাটোৱেই তুলি

জ'লিয়া মাৰ্গাৰেটৰ আলোকচিত্ৰ 'The Anniversary'

নধৰে। এখন আলোকচিত্ৰৰ কৃতিত্ব নিৰ্ভৰ কৰে কেমেৰা নামৰ যন্ত্ৰটোৰ পিছত থকা মনটোৰ ওপৰত। কেমেৰা আৰু তাৰ লগত জড়িত ৰসায়ন হ'ল চিত্ৰকৰৰ ৰং আৰু তুলিকাৰ দৰে একোটা আহিলা—যি এজনৰ কল্পনাক স্থায়ী ৰূপ দিয়াত সহায় কৰে। এখন সাৰ্থক আলোকচিত্ৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় স্পেছৰ ব্যৱহাৰ, বৰ্ণৰ উপস্থাপন, ঠাা পোহৰৰ খেল আদি কেৱল যান্ত্ৰিক আৰু পোহৰসংবেদী বাসায়নিক পদাৰ্থৰ বিক্ৰিয়াৰ ফল নহয়। এনে এখন আলোকচিত্ৰ একোটা পৰিশীলিত মনৰ শিল্পসুলভ সৃষ্টিধৰ্মিতাৰ দলিল।

ৰ'জলিণ্ডাৰ ১৮৫৭ চনৰ আলোকচিত্ৰ "The two way of life"

অহৈতুক দৃষ্টিভঙ্গি

বাংলাদেশের এগৰাকী পণ্ডিতে অলপতে প্রকাশ কৰা এটা প্ৰবন্ধৰ মূল ভাবটো হ'ল : এই পৃথিবীখনৰ এঠাইত বা এখন দেশত যদি মানুহ বেছি হয়, তাত যদি মানুহৰ থাকিবলৈ ঠাইৰ নাটনি হয়, তেনেহ'লে তাৰ কিছুমান মানুহ অইন ঠাইলৈ, অইন দেশলৈ গুচি যোৱাটো স্বাভাৱিক, যুক্তিস্থত ঘটনা। অইন ঠাই, অইন দেশে সেই মানুহবোৰক গ্ৰহণ কৰাটোও যুক্তিস্থত কাম।

স্বাভাৱিকতে, বাংলাদেশৰ পৰা অহা মানুহক লৈ অসমত এটা সমস্যা সৃষ্টি হৈ থকাৰ সময়ত এনে ধৰণৰ কথাই অসমীয়া মানুহৰ মনত উদ্বেগৰ সৃষ্টি কৰিব। অকল অসমতে নহয়, পশ্চিমবংগ, ত্ৰিপুরা দিল্লী আদি ঠাইৰ মানুহৰ মনতো এনে তত্বই দৃষ্টিভঙ্গিৰ উদ্ভৱ কৰিব।

১৯৮৭ চনত অসমলৈ প্ৰায় ত্ৰিছ লাখ বাংলাদেশী আহিছে বুলি অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে অলপতে বিধানসভাত ঘোষণা কৰিছে।

ঘোষিত তথ্য-পাতিৰ বাহিৰেও,—ৰাজ্যখনৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ বাটে-ঘাটে যোৱা তিনি-চাৰি বছৰত এনে বহু মানুহ চকুত পৰিছে—যিবোৰ বাংলাদেশৰ পৰা নতুনকৈ অহা মানুহৰ বাহিৰে অইন কোনো হ'ব নোৱাৰে বুলি স্থানীয় মানুহে জ্বোৰ দি ক'বলৈ লৈছে। এই সম্পৰ্কে প্ৰমাণ, আইন আদিৰ কথা উত্থাপন কৰি কথাবোৰ জটিল কৰি পেলাব পাৰি, কিন্তু মানুহে যি দেখিছে তাৰ সত্যতা সদায় আইনৰ বায়তকৈ দুৰ্বল নহয়।

এনেকুৱা বিভিন্ন কাৰণত সদায়হতে অসমৰ বিভিন্ন মহলত ৰাজ্যখনত বাংলাদেশী লোকক অবৈধভাৱে প্ৰবেশ আৰু বসবাস কৰিবলৈ লোৱা প্ৰসংগটো লৈ উত্থাপক সৃষ্টি হৈছে। নহ'লেই ভাল, কিন্তু আৰু এটা বাংলাদেশী-বহিষ্কৰণ আন্দোলন হোৱাৰ সম্ভাৱনাই দেখা দিছে। ১৯৭৯ চনৰ আন্দোলনটো আৰম্ভ হৈছিল এটা সমষ্টিৰ ভোটদাতাৰ তালিকাক কেন্দ্ৰ কৰি, আৰু সেই আন্দোলনৰ বাবে জনসাধাৰণ আছিল "ভাজা, টাটকা"; দশকটোৰ অন্য কেইটামান আন্দোলনে কিছু পৰিমাণে প্ৰস্তুত কৰি থোৱা। এতিয়া যদি বাংলাদেশী বহিষ্কৰণ আন্দোলন এটা হয়, তেনেহ'লে এইটো হ'ব এটা ছবছৰীয়া আন্দোলনৰ পাছত, অসম-চুক্তিৰ পাছত, আন্দোলনকাৰীয়ে নিজে ৰাজ্যখন প্ৰায় পাঁচ বছৰ শাসন কৰাৰ পাছত, বাংলাদেশী বহিষ্কাৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য একো নথিটোৰ পাছত, সমস্ত সংযুক্ত বাহিনী, অসমৰ (আলফাৰ) আবিৰ্ভাৱৰ পাছত, বড়ো আৰু কাৰবিসকলৰ আন্দোলনে প্ৰভুত পৰিমাণে শক্তি আহৰণ কৰাৰ পাছত, সংযুক্ত সংখ্যালঘু মৰ্চাৰ নিচিনা সংগঠনৰ সৃষ্টি হোৱাৰ পাছত। বিশেষকৈ—জনসাধাৰণ বিভাজন, বিতুষ্ট, হতাশ হোৱাৰ পাছত, আৰু যেনে লংকালৈ যায় সিয়ে ৰাৰণ হয় বোলা কথাবোৰৰ ওপৰত তেওঁলোকৰ পুনৰ প্ৰত্যয় জন্মাৰ পাছত। আৰু বোধকৰোঁ ১৯৯১ চনৰ লোকপিয়লৰ সম্পূৰ্ণ প্ৰতিবেদন প্ৰকাশ পোৱাৰ পাছত।

ইতিমধ্যে, অস্তিত্ব আৰু পৰিচয়ৰ প্ৰশ্নটো অসমীয়া জাতিৰ কাৰণে বৰ্তমানে সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্ন

বুলি বিভিন্ন মহলত উদ্বেগেৰে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উদ্বেগৰ ভিত্তি আৰু যুক্তিস্থতা আছে। গতিকে এক ধৰণৰ এটা আন্দোলন হ'বই বুলি ধাৰণা হয়। আকৌ কৈছোঁ,—নোহোৱাকৈয়ে সমস্যাটোৰ সমাধান হ'লে কিন্তু সকলোৰে বাবে ভাল হয়।

কিন্তু যদি, যদি হয়, তেনেহ'লে :

যি বিৰাট শক্তিৰ অধিকাৰী বুলি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু যুবক ১৯৭৯ চনত আৰম্ভ হোৱা আন্দোলনটোত অভিজ্ঞ সামাজিক-ৰাজনৈতিক কৰ্মী কিছুমানক, মল কিছুমানক, প্ৰয়োজনীয় বুঢ়া-মেথাসকলক উপেক্ষা আৰু একাধৰীয়া কৰিছিল, এইবাৰ তেওঁলোকে তেনে শক্তিৰ অধিকাৰী বুলি ভাবিব নালাগিব। (ভবাৰ বোধকৰোঁ উপায়ো নাই।) সেই আন্দোলনৰ সং নেতাসকল আজি আন-বয়সীয়া; তেওঁলোকৰ যিসকল এতিয়াও সং দেশপ্ৰেমিক হৈ আছে, তেওঁলোক আগলৈ আহিব পাৰে, আৰু আগৰ শাৰীত থকা অন্যান্য অভিজ্ঞ, বয়সীয়া দেশপ্ৰেমিকৰ লগ লাগিব পাৰে। ছাত্ৰশক্তি মহান শক্তি—এই কথাৰ মৰ্ম যি উপলব্ধি কৰে কেৱল তেওঁলোকেই এই শক্তিৰ নেতৃত্ব বহন কৰিব লাগে।

দ্বিতীয়তে, বাংলাদেশীৰ অনুপ্ৰবেশৰ বিৰুদ্ধে প্ৰয়োজন হ'লে আন্দোলন কৰাটো যে অসমত থকা অন্যান্য ভাৰতীয় ৰাজ্যৰ মানুহৰ, বা অসমীয়াৰ বাহিৰে অন্য ভাৰতীয় ভাষা কোৱা মানুহবোৰে কৰ্তব্য, সেই বিষয়ে আৰম্ভণিতে বুজা-পৰা কৰি লোৱাটো প্ৰয়োজনীয়। তেওঁলোক আমাৰ লগতে আছে, থাকিবও; আমি তেওঁলোকৰ লগতে আছোঁ, থাকিমো; —এনেস্থলত এইটো তেওঁলোকৰো আন্দোলন নহ'ব কিয়? এইবাৰৰ আন্দোলনৰ প্ৰথম পদক্ষেপ হোৱা উচিত এই প্ৰশ্নৰ দ্ব্যতাপূৰ্ণ আলোচনা আৰু তাৰ উত্তৰৰ উদ্ভাৱন। উত্তৰটো অসমীয়া মানুহৰ স্বাৰ্থৰ প্ৰতিকূলে যোৱাৰ কাৰণ নাই। —কেৱল ভাষা আৰু ধৰ্মৰ ক্ষেত্ৰত অসমত আপোনালোকৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠতা আৰু প্ৰতিপত্তি বঢ়োৱাৰ উদ্দেশ্যে এই ৰাজ্যলৈ বাংলাদেশৰ নাগৰিক মাতি অনা, আহিবলৈ উৎসাহ যোগোৱা, আহিলে আশ্ৰয় দিয়া, তেওঁলোকক যাতে বহিষ্কাৰ কৰিব নোৱাৰি তাৰ বাবে ৰাজনীতি কৰা,— এইবোৰ আপোনালোকৰ উদ্দেশ্য হয় জানো? —প্ৰশ্নটো ইমানলৈই। ইয়াৰ উত্তৰ যদি—“নহয়”, তেনেহ'লেতো সম্ভাৱ্য আন্দোলনত আপোনালোকেও নেতৃত্ব গ্ৰহণ কৰাততো আপত্তি নাই। যদি উক্ত প্ৰশ্নৰ উত্তৰ “হয়”, তেনেহ'লে সাংঘাতিক লেঠা আছে; কাৰণ আন্দোলনৰ শেষ ফল—“অসমীয়াই নিজে নিজক ধ্বংস নকৰিলে অন্য শক্তিয়ে অসমীয়াক ধ্বংস কৰিব নোৱাৰে”—এইটো আন্দোলনৰ আগতেই প্ৰতিষ্ঠিত সত্য। এই সত্যৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰাত লেঠা আছে।

মুঠতে যেতিয়া নিৰ্দিষ্টভাৱে বাংলাদেশীৰ অবৈধ অনুপ্ৰবেশৰ বিৰুদ্ধে আন্দোলন হ'ব, তেতিয়া সেই আন্দোলনত কোনো পক্ষেই অনা-অসমীয়া ভাৰতীয় খেদা আন্দোলনৰ ছিটিকনি পৰিব

নালাগিব; বৰঞ্চ এই আন্দোলনে অসমৰ ভাৰতীয়সকলৰ আন্দোলনৰ ৰূপ লব লাগিব। কথাটো শুনাতে কল্পনাৰ বিলাস যেন লাগিব পাৰে; কিন্তু এনে এটা অৱস্থাৰ বৰ বেছি বিকল্প নাই।

তৃতীয়তে, আন্দোলনৰ সময়ত আন্দোলনকাৰীৰ পক্ষৰ পৰা ঘটোৱা হিংসাত্মক ঘটনাই আন্দোলনক দুৰ্বল কৰে; ইয়াৰ বিৰুদ্ধে জনমত গঠিত হয়। কিছুমান হিংসাত্মক কাৰ্যই আৰম্ভণিতে দেশৰ চৰকাৰ বা জনগণৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাত, আন্দোলনক শক্তিশালী কৰাত সহায় কৰে বুলি ভবা হয়; কিন্তু পাছলৈ এনে কাৰ্য নিজৰ শৰীৰৰ ঘাৰ দৰে হৈ পৰে। ১৯৭৯ চনৰ আন্দোলনটোত হিংসাত্মক ঘটনাই চকুত পৰাকৈ, লেখত লবলগীয়াকৈ দেখা দিছিল শেষৰ ফালে। কিন্তু যোৱা পাঁচ-ছবছৰে ৰাজ্যখনত সশস্ত্ৰ কাৰ্যকলাপ এনেধৰণে ঘটিছে যে বাংলাদেশীৰ অবৈধ অনুপ্ৰবেশৰ বিৰুদ্ধে আন্দোলন এটা আৰম্ভ হ'লেই প্ৰথমৰ পৰাই গুলীৰ শব্দ শুনা যাব বুলি সন্দেহ হয়। সেই গুলী চৰকাৰীও হ'ব পাৰে, বেচৰকাৰীও হ'ব পাৰে। আলফাৰ একাংশই অস্ত্ৰ-সমৰ্পণ কৰাৰ পাছত এই সম্পৰ্কে নিকৰ্ণ হোৱাৰ কোনো উপায় নাই; কাৰণ চৰকাৰৰ ঘৰত অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ কিছুমান জমা পৰাটো ডাঙৰ কথা নহয়; অসমলৈ অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ অহাৰ বাটটো যে ইয়াৰ এচাম মানুহে চিনি পালে, এচাম মানুহৰ যে সেইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰাৰ সামৰ্থ্য, বিশেষকৈ মানসিক শক্তি হ'ল, সেইটোহে ডাঙৰ কথা। সেই চাম মানুহে বিচাৰিলেই অস্ত্ৰ পাব আৰু নিজৰ ভিতৰতে সিদ্ধান্ত ললেই সেই অস্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব। গতিকে সেই চাম লোকৰ কথাটো প্ৰথমৰ পৰাই অতি গুৰুত্বৰে ভবাটো নেতাসকলৰ এটা প্ৰধান কাম হ'ব। অটাইতকৈ ভাল কাম হ'ব,— এওঁলোকক লগলৈ আনি, সমস্যাটো গভীৰভাৱে অধ্যয়ন কৰাৰ সুবিধা দি, এওঁলোকক সমগ্ৰ-আন্দোলনটোৰ ভিতৰৰ এটা অংশ কৰি লোৱা। যদি চৰকাৰ বা কোনোবা দুষ্টিশক্তিয়ে আন্দোলনকাৰীক অন্যায়ভাৱে ধৈৰ্য-সংযম-সুনীতিৰ শেষ সীমালৈ চলে, তেনেহ'লে অকল এই চাম লোক কিয়, সমগ্ৰ আন্দোলনটোৱেই বিস্ফোৰণমুখী হৈ পৰিবলৈ বাধ্য হ'ব, আৰু তাৰ ফলাফলৰ দায়িত্ব বহন কৰিবলৈও চৰকাৰ বা সেই দুষ্টিশক্তি বাধ্য হ'ব। সেই শক্তিশালী, সমৰ্থনযোগ্য বা সমৰ্থনপুষ্ট অৱস্থা এটা পাবলৈ হ'লে অস্ত্ৰ-ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰথমৰ পৰাই গভীৰ জ্ঞানৰ পৰিচয় দিব লাগিব।

চতুৰ্থতে, এই আন্দোলন যে অসমৰ প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ ভৱিষ্যত স্বাৰ্থৰ লগতো জড়িত আছে, সেই কথাটোত বড়ো, কাৰবি আদি সকলো জনগোষ্ঠীৰ লোককে পতিয়ন নিয়াই লব লাগে। বিশেষকৈ, এনে এটা আন্দোলনৰ মাজত অসমীয়াভাষীসকলৰ এই জনগোষ্ঠীৰ লোকৰ বিৰুদ্ধে যে কোনো 'ডিজাইন' নাই, সেই কথাটো তেওঁলোকক আত্মবিক্ৰমিতাৰে উপলব্ধি কৰাৰ সুবিধা দি লব লাগে।

শেষত আকৌ কওঁ, আকৌ এটা আন্দোলন নোহোৱাকৈয়ে অসমত বাংলাদেশীলোকৰ অবৈধ অনুপ্ৰবেশৰ সমস্যাটোৰ সমাধান হ'ব লাগে।

৭ এম . ১৭/১১/৯২
২৮।৫।৯২

কেৱল নতুন-নবীন চানচিক্ৰে

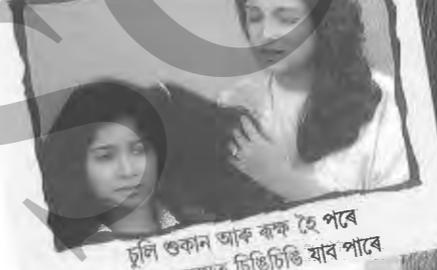
সম্পূৰ্ণ সুষম

আজিৰ জগতত য'ত সুন্দৰ চেহেৰা আৰু পৰিপাটি ৰূপ-লাৱণ্যৰ প্ৰতি ইমান গুৰুত্ব দিয়া হয়, সুন্দৰ একোটা চুলি সঁচাই অমূল্য সম্পদ হৈ পৰে। শুৱনী চুলিকোচাই আপোনাৰ ৰূপ আৰু অনুভৱত আকাশ-পাতাল পাৰ্থক্য আনি দিয়ে। চুলিৰ বাবেই আপোনাৰ বয়স কম বা বেছি যেনো লাগে। আৰু আটাইতকৈ ডাঙৰ কথা হ'ল চুলি কোচাই আপোনাৰ আত্মবিশ্বাস আৰু আত্ম মূল্যাংকনতো প্ৰভাৱ পেলায়।

সেয়ে আপোনাৰ চুলিকোচাৰ ভালদৰে যত্ন লোৱাটো আপোনাৰ বাবে সঁচাই অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। চুলিকোচাৰ ৰূপ কেনে হ'ব তাৰ ওপৰত সকলোৰে প্ৰভাৱ পৰে—বতৰ, আপোনাৰ জীৱন যাত্ৰা

কিছুমান শ্বেম্পুত কণ্ডিশ্যনাৰ ইমানেই কমকৈ থাকে যে

চুলি শুকান আৰু ৰুক্ষ হৈ পৰে আচুৰিবৰ সময়ত চিষ্টিচিটি যাব পাৰে

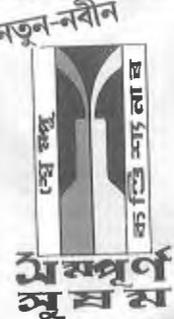
আন কিছুমান শ্বেম্পুত কণ্ডিশ্যনাৰ ইমানেই বেচিকৈ থাকে যে

চুলি নিশ্ৰিত আৰু আঠা আঠা হয় য'তনকৈ বান্ধিবলৈ অসুবিধা হয়

নিখুট ফলাফলৰ বাবে

বোলছবি জগতৰ নামকৰা হেয়াৰ ষ্টাইলিষ্ট নাইনা বালচাভাৰে কয়, "আজিকালি, অন্যান্য শ্বেম্পুবোৰ সুষম নহয়। কেৱল নতুন-নবীন চানচিক্ৰেহে আপোনাৰ চুলিৰ সম্পূৰ্ণ সুষম যত্ন লয়। কিয়নো প্ৰতিটো নতুন-নবীন চানচিক্ৰে

আছে উচিত পৰিমাণৰ শ্বেম্পু আৰু উচিত পৰিমাণৰ কণ্ডিশ্যনাৰ, সম্পূৰ্ণ সুষম অৱস্থাত। যাতে প্ৰতিটো ধৰণৰ চুলিক প্ৰয়োজন হোৱা বিশেষ যত্নখিনি ই দিব পাৰে। যাতে প্ৰতিগৰাকী নাৰীকেই ই কৰি তুলিব পাৰে এগৰাকী নতুন-নবীন নাৰী।

চানচিক্ৰে

শ্বেম্পু প্লাচ কণ্ডিশ্যনাৰ
আপোনাৰ বাবেই যিটো সম্পূৰ্ণ সুষম
হিন্দুস্তান লিভাৰ লিমিটেডৰ গুণসম্পন্ন উৎপাদন।

শুকান আৰু ৰুক্ষ চুলিৰ বাবে লওক নতুন-নবীন গুলপীয়া চানচিক্ৰে শ্বেম্পু প্লাচ ষ্টাইলিং কণ্ডিশ্যনাৰ। ইয়াৰে চুলি কোমল হৈ পৰে আৰু ষ্টাইল কৰি বান্ধিবলৈ সহজ হৈ পৰে।

পাতল, পুষ্টিহীন চুলিৰ বাবে লওক নতুন-নবীন হালধীয়া চানচিক্ৰে শ্বেম্পু প্লাচ নৰিশ্বিং কণ্ডিশ্যনাৰ যাৰে চুলিকোচা ভৰপূৰ যেন আৰু টো খেলোৱা হৈ পৰে।

তেলেতীয়া চুলিৰ বাবে নতুন-নবীন সেউজীয়া চানচিক্ৰে একশ্ৰুটা লেদাৰ শ্বেম্পু প্লাচ স্পেছিয়েল কণ্ডিশ্যনাৰ লওক। ইয়াৰে চুলিখিনি পাতল পাতল লাগে, সজীৱতা আৰু সুৰভিৰে ভৰি পৰে।

নিস্তেজ, প্ৰাণহীন চুলিক প্ৰয়োজন নতুন-নবীন ক'লা চানচিক্ৰে শ্বেম্পু প্লাচ ডীপ স্বাইন কণ্ডিশ্যনাৰ যি দীঘল চুলিকোচালৈ গভীৰ ক'লা উজ্জ্বলতাৰ আভা কঢ়িয়াই আনে।

সেয়ে নতুন-নবীন চানচিক্ৰেৰে আপোনাৰ চুলিকোচা মিহি আৰু উজ্জ্বল কৰি তোলাক। আৰু চাই ৰওক আপোনাক কেনেকৈ ই এগৰাকী নতুন-নবীন নাৰী কৰি তুলিব।